

159309

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

TARİHİ TÜRK LEHÇELERİNDE BİTKİ İSİMLERİ

MASTER TEZİ

Hazırlayan
Özlem BAYRAK

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Çetin PEKACAR

Ankara-2005

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Özlem BAYRAK'a ait "Tarihî Türk Lehçelerinde Bitki İsimleri" adlı çalışma jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan:.....

Doç. Dr. Çetin PEKACAR (Danışman)

Üye:.....

Doç. Dr. Hülya KASAPOĞLU ÇENGEL

Üye:.....

Yrd. Doç. Dr. Ferhat TAMİR

ÖN SÖZ

Bir dilin iyi işlenmişliğinin kanıtı iki önemli eserdir. Biri o dilin sözlüğü, öteki de grameridir. İyi işlenmiş dillerin zengin ve çeşitli sözlük türlerine sahip olması gerekir (Parlatır, 1999: 941). Bu çalışmayla Tarihî Türk lehçelerindeki bitki isimlerinin sözlüğü hazırlanmış; bitkilerin adlandırılması, bu adların yapısal özellikleri üzerinde durulmuş ve bitkilerin kullanım alanları belirlenmiştir.

Burada Tarihî Türk lehçeleri ile kastedilen, Orhun Türkçesinden başlayarak Osmanlı Türkçesini de içine alan tarihî dönemlerdir. Çalışmada, sözü edilen dönemlerde yazılmış metinlerdeki bitki isimleri tespit edilmiştir.

Türk ad biliminde şimdiye kadar bitki isimleri konusunda derli toplu bir çalışma yapılmamış olması ve başlangıçtan günümüze kadar kullanılan bitki isimlerindeki ses ve anlam değişmelerini gösteren bir eserin ortaya konmamış olması bizi bu çalışmaya yönlendirmiştir. Bu çalışmanın, Türkçenin bitki isimleri alanındaki sözcük hazinesini toplu hâlde gözler önüne sereceği için; genel olarak Türk Dili, özel olarak Türk Ad Bilimi sahasında önemli bir boşluğu dolduracağı düşüncesindeyiz.

Bu konuya beni yönlendiren Değerli Hocam Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun'a; çalışmanın bütün safhalarında değerli katkılarını gördüğüm danışmanım Sayın Doç. Dr. Çetin Pekacar'a teşekkürü bir borç bilirim. Çalışma esnasında verdikleri her türlü maddî ve manevî destek için biricik aileme de en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

Ön söz	i
İçindekiler	ii
Eser kısaltmaları	iii-viii
Diğer kısaltmalar	ix-xi
Araştırmanın Konusu, Amacı, Yöntemi ve Kapsamı	xii-xiv
Giriş	1-5
I. Bölüm: Köktürk, Uygur ve Karahanlı Türkçesi Dönemlerinde Kullanılan Bitki İsimleri	6-25
II. Bölüm: Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Dönemlerinde Kullanılan Bitki İsimleri	26-56
III. Bölüm: Eski Anadolu ve Osmanlı Türkçesi Dönemlerinde Kullanılan Bitki İsimleri	57-132
IV. Bölüm: Tarihî Türk Lehçelerindeki Kullanımlarına Göre Bitki İsimlerinin Toplu Dizini	133-220
Sonuç	221-232
Kaynakça	230-238
Taranan Eserler ve Sözlükler	239-248
Özet	249
Abstract	250

- ESER KISALTMALARI -

Ac.: bk. *Acayibü'l-Mahlûkat*.

Ab.L.: bk. *Atalay, Besim: Abuşka Sözlüğü*.

Abuş.: bk. *Güzeldir, Muharrem: Abuşka Lügati*.

AH: bk. *Atabetü'l-Hakayık*.

Akr.: bk. *Akrabadin Tercümesi*.

Alt.Gr.: bk. *A. von Gabain: Alttürkische Grammatik*.

AY: bk. *Kaya, Ceval: Altun Yaruk*.

AY III. 5. Suv.: bk. *Ölmez, Mehmet: Altun Yaruk III.Kitap 5. Bölüm, Suvamaprabhāsūtra*.

AYBÜ: bk. *Özyetkin, M.: Altın Ordu Kırım ve Kazan Sahasına Ait Yarlık ve Bitiglerin Üslûp İncelemesi*.

Bab.: bk. *Babusü'l-Vasat*.

Bâbur: *Şen, Mesut: Bâburname*.

Babür-Vekâyi: bk. *Arat, Reşit Rahmeti: Babûrmâme*.

Bakî: bk. *Bakî Divanı*.

Bektaş: bk. *Velâyetname-i Hacı Bektaş*.

Bd.V.: bk. *Türkay, Kaya: Bedayü'l-Vasat*.

BM: bk. *Kitâbu Bulgatü'l-Müştâk Fî Lügaati't-Türk Ve'l-Kıfçak*.

Bürh.: bk. *Bürhan-ı Katı*.

BV: bk. *Baytaratu'l-Vazih*.

Caf.: bk. *Camiü'l-Fars*.

Cam.: bk. *Camasbname*.

CC: bk. *Codex Cumanicus*.

Cinan.: bk. *Cinanü'l-Cenan*.

CSTD Söz.: bk. *Cem Sultan'ın Türkçe Divanı-Sözlük Kısmı*.

ÇEL: bk. *Eckmann, J.: Çağatayca El Kitabı (Chatay Manual)*.

Çeng.: bk. *Çengname*.

ÇKT: bk. *Zülfikar, Hamza: Çağatayca Kur'an Tefsiri*.

Dâi: bk. *Dâi Divanı*.

DB: bk. *Divan-ı Türkî-i Basit*.

Delil: bk. *Delilü'l-İbad*.

DKK: bk. *Ergin, Muharrem: Dede Korkut Kitabı*.

DLT: bk. *Atalay, Besim: Divanü Lûgatî't-Türk Tercümesi*.

DM: bk. *Ed-Dürretü'l- Mudiyye Fi'l-Lûgatî't-Türkiyye*.

EATSKT: bk. *Karabacak, Esra: Eski Anadolu Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi*.

EATSKTÇ: bk. *Yılmaz, Orhan: Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satır Arası Bir Kur'an Çevirisi*.

Edv.: bk. *Edviye-i Müfrede*.

Enis: bk. *Enisü'l-Guzat*.

Enveri: bk. *Düsturname-i Enveri*.

ETG: bk. *Gabain, A.Von: Eski Türkçenin Grameri*.

ETŞ: bk. *R.R.Arat: Eski Türk Şiiri*.

ETTSöz.: bk. *Timurtaş, F.K.: Eski Türkiye Türkçesi: Sözlük Kısmı*.

ETY: bk. *Orkun, Hüseyin Namık: Eski Türk Yazıtları*.

ETY H T: bk.: *Eski Türk Yazıtları: Hoytu Tamir Yazıtı (II.107-117)*.

ETY İrkB.: bk. *Eski Türk Yazıtları: İrk Bitig*.

ETY Ş U: bk. *Eski Türk Yazıtları: Şine Usi Yazıtı (II.163-186)*.

EZKA: bk. *Atalay Besim (çev.): Molla Salih: Eş-Şuzür-üz- Zehebbiye ve Kıtâi'l- Ahmeddiyye fi'l-lûgat-it-Türkiyye*.

FatihKa: bk. *Fatih Kanunnamesi*.

Ferec.: bk. *Ferec Ba'de's-Şidde*.

Ferh.: bk. *Ferhengname-i Sadî Tercümesi*.

Fuzûlî: bk. *Fuzûlî Divanı*.

Fütüh.: bk. *Fütûhu's-Şam Tercümesi*.

G.Ra.: bk. *Gülşen-i Raz Tercümesi*.

Gülşeni: bk. *Gülşeni Divanı*.

GT: bk. *Gülistan tercümesi (Kitâb-ı Gülistan Bî't-Türkî)*.

Güvahi: bk. *Pendname-i Güvahi*.

H I,II: bk. *Zur Heilkunde der Uiguran I, II (Uygur Türkçesi)*.

Hay.: bk. *Hayatü'l-Hayvan Tercümesi*.

Hayalî: bk. *Hayalî Divanı*.

Hazâin: bk. *Hazâinü's-Saâdat*.

Hüen.: bk. A. von Gabain: *Die Uigurische Übersetzung der Biographie Hüen-Tsangs*.

HTB: bk. Tezcan, Semih: *Hüen-Tsang Biyografisi*.

HTEUY: bk. Ölmez, Mehmet: *Hüen-Tsang'ın Eski Uygurca Yaşam Öyküsü*.

HTSKT: bk. Sağol, T.: *Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi*.

Hüs.Dil.: bk. *Hüsn ü Dil*.

İH: bk. Kilisli Muallim Rifat: *El-İdrâk Haşiyesi*.

İKP: bk. Russell Hamilton, J.: *İyi ve Kötü Prens'in Öyküsü*.

İML: bk. Abdullah Battal Taymas: *İbnü Mühennâ Lügâtı*.

İM: bk. Toparlı, R.: *İrşadü'l-Mülûk ve's-Selâtin*.

İN: bk. *Kitâb Fî İlmî'n-Nüşşâb*.

Kabus: bk. Güneş, Aysel: *Kâbüsnâme'nin Bilinen ilk Türkçe Çevirisi*.

KaEdeb.: bk. *Kanunü'l-Edeb*.

Kam.Osm.: bk. *Kâmus-i Osmanî*.

Kam.Türk.: bk. Şemseddin Sami: *Kâmus-i Türkî*.

Kara.: bk. Karacaoğlu Şiirleri.

Kav.Osm.: bk. Özkan, Nevzat: *Kavâid-i Osmâniyye*.

KB: bk. Arat, Reşit Rahmeti: *Kutadgu Bilig*.

KE: bk. *Kısasü'l-Enbiyâ*.

KEMŞ: bk. Mazıoğlu, Hasibe: *Kitâb-ı Evsâf-ı Mesâcidî's-Şerife*.

KENSöz.: bk. Cemiloğlu, İsmet: *Kısas-ı Enbiya Nüshası: Sözlük Kısmı*.

Kesir: bk. *Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi*.

KF: bk. *Kitâb Fî'l-Fıkh*.

KFT: bk. *Kitâb Fî'l- Fıkh Bi'l-Lisani't-Türkî*.

KG: bk. Akkuş, M.: *Kitab-ı Gûnya*.

Kİ: bk. Caferoğlu, Ahmet: *Abu Hayyan: Kitâbü'l-İdrâk Li-Lisâni-al-atrâk*.

KK: bk. Toparlı, Recep ve başk.: *El-Kavanînü'l-Küllîyye Li-Zabtî'l-Lügati't-Türkiyye*.

KLS: bk. Aytaç, Kemal: *Kuman Lehçesi Sözlüğü*.

KTS: bk. Toparlı Recep ve başk.: *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*.

Leh.Osm.: bk. *Lehçe-i Osmâniye*.

- Letaif: bk. *Mecmaü'l-Letaif*.
- Lû.Şeh.:bk. *Lûgat-i Şehname*.
- Maârif.: bk. *Maârifname*.
- Ma.Erz.: bk. *W. Bang: Manichäische Erzähler*.
- M.Bay.: bk. *Müfredât-ı İbn-i Baytar Tercümesi*.
- ME: bk. *Yüce Nuri: Mukaddimetü'l-Edeb*.
- Melhâme: bk. *Melhâme-i Şemsiyye*.
- MİFtaH: bk. *Miftahü'l-Lûga*.
- Mih.: bk. *Mihr ü Müşteri*.
- MG: bk. *Münyetü'l-Guzât*.
- MMGT: bk. *Manyaslı Mahmut: Gülistan Tercümesi*.
- MN: bk. *Yavuzarslan, Paşa: Münebbihü'r-Râkidîn*.
- M.Na.: bk. *Mücerrebname*.
- MOL: bk. *Al Nazima: Mükemmel Osmanlı Lûgatı*.
- MS: bk. *Kitâb-ı Mukaddime-i Ebu'l-Leysi's-Semerkindî*.
- MU: bk. *Müyessiretü'l-Ulûm*.
- Mu.Ham.SKT.: bk. *Muhammed Bin Hamza: Satır Arası Kuran Tercümesi*.
- Müntehab.: bk. *Müntehabü'l-Lûga*.
- Müslim: bk. *Ebamüslimname*.
- Mü.Şi.: bk. *Müntebahü's-Şifa*.
- Müz.:bk. *Müzekki'n-Nüfus*.
- Nedim: bk. *Nedim Divanı*.
- Nâbi: bk. *Nâbi Divanı*.
- Nailî: bk. *Nailî Divanı*.
- Naz.Cev.: bk. *Nazmü'l-Cevahir*.
- Nev'î: bk. *Nev'î Divanı*.
- NF: bk. *Ata, Aysu: Nehcû'l-Ferâdis*.
- NHT: bk. *Bilgin, Azmi: Nazmü'l-Hilâfiyyât Tercümesi*.
- Ni'meti.: bk. *Lûgat-i Ni'metullah*.
- OBKT: bk. *Borovkov, A.K.: Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Varlığı*.
- OKD: bk. *Arat, Reşit Rahmeti; Bang, W.: Oğuz Kağan Destanı*.

- Okky.: bk. *Kamus-ı Okyanus'ta Nebat Adları*.
- OTAL: bk. *Devellioğlu, Ferit: Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*.
- OY: bk. *Tekin, Talat: Orhun Yazıtları*.
- Pfhal.: bk. *F.W.K. Müller: Zwei Pfahlinschriften aus den Turfanfunden*.
- P.P.: bk. *La version Ouigure de l'histoire des princes Kalyânamkara et Pâpamkara*.
- RH: bk. *Kitâb Fî Rıyâzâtî'l-Hayl*.
- Seng.: bk. *Mirza Mehdi Han: Senglâh Lugati*.
- Sic. A.: bk. *Şer'iyye Sicilleri: Ankara*.
- Sic.B: bk. *Şer'iyye Sicilleri: Bursa*.
- Sic. E: bk. *Şer'iyye Sicilleri: Edime*.
- Sic.K: bk. *Şer'iyye Sicilleri: Kayseri*.
- SN: bk. *Dilçin, Cem: Süheyl ü Nevbahâr*.
- SSGT: bk. *Seyf-i Sarâyî: Gülistan Tercümesi*.
- Suv.: bk. *Suvarnaprabhasa, Sutra Zolotogo Bleska I-II*.
- Şâmil: bk. *Şâmilü'l-Lûga*.
- Şeyhî: bk. *Şeyhî Divanı*.
- Ş.Sül.: *Şeyh Süleyman Efendi-i Buharî, Lûgat-ı Çağatay ve Türkî Osmânî*.
- ŞT: bk. *Kargı, Ölmez Zuhal: Şecere-i Terâkime*.
- ŞG: bk. *Şeyh Gâlib Divanı*.
- TA: bk. *Toparlı, Recep: Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugâlî*.
- TarS.: bk. *13.Yüzyıldan Günümüze Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü*.
- Ta.Sel.: bk. *Tarih-i Âli Selçuk Tercümesi*.
- Tebareke: bk. *Tebareke Tefsiri*.
- TM: bk. *Tuhfe-i Murâdî fî 'ilmi'l-Cevâhir*.
- TN:bk. *Çağiran, Önder: Ahmed-i Dâ'î: Tıbb-ı Nebevî*.
- T.T.: bk. *Türkische Turfan-Texte*.
- T.Yah.: bk. *Taşlıcalı Yahya Divanı*.
- Terceman: bk. *Pîr M. Bin Yusuf: Terceman*.
- Teshil: bk. *Teshil*.
- Tez. La.: bk. *Tezküretü'l-Evliya Tercümesi*.

- Tez. Ün.: bk. *Tezkiretül-Evliya Tercümesi*.
- TİKT: bk. Tekin, A.: *Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi*.
- Tuh.Müb.: bk. *Erdağı, Binnur: Tuhfe-i Mübarizi*.
- TM-Ar: bk. *Argunşah, M.: Tuhfe-i Murâdî*.
- TTİrkB.: bk. *Tekin, Talat: İrk Bitig*.
- TZ: bk. *Atalay, Besim: Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lügati't- Türkiyye*.
- U I-II: bk. *Müller, F.W.K.: Uigurica I-II*.
- Uig.-Wb.: bk. *J. Klaproth.: Über die Sprache und Schrift der Uiguren*.
- URD.:bk. *S.E.Malov: Uygurskie rukopisnie dokumentı ekspeditsii*.
- Usp.: bk. *W.Bang; A.von Gabain: Uigurische Studien*.
- Wind.: bk. *W. Bang: Ein Uigurisches Fragment Über den manichäischen Windgott*.
- Y.Emre: bk. *Tatçı, Mustafa: Yunus Emre Divanı*.
- Yadigâr: bk. *Yadigâr-ı İbn-i Şerif*.
- Yahya: bk. *Yahya Bey Divanı*.
- YTS: bk. *Dilçin, Cem: Yeni Tarama Sözlüğü*.
- Zad.: *Zadü'l-İbad Tercümesi*.
- Zâti: bk. *Zâti Divanı*.
- ZHDU I, II: bk. *Arat, Reşit Rahmeti: Zur Heilkunde der Uiguren-I, II*.

- DİĞER KISALTMALAR -

a.g.e: *Adı geçen eser.*

a.g.m: *Adı geçen makale.*

Ank.: *Ankara.*

Ar.: *Arapça.*

Argu.: *Arguca.*

AÜ: *Ankara Üniversitesi.*

AÜDTCFD: *Ankara Üniversitesi: Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi. Dergisi.*

bk.: *Bakınız.*

başk.: *Başkaları.*

C.: *Cilt.*

Çağ.: *Çağatay Türkçesi.*

çev.: *Çeviren.*

Çiğ.: *Çiğilce.*

Çin.: *Çince.*

Doç.: *Doçent.*

Dr.: *Doktor.*

DTCF: *Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi.*

EAT: *Eski Anadolu Türkçesi.*

ET: *Eski Türkçe.*

ETY B: *Eski Türk Yazıtları, Batı yüzü.*

ETY C: *Eski Türk Yazıtları, Cenup (Güney) yüzü.*

ETY D: *Eski Türk Yazıtları, Doğu yüzü.*

ETY Ş: *Eski Türk Yazıtları, Şimâl (Kuzey) yüzü.*

EUT: *Eski Uygur Türkçesi.*

Fak.: *Fakülte.*

Far.: *Farsça.*

G: *Gazel.*

Hint.: *Hintçe.*

hızl.: *Hazırlayan.*

İst.: *İstanbul.*

İt.: *İtalyanca.*

K.: *Kaside.*

Kar.: *Karahanlı Türkçesi.*

Kıta: *Kıta.*

KB: *Kültür Bakanlığı.*

Kenc.: *Kencekçe.*

Kıp.: *Kıpçak Türkçesi.*

krş.: *Karşılaştır.*

KÖKSAV: *Kök Sosyolojik ve Stratejik Araştırma Vakfı.*

MEB: *Milli Eğitim Basımevi.*

Mes: *Mesnevi.*

Moğ.: *Moğolca.*

Mstzd.: *Müstezad.*

No/Nu: *Numara.*

Oğ.: *Oğuz Türkçesi.*

Orhun: *Orhun Türkçesi.*

Osm.: *Osmanlı Türkçesi.*

Prof.: *Profesör.*

Saz.: *Türk Saz Şairleri.*

Soğd.: *Soğdca.*

Skr.: *Sanskritçe.*

s.: *Sayfa.*

S.: *Sayı.*

Söz.: *Sözlük.*

TDAD: *Türk Dili Araştırmaları Dergisi.*

TDAV: *Türk Dili Araştırmaları Vakfı.*

TDAY B: *Türk Dili ve Edebiyatı Yıllığı-Belleten.*

TDED: *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi.*

TDK: *Türk Dil Kurumu.*

TDÜA: *Türk Dili Üzerine Araştırmalar.*

TKAE: *Türk Kültürünün Araştırma Enstitüsü.*

TM: *Türkiyat Mecmuası.*

TTT: *Türkisch Turfan Texte.*

Unv./ Ünv.: *University/ Üniversite.*

Uyg.: *Uygur Türkçesi.*

vb.: *Ve başkaları, ve benzeri, ve bunun gibi.*

Yağ.: *Yağma Türkçesi.*

Yay.: *Yayınları.*

Yun.: *Yunanca.*

yy.: *Yüzyıl.*

ARAşTIRMANIN KONUSU, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Bu alışmada Tarihî Türk lehçelerindeki bitki isimleri incelenmiştir. Tarihî Türk lehçelerindeki bitki isimlerinin bir araya getirilmiş olması, bu çalışmanın en önemli özelliğidir. Sözlüğümüzün sonunda bitki isimlerinin yapı özellikleri üzerinde durulmuş ve bitkilerin kullanım alanları da tespit edilmiştir.

Burada Tarihî Türk lehçeleri ile kastedilen, Orhun Türkçesinden başlayarak Osmanlı Türkçesini de içine alan tarihî yazı dili dönemleridir. Çalışmada, sözü edilen dönemlerde yazılmış metinlerdeki bitki isimleri tespit edilmiştir.

Araştırmamızın konusu Tarihî Türk Lehçelerinde bitki isimleri olmasına rağmen, tezimizde kullandığımız malzeme, eldeki tarihî metinlerle sınırlı olduğu için tarihî lehçelerde kullanılmış olan bütün bitki isimleri incelenmemiştir. Ayrıca çağdaş lehçelerde kullanılan bitki isimlerinin tarihî şekillerinin bulunması yoluna da gidilmemiştir.

Türk ad biliminde şimdiye kadar bitki isimleri konusunda derli toplu bir çalışma yapılmamış olması ve başlangıçtan günümüze kadar kullanılan bitki isimlerindeki ses ve anlam değışmelerini gösteren bir eserin ortaya konmamış olması bizi bu çalışmaya yönlendirmiştir. Bu alışmanın, Türkçenin bitki isimleri alanındaki sözcük hazinesini toplu hâlde gözler önüne sereceğı için; genel olarak Türk Dili, özel olarak Türk Ad Bilimi sahasında önemli bir boşluğu dolduracağı düşüncesindeyiz.

Ad bilimi (onomastik), dil bilimin önemli bir çalışma alanıdır. Ad bilimi; canlıların, nesnelerin ve kavramların, kısacası çevremizde gördüğümüz ve algıladığımız her şeyin adıyla ilgilenen bilimin adıdır (Sakaoğlu, 2001: 9). Bu çalışma, ad biliminin “bitki adları bilimi” adlı alt dalına hizmet edecektir.

Çalışmaya, şimdiye kadar yayımlanmış bitki sözlüklerinin incelenmesiyle başlanmıştır. Bundan sonra, tez çalışmamızda başta tarihî sözlükler olmak üzere, yazıldığı dönemin özelliklerini en iyi yansıtan eserlerle çevirisi yapılan ve sözlük kısmı hazırlanan eserler incelenmiş, incelenen eserlerde geçen bitki isimleri fişlenmiş, ardından bu fişler tarihî lehçelere göre tasnif edilmiştir. Sözlük kısmı olmayan eserlerde ise dizin olarak hazırlanan bölümlerden faydalanılmıştır. Bu çalışmada kullanılan tarihî metinler ve sözlükler, “Taranan Eserler ve Sözlükler” başlığı altında sunulmuştur.

Tez metni dört bölümden oluşmaktadır. İlk üç bölümü sözlük biçiminde, son bölümü ise dizin şeklindedir. İlk üç bölüm şu başlıklardan oluşmaktadır: I. Bölüm: Köktürk, Uygur ve Karahanlı Türkçesi Dönemlerinde Kullanılan Bitki İsimleri; II. Bölüm: Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Dönemlerinde Kullanılan Bitki İsimleri; III. Bölüm: Eski Anadolu ve Osmanlı Türkçesi Dönemlerinde Kullanılan Bitki İsimleri.

Dördüncü bölümde Türkçenin bütün tarihî dönemlerindeki bitki isimlerinin alfabetik dizini hazırlanmıştır. Böylece bitki isimlerinin tarihî gelişimi ile hangi dönemlerde ortaya çıktıkları, hangi biçimlerde ve anlamlarda kullanıldıkları düzenli bir şekilde gösterilmiştir.

Bitki isimleri bu bölümlerde alfabetik olarak dizilmiş; bunların Türkiye Türkçesindeki karşılıkları gösterilmiş, hangi metinlerde ne gibi şekillerde ve anlamlarda geçtiği belirtilmiştir. Metinlerin isim kısaltmaları, bitki isimlerinin

Türkiye Türkçesindeki karşılıklarının yanında, parantez içinde gösterilmiştir. Açıklamaya gerek duyulan yerlerde dipnot kullanılmıştır. Bitki isimlerinin Türkiye Türkçesindeki karşılıkları faydalandığımız kaynaklardan aynen alınmıştır.

Sonuç bölümünde bitki isimlerinin çeşitli özellikleri üzerinde durulmuştur. Bunlar; bitkilerin adlandırılması, yapı bakımından bitki adları, kullanım alanlarına göre bitki adları şeklindedir. Tarihî Türk Lehçelerin dil özellikleri bakımından birbirleriyle bağlantıları oldukça kuvvetlidir. Tarihî lehçeler arasındaki bu kuvvetli bağın, bitki adlarındaki ortaklıkların saptanmasına fayda sağlayacağı düşüncesiyle, çalışmamızın sonuç bölümünde lehçeler arasında ortak olan bitki isimleri verilmiş, alıntı bitki isimlerinin sayısı belirtilmiştir.

Metinlerde geçen kelimelerin orijinal imlâları korunmaya çalışılmıştır. Ancak karışıklık olacağı düşüncesiyle “k̡” harfi için “k”; “ğ̡”, “ğ̣” için “g”; “dh”, “ḏ” için “d”; “ş̡”, “ş̣” için s; “z̡”, “ẓ”, “z̤” için “z”; “ŋ̡”, “ŋ̣” için “ñ” kullanılmıştır. “w”, “ä”, “é”, “h̡”, “ḥ”, “q”, “x”, “ı” gibi harflerde orijinal imlâ korunmuştur.

GİRİŞ

1. Sözcükbilim (lexicologie, lexicology, Wortkunde): Sözcükbilim, dilin sözvarlığını, yani sözcüklerini, türetmede görev alan biçimbirimlerini, bileşik sözcük, deyim, atasözü, kalıplaşmış söz gibi ögelerini incelemeye yönelik bu ögelerin kökenlerini oluşumlarını araştırarak biçim ve anlam açısından gelişmelerini saptamaya çalışan bir dilbilim dalıdır (Aksan, 2003: 13).

2.Sözlükbilim(lexicographie, lexicography, Leksikographie): Sözlükbilim, bir dilin ya da karşılaştırmalı olarak çeşitli dillerin sözvarlığını sözlük biçiminde ortaya koymaya yönelik bu amaçla yöntemler koyarak uygulama yollarını gösteren bir dilbilim dalıdır (Aksan, 2003: 69).

3. Ad bilimi (onomastique, onomastics, Namenkunde, onomasilogie, onomasiology, Bezeichnungslehre) ve Bitki Adları Bilimi: Ad bilimi (onomastik), dil biliminin önemli bir çalışma alanıdır. Ad bilimi; canlıların ve kavramların, kısaca çevremizde gördüğümüz ve algıladığımız her şeyin adıyla ilgilenen bilimin adıdır (Sakaoğlu, 2001: 9). Ad bilimi çalışmaları bir dilin kavramlar dünyasına ışık tutmakta, adlandırma yollarının belirlenmesini sağlamaktadır (Aksan, 2003: 125). Ad biliminin çeşitli dalları vardır. Bitki adları bilimi de ad biliminin bir alt dalıdır.

4. Türk Kültüründe Bitki ve Türk Bitki Adları: Bitki dünyası, insana sağladığı faydalar sebebiyle eski çağlardan bu yana önemini hep koruya gelmiştir.

Genellikle göçebe bir hayat süren Türk kavimleri, göçebe hayatın bir parçası olarak çiftçilikle de uğraşmışlardır. Özellikle kadınlar, ihtiyarlar, bazı sanatkârlar ve esirler yazın kışlıkta kalarak çiftçilik yapmışlardır.¹

¹ Laszlo Rasonyi: *Tarihte Türklük*, TKAE Yay., Ankara, 1971, s.50.

Eberhard, Hunlar için şunları söylemektedir. “Onları tanıdığımız eski çağlarda bile özellikle at yetiştirirler ve insanlarla hayvanların kışlık yiyeceklerini temin için ziraatle meşgul olurlardı. Göçebe kavimlerin yalnız hayvan besledikleri gibi fikirlerden ayrılmamız lâzımdır. Hemen bütün göçebeler, kışlık yiyeceklerini sağlamak için ziraatle uğraşmak zorundadırlar.”² Ligeti ise, Türklerin tarımla ilgilendiklerini ancak toprağı işlemeyi küçüklük saydıkları için bu işi esirlere ve borçlandırdıkları yabancılara yaptırdıklarını söylüyor³.

XI. yüzyıla gelindiğinde Türklerde yerleşik hayatın yaşandığını görmekteyiz. Maverünnehir çevresinde gelişmiş bir şehir hayatı ve tarım kültürü hâkimdi. Türkler yeşilliğe önem vermişler ve yeşil alanlarda kurdukları şehirlere de Çimkent veya Çimbey gibi isimler koymuşlardır. Türklerin göçebe hayat sürmelerine rağmen çiftçilik ve tarımla ilgilenmelerine Kapağan Kağan'ın Çin'den tohum ve ziraat aletleri alması güzel bir örnektir. Çin kaynaklarında şöyle ifadeler bulunmaktadır: “Türkler her ne kadar göçebe hayatı sürmekte ve yurtlarını değiştirmekte iseler de hemen hepsinin kendi toprakları vardır”. Hun çağında açılmış sulama kanallarına bile rastlanmıştır. Arkeolojik kazılarda elde edilen bulgular, eski tarihlerden itibaren Türkler tarafından kullanılan bazı ziraî aletlerin varlığını gün ışığına çıkarmıştır.⁴

Bitkiler, yıldızlarda geleceği okuyanlar tarafından astronomi çevresinde de kullanılmıştır:

Yıldızlardan geleceği okumaya yönelik kökçülükte, 7 yeryüzü bitkisi ayırt edilir, 12 ot burçlar kuşağıyla birleştirilir, 36 bitki de burçların onluk bölümlerine ve yıldızların durumlarına bağlanırdı. Birincilerin etkili olabilmeleri için belirli gün ve saatlerde toplanmaları gereklidir; bu gün ve saatler de her bitki için ayrı ayrı belirlenmişti; fındık ve zeytin Pazar günü; sedefotu, yonca, şakayık, hindiba Pazartesi, mineçiçeği Salı, Cezayir menekşesi Çarşamba günü toplanmalıydı; ilâç olarak kullanılacaklarsa mineçiçeği, Cezayir menekşesi, şakayık, sarı

² W.Eberhard: “Eski Çin Kültür ve Türkler” (çev. İ.Berk), AÜDTCFD. I/4, (1943), s.22.

³ Ligeti, L.: *Bilinmeyen İç Asya* (çev. Sadrettin Karatay), TDK Yay., Ankara, 1986, s.46.

⁴ Laszlo Rasonyi: a.g.e., s.500; Orhan Sakin: *VIII-XI.yüzyıllarda Orta Asya Türk Ülkelerinde Görülen Bitkiler*, İstanbul, 1996, s.42-46; Bahaeddin, Ögel: *Türk Kültür Tarihine Giriş* I.c., KB Yay., Ankara, 1978, s.452; Bahaeddin, Ögel: *Türk Kültürünün Gelişme Çağları*, Çağ Matbaası, Ankara, 1979, s.135.

salkım ve beşparmak otu Perşembe, büyüde kullanılacaksa hindiba, adamotu ve mineçiçeği Cuma "cruciata" ve sinirotu Cumartesi (Levi-Strauss, 1996: 66).

Tabiatla iç içe yaşayan topluluklarda, tabiata ait objelere değer verilmiştir. Beslenme, barınma ve korunma gibi ihtiyaçlarını içinde yaşadığı doğadan gideren ilkel insan, animist⁵ inancın sonucu olarak bütün varlıklarda bir ruh olduğuna inanıyordu. Özellikle ağaca karşı bir hassasiyet vardır. Ağaç, Türk mitolojisinde yüksekliği itibariyle dikkat çekmiştir. Türkler her ağacı değil, yazın ve kışın yapraklarını dökmeyen, meyve vermeyen ağaçları kutsal saymışlardır. Şamanistlerin kutsal saydıkları ağaç, kayın ağacı idi. Türk destanları içinde ağacın ön plana çıkarıldığı en önemli destan da Uygurların türeyişini anlatan destandır.⁶

Anadolu'da insanlık tarihi, yontma taş devrine kadar uzanır. İlk insanlar, yabanî bitkiler ve av hayvanları ile çeşitli ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Cilalı taş devri insanları tahıl yetiştirmeye ve hayvanları evcilleştirmeye başlamışlardır. İnsanlar kullandıkları bitkileri her devirde adlandırmışlardır. Bitkilerin adlandırılmasında bitkinin kullanılışı, görünüşü ve yetiştigi ortamın etkili olduğu görülmektedir.⁷

Bitki adları üzerine yapılmış çalışmalar, birçok folklorik yayının yanı sıra çeşitli bitki sözlükleridir. Bitki adları üzerine yapılan bu çalışmalar, Tarihî Türk lehçelerini bünyesinde barındırmamaktadır.

Bu çalışmalardan biri Turhan Baytop tarafından hazırlanmış olan "Türkçe Bitki Adları Sözlüğü" adlı eserdir. Üç bölümden oluşan bu eserin birinci bölümünde ağızlarda da kullanılan Türkçe bitki adları Latince karşılıklarıyla alfabetik sıra ile verilmiştir. İkinci bölüm, bitki adlarının Latince

⁵ Animizm, bütün varlıkların canlı cansız her şeyin bir ruhunun bulunduğuna inanmaktır (Çoruhlu, 2002: 56).

⁶ Ebru, Gülsoy: *Dede Korkut Kitabı ve Manas Destanında Bitki ve Hayvan Kültü*, Balıkesir Ünv. Balıkesir, 1998, s.81-95.; Abdülkadir İnan: *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, Ankara, 1995, s.62.

⁷ Ahmet Duran: "Türkçede Bazı Bitki Adlarının Veriliş Sebepleri", Türk Dili, S.55, Mart-1998, s.223; Turhan Baytop: *Türkçe Bitki adları Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara, 1994, s.1.

dizini. Üçüncü bölüm ise beş yüz bitkinin renkli fotoğraflarını içermektedir.⁸ Bu alandaki başka bir çalışma, Ingeborg Hauenschield'in "Türksprachige Volksnamen für Kräuter und Stauden mit den Deutschen, Englischen und Russischen Bezeichnungen" adlı eseridir. Birinci bölümde 1158 bitkinin Latince adları alfabetik sıra ile yer almış, bunların Almanca, İngilizce, Rusça ve değişik Türk lehçelerinden tespit edilen karşılıklarına yer verilmiştir. İkinci bölümde 26 dil ve lehçeden dizinler yer almaktadır.⁹ Şevki Akalın'ın iki ciltten oluşan "Büyük Bitkiler Kılavuzu" adlı eserinin birinci cildinde 10508 bitkinin Latince adları, Türkçe ve Almanca karşılıklarına yer verilmiştir. Ayrıca Türkçe, Almanca ve İngilizce dizinler bulunmaktadır. İkinci ciltte ise 10508 bitkinin siyah beyaz fotoğrafları yer almıştır.¹⁰

5. Tarihî Türk Lehçeleri:

I.: Köktürk, Uygur ve Karahanlı Türkçesi: Türk dilinin ilk yazılı metinleri VIII. yüzyılda Orhun Abideleriyle başlar. VIII. yüzyıldan önceki dönem bugün için karanlık dönemdir. Araştırmacılar VI. yüzyıldan geriye doğru milâd yıllarına kadar olan döneme Ana Türkçe (Pro-Turkic) milâttan önceki döneme ilk Türkçe (Pre-Turkic) adlarını verirler. Bu devirlere ait hiçbir metin elimize geçmemiştir. VIII. yüzyıldan, hatta birkaç küçük metinle VII. yüzyıldan itibaren yazılı metinlerden takip edebildiğimiz Türkçe ise XIII. yüzyıla kadar tek bir yazı dili olarak geldi. Köktürk, Uygur ve Karahanlıları içine alan bu döneme Eski Türkçe adı verilir.¹¹ Göktürk döneminde bengü taşlara yazmaya elverişli çoğunluğu köşeli karakterlerden oluşan runik yazısı kullanılmıştır. Bu dönemde Türkçedeki yabancı kökenli sözcük sayısı azdı. Ancak bu dönemin tek yazılı belgeleri olan Göktürk yazıtlarında komşu kavimlerin dillerinden kelimeler girmiştir.¹²

⁸ Turhan Baytop: a.g.e., s.1.

⁹ Ingeborg, Hauenschield: *Türksprachige Volksnamen für Kräuter und Stauden mit den Deutschen, Englischen und Russischen Bezeichnungen*, Wiesbaden, 1989.

¹⁰ Şevki Akalın: *Büyük Bitkiler Kılavuzu*, I. c., 1952, II.c., 1956.

¹¹ Ahmet Bican Ercilasun: "Türk Dilinin Dünü, Bugünü, Geleceği", Türk Dünyası Üzerine Makaleler-İncelemeler, Akçağ Yay., Ankara, 1992, s.27.

¹² Süer Eker: *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yay., Ankara, 2002, s.96-97.

Köktürk, Uygur ve Karahanlı devri eserleri arasında gramer yapısı bakımından çok küçük farklar dışında hiçbir değişiklik yoktur. Uygur ve Karahanlı eserleri arasında sadece kelime hazinesi bakımından önemli bir fark vardı. Uygur eserlerinde Sanskritçeden girmiş veya Türkçeden yaratılmış bulunan Budizm ve Manihaizmle ilgili kelimeler; Karahanlı eserlerinde Arapça ve Farsçadan girmiş veya Türkçeden yaratılmış Müslümanlıkla ilgili kelimeler vardı. Dile giren yabancı kelimeler ve özellikle dinî ve felsefî terimlere tercüme ve türetme yoluyla Türkçe karşılıklar bulunmuş; böylece dilin yeni kültür alanının ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir anlatım gücüne erişmesi sağlanmıştır. Bu çaba ve gelişmeler Türklerin İslamîliği kabulünden sonraki ilk yüzyıllarda da süregelmiştir.¹³

II: Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi: XIII-XV. yüzyıllarda Harezmi'de ve genel olarak Altınordu ile Türkistan'da kullanılan Harezmi Türkçesi; yine aynı dönemde Mısır ve Suriye'de kullanılan Kıpçak Türkçesi Eski Türkçenin organik devamıdır. Çağatay Türkçesi de aynı şekilde Harezmi ve Kıpçak Türkçesinin devamıdır.¹⁴

III.: Eski Anadolu ve Osmanlı Türkçesi: Eski Anadolu Türkçesi de XIII. yüzyılda başlar ve XVI. yüzyıl başlarına kadar devam eder. Eski Anadolu Türkçesi siyasî olarak Anadolu Selçukluları ve Beylikler dönemini, Karakoyunlu ve Akkoyunlu dönemleriyle Osmanlı imparatorluğunun ilk dönemini içine alır.¹⁵ XVI. yüzyılda Osmanlı Türkçesi başlar. XX. yüzyıl başlarında Genç Kalemler hareketiyle sona erer.¹⁶

Görüldüğü gibi Türk dilinin belli başlı üç tarihî dönemi ve alanı vardır. Biz de çalışmamızı bu üç döneme ve alana göre düzenledik.

¹³ Ahmet Bican Ercilasun: a.g.m., s.28; Zeynep Korkmaz: "Dilimizin Dünkü ve Bugünkü Sorunları ve Çözüm Yolları", Türk Dili Üzerine Araştırmaları, TDK Yay., Ankara, s.868-869.

¹⁴ Ahmet Bican Ercilasun: a.g.m., s.28.

¹⁵ Ahmet Bican Ercilasun: *Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yay., Ankara, 2004, s.442.

¹⁶ Ahmet Bican Ercilasun: a.g.e., s.461.

I. BÖLÜM

KÖKTÜRK, UYGUR ve KARAHANLI TÜRKÇELERİ DÖNEMLERİNDE KULLANILAN BİTKİ İSİMLERİ

-A-

Aba başı: Dağlarda yetişip dağlıların yediği hıyar gibi dikenli bir ot, yer mürveri, "*cannabis sativa*" [DLT I. 86-19].¹

Abra: Arpa [EUTSöz. s.1].

Ağrık: Ayrık otu, "*cynodon dactylon*" [DLT I. 98-18, 113-18] krş. *ayrık*.

Afılgı: Bir deniz ağacı [DLT III. 146-25] krş. *awıku*.

Ak yagak: İç ceviz, iyi ceviz [DLT I. 90-7, III. 172-11].

Alımla: Elma [HTB 326, 327, 335].

Alma< Oğ.: Elma [DLT I. 130-11] krş. *almıla*.

Almıla: Elma [DLT I. 130-11, 138-8, II. 272-23, 311-19].

Aluç: Şeftali [DLT I. 122-2].²

Aluçın: Yenilen boğumlu bir ot [DLT I. 138-2].

Amrtapada< Skr. amrtapattra: Bir ağacın adı [ETG s.260].

Amşuy: Bir çeşit sarı erik [DLT I. 115-3].

Angduz: Andız otu [DLT I. 115-5; 115-8].³

Arbuz: Karpuz [KB 1900].

¹ Besim Atalay bu bitkiyi "yer mürveri" olarak tanımlamış ve Latince karşılığı olarak da "*cannabis sativa*" ifadesini kullanmıştır. Ancak yer mürverinin Latincesi "*sambucus ebulus*"tur (T. Baytop: *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*, TDK Yay., Ank. 1994, s.170; Y. Dönmez: *Bitki Coğrafyası*, İst. Üniv. Yay., İst., 1985, s.201; O. Sakin: *VIII-XI. Yüzyıllarda Orta Asya Türk Ülkelerinde Görülen Bitkiler*, İst., s.2).

² Besim Atalay, DLT adlı eserde "aluç" sözcüğünü "şeftali" olarak tercüme etmiştir. Brockelmann ise bu sözcüğün Arapça karşılığını "kayısı ve şeftali" olarak tanımlamıştır. Rusların 1969'da yayınladığı *Eski Türkçenin Sözlüğü (Drevne Tıyurskiy slovar, s.40)* adlı eserde Kaşgarlı Mahmud'un "aluç" sözü, Rusça "alıçı" karşılığı ile açıklanmıştır. Ruslar, "alıçı" sözcüğünü bir erik çeşidi olarak tanımlamışlardır. Görüldüğü gibi, Türkler Orta Asya'da iken erik ve şeftaliye benzeyen meyvelere "aluç" demişlerdir (B.Ögel: *Türk Kültür Tarihine Giriş* II. c., KB Yay., Ankara, 1978, s.279).

³ Kaşgarlı Mahmud, "angduz" bitkisi için şunları ifade etmektedir: "Yerden kazılıp çıkartılan ve karın ağrısı için ilâç yapılan bir köktür. Ayrıca atların burnuna bu kökün tozu üflenerek hastalığı tedavi edilir" (DLT I. 115).

Arđutal: Hamam otu [DLT I. 145-1] krş. *ordu tal~urdu tal*.

Armut: Armut [DLT I.123-19, II. 284-16].

Arpa: Arpa [DLT I.123-19, II.121-5, 316-11; KB 3611, 4765, 4769, 6334; EUTSöz. s.13; H I. 8, 72].

Arpagan: Arpaya benzer başağı bulunan evini bulunmayan bir bitki [DLT I.140-3].

Artuç: Ardiç ağacı, "*juniperus*" [DLT I. 95-5, 377-15; ETG s.262].⁴

Artun : Kimyon [ETG s.262; EUTSöz. s.14; TT VII. 33, 10; H I. 6,15; Alt.Gr. 295].

Arubat: Demirhindi [DLT I. 138-19].⁵

Arut ot: Bir yıl önceden artan kuru ot [DLT I. 50-8, II.133-15].

Atgak: Sarı renkte bir bitki [DLT I. 118-21].

Av(?)n: Ağaç [DLT I. 84-4].

Awilku: Kırmızı meyveleri olan ve meyvesinin suyu tutmaca katılan, göz ağrısına ilâç yapılan ve elbise boyanan bir ağaç [DLT I. 489-16] krş. *afilgu*.

Awujgun: Deri sepilenen palamut ağacı meyvesi [DLT I. 157-2].

Awyä: Ayva [DLT I.114-8, II.113-18].

Ayrık< Oğ.: Ayrık otu [DLT I.113-8] krş. *ağrık*.

Azgan: Kuş burnu, yaban gülü, yaban çiçeği; ağaçların en kötüsü olup gül gibi sarı, beyaz çiçekleri olan bir ağaçcık, küpe gibi kırmızı meyveleri olur [DLT I. 439-7, 439-13; KB 2573; AY III. 5. Suv. 137.18, 173.5; SSD 142-5].⁶

-Ä-

Äbin: Tane, tohum [EUTSöz. s.45; USp. 263].

⁴ Kaşgarlı Mahmud, kadının güzelliğini anlatırken boy ve yürüyüş bakımından ardiç ağacı tasviri kullanmıştır (DLT I. 377, 412).

⁵ "Demirhindi" Afrika kökenli olmakla birlikte eskiden beri Hindistan ve Mısır başta olmak üzere tropikal bölgelerde yetiştirilen bir ağaçtır. Meyvelerinin müşil etkisi olduğundan hekimlikte kullanılır. Siyah renkli ve lifli olan ağacından tesbih, kutu ve baston gibi eşyaların imalatında yararlanılır. Orta Asya'da yetişmeyen "arubat" ticarî vasıtalarla Türklere ulaşmıştır. Ancak Türkler arasında bu bitkinin hekimlikte kullanılan meyveleri mi yoksa eşya yapımında kullanılan ağacının mı kullanıldığı anlaşılamamıştır (O. Sakin: a.g.e., s.5).

⁶ "Azgan" kadın ismi olarak da metinlerde geçmektedir (EUTSöz. s.19). Ayrıca bk. USt.198, 52.

Ärük: Erik [EUTSöz. s.50; H I. 6, 37, II. 8. 22; ETG s. 265].⁷

Ävin: Yemiş, hububat tanesi, tohum [EUTSöz. s.52; Wind. 249, 11].

-B-

Badıçlık yıgaç: Üzüm asmalarına çardak yapılmak üzere ayrılan ağaç [DLT I. 502-12].

Badyan: İlâç için kullanılan bir bitkidir [EUTSöz. s.20; H I. 6, 48].

Bag< Far.: Üzüm asması [DLT III. 152-27; EUTSöz. s.20; TT IV. 10, 6].

Bagsuk: Lâle [DLT I. 465-17].

Baldır tarıg: İlbahar başında ekilen ekin [DLT I. 456-17].

Banzı< Kenc.: Bağ bozulduktan sonra asmaların üzerindeki üzüm kırıntıları, neferneme [DLT I. 422-18].

Bar yigde: İri içde, “*zizypha rubra*” [DLT III. 147-27].

Bargan: Mersin ağacı yemişi [DLT I. 438-2] krş. *bazgan*.

Basal: Soğan [AH 161, 162].

Basar: Dağ sarımsağı [DLT I. 360-22].

Batatu: Pamuk [EUTSöz. s.24; H II. 16, 2].

Batmul: Kara bibere benzer bir bitki, darü fülful [DLT I. 481-6] krş. *bibli~butmul*.

Bazgan: Mersin ağacının yemişi [DLT I. 18-8] krş. *bargan*.

Bıdbul: Biber [EUTSöz. s.27; TT VII. 33, 8] krş. *bitmul~bitbul*.

Bitbul< Skr. *pippala*: Bitmula biberi [ETG s.268].

Bitmul: Biber [EUTSöz. s.27; H II. 28, 126] krş. *bitbul~bıdbul*.

Bibli: Dârifülful [DLT I. 430-27] krş. *batmul~butmul~bitmül*.

Birgä~Bärgä~Bärkä: Kamış [ETG s.268].

Bitrik< Argu.: Fıstık [DLT I. 476-9] krş. *buturgak*.

Bogsuk: Kölelerin boyunlarına geçirilen lale [DLT I. 465-25] krş. *boxsuk*.

Boguz: Hayvan yemi olmak üzere tane halindeki ekin [EUTSöz. s.31; URD. 139 not 2].

Borsu: Fasulye [EUTSöz. s.32; USp. 154; 153, 7].

⁷ Ayrıca bk. ärük: kayısı (Uig.-Wb. 774).

Boxsuk: Kölelerin boyunlarına geçirilen lâle [DLT I. 465-23].

Boy< Oğ.: Yenilen bir ot, poy otu [DLT III. 141-6].

Buda: Üzüm [EUTSöz. s.4; H. I. 14, 191; II. 14, 133].

Budgay: Buğday [DLT III. 240-14] krş. *bugday*.

Bugan: Bezelye türünden bir sebze [EUTSöz. s.34; . H. II. 22, 21].

Bugday: Buğday [ETG s.270; DLT I. 235-10, 319-8, 368-15, III. 4-17, 73-17, 240-6, 240-7, 240-13, 254-15, 325-18; KB 140; TTS I. 119; II. 173; III. 114; IV. 128; HTTEUY 1829] krş. *budgay*.⁸

Bujın: “Çöpleme” denilen ağılı bir ot [DLT II. 398-26].

Bulguna: İlgin ağacına benzer gevrek, kırmızı bir ağaçtır [DLT I. 492-3] krş. *malguna*.

Burçak: Burçak [ETG. s. 270; DLT I. 466-7].

Butık: Budak, dal, ağaç [EUTSöz. s.36; DLT I. 377-5, III. 19-16, 55-1, 58-7, 78-4, 83-30, 95-3; TT. I. 13, 164; Suv. 615, 19] krş. *butig*.

Butmul: Kara bibere benzer bir bitki, darü fülful [DLT I. 481-6] krş. *bibli~batmul*.

Buturgak: Pitrak, fıstık biçiminde çengelli bir diken [DLT I. 502-10] krş. *bitrik*.

Bükân: Bir kavun türü [EUTSöz. s.37] .

Büken: 1. Karpuz 2. Hint kavunu [DLT I. 399-17].

Bür: Tomurcuk [EUTSöz. s.38; Wind. 253 not 9] krş. *pür*.

Büsteli: “Kara pazu” denen sebze [DLT I. 493-2] krş. *püstüli*.

Büşinçek< Kenc.: Üzüm salkımı [DLT I. 506- 27].

Bütüğe: Patlıcan [DLT I. 447-18].

-Ç-

Çagay: Bir bitki adı (?) [EUTSöz. s.38; P.P 2, 3].

Çakı: Isırgan otu [EUTSöz. s.39; U III. 10, 13].

⁸ Çin kaynaklarına göre, buğday ve darı kültürü Mançurya ve Moğolistan’ın kuzeylerinde oturan Suşen ve Şivei gibi Proto-Moğol kavimlerine kadar uzanıyordu (B.Ögel:a.g.e., s.158). Buğday başlangıçtan beri bütün Türk kavimleri tarafından buğday adı ile anılıyordu. XI.yy’da Kaşgarlı Mahmud şöyle diyordu: “Barsgan halkı buğday diyemez, budgay derler. Ben, Barsganlardan değilim diyenler, bu söz ile sınırlırlar”. Burada adı geçen Barsgan halkı da Türk bölüklerinden biri idi. (B.Ögel: a.g.e. s.160-161). Ayrıca bk. budgay.

Çamgur: Şalgam [DLT I. 457-8].

Çarun< Yağ.: Çınar ağacı [DLT I. 414-20] krş. *çünük*.

Çawju: Dal budağı, meyvesi kırmızı bir ağaç olup meyvesi acıdır [DLT I. 422-23].⁹

Çaxşak Kurutulmuş kaysı, üzüm gibi meyveler [DLT I. 469-14].

Çaxşu: "Filiz herç: *Lycium*" denilen bir ot ve onun sıkması olup göz hastalıklarına ilaç yapılır [DLT I. 423-21]¹⁰.

Çäçäk: Çiçek [ETG s.271; HTB 269; HTEUY 1686].

Çeçek: Çiçek [DLT I. 119-4, 179-22, 193-8, 233-26, 388-13, 437-4, II. 122-22, 285-9, 285-15; AY III. 5. Suv. 137.18, 173.5, 176.19, 183.14, AY 45/12, 94/12, 119/10, 308/23, 323/14, 345/7, 346/5, 352/5, 358/17, 492/5, 495/21, 516/5, 516/12, 520/1, 520/9, 526/10, 529/7, 535/10, 543/22, 575/10, 608/10, 617/12, 651/14, 654/4, 658/16, 682/2].

Çenglik: Sarmaşık otu [DLT III. 383-17].

Çıg: Bir bitki adı [EUTSöz. s.40; TT VII. 34, 10].

Çından< Skr. *candana*: Sandal ağacı [DLT I- 436-13, II. 122-24; OA s.92; AY 476/4, 525/2, 640/1].

Çıntan< Skr.: Sandal ağacı [OY s.101; TTİrkB. 4].

Çıpkın: İnnap [DLT I. 448-19; 448-20].

Çından: Kokulu bir ağaç, sandal ağacı [ETYİrkB. 6 (II.74)].¹¹

Çiçek: Çiçek [KB 80, 96, 120, 2573, 2688].

Çigidäm: Bir bitki [EUTSöz. s.41; TT V. 28, 123].

Çigit< Argu.: Pamuk çekirdeği [DLT I. 356-11].

Çikin: 1. Üzüm bağlarında biten hayvanların yediği başaklı bir ot 2. Bir çeşit darı [DLT I. 414-21].

Çim: Ayrık otu [DLT I. 338-12].

Çimgän: Çayır, çimen [EUTSöz. s.42].

Çiniştürük: Bir ağaç meyvesi, fındığa benzer; kırmızısı beyazı olur; ilk yazda yetişir, yenir [DLT I. 530-3].

⁹ Kadınların parmağı kırmızılıkta buna benzetilir (DLT I. 422-23).

¹⁰ Kaşgarlı, "çaxşu" sözcüğünün öz Türkçe olmadığını söylemektedir (DLT I. 423-1).

¹¹ Ayrıca bk. çından~çıntan (ETY B. I, 436, ETY II, C. 11 (I, 70)).

Çiwgin ot: Hayvanları semirten ot [DLT I. 443-15].

Çor: Sarılgan bitki [DLT III. 12-26, 122-1].

Çuyay: Hungay dağ ormanları, bir nebat adı(?) [ETY I. C. 6, II. Ş. 5 (I, 24)].¹²

Çümgen: Çimenlik, ayrı otu, "*panicum dactylon*" [DLT I. 443-12].

Çünük: Çınar ağacı [DLT I. 388-25] krş. *çarun*.

Çüsüm: Dut [EUTSöz. s.44; H I. 8, 83].

Çüsüm söğüt: Bir ağaç türü [EUTSöz. s.44; H I. 1, 191].

Çüşek<Soğd.: Ot [DLT I. 389-1].

Çüvit: Çivit [EUTSöz. s.44].

-D-

Dava: Ilgın ağacı meyvesi [DLT III. 237-18].

Divdar: Çama benzer bir ağaç [EUTSöz. s.45; U IV. 28, 22; H II. 32, 20] krş. *tivadar*.

Dünüşge< Kenc.: "Sülüklü pancar" denilen sebze [DLT I. 490-16].¹³

-E-

Eğerlik: Üzerine eyer konulan ağaç [DLT I. 151-16].

Eğgü katıg yıgaç: Çok sert ağaç [DLT III. 44-4].

Egir: Karın ağrısını tedavi için kullanılan bir kök [DLT I. 53-29].

Egürgen: Taneleri olan bir bitki [DLT I.158-4].

Eldrük: Üzerlik otu ve tohumu, "*peganum harmala*" [DLT III. 12-22, 412-5] krş. *ilrük*.

Erguvan < Far.: Erguvan çiçeği [KB 6529].

Erük: Şeftali, kayısı, erik gibi meyvelere verilen genel ad [DLT I. 69-17, 318-14, II. 282-11].

-G-

Geşür< Oğ.: Havuç [DLT I. 431-20] krş. *sang turma*.

¹² bk . Pelliot. T'oung Pao, 1914, s.230.

¹³ "Sülüklü pancar" denilen nebat, ispanakgiller familyasından kaz ayağı denen bitkidir. Bu bitki dağlarda yabani olarak yetişir ve ispanak gibi yemeği yapılır (B.Ögel: a.g.e. s.273).

Gizri< Argu.: Havuç [DLT I. 431-16] .

-H-

Hua< Çin. kua: Bir çiçek türü [EUTSöz. s.55; ETG s.273; Suv. 529, 8; TT V. 10, 104].

-I-

I: Nebat , ekin, bitki, ağaç [ETG s.273; OA s.94; OY s.102; EUTSöz. s.56; TT VII. 21, 89, IV.10, 6; Suv. 607, 12; HTB 1146].¹⁴

I ığaç: Ağaç [EUTSöz. s.56; Suv. 621-5; Wind.21].

I tarıg: Nebat, ekin, bitki [EUTSöz. s.56; Suv.607, 12].

Igaç : Ağaç [ETG s.273; OA s.94; OY s.102; TTİrkB. 4, 56, 14; AY 34f/3, 34f/6, 93/11, 96/13, 120/18, 239/2, 246/9, 246/12, 246/15, 247/19, 366/18, 369/23, 384/13, 444/13, 477/15, 625/13, 686/16; OKD 71; HTB 1147].

-İ-

İ: Ağaç, nebat [ETY T 4(I, 100); Ş U D 10(I, 172)].¹⁵

İgaç: Ağaç [ETY II C 11(I, 70); T. 25 (I, 108); ETY İrkB. 6(II, 74), 87 (II, 88), 19 (II, 76)].

-i-

İ burnı : İt üzümü (yabani gül meyvesi) [ETG s.276].

İlrük: Üzerlik tohumu, “*peganum harmala*” [DLT I. 105-5] krş. *eldrük*.

İmirt söğüt: Bir ağaç türü [EUTSöz. s.63; ETŞ 337].

İmiti: İlâç yerine kullanılan “*crataegus pinnatifida*” yemişi [EUTSöz. s.63; H II. 8, 22, 32, 14].¹⁶

İngek küçi: Küçü otu tohumu [DLT III. 212-7].

İngliç: Kebapla yenir, sarımsağa benzer bir dağ otu [DLT I. 115-15].

¹⁴ “i” sözcüğü, “ığaç” ve “tarıg” kelimelerinin eşidir (EUTSöz. s.56). Ayrıca bk. Alt.Gr. 309.

¹⁵ Ayrıca bk . Thomsen, Turcica, s. 78, n. I, s.89-92.

¹⁶ Ayrıca bk. Moğ. imidi (Kow. 663).

İssiz: İlâç olarak kullanılan bir bitki türü [EUTSöz. s.66; H II. 28, 121].

İsigti: Darı (?) [ETY I. C 5, II. Ş 3 (I, 24)].

İt burnu: Yabanî gül meyvesi, çiçeği [EUTSöz. s.67; H I. 14, 190; TT VII. 33, 13].

İt üzümü: Yabanî üzüm [H II.18, 67; EUTSöz s.68].

-J-

Jäjäk:Çiçek [ETG s.276].

-K-

Kabak~Kabag: Kabak , yaş iken yemeği yapılan bir sebze [DLT I. 382-5].¹⁷

Kadıng: Kayın ağacı [DLT I. 312-8, 356-20, III. 134 –13, 151-7, 369-20, 369-21] krş. *kaying*.

Kading: Kayın ağacı [KB 6532].

Kadı: Kadız [EUTSöz. s.107; TT VII. 33, 5; Alt.Gr. 326].

Kadı: Tarçın [ETG. s.276; EUTSöz. s.107; H I. 4, 6, II. 12, 105; TT VII. 33, 5] krş. *kadı*.

Kagun: Kavun [DLT I.15-16, 88-15, 174-10, 214-1, 268-6, 169-19, 395-12, 410-10, 410-11, II. 290-11, III. 107-8, 129-19, 190-12, 146 –2, 435-9; KB 5110, 5111; EUTSöz. s.107; TT VIII , 95].

Kaka tau: İlâç olarak kullanılan bir yemiş [EUTSöz. s.108; H. II. 22, 21].

Käkrä: İlâç olarak kullanılan bir bitki [EUTSöz. s.70; H. II. 7, 47].

Kamgak: Bir nevi nebat [ETG s.277].

Kamış~Kamuş: Kamış [ETG s.277; DLT I. 369-12; EUTSöz. s.109; H I. 14, 185; U III. 20, 10; AY 370/1, 476/7, 615/18, 616/20, 619/12, 631/20, 639/12].

Kantır: Kendir, kenevir [EUTSöz. s.71; Hüen. VII. 1947; TT VII. 24, 49]

Käntir< ?.: Kenevir [ETG s.279].

Kara erük: Erik [DLT I. 69-22].

¹⁷ Kabak kelimesi Türkçe bir sözcüktür ve Orta Asya'da çok eski dönemlerden beri tanınıyordu (B. Ögel: a.g.e. s.223).

Kara ot: Hindistan'dan gelen ağıllı bir bitki; baldıran otu, "*aconitum*" [DLT III. 222-16].

Karakan: Dağ ağaçlarından bir çeşit ağaç [DLT I. 448-22].

Karanfil< Ar.: Karanfil [KB 71].

Karba: İlâçlık bir bitki türü [H I. 12, 162; EUTSöz. s.111].

Kargak tarmak-ı: Bir çeşit bitki [DLT I. 467-26].

Kaşak: Kamış, saz; kındıra otu [H II. 18, 63; EUTSöz. s.112; DLT I. 383-9].

Katırgan : Akasyaya benzer bir ağaç [TT VIII. 96; EUTSöz. s.113].

Kavalig: Ekin adı [USp. 277; EUTSöz. s.114].

Kayaçuk: Güzel kokulu bir dağ otu [DLT III. 177-8].¹⁸

Kaying: Kayın ağacı [DLT I. 32-8] krş. *kağing*.

Kebez: Pamuk [DLT I. 293-18, 303-23, 510-4].

Kekre: Develerin yediği acı bir ot [DLT I. 422-17].

Keküş: Şişlik için sürülen bir ilaç, aksırgan otu; "*saponaria*" veya "*veratrum album*" [DLT I. 407-22].

Kelep: Türk yaylalarında biten bir ot [DLT I. 353-26].

Kenpe< Kenc.: Bir ot adı [DLT I. 416-4].

Kentir: Kenevir, kendir [İKP s.193; TMEN no.1647].¹⁹

Kewrek: Gevrek, yumuşak bitki [DLT I. 479-6].

Kewrik: Gürgen ağacı [DLT I. 479-6].

Kewürken< Oğ. *kümürken*: Dağ soğanı [DLT I. 525-24] krş. *küwürken*.

Keyik söğüt: Yaban söğüdü [DLT III. 168-16].

Kıçı: Hardal [DLT III. 238-8].

Kımız: Ekşi elma [DLT I. 366-2].

Kımız almıla: Ekşi elma [DLT I. 366-2].

Kısırin: Bir bitki adı [EUTSöz. s.117; H I., 6, 22].

Kıtık: Pamuk [USp. 282; EUTSöz. s.117].

¹⁸ "Kayaçuk" bitkisinin "safran" denilen bitki olması ihtimali vardır (DLT III. 177-8).

¹⁹ Ayrıca bk. H, II, st.122'de "kántir". Kendir veya kenevir, Orta Asya'nın yerli bitkilerinden biri idi. Bunlar Uygurlar'ın tıp kitaplarında "kentir" adı ile çok geçirdi. Fakat Kaşgarlı Mahmud'un DLT adlı eserinde "kendir" sözü geçmemektedir. Anlaşıldığına göre "kendir ekme kültürü" Uygurlar ile başlamış olmasına rağmen Doğu Türkleri arasında yavaş yavaş unutulmuş veya azalmaya başlamıştır.(B.Ögel: Türk Kültür Tarihine Giriş V.c. s.382-383).

Koluña: Filiz [ETG s.282].

Konak: Bir çeşit kaba darı [DLT I. 384-11, III. 347-18; ETG s.282] krş. *koyak*.

Koru: Kendisine “ demir diken” adı verilen bitkinin “putrak” veya “pıtrak” denilen meyvesi [DLT III. 223-15].

Kosık: Fındık [DLT I. 382-28, III. 347-12] krş. *kosuk*.

Kosuk: Fındık [DLT III. 347-12] krş. *kosık*.

Koyak: Konak darısı [DLT III. 167-7] krş. *konak*.

Koz: Ceviz [EUTSöz. s.121].

Körpe ot: Yeni bitmiş ot [DLT I. 415-12].

Körpe yemiş: Taze yemiş, meyve [DLT I. 415-13].

Kpra: Ağaç çileği, “*rubus idaeus*” [H II. 24, 49; EUTSöz. s.122].

Krüş: Kürüş [EUTSöz. s.122; H II. 45].

Ku: Kua [EUTSöz. s.122; H II. 8, 41].

Kua< Çin. *hua*: Çiçek türü [Suv. 608; TT VII. 34, 10; EUTSöz. s.122] krş. *kuva*.

Kuçgundi<Çiğ.: Soğan [DLT I. 493-10].

Kulun: Bir çiçek türü [EUTSöz. s.123; H I. 10, 120].

Kuma< Çin. *hu-ma*: Hu’ların keneviri [ETG s.284].

Kumlak: Kıpçak illerinde yetişir, yaprağı fasulye yaprağına benzer sarmaşık gibi bir ot [DLT I. 475].

Kuşdı: “Coctus” adlı bir bitki olup, kökü ilâç yerine kullanılır [EUTSöz. s.124; H I. 8, 91].

Kuşgun I: Ekşi bir çeşit ot [DLT I. 440-7] krş. *uşgun*.

Kuşgun II: Hayvanların yediği taze kamış [DLT I. 440-6].

Kutay< ? : İpek [ETG s.285].

Kuva: Kua “çiçek” [TT VII. 36, 13; EUTSöz. s.125].

Küş< Çiğ.: Susam [DLT III. 121-4, 121-5].

Küş ingek-i: Küçü otu tohumu [DLT III. 121-7].

Küji: Öd ağacı, yakılınca koku veren nesne [EUTSöz. s.81; TT V. 12, 129].²⁰

²⁰ Moğ. küdji (Kow.2619). “Küji”, Uig.-Wb.’de “küsi” olarak geçmektedir.

Kümürken< Oğ.: Dağ soğanı [DLT I. 522-23, 525-24] krş. *kümürken~kewürken*.

Künçi: İlâç yerine kullanılan “*abrus precatorius*” adlı bitki [EUTSöz. s.82; H II. 6, 19, II. 1, 19].

Kürküm: Safran [EUTSöz. s.83; DLT I. 486-9; KB 6009; H I. 8, 67].

Kürt: Kayın ağacı [DLT I. 343-6].

Kürüç: Kimyon [EUTSöz. s.83 ; H II. 8, 38].

Küşti: İlâç olarak kullanılan bir bitki çeşidi [EUTSöz. s.83; H II. 8, 42].

Küvük< Oğ.: Saman [DLT III.165-6].

Küwij: Söğüt gibi çürüyen her ağaç [DLT I. 366-7].

Küwij turma: Tadı bozulan turp [DLT I. 366-10].

Küwürken< Oğ. *kümürken*: Dağ soğanı [DLT I. 522-22, 525-24] krş. *kewürgen*.

-L-

Lenxua: Lotus çiçeği [IKP XXXVIII. 2].

Linḡa: Lotus çiçeği [H II. 22, 23; EUTSöz. s.84].

Limgen: Sarı erik [DLT I. 444-1].

Lingua: Linḡua [EUTSöz. s.85].

Linḡu-a< Çin. *lien-hua*: Lotus çiçeği [EUTSöz. s.85]²¹.

Linḡua: Nilüfer çiçeği [ETG s.286].

Linxu-a< Çin. *lien-hua*: Nilüfer [HTB 512, 719, 723, 746, 750].

-M-

Maha-bodi< Skr.: *maha+bodhi*: Büyük aydınlanma; Buda'nın altında sezmişliğe ulaştığı ağaç [AY III. 5. Suv. 172.7].

M(a)hamantarik< Skr.: *mahamandaraka*: Kutsal bir ağacın çiçeklerinin adı [AY III. 5. Suv. 183.12-13].

Malguna: İlgin ağacına benzer bir ağaç [DLT I. 492-5] krş. *bulguna*.

Mandar< Oğ.: Ağaçlara sarılan bir bitki, sarmaşık [DLT I. 457-17].

²¹ Ayrıca bk. ETG s.286.

Mantarık< Skr. *mandaraka* (yetişme, büyüme): Kutsal bir ağaç [AY III. 5. Suv. 183.12].

Meşiç üzüm: Kara üzüm [DLT I. 360-16].

Mırç: Biber [H I. 12 , 134; EUTSöz. s.87].

Murç: Karabiber [DLT I. 343-15, II. 186-3].

-N-

Nakapuşp: Bir çiçek [EUTSöz. s.90].

Narun: “Narvan” adlı bir ağaç çeşidi [USp.158, 5; EUTSöz. s.90].

Nukut: Nohut [H I. 15, 186; EUTSöz. s.92].

-O-

Oot: Ot [AY 34/17, 102/20, 316/22, 464/4, 500/15, 509/12, 584/14, 594/11, 637/1, 639/21, 640/1] krş. *ot*.

Ordu tal: Hamam otu [DLT I. 124-22] krş. *arđutal~urdu tal*.

Ot: Ot, hayvan yemlerinin hepsi, bitki, ilâç otu [DLT I. 14-11, 14-13, 35-5 , 35-6, 75-6, 169-24, 172-16, 225-1, 255-3, 342-21, 415-12, 469-11, II.108-26, 1355-15, 594-11, 348-28, 351-2, III. 4-5, 47-23, 68-9, 122-1, 200-6, 277-9, 287-14, 442-13; TTİrkB 17, 53, 45; ETY İrkB 26 (II, 77); İrkB 82 (II,87); AY 34d/28, 34ğ/23, 80/20, 236/5, 256/12, 257/2, 384/13, 47873, 529/14, 534721, 535/6, 585/9, 586/16, 587/1, 587/5, 588/2, 590/16, 592/13, 593/7, 593/11, 595/3, 596/9, 598/2] krş. *oot*.

Ot yem: Karabiber, kimyon gibi tohum ve baharat [DLT III. 5-5].²²

Ot yığaç: Ot ve ağaç [EUTSöz. s.96].

Oy: Kamış [EUTSöz. s.97; Hüen. 13, 133].

-Ö-

Öğ: Bir çiçek nevi [EUTSöz. s. 98; H I. 6, 34].

Öyür: Darı [TT VII. 23, 8; EUTSöz. s.103].

²² “Yem” kelimesi yalnız kullanılmaz, “ot” ile birlikte kullanılır (DLT III. 5-5).

-P-

Pamuk< Oğ.: Pamuk [DLT I. 380-2, III. 346-27].

Patpadhi: Biber [TT VII. 95; EUTSöz. s.104].

Pitpidi< Skr. *pippala*: Biber [H I. 4, 7; EUTSöz. s.105; ETG s.291].

Puga: “*Areca catechu*” bitkisi; ilâç olarak kullanılır [H II. 28, 121; EUTSöz. s.105].

Purcâhk: Burçak [ETG. s. 270; DLT I. 466-7].

Püstüli: “Karapazı”denilen, yenilen bir ot. [DLT I. 451-2] krş. *büsteli*.

-Q-

Qamış: Kamış [İKP LVII. 8; HTB 455].

-S-

Salsögüt: Sögüdün bir türü [H II. 35, 32; EUTSöz. s.128].

Saman< Çiğ.: Saman [DLT I. 415-1, II. 316-11; USp. 291; EUTSöz. s.128].

Samursak: Sarımsak [DLT I. 527-26].

Sap turma: Havuç [DLT I. 431-14].

Sargan: Çorak yerlerde biten bir ot [DLT I. 438-23; ETG s. 292].²³

Sarıg erük : Kayısı, zerdali [DLT I.69-21].

Sarıg turma: Havuç [DLT I. 431-14].

Sarkaç: Karamuk; yaban hindibasına benzer bir ot [DLT I. 454-22, III. 240-8].

Satun: Sarımsak [H I. 14, 176, II. 12, 101; EUT Söz. s.131].

Sengeç: Fındık gibi küçük ve tatlı bir elma [DLT IV. 381-14] krş. *senkeç*.

Senkeç: Fındık büyüklüğündeki akı ve kırmızısı olan bir çeşit tatlı elma [DLT I. 455-7] krş. *sengeç*.

Sıgun otu: Kökü insana benzeyen, birleşme kuvveti kalmayanlarca kullanılıp erkeği ve dişisi bulunan ve erkeği erkeğe, dişisi kadına verilen bir ot [DLT I. 409-23].

²³ Gabain , “sargan” sözcüğünün nebat anlamının kesin olmadığını söylemektedir (ETG s. 292).

Sınçgan: Mugaylan dikenli, "*lycium europeum*" [DLT III. 146-26].

Sınçkan: Musa ağacı, "*lycium europeum*" [H II. 22, 39; EUTSöz. s.134].

Sinsim: Susam [H II. 8, 44; EUTSöz. s.135].

Sipüt: Karabiber, kimyon gibi yemeğe katılan bir ot [DLT I. 356-12].

Sogan: Soğan [DLT I. 409-18; ETG s.294; Alt.Gr. 334; EUTSöz. s.136] krş. *sogun*.

Sogun: Soğan [DLT I. 409-18] krş. *sogan*.

Söğüt: Söğüt ağacı [DLT I. 356-19, 356-20, III. 134-13, 168-16, 369-22; P.P. 80, 5; EUTSöz. s.137; AY III. 5. Suv. 172.9; ETG s.294; İKP. LXXIX. 5; HTB 48].

Sukar: Bir bitki türü [H II. 12, 105; EUTSöz. s.139].

Sulanı: Bir bitki [EUTSöz. s.139; H II. 6, 19].

Suma: Önce ıslatılıp sonra kurutulularak öğütülen ve bulamaç, ekmek gibi şeyler yapılan buğday, aynı suretle hazırlanıp şerbet hamurunda kullanılan arpa [DLT III. 234-21].

Sunu: Siyah kimyon, çörek otu, "*nigella sativa*" [H I. 6, 18; EUTSöz. s.139; DLT III. 238-11].

Supsup: Bir çiçek türü [EUTSöz. s.139].

Suvlang: Dalı budağı olmayan ağaç [DLT III. 386-4].

Süksük: Saksaul ağacı, odunu, "*loloxydon ammadendron*" [DLT I. 486-4; EUTSöz. s.141; U III. 32, 20].

Süt ötrüm: Mercimeğe benzer ; ishal veren bir ot [DLT I. 107-1].

Süzgün: Rengi kara, dikenli bir dağ ağacı [DLT I. 443-17].

-Ş-

Şala~Şal< Skr. *sāla*: Sala bir cins ağaç [ETG s. 295; AY 32/15, 349/5, 685/5; HTB 1075].

Şamuşa: Yenilen bir ot, poy otu [DLT I. 446-5].

Şaw: Uç'ta biten ve elbise temizlenen çöğen gibi bir ot [DLT III. 155-8].

Şekirtük: Fıstık [DLT I. 507-4].

Şuglu: Tilki üzümü, "*solunum nigrum*" [DLT I. 431-6].

Şüngle: Argu diyarında biten ve kökü yenen bir ot [DLT III. 379-12].

Şünük: Çınar ağacı [DLT I. 390-10] krş. *çarun~çünük*.

-T-

Taban: Bir çeşit bitki [H II. 14, 125; EUTSöz. s.143].

Tabılgı: Bir nebat [ETG s.296].

Tabılku: Bir çeşit bitki [Alt.Gr. 337; EUTSöz. s.143].

Tal< Skr. *tala*: 1. Büyük bir ağaç 2. Söğüt ağacı [EUTSöz. s.145].

Taliz: Bir çeşit bitki [H II. 6, 5; EUTSöz. s.145].

Taluk: Tedavide kullanılan bir bitki türü [Uig.-Wb. 256; EUTSöz. s.145].

Tana: 1. Tohum, tane 2. Susam [EUTSöz. s.146; H I. 10, 126].

Tarıg: Ekin, bitki, arpa, buğday, tane, tohum, hububat, darı [DLT I.19-1, 140-14, 154-13, 165-24, 168-11, 187-3, 187-14, 193-15, 194-20, 198-1, 203-3, 208-7, 212-26, 213-5, 223-1, 223-6, 256-28, 293-16, 302-15, 320-5, 373-19, 373-20, 499-7, 509-7, 509-21, 514-3, II. 49-3, 74-28, 81-19, 82-13, 106-20, 124-14, 125-19, 126-16, 145-7, 159-4, 162-13, 204-14, 212-26, 219-21, 232-15, 238-21, 240-6, 259-3, 263-2, 307-12, 319-7, 319-17, 320-2, 320-15, 321-8, 321-9, 321-12, 321-21, 322-6, 322-7, 322-8, 322-16, III. 61-7, 71-6, 95-24, 250-23, 262-9, 335-14, 431-18; TT IV.10, 6, 2; EUTSöz. s.148; TTİrkB. 53; KB 4476; AY 337/10, 435/2, 491/18, 517/11, 525/22, 529/9, 529/15, 552b/17, 566/5, 607/12, 680/16] krş. *aşlık*.

Tarmaz: Şen hıyarı [DLT I. 457-25].

Tawgaç yudası: Susam çiçeğinin yaprağına benzer yaprakları bulunup ilâç için kullanılan bir ağaç [DLT I. 454-18].

Tawılgaç: Tabarhun; innap dedikleri meyve; kızıl ağaç; bakam ağaç; tarhun denen sebze; kızıl söğüt [DLT I. 488-17, 489-14] krş. *tawılku* .

Tawılku: Tabarhun [DLT I. 489-14] krş. *tawılguç*.

Tıt: Karaçam; dağda biten çam fıstığı ağacı, "*pinus larix*" [ETG s.299; DLT III. 120-15].

Tiken: Diken [AH 376, 455; KB 3846, 6383; DLT I. 204-18, 400-23, II. 215-7, III. 44-13, II. 280-14; AY 476/1] krş. *tikken*.

Tikken: Diken [DLT I. 401-1, 401-23] krş. *tiken*.

- Tirek:** Direk, kavak [DLT I. 387-4, 412-9].
- Tograk:** Kavak ağacı [DLT I. 468-1; TTİrkB. 64].
- Topulgak:** Yaraya konan bir ot, topalak otu [DLT I. 502-14].
- Torku:** İpek [TT III. 91; USp. 298; EUTSöz. s.161; ETG s.301].
- Toy:** İlâç yapılan bir ot [DLT III. 141-24].
- Toyraq:** Kavak [ETY İrkB. 99(II, 90)].
- Toz:** Kayın ağacı [U II. 70 (31), 4; EUTSöz. s.162; ETG s.301].
- Tozgak:** Toz ağacı [EUTSöz. s.162; U III. 71, 1].
- Tögü:** Darı [EUTSöz. s.162; TT VIII. 100].
- Tukaklık:** Süzgeç yapılacak ağaç [DLT I. 505-12].
- Tukaklık yığaç:** Süzgeç yapmak için ayrılmış ağaç [DLT I. 505-12].
- Turma:** Turp [DLT I. 366-10, 431-14; H II. 12, 85; EUTSöz. s.165].
- Turmuz:** Şen hıyarı [DLT I. 343-8].
- Tuturkan:** Pirinç [DLT I. 521-2; EUTSöz. s.167; H 28, 127; TT VII. 14, 28].
- Tüki:** Pirinç, pirinç kabuğu, soyulmuş darı [H II. 6, 1; EUTSöz. s.168].
- Tülüg I:** Şeftali. [Uig.-Wb .14; H I. 6, 37; EUT Söz. s.168].
- Tülüg II:** Baharat [EUTSöz. s.168; TT VIII. 100].
- Tülüg ärük:** Kayısı [ETG s.265].
- Tülüg erük:** Şeftali [DLT I. 69-20].
- Tüş~Tüs:** Meyve [ETG s.303; AY III. 5. Suv. 145.12; HTB 206].
- Tüşkün:** Dikenli kitre ağaççığı [DLT I. 522-21].

-U-

- Uç:** Türklerin kalem yapımında kullandıkları bir ağaç [DLT I. 35-19].
- Udumbar< Skr. *udumbara*:** İncir ağacı çeşidi ve meyvesi [EUTSöz. s.171].
- Ugar tarıg:** Üzerinden yıllar geçerek tadı bozulan tahıl [DLT I. 335-21].
- Uglı:** Kaşgar'da yetişen ve yenen beyaz ve tatlı bir havuç [DLT I. 129-23].
- Ulyan:** Kokulu bir bitkinin köküdür ki yenilir [DLT I. 121-4].
- Urdu tal:** Hamam otu [DLT I. 124-12] krş. *ardhuta*~*ordu tal* .
- Urga:** Büyük ağaç [DLT I. 128-1].
- Urug:** Tane, tohum [DLT I. 63-28, 64-1, 449-14].
- Usbad:** İlâç yerine kullanılan bir bitki adı [EUTSöz. s.174; H II. 8, 22].

Uskada: İlâç olarak kullanılan bir bitki [EUTSöz. s.174; H II. 12, 92].

Uskun: Sarımsak, soğan [ETG s. 305; H I. 6, 44; EUTSöz. s.174].

Uşgun: Ekşi bir çeşit ot, poy otu [DLT I. 440-7] krş. *kuşgun*.

Uşır< Skr. *usıra*: Bir bitki adı "*andropogan muricatus*" [H II. 12,109; EUTSöz. s.175].

-Ü-

Ügür: Darı [DLT I. 54-8, II. 121-5, III. 9-10] krş. *yügür*.

Üjme: Dut ağacı [DLT I. 130-3].

Ülike: Ökse otu [DLT I. 137-8].

Üske(n-t)eç: Kuru üzüm [DLT I. 159-14].

Üsüm: Üzüm [H I. 8, 83; EUTSöz. s.179].

Üyür: Darı [KB 3612].

Üzüm: Üzüm [DLT I. 75-7, 88-15, 180-21, 184-16, 282-7, 289-22, 353-9, 360-16 514-6, II. 16-25, 18-18, 104-19, 125-22, 186-7, 265-18, III. 8-22, 119-17, 201-19, 410-5, 265-10, 331-15; H II. 8, 30; EUTSöz. s.179; AH 376; USp. 88, 45-6].

-X-

Xüçünek: "Kırlangıç" da denilen benekli, güzel kokulu küçük kavun, yıldıç [DLT I. 488-9].

-Y-

Yafa: Kolgan dikenini [DLT III. 24-18] krş. *yava~yawa*.

Yafışgu: "Kızılıcık" veya "güren" denen dağ yemişi [DLT III . 48-13] krş. *yumuşga*.

Yag ügür-i< Oğ.: Susam [DLT I. 54-11].

Yagak: Ceviz [DLT I. 90-7, 267-9, 417-5, III. 8-23, 29-11; TTİrkB. 56, 64; Man.Erz. 17, 13; EUTSöz. s.182].

Yakrıkan: Fındık büyüklüğünde kırmızı meyvesi olan bir bitki [DLT III. 56-1].

Yalbürgak: Yaprak [USp. 273; EUTSöz. s.183; AY 602/1] krş. *yapırgak*.

Yandak tiken: Geven dikenini [DLT III. 44-13].

Yapçan: Yavşan otu [DLT III. 37-2] krş. *yawçan*.

Yapırgak: Yaprak [H II. 22, 23; U I. 43, 2; EUTSöz. s.185; AY 34ğ/23, 347/11, 499/19, 529/8] krş. *yalbırgak*.

Yapırkak: Yaprak [Suv. 529, 2; EUTSöz. s.185].

Yapuşgak: Dikenli bir ot, pıtrak [DLT III. 51-3] krş. *koru*.

Yarpuz: Güzel kokulu bir ot, kır nanesi, "*majoran*" [DLT III. 39-23].

Yasımuk: Darı [H I. 10, 113; EUTSöz. s.188].

Yaş: Zerzevat, sebze, yeşillik, yeşil ot [DLT II. 109-9, 228-22, 232-16, III. 4-5, 47-22, 83-18, 159-19, 159-21, 159-22, 159-23, 433-17; H I. 10, 126; TT V. 28, 124; EUTSöz. s.188; TTİrkB. 17, 53].

Yaş ot: Taze ot [DLT III. 27-2].

Yava: Kolgan dikenî; Hint ayvası; suyu tutmaca renk veren bir bitki [DLT I. 84-1, III. 27-2] krş. *yafa~ yava*.

Yavışgu: Yaprak [EUTSöz. s.189; TT I. 8, 56; HTB 1119].

Yavıku: Yavıgu [EUTSöz. s.189].

Yawçan: Yavşan otu [DLT III. 37-3] krş. *yapçan*.

Yayaq iyaç: Ceviz ağacı [ETY İrkB 86 (II, 88)].

Yemiş: Meyve, yemiş [DLT I. 251-17, 263-9, II. 12-18, 95-23, 146-6, 254-16, III. 12-14; ETG s. 311; HTB 206].

Yemşen: Bir kır yemişi [DLT III. 37-5].

Yıdhıg ot: Üzerlik otu [DLT III. 12-20].

Yıgaç: Ağaç [KB 1428, 2455, 4522; AH 323, 324; OKD 34].

Yılğın: İlğın, ılğın ağacı, "*tamariska*" [DLT III. 37-13].

Yımirtga: Damarsız olan her türlü yeşillik [DLT III. 433-17, 433-21].

Yıvılgu: Bir çeşit ağaç [H II. 24, 71; EUTSöz. s.192].

Yigdā: "*Zizyphus vulgaris*" bitkisi [H II. 14, 128; EUTSöz. s.192]

Yigde: İğde [DLT I. 31-25, III. 31-1, 147-27] krş. *yikte*.

Yiken: Hasır yapılan kovalak otu [DLT III. 23-11].

Yikte< Oğ.: İğde [DLT I. 31-26] krş. *yigde*.

Yemiş: Yemiş, meyve [ETG s. 311; AH 323, 324 Suv. 608; TT VII. 40, 42; EUTSöz. s.193; AY 34f/6, 34ğ/12, 348/21, 435/2, 517/8, 529/15, 543/22, 552b/18, 557/14, 566/5, 608/11].

Yitim: Keten tohumu [DLT III. 24-1].

Yiz: Sele otu, çığ otu, *artemisia abrotonon* [DLT III. 135-7, 143-12].²⁴

Yoka kadız: Tarçın [EUTSöz. s.196; H I. 10, 107].

Yoldruga: Kılıç gibi uzunca bir bitki [DLT III. 433-5]. krş. *yoldurga*.

Yoldurga: Kılıç gibi uzunca bir bitki [DLT III. 433-7] krş. *yoldruga*.

Yoldurgan: Bir bitki adı [H I. 12, 168; EUTSöz. s.196].

Yorınça< Oğ.: Yonca [DLT III. 375-15] krş. *yorinçga*.

Yorinçga< Oğ.: Yonca [DLT I. 431-7, II. 433-11].krş. *yorinça*.

Yörgäi: Bir çeşit bitki [H I. 10, 105; EUTSöz. s.197].

Yörgenç: Ağaçlara sarılıp onları kurutan bir çeşit bitki, sarmaşık [DLT III. 387-7].

Yumgak tene: Yuvarlak tane kişniş [DLT III. 44-7].

Yumuşka: "Kızılıcık" veya "güren" denilen dağ yemişi [DLT III. 48-14] krş. *yafışgu*.

Yungak: Kökü sabun gibi köpüren bir çeşit bitki, çöven [DLT III. 44-27, 45-5].

Yuş: Yeşillik [DLT III. 4-6, 143-15].

Yügür: Darı [DLT III. 9-10] krş. *ügür*.

Yügürgün: Darı gibi kırmızı taneli bir bitki [DLT III. 54-15].

Yüñ: Pamuk [P.P 2, 3; EUTSöz. s.199].

Yür: Bir darı cinsi(?) [KB 3614, 4768, 4769].

Yüzerlik< Oğ.: Üzerlik otu, "*peganum harmala*" [DLT III. 12-23].

-Z-

Zaferan: Safran [KB 4960, 5669, 6529].

Zargunçmud: Bir çeşit güzel kokulu ot, fesleğen [DLT I. 17-8, 530-13].

Zerenze: "Yaban mersini" veya "durdabak" denilen bir ot [DLT I. 449-12].

²⁴ Kaşgarlı, "yiz" bitkisinin kamıştan daha ince ve yumuşak olduğunu ve göçebelerce çadır örtüsü yapıldığını söylemektedir (DLT III. 135-7, 143-12).

Zira: Anis, bir bitki [H II. 28, 123; EUTSöz. s.200].

II. BÖLÜM

HAREZM, KIPÇAK ve ÇAĞATAY TÜRKÇESİ DÖNEMLERİNDE KULLANILAN BİTKİ İSİMLERİ

-A-

Abanūs < Ar.: Kerestesi siyah ve sert bir ağaç [İMS 187b/6(3)].

‘**Abher** < Ar.: Nergis çiçeği, yasemin [KTS s.1(GT); SSGT 6/5; AYBÜ K.VII.14; HBD 35/4].

Ābnūs < Ar.: Bir ağaç [HBD s.184].

‘**Acve** < Ar.: Medine hurması [İMS 300b/7(1)].

Açı erenge: Turp [KMT 9a/7].

Afrīyyūn < Ar.: Bir bitki adı [KTS s.3 (BV)].

Ağaç: Ağaç [KE 120r20; NF 186-13; ME 140-8; KTS s.3 (BV, CC, Gl, İM, İN, KF, KFT, Kİ, MG, RH, TA); SSGT 315/11, 269/7, 187/11, 272/9, 137/7, 202/6, 286/8, 281/2, 353/12, 281/1, 354/3, 139/1, 59/5, 19/3, 345/13, 269/10, 269/5, 315/10, 25/12, 126/13/131/1, 5/13, 14/10/12; Kİ 17; OBKT 66b,7, 66b,16; İM 99a/7(66); TA 7b/12; KLS 137,1; ŞT 19:2, 19:6, 24:5] krş. *agaş~yığaç~ terek*.

Agac kavunu: Ağaç kavunu [EZKA s.42].

Agaş: Ağaç [KTS s.3 (DM, KK); DM 6a/2].

‘**Alaf** < Ar.: Ot, yem, saman [NF 296-10; ME 137-5, 137-6]¹ krş. *alif*.

Alçu: Bir tür yemiş [KTS s.7 (Kİ)].

‘**Alif** < Ar.: Ot, yem, saman [NF 299-16, 300-2, 3] krş. *alaf*.

Alma: Elma [İML 75, 77, 183; Bd.V. 715/1, 166/7; SSGT 247/3, 235/12, 61/7; DM 5a/12; TA 8a/7; KLS 105,28].

Ālū < Far.: Şeftali [KTS s.8 (TA)].

Aluç: Alıç, yabanî elma [KTS s.8 (BV)].

Aman: Meşe ağacı [KTS s.8 (TA)].

¹ ME’de “alaf” sözcüğünün “Farsça” kökenli olduğu belirtilmektedir (ME s.85).

Aman kara: Yaprakları muz ağacının yapraklarına benzeyen bir tür ağaç [Babür. 283a/1].

Amula< Skr. *āmalaka*: Helile ağacı ve meyvesi [Babür. 284b/5].

Anār< Far.: Nar; nargillerden ağaç ve meyvesi [Babür. 129b/2].

Anba< Skr. *anb*: Hint kirazı; sakız ağacıgillerden bir ağaç ve meyvesi [Babür. 339b/10].

Anbalī< Far. *anbala*, Hint. *imlī*, Skr. *amlīka*: Demirhindi< temr-i Hindî; baklagillerden sıcak iklimlerde yetişen bir ağaç ve meyvesi [Babür. 300a/4].

Ancīr< Far.: İncir; dutgillerden bir ağaç ve meyvesi [Babür. 284b/5].

Anduz: Andız otu, eskiden ilâç olarak kullanılan bir ot [KTS s.9 (İH); İH 6] krş. *antuz*.

Antuz I: Ardiç nevinden bir çalı [İH 6].

Antuz II: Andız otu, eskiden ilâç olarak kullanılan bir ot [KTS s.9 (İH)] krş. *anduz*.

‘**Aran** < Ar.: Bıcılğan otu [KTS s.10 (BV)].

Arduç: Ardiç ağacı [İH 3].

Arduk: Ardiç ağacı [KTS s.10 (İH)].

Arfa: Arpa [KE 237v1] krş. *arpa*.

Armūd< Far. *emrūd*: Armut [KTS s. 12 (CC, DM, GT, RH, TZ)].

Armut< Far. *emrūd*: Armut [İML 182; KTS s.12 (DM, KK, TA); EZKA s.42; DM 5a/12; TA 8a/8; KLS 105,27].

Arpa: Arpa [NF 28-11, 140-13, 163-8, 210-15; KE 13v20, 163v18, 19, 221rg, 228v6, 137v20, 181v5; İML 181; SSGT 35/3, 44/13; EZKA s.42; KLS 110, 3; Babür. 380a/10] krş. *arfa*.

Artuç: Ardiç ağacı [KE 142v18].

Ās < Ar.: Mersin ağacı [KTS s.13 (İM)].

‘**Asfūr**< Ar.: Safran [KTS s.13 (BV)].

‘**Asıb**< Ar.: Yaş ot [KTS s.13 (BV)].

Aşlık~Aşlıg: Tahıl, hububat, buğday [Babür.144b/9, 144b/11, 146b/4, 184a/14, 209a/3, 214a/13, 214b/6, 219a/14, 219b/1, 219b/11, 219b/13, 220a/5, 220b/14, 236b/1, 242b/7, 242b/8, 243b/14, 254b/1, 254b/7,

294b/3 KE 23r7, 40r15, 16, 17, 49v3, 57v19, 62v16, 17, 63r4, 66v21, 90r16, 92v17, 18, 93r1, 3, 6, 8, 10, 21, 93v1, 2, 3, 10, 95r13, 96v9, 102r21, 103r19, 103v3, 109v16, 114v1, 136r20, 21, 186v14, 92v10, 216v3, 4, 8, 160v16, 164v10; ME 99-1, 131-6, 147-8; NF 337-15, 337-13; KTS s.15 (BM, CC, DM, KI, TZ); ÇEL s.225; KLS 110,2].

Aş: Yem, tahıl [KLS 16,4].

Aşı: Mısır tanesi [KTS s.14 (CC); KLS 164,28].

Avsak: Kavak ağacı [KTS s.16 (TA)].

‘**Avsec**< Ar.: Yaban çileği, kızıl diken, geyik dikenini [KTS s.16 (BV)].

Ayman: Ceviz [KI 28].

Ayva: Ayva [KE 71r7; İML 182; KTS s.19 (GT, TA); SSGT 235/12; EZKA s.42; TA 8a/13] krş. *hayva*.

-Ä-

Äkin: Ekin [OBKT 143b,12].

Ärük: Erik, sarı erik, şeftali [KI 12].

Äyvä: Ayva [KI 26].

-B-

Bādām< Far.: Badem; gülgillerden bir ağaç ve meyvesi [KE 12v18; NF 434-10; Bd.V. 177/2, 193/7; SSGT 232/3; KMT 8b/5; Babür. 129b/3; EZKA s.42; KLS 106,13] krş. *bādāmça*.

Bādāmça< Far.: Acı badem ağacı; meyvesinin kabukları tatlı bademden daha kalın ve çekirdekleri daha küçüktür [Babür. 141b/4] krş. *bādām*.

Badem: Badem [İML 183].

Badhal< Hint.: Ekmek ağacı, Hindistan’da yetişen elma büyüklüğünde hamı, çok ekşi ve tatsız olan olgunu ise yumuşak ve ekşimtirik olup ayvanın tüylü halindeki tadına benzeyen bir meyvenin adı [Babür. 284a/6].

Bādīncān< Far. *bādingān*: Patlıcan, patlıcangillerden bir sebze adı [Babür. 283a/8].

Bādring< Far. *bād-rang*: Kabil’de iyi cinsi yetişen meyvelerdendir [Babür.129b/8].

Bāg< Far.: Üzüm bağı [İMS 241b/7(1); Babür. 132b/2].

Bāgāt< Ar.: Bağlar [Babür. 128a/13].

Bakam< Ar.: Brezilya ağacı, kan ağacı [KLS 81,12].

Bakl< Ar.: Sebze, yeşillik [Bd.V. 391-6].

Baklā I< Ar.: Bakla [KTS s.22 (DM, İM, KK, MG, TA, TZ); DM 6a/9; TA 10b/3].

Baklā II< Ar.: Semiz otu [KTS s.22 (BV)].

Bambo: Kamışın sağlam bir cinsidir [İH 22].

Bambuk: Pamuk [KTS s.23 (KF)] krş. *bamuk~ mamık~ mamuh~ mamuk~ manbuk~ pambuk~ pamuk~ panbuk*.

Bamuk: Pamuk [KTS s.23 (DM, KK); 12b/12] krş. *bambuk~ mamık~ mamuh~ mamuk~ manbuk~ pambuk~ pamuk~ panbuk*.

Ban: Sorgun ağacı [KTS s.23 (BV)].

Banbal otu: Banbul otu [İH 11].

Banbuk: Pamuk [KMT 20b/1].

Bār< Far.: Meyve [Bd.V. 158-4].

Basal< Ar.: Soğan [KTS s.24 (BV)].

Baş: Buğday başağı [KTS s.24 (KF, Kİ, MG)].

Başag: Başak [Bd.V. 255-6, 519-4, 17-2, 260-3, 180-4] krş. *başak*.

Başak: Başak [Bd.V. 224-7, 336-5] krş. *başag*.

Batım< Ar.: Sakız, çitlembik [KTS s.25 (BV)].

Bavrak: Çiriş otu [KTS s.25 (BV)].

Bayām< Far. *bādām*: Badem [KTS s.25 (DM, Kİ, TA)].

Bayam: Badem [DM 5a/14].

Bāzincān< Ar.: Patlıcan [KTS s.26 (İM); İM 388b/1(2)].

Be< Far.: Ayva [KLS 105, 30].

Belesān< Ar.: Pelesenk ağacı [KTS s.27 (BV)].

Ben: Sorgun ağacı [KTS s.27 (BM, KF, KFT, MS)].

Benefşe<Far.: Menekşe [KTS s.27 (DM, GT, KFT, RH, TA); SSGT 6/5; HBD 195/5].

Beng< Far.: Afyon, esrar [KTS s.27 (TZ)].

Ber< Far.: Meyve [Bd.V. 161/1, 183/2, 442/6; HBD 203/7].

Berg< Far.: Yaprak [Bd.V. 392/7, 38/2, 192/3, 376/3, 11/2, 93/7, 6/3, 448/4, 514/8, 133/6, 3/9; HBD 129/5, 163/2, 6/7; Babür. 248a/7].

Beyam < Far. *bādām*: Badem [KTS s.29 (KF)] krş. *pāyam*.

Bıldırak: Yaprak [KTS s.30 (Kl)].

Biber: Biber [KTS s.30 (DM)].

Bıldıraç: Yaprak [Kl 35].

Bırçak: Sebze [KLS 110, 8].

Biçen: Saman, kuru ot [KLS 110,20].

Bihī< Far.: Ayva, gülgillerden bir ağaç ve meyvesi [Babür. 129b/2].

Bīr< Hint.: Hünnap, cevizgillerden bir ağaç ve meyvesi [Babür. 284a/12].

Birinç< Far.: Pirinç [KTS s.30 (KK)] krş. *brinç~pirinç*.

Boday: Buğday [KTS s.33 (CC); KLS 113, 22] krş. *bogday~ buday~ budı~ bugdan~ bugday~ buyday*.

Bogday: Buğday [KTS s.34 (CC, GT, Kl); SSGT 171/4, 271/6, 174/1, 178/6; OBKT 49,9; KLS 113,22] krş. *boday~ buday~budı~ bugdan~ bugday~ buyday*.

Bolut< Ar. *ballūt*: Meşe ağacı [Babür. 135a/4, 140b/9].

Boy: Buy çiçeği tohumu [KTS s.35 (BM)].

Borla: Üzüm [KTS s.34 (TA); TA 8b/2; KLS 79,8].

Borlak: Sık yapraklı genç ve gür ağaç [ME 145-1].

Bök: Birbirine girmiş çalı ve çırpı gibi yabanî ağaçlar [KTS s.36 (Kl)].

Brinç< Far.: Pirinç [KTS s.36 (CC); KLS 92,1] krş. *brinç~pirinç*.

Budag: Budak, ağaç dalı [KTS s.36 (lH)] krş. *budak~butag~butak*.

Budak: Budak ağaç dalı [KTS s. 36 (DM, KFK, Kl, TZ); OBKT 66b,7; DM 5b/13] krş. *budag~butag~butak*.

Buday: Buğday [KTS s.36 (lH); TA 10b/1] krş. *boday~ bogday~ budı~ bugdan~ bugday~ buyday*.

Budı: Buğday [KTS s.36 (TA)] krş. *boday~ bogday~ bugdan~ bugday~ buyday*.

Bugday: Buğday [KE 5v12, 9v21, 11v16, 12r4, 6, 12v6, 13v20, 15r13, 17v5, 23r4, 89v3, 5, 90r11,13, 94r14, 15, 16, 18, 94v4, 7, 96r19, 20, 97r2, 3, 4, 15, 100r7, 101v18, 19, 102r5, 163v19, 181v5, 221r9; IML 77, 181;

NF 211-1, 281-6, 427-11; ME 31-2; KTS s.36 (BM, BV, DM, Gİ, İM, KF, KFT, TA, TZ); DM 6a/9; KLS 113,22; ŞT 55:4].

Bukûl< Ar.: Olgun hurma [KTS s.37 (İM); İMS 474b/1(1)].

Bunduk< Ar.: Fındık [KTS s.38 (BV)] krş. *bınduk~fınduk*.

Burç: Karabiber [KTS s.38 (BM, CC, DM, Kİ, TA); DM 7a/8].

Burçak: Bezelye, nohut [KTS s.38 (BM, TA)].

Burçalak: Sahra lâlesi [KTS s.38 (Kİ)].

Bustuk< Ar: *fustuk*: Fıstık [KTS s.38 (BV)].

Buta: Kökünden veya gövdesinden çıkar çıkmaz, dal ve yaprakları yerlere doğru yayılan funda veya çalı görünümündeki herhangi bir bitkinin bu şekline verilen ad [Babûr.284b/1, 286b/14].

Butag: Budak, ağaç dalı [KTS s.39 (KK)] krş. *budag~budak~butak*.

Butak: Budak, ağaç dalı [ÇKT 31b/25; KTS s.39 8BM, BV, CC, İH, Kİ, MG, TA, TZ); İMS 359a/3(8); TA 7b/13; KLS 105,18] krş. *budag~ budak~ butag*.

Büyâ: Demirhindi ağacının yaprağından biraz daha büyük yaprağı olan bir ağaç [Babûr.283a/11].

Buyday: Buğday [KTS s.39 (Kİ, TZ); Kİ 33] krş. *boday~ bogday~ buday~ budı~ bugdan~ bugday*.

Bür: Gonca, tomurcuk [KTS s. 40 (CC); KLS 160,31].

Bürtük: Taneli tohum, hububat, buğday [KTS s.40 (BM, Kİ)].

Bütege: Kabil'de görülen bu ot ata çok faydalıdır [Babûr.140b/6].

Büyen: Meyan kökü [KTS s.40 (CC); KLS 83,16].

Büz: Pamuk [İML 167].²

-C-

Ca'dî< Ar.: Güzel kokulu, çabuk kuruyan bir bitki [KE 160r12, 170r14].

Cāmān< Hint.< Skr. *cambu*: söğüt yaprağına benzeyen fakat ondan daha yeşil bir yaprağı olan, meyvesinin ise kara üzüme benzediği Hindistan ağaçlarından biridir [Babûr. 283b/8].

² İbn-i Mühennâ Lûgatinde, bunun doğru manasının "pamuk ipliğinden dokulmuş bez" olduğu söylenmektedir (İML s.23).

Cāsūn: Çin gülü, ebegümecigiller familyasından süs bitkisi olarak yetiştirilen küçük ağaç [Babür.287b/5]

Cavz-ı Hindī: Hindistan cevizinin meyvesi [Babür. 285b/4].

Cemiş: Yemiş, meyve [KTS s.42 (CC); KLS s.45] krş. *yemiş~yimiş*.

Cışkık: Nane [KTS s.43 (CC); KLS 106,23].

Cicibil: Zencefil [KTS s.43 (CC); KLS 81,1].

Cicik: Yerde nebatın ilk görünen yeşilliği [İH 12].

Culban: Bezelye [KTS s.44 (DM)].³

Cündebā< Ar.: Bir bitki adı [KTS s.44 (BV)].

-Ç-

Çaç: Temizlenmiş buğday [KTS s.45 (Kİ); Kİ 42].

Çalı~Kavkoz~Evşen: Boysuz, dikenli ağaç [İH 14; KTS s.46 (İH)].

Çaman< ?: Kimyon [KLS 12,27].

Çatlavuk: Fındık [KTS s.47 (CC); KLS 106, 2] krş. *çetlevük ~çetleyik~şetlegen~şetlevük*.

Çatrük: Kurbağa yosunu [KTS s.47 (İH)].

Çäkirdäk: Çekirdek [Kİ 44; OBKT 137b,15].

Çämru: Havuç [Kİ 46].

Çätläwük: Bir nevi fındık [Kİ 42].

Çävçän: Ucu ateşli ağaç [Kİ 47].

Çeçäk: Çiçek [OBKT 71b,10].

Çeçek: Çiçek [KE 61v11, 67r10, 77r12, 80r10, 147r12, 249v3; İML 182].

Çekürdek: Çekirdek [KTS s.48 (İM)]

Çemen < Far.: Çimen, yeşil saha, kır, çayır [ÇEL s.229; Bd.V. 147/2, 323/3, 113/4, 343/9, 4/5; KTS, S.48 (GT, İN, TA); HBD 18/6, 138/7, 145/6, 147/6, 189/2; KMT 9b/3; Babür. 249b/10] krş. *çémen~çümen~şimen~şimgen*.

Çémen: Çimen [ÇEL s.229] krş. *çemen~çümen~şimen~şimgen*.

Çemer: Havuç [KTS s.48 (TA)] krş. *çemrū*.

³ "Culband" sözcüğü Arap-Fars kültürü ile ilgilidir. Bu söz Arap-Fars kültüründe "culbân" idi (B.Ögel: *Türk Kültür Tarihine Giriş* II.c., KB Yay., Ankara, 1978, s.170).

Çemr : Havuç [KTS s.48 (Kl)] krş. emer.

Çemş r: Şimş r dedikleri sert ağaç [ H 14; KTS s.48 ( H)].

Çen r< Far.: ınar ağacı [KE 23v19].

Çetlev k: Fındık, fıstık [KTS s.49(DM, Kl); DM 5a/14] krş. atlavuk~ etleyik~
şetlegen~ şetlev k.

Çetleyik: Fıstık, fındık ve b t n kabuklu şeyler [KTS s.49 (TA); TA 8b/7] krş.
atlavuk~ etlev k~ şetlegen~ şetlev k.

Çeven: Ucu ateşli ağaç [KTS s.49 (Kl)].

ıl za: Her kozalağında y ze yakın tohum bulunan am ağacının bir t r 
[Bab r. 135a/4].

 n r< Far. an r. ınar [Bd.V. 605/4; Bab r. 123b/2].

 r : Kuru ağaç [KTS s.51 (CC); KLS 161, 21] krş.  r ~ r .

 ek:  ek [NF 353-7, 354-1 ME 98-8, 168-5; Bd.V. 332/7, 58176; KTS
s.51 (CC, DM, GT,  M, Kl, TA, TZ);  M 129b/8(8); DM 5a/7; TA 8a/3;
KLS 26,1].

 g de:  g de ağacı ve meyvesi [Bab r. 283b/6].

 kit: Pamuğun tohumu [KTS s.51); Kl 45].

 m< Far.:  men,  m otu [ H 20; KTS s.51); Kl 46].

 r : Kuru ağaç [KTS s.52 (BM)] krş.  r ~ r .

 r ek: Çekirdek [KTS s.52 (TA); TA 9a/12].

 r : Kuru ağaç [KTS s.52 (BM)] krş.  r ~ r .

 urumba: Acı marul, hindiba [KTS s.52 (CC); KLS 82, 26].

 y : Baelbek yemişı [Kl 47].

 kur: Bir eş t diken [KTS s.52 (TZ)].

 lban: Bezelye [KTS s.54 (DM)].

 g  nd r: Kırmızı pancar [KLS 107, 2].

 men I< Far.: Çayır  men [KTS s.54 (BM, Kl); Kl 46] krş.
emen~ş men~ş ngen.

 men II< Far.: Kuru ot [KTS s.54 (BM)].

-D-

Dan : Ekin, tane [OBKT 49,10].

Dāne< Far.: Tane, tohum [Bd.V. 111/5, 293/7; İM 387b/5(1)].

Daraht< Far.: Ağaç [NF 35-14, 56-17, 113-12,13, 244-12, 245-2, 319-8, 9, 14, 15, 16, 320-1, 2, 3, 4, 5, 335-7, 409-16, 410-3].

Darahti < Far.: Bir ağaç [NF 254-16, 255-1].

Darçini< Far.: Tarçın [KTS s.56 (CC)].

Darı: Darı [KTS s.56 (DM); DM 6a/11] krş. *tarı~tang~taru*.

Dene< Far. *dāne*: Tane [KTS s.58 (KFT, TZ)] krş. *tene*.

Deşd-i tuturgan< Far.: Bir çeşit piring [KTS s.60 (RH)].

Devāret< Ar.: Bir tür bitki [KTS s.60 (BV)].

Devek: Üzüm çubuğunun taze dalı [KTS s.60 (İH)] krş. *tevek*.

Dıraht< Far.: Ağaç [KE 148v15; Bd.V. 416/5; Babür. 133b/7, 137a/3, 139b/2, 198a/5, 245b/3, 247b/1].

Dibāç< Far.: İpek [KTS s.61 (KFT)].

Durak otu: Nebattan [İH 19].

-E-

Eger sagragı: Eyer ağacı [İH 18].

Eger sapragı: Eyer ağacı [KTS s.70 (İH)].

Eher~(Eker?): Bir bitki [KTS s.70 (CC); KLS 88, 28].

Ekin: Ekin, tahıl [KE 95r12; ME 8-8, 169-7, 211-7, 234 –4; ÇKT 27b/01, 28a/21; KTS s.71 (BM, DM, Gl, İN, KF, KFT, Kl, KK, TA, TZ)] krş. *ikin*.

Ékin: Ekin [Babür. 138b/12].

Elestek: Salatalık [TA 9a/5].

Elme: Elma [EZKA s.42].

Emen: Meşe, ağaç [KMT 8b/9].

Enār< Far: Nar [KMT 8b/1].

Erāk< Ar.: Misvak ağacı [KTS s.74 (Gl, İM)].

Erbeke: Şalgam [KTS s.74 (TA)].

Ereng: Şalgam [KMT 9a/7].

Ergāvān< Far.: Erguvan çiçeği [Bd.V. 192/3].

Erguvān< Far.: Kırmızımtırak bir çiçek [HBD 190/2].

Erik: Erik [KTS s.74 (CC); KLT 106,6].

Evrāk< Ar.: Yapraklar [HBD 102/2, 169/4].

Eşcār< Ar.: Ağaçlar [KE 212v15; Bd.V. 414/6, 210/6; KTS s.76 (GT); SSGT 6/3, 342/7].

-F-

Fecel< Ar.: Bir bitki [KTS s.81 (BV)].

Fınduk< Ar.: Fındık [KTS s.82 (DM)] krş. *bındık~ bunduk*.

Fig: Hayvan yemi olan ekin [İH 21].

Ful< Ar.: Bakla, fasulye [KTS s.83 (BV, KFT)].

Funduk< Ar.: Fındık [DM 5a/16; Babür. 284a/2].

Fustuk< Ar.: Fıstık [KTS s.83 (İM)].

Fütune< Ar.: Bir bitki [KTS s.83 (BV)].

Fülfül< Ar.: Karabiber [KTS s.83 (BV)].

-G-

Garav< Far.: Hint kamışı [Babür. 288a/4].

Gaysî< Ar.: Etli (meyve) [Bd.V. 321/2].

Giyâh< Far.: Ot, taze ot, çimen, bitki [ÇEL s.233; Bd.V. 365/2; Babür. 283a/1].

Gonçe< Far.: Gonca, tomurcuk [Bd.V. 147/3, 242/6, HBD 7/4, 40/1, 44/4, 57/2, 112/8, 112/9, 119/4, 120/4, 122/2, 200/5].

Gömren: Ada soğanı [İH 27; KTS s.87 (İH)].

Gul< Far.: Gül, çiçek [ÇKT 26b/05; Babür. 287b/11].

Gulâf<Far.: Gül [KTS s.87 (İM)] krş. *gûlâb~gûlâf~gûlef~kûlâf*.

Gunça< Far.: Henüz açılmamış çiçek [Babür.287b/4].

Gül < Far.: Gül, çiçek [ÇEL s.233; Bd.V. 117/7, 220/6; KTS s.88 (GT, KF, KI, KK, RH, TZ); SSGT 11/13, 14/11, 15/3, 129/5, 160/13, 161/2, 242/5, 315/3, 340/2; HBD 5/1, 6/1, 2, 6, 7/5, 7, 12/5, 13/2, 23/3, 30/4, 32/4, 33/1, 5, 35/1, 3, 37/1, 40/1, 42/1, 44/4, 60/1, 66/3, 4, 69/5, 72/3, 74/3, 76/2, 89/3, 7, 95/3, 98/7, 99/3, 104/3, 105/1, 114/5, 120/1, 121/4, 122/2, 123/2, 126/3, 130/1, 131/4, 132/3, 4, 145/6, 147/6, 150/2, 155/3, 163/4,

164/5, 166/2, 174/4, 175/3, 177/7, 187/1, 190/4, 194/4, 195/5, 196/5, 199/1, 202/5; Babûr. 136a/3, 287b/3, 287b/4].

Gülâb<Far.: Gül [KTS s.88 (TA)] krş. *gulâf~gûlâf~gûlef~kûlâf*.

Gülâf< Far.: Gül [KTS s.88 (CC, DM, KI); DM 5A/7] krş. *gulâf~gûlâb~gûlef~kûlâf*.

Gül-berg < Far.: Gül yaprağı [Bd.V. 394/6, 413;/3; HBD 97/3].

Gül-bün< Far.: Gül fidanı [HBD 32/1, 190/1, 196/6].

Gül darçini: Tarçın çiçeği [KLT 81, 3].

Gûlef< Far.: Gül [KTS s.88 (KK, MS, TZ)] krş. *gulâf~gûlâb~gûlâf~kûlâf*.

Güller< Hint.: Meyvesi ağacın gövdesinden çıkan incire benzeyen çok tatsız bir Hindistan meyvesidir [Babûr. 284b/5].

Gül-nâr< Far.: Nar çiçeği [Bd.V. 281/1; HBD 33/4].

Güyegü ot: Kebaba saçılan bir ot, güveyi otu [KTS s.88 (İH)] krş. *güyegü otı*.

Güyegü otı: Kebaba saçılan bir ot, güveyi otu [KTS s.88 (TA)] krş. *güyegü ot*.

-H-

Habba< Ar.: Tahıl tanesi [ÇKT 25a/05].

Ḥabbe< Ar.: Tane, arpa buğday gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler [İM 484a/6(1)].

Ḥabbetü'l-ḥazrâ< Ar.: Çitlembik meyvesi [KTS s.89 (RH)].

Ḥadeng< Far.: Kayın ağacı [Bd.V. 136/2, 405/6, 597/5, 239/2, 132/5; HBD 119/4, 126/4, 192/3].

Hâdi< Ar.: Bir bitki [KTS s.89 (BV)].

Ḥamış: Kamış, şeker kamışı [KTS s.91 (CC); KLS 126, 22] krş. *kamış*.

Ḥammus< Ar.: Bir tür bitki [KTS s. (BV)].

Ḥanût< Ar.: Ölü için kullanılan ilâç, ot [KTS s.91 (İM)].

Ḥanzal< Ar.: Ebucehil karpuzu denilen meyve, acı hıyar [SSGT 171/8; Babûr. 243a/8].

Ḥanzala < Ar.: Ebucehil karpuzu da denilen acı ve meyvesi portakal büyüklüğünde olan bir bitki [KE 193r7].

Ḥanzal(e) < Ar.: Ebucehil karpuzu da denilen meyve, acı hıyar [KTS s.91 (RH)].

Ḥār< Far.: Diken [Bd.V. 236/2; HBD 7/4, 24/5, 44/4, 45/1, 56/4, 152/5, 174/4].

Ḥarbak< Ar.: İlâç, zambakgillerden bir bitki [KTS s.92 (RH)].

Ḥardala < Ar.: Hardal tanesi [KE 206r7].

Ḥarīr< Ar.: İpek [Bd.V. 542/2; KTS s.92 (Gl, GT, İM, KF, KFT, MG); SSGT 142/2, 191/9, 184/7, 190/13, 141/4].

Ḥarpuz: Karpuz [KE 12v18].

Ḥaṣḥāṣ< Ar.: Kapsüllerinden afyon, tohumlarından da yağ çıkarılan bir bitki [HBD 2/2].

Ḥatmī< Ar.: Çiçekleri hekimlikte kullanılan bir bitki, hanım çiçeği [KTS s.93 (BV)] krş. *ḥitmī*.

Ḥavic < Far.: Baharat [ME 72-1, 232-7].

Hayva: Ayva [DM 5a/16].

Helīlec I< Ar.: Tohumları müshil olarak kullanılan bir bitki [KTS s.95 (Gl, KF, RH)].

Helīlec II< Ar.: Hindistan cevizi [KTS s.95 İM, KF); İM 197a/6(2)].

Helyūn <Ar.: Kuşkonmaz [KTS s.95 (BV)].

Heyar< Far.: Hıyar [KLT 106,14].

Heyar şanba(r): Acur, Hint hıyarı [KLT 81,10].

Ḥimmās< Ar.: Nohut [KTS s.96 (İM)] krş. *ḥimmīs*.

Ḥimmīs< Ar.: Nohut [KTS s.96 (KFT)] krş. *ḥimmās*.

Ḥirdal<Ar.: Hardal [KTS s.96 (BV)].

Ḥirva‘<Ar.: Bir bitki [KTS s.96 (BV)].

Ḥitmī<Ar.: Çiçekleri hekimlikte kullanılan bir bitki, hanım çiçeği [KTS s.96 (BV, İM)] krş. *ḥatmī*.

Ḥıyrī < Far.: Safran, sarı renkli bir çiçek [ME 233-2, 233-3].

Hindibā<Ar.: Bir bitki [KTS s.97 (BV)].

Ḥorma< Ar.: Hurma, hurma ağacının yemişi [KTS s.98 (CC); KLS 106, 12]
krş. *hur mā~kurma*.

Hoş yıdıglıg ot: Safran [ME 83-3, 176-5].

Hoz: Ceviz [KLS 120,22].

Ḥumkân< Ar.: Bir bitki [KTS s.99 (BV)].

Ḥummiş< Ar.: Bir bitki [KTS s.99 (BV)].

Ḥummus< Ar.: Nohut [KTS s.99 (BV, KFT)] krş. *ḥimmās~ḥimmis*.

Ḥunnî< Ar.: Bir bitki [KTS s.99 (BV)].

Ḥurmā< Ar.: Hurma [KE 36v19, 42r21, 43v4, 113r12, 121r13, 169r11, 206r5, 8, 16, 221r9, 228r2; NF 22-1, 35-13, 109-7,297-17, 390-6; ME 178-4, 197-7, 173-5; KTS s.99 (BV, Gl, GT, İM, KF, KFT, RH, TA, TZ); SSGT 269/5; DM 5b72; TA 8b/5; OBKT 18,12; Babûr. 250b/14, 284b/11].⁴

Ḥurmā-yı Hindî: Demirhindi [Babûr. 283a/11].

Hurma ağacı: Hurma ağacı [DM 6a-6].

Hurma yığacı: Hurma ağacı [ME 41-5, 66-3, 181-8].

Ḥüşe< Far.: Başak [Bd.V. 446/4].

Ḥuvārî< Ar.: Bir bitki [KTS s.99 (BV)].

Ḥuvun: Kavun [KTS s.99 (CC)] krş. *kavun~kovun*.

-I-

İlgın: Bildiğimiz orman ağacı [İML 182].

İsbatan: Gerdeme denilen ve eskiden ilâç yapımında kullanılan bir ot [KTS s.102 (İH)].

İspanak< Far.: Ispanak [KLT 106, 21].

İtrîb: Turp [KTS s.103 (DM)].

⁴ OBKT s.131'de "hurma" sözcüğünün Türkçe ve Farsça kökenli olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Ragıp Hulûsi Özdem, "hurma" sözcüğünün Farsça'dan geldiğini söylemektedir (R.H. Özdem: "Dilimizde Yerleşmiş Yabancı Unsurlar", İst. Üniv.Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, c.I, S.2, s.140).

-İ-

İkin: Ekin [KTS s.108 (İM); Abuş. S.96] krş. *ekin*.

İktü: Ekin, zahire, darı [KRS s.109 (İH)].

İläk: İncir [Kİ 21].

İlek: İncir [KTS s.109 (Kİ)].

İncir<Far.: İncir [KE 12v12, 16; DM 5B.4; KLT 106, 8; KTS s.111 (BV, CC, DM, İM, KFT, KK, TA, TZ)].

İndir: Buğday [KTS s.112 (İM)].

İpek: İpek [ÇKT 34a/09; KTS s.113 (CC); Bd.V. 332/5; KLS 92, 2] krş. *yibek~yipek*.

İpkin: Menekşe [KTS s.113 (CC); KLS 93, 2].

İşek çiçeği: Mantı çiçeği, yaban hatmi çiçeği [İH 12; KTS s.116 (İH)].

İşkun: Hoş kokulu bir ot [KTS s.116 (Kİ)].

İşqun: Bir nevi ottur, lâtif kokusu vardır [Kİ 14].

İt burnu: Yabanî gül [İH 2].

İy kaying: Çam ağacı [KLS 160, 29-1].

İzin: Bir bitki [KTS s.118 (BV)].

İzzeḥār< Ar.: Boya otu [KTS s.118(İM)].

-K-

Kababa: Biber [KTS s.121 (CC); KLS 81, 25-26].

Kabak: Kavak ağacı [KE 157v7; KLS 106, 31].

Kafr< Ar.: Bir bitki [KTS s.123 (BV)].

Kagun: Kavun [KE 85r18].

Kāh< Far.: Saman [HBD 79/5].

Kākıle< Ar. kākule: Zencefilgillerden, sıcak memleketlerde yetişen kokulu bir bitki [KTS s.123 (BV)].

Kakıya: Bir bitki [KTS s.124 (BV)].

Kamış: Sulak yerlerde biten içi boş ve boğumlu bitki, şeker kamışı [İML 182; KTS s.125 (BM, CC, DM, Gİ ,GT, İM, İN, KF, KFT, KK, MG, RH, TZ); SSGT 315/11, 334/6; KLS 126, 22; ŞT 85:21] krş. *hamış*.

Kamkag: Deve dikenini [Bd.V. 696/2].

Kantüriyyün< Ar.: Bir bitki [KTS s.126 (BV)].

Kara erük: Siyah erik [DM 5b6].

Kara ürük: Siyah erik [İML 182].

Karamuk: Gülçer dedikleri karaca tohum [İH 22; KTS s.127 (İH)].

Karanfül < Ar.: Karanfil [KE 13r8].

Karbus< Far. *ḥarbūz*: Karpuz [KTS s.128 (KK); DM 5b10] krş. *karpuz*.

Karbūs< Far. *ḥarbūz*: Karpuz [KTS s.128 (KK, DM, MS)] krş. *karbus~karpuz*.

Karpuz< Far. *ḥarbūz*: Karpuz [KTS s.129 (KF, Kİ, TZ)] krş. *karbūs*.

Kastana< Yun. *kastanon*: Kestane [KTS s.130 (CC)] krş. *kestene*.

Katagan: Hindiba otu [KTS s.131 (Kİ)].

Katgan: Marul [KTS s.131 (TA)].

Katik: Baharat [ME 72-1].

Katūnā< Ar.: Bir bitki [KTS s.132 (BV)].

Kavak ağacı: Kavak ağacı [İH 24].

Kavak: Kavak ağacı [KTS s.132 (TA)].

Kavun: Kavun [ME 71-1, 98-7; ÇEL s.238; KTS s.132 (DM, İH, İM, Kİ, KK, TA, TZ); İM 389a/3(5)] krş. *huvun~kovun*.⁵

Kavun hıyār: Yaş ot [KTS s.132 (İM); İM 434b73(3)].

Kavunurugu: Kavun tohumu, tanesi [İML 181].

Kayın: Kayın ağacı [KTS s.133 (TA); TA 8b/13].

Kayın: Kayın ağacı [ŞT 75:21].

Kayın ağaşı: Kayın ağacı [KTS s.133 (DM); DM 11b8].

Kaz ağacı: Maydanoz [İH 23].

Kaz ayagı: Maydanoz [KTS s.135 (İH)].

Kārtmā: Elma [Kİ 81].

Kāşūr: Havuç [Kİ 82].

Keçi boynuzu: Harnop [İH 25].

⁵ Bahaeddin Ögel "kagun" kökünden gelen "kavun" sözünün Türkçe olduğunu söylemektedir. Türkler kavunu bilemediğimiz eski çağlardan beri tanıyordu. (B.Ögel: a.g.e., s.229).

Kelem: Lahana [KTS s.137 (KK)].

Kemmûn<Ar.: Kimyon [KTS s.138 (BV)].

Kendir: Kendir [KLS 88, 17].

Kenger: Kenger denilen diken [İH 27].

Kengük: Kenger otu ve dikenini [İH 27; KTS s.138 (İH)].

Kerfes< Ar. *kerefs*: Kereviz [KTS s.139 (BV)].

Kernip: Lahana [KTS s.139 (BV)].

Kertme I: Elma [KTS s.140 (Kl)].

Kertme II: Armut [KTS s.140 (CC, TA); TA 8a/7; KLS 105,27].

Kesni: Hindiba, yabanî hindiba [İH 26; KTS s.141 (İH)].

Kestene< Yun. *kastanon*: kestane [KTS s.141 (DM, TZ); TZ 29a-5] krş. *kastana*.

Keşi boynızı: Keşi boynuzu [DM 5b/4].

Keşi boynuzu: Keşi boynuzu denilen meyve [KTS s.141 (DM)] krş. *keşi boynuzu*.

Keşir: Havuç [İML 182; KTS s.141 (DM); DM 7a/4] krş. *keşür*.

Keşür: Havuç [KTS s.141 (Kl, KK, TA, TZ); TZ 11b-9] krş. *keşir*.

Ketan~Katan< Ar.: Keten [KLS 93, 6].

Kettân< Ar.: Keten [KE 45v12].

Kıç: Hardal [KTS s.143 (TZ)] krş. *kıç*.

Kılkıdı< Ar.: Bir bitki [KTS s.143 (BV)].

Kılkuya< Ar.: Bir bitki [KTS s.143 (BV)].

Kın: Beyaz kavak ağacı [KTS s.144 (TA)].

Kıssa< Ar.: Hıyar, salatalık [KTS s.146 (BV)].

Kış: Hardal [KTS s.146 (TZ)] krş. *kıç*.

Kiçkez tirek: Küçük ağaç [DM 6a-2].

Kinci: Susam [DM 6a-11].

Kinçi: Susam [KTS s.149 (DM)].

Kiras< Far.: Kiraz [KTS s.149 (CC); KLS 105, 26] krş. *kiraz*.

Kiraz< Far.: Kiraz [KTS s.149 (DM), DM 5b-4] krş. *kiraz*.

Kişniç: Kişniş otu [KTS s.150 (BM)].

Kitira I: Yabanî meyan otu, keven [KTS s.151 (CC)].

Kitira II Kitre ağacı [KLS 83, 3].

Kivven: Keven otu [KTS s.151 (BV)].

Koguz: Çöğür denen bitki [KTS s.152 (TZ); TZ 11b-12] krş. *kokaz~çokur*.

Kokaz: Çöğür denen bitki [TZ 11b-12] krş. *koguz~çokur*.⁶

Kokuruş: Bir bitki [KTS s.152 (BV)].

Konak: Bir tür ufak darı [KE 13v18].

Konak tarıg: Bir cins darı [KTS s.153 (İH); İM 169a/2(1)].

Koruk: Olmamış meyve [KMT 8b/3].

Kovra: Ekin sapı, ot, saman [KTS s.155 (CC); KLS 113, 23].

Kovun~Huvun: Kavun [KLS 106, 20].

Koz: Ceviz [İML 183; ME 57-6; KTS s.156 (BV, CC, DM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ, RH, TA, TZ); SSGT 25/7, 333/12; KLS 120,22] krş. *hoz*.

Kozak I: Yeşil kabuklu ceviz [İH 22, 23; KTS s.156 (İH)].

Kozak II: Çam fıstığı [KTS s.156 (Kİ)].

Kozak III: Kozalak [KTS s.156 (TZ)].

Kök I: Ot [KE 80v9, 95r14, 125r4, 151v20, 220r7, 8, 68r15, 92v16, 160r12, 170r14, 17r2, 90r18].

Kök II: Saman [KTS s.156 (TA)].

Kökän: Erik [Kİ 83].

Köken: Şeftali [KTS s.156 (TA)].

Kökнар: Çam fıstığı [İH 26; KTS s.157 (İH)].

Köplek: Nergis çiçeği [İH 25].

Köyeg: Mantar [KTS s.160 (İM)].

Köyülmiş üzüm: Olgunlaşmış üzüm [ME 44-3].

Kulamus< Ar.: Bir bitki [KTS s.162 (BV)].

Kuranuk: Ham ve yeşil üzüm [İML 182].

Kurma: Hurma [TA 8a-4].

Kurtuman: Bezelye [KTS s.164 (DM); DM 6a-11].

Kuru hürma: Kuru hurma [DM 6b-15].

⁶ ETZ'de "kokaz" ve "koguz" kelimeleri için yapılan son araştırmalarda çöğür, diken anlamlarının doğru olmadığı tespit edildiği söylenmektedir. Kıpçak diyalektiğinde "oyuk yer, çukur" anlamlarına gelmektedir (ETZ s.203)

Kuru inçir: Kuru incir [DM 6b-13].

Kuru tirek: Kuru ağaç [DM 6a-4].

Kuv ağaç: Kof ağaç [KLS 119, 10]

Kuzu kulağı: İlkbaharda çıkan ekşice ot [İH 22].

Küncüt: Susam [İML 181].

Künci<Far. *küncid*: Susam [KTS s. 168 (BM)] krş. *künçi*.

Künçi< Far. *küncid*: Susam [KTS s.168 (TZ)] krş. *künci*.

Künde< Far.: İri kalın ağaç [Bd.V. 514/8].

Künder: Bir bitki [KTS s.168 (BV)].

Kündüs: Bir bitki [KTS s.168 (BV)].

Kürreş< Ar.: Bir bitki [KTS s.169 (BV)].

Kürt: Ayva [KTS s.169 (Kl)].

Küvük: Güveyi otu [TA 9b/13].

Kükel< Moğ.: Yabanî erik, kara diken [KTS s.167 (CC)].

-L-

Lahan< Yun.: Lahana [KTS s.171 (CC); KLS 107, 3].

Lâle< Far.: Lâle [KE 68v3; ÇEL s.239; Bd.V. 251/4; HBD 6/1,6, 45/2, 56/4, 89/2, 7, 9471, 124/3, 157/3, 190/3].

Lâs< Far.: İpek [Bd.V. 276/7].

Latık< Ar.: Bir bitki [KTS s.171 (BV)].

Lazen< Ar.: Bir bitki [KTS s.171 (BV)].

Leben< Ar.: Bir bitki [KTS s.171 (BV)].

Leblâb< Ar.: Sarmaşık [KTS s.171 (BV)].

Leblebü< Far.: Leblebi, nohut [KTS s.171 (Kl, TZ)].

Levz< Ar.: Badem [KTS s.172 (İM)].

Leymû< Ar., Yun. *leymûn*: Limon [KTS s.172 (DM); DM 5B8, 23A8(2)] krş. *limen~limon*.

Lift< Ar.: Şalgam [KTS s.172 (BV)].

Limen< Yun.: Limon [KTS s.172 (CC)] krş. *leymû~limon*.

Limon< Yun.: Limon [KTS s.172 (CC)] krş. *limen~leymû*.

Lüben: Bir bitki [KTS s.173 (BV)].

Lüzen: Bir bitki [KTS s.173 (BV)].

-M-

Magdanos: Maydanoz [İH 28].

Makal< Ar.: Bir bitki [KTS s.176 (BV)].

Mamık: Pamuk [KTS s.177 (TA, TZ)].

Mamlaha< Ar.: Bir bitki [KTS s.177 (BV)].

Mamug: Pamuk [Bd.V. 28/3, 165/2].

Mamuh: Pamuk [KTS s.177 (CC); KLS 81,18].

Mamuk: Pamuk [KE 173v18; SSGT 93/3; Bd.V. 321/4, 322/5; İMS 93a/7(14)] krş. *mamug*.

Mamuq: Pamuk [Kİ 88].

Manbuk: Pamuk [KTS s.177 (KFT)].

Mangdanus< Ar., Far. *midenüvâz*: Maydanoz [KTS s.177 (CC); KLS 106, 26]⁷ krş. *magdanos*.

Manguh(?): Pamuk [KLS 81, 18].

Mantar: Mantar [İH 29].

Marcumak< Far. *merdümek*: mercimek [KTS s.177 (CC); KLS 110, 7] krş. *bercimek~mercemek~mercimek~mürdümük*.

Marul< Yun.: Marul [İH 28; KTS s.178 (CC, İH, TZ); KLS 106, 27].

Masteki< Ar.: Bir bitki [KTS s.178 (BV)].

Mâzî< Far. *mâzû*: Mazı, pelit ağacı [KTS s.178 (BV, İM, TZ)] krş. *mâzû*.

Mazu: Mazı [İH 28].

Mâzû< Far.: Mazı, pelit ağacı [KTS s.178 (BV, İH, KFT)] krş. *mâzî*.

Megas< Ar.: Bir bitki [KTS s.179 (BV)].

Megaz<Ar.: Bir bitki [KTS s.179 (BV)].

Meneviş: Bir dağ yemişi [İH 28; KTS s.181 (İH)].

Mercemek< Far. *merdümek*: Mercimek [KTS s.181 (BM, KK ,TA)] krş. *bercimek~marcumak~mercimek~mürdümük*.

⁷ KLS s.131'de "mangdanus" bitkisinin Yunanca kökenli olduğu söylenmektedir.

Mercimek< Far. *merdümek*: Mercimek [KTS s.181 (DM, Kİ); DM 6a-9] krş.

bercimek~ mercemek~marcumak~mürdümük.

Mercümek: Mercimek [İML 181; KMT 10b/1].

Merzencüş< Ar.: Sıçanotu (KTS s.182 (BV)).

Mêve < Far.: Meyve [NF 281-7, 320-4, 7].

Mewä: Meyve [OBKT 96b, 3].

Meyve < Far.: Meyve, yemiş [ÇEL s.241; ME 26-6, 169-3,197-7].

Mışmış< Ar.: Zerdali, kayısı [KTS s.183 (İM)] krş. *mişmiş*.

Mişmiş< Ar.: Zerdali kayısı [KTS s.185 (CC); KLS 106, 7] krş. *mişmiş*.

Mîve< Far.: Meyve, yemiş [KE 87v4, 5; Bd.V. 113/6; HBD 69/5, 129/3].

Mu' asfar< Ar.: Bir cins çiçek [KTS s.185 (İM)].

Mugāylān< Far.: Deve dikenini [KTS s.186 (GT); SSGT 111/5; Bd.V. 367/5].

Mugāylān ağacı: Arabistan çölünde meşhur bir diken [KTS s.186 (İH)].

Mürdesenk< Far.: Bir bitki [KTS s.192 (BV)].

Mürdümük< Far. *merdümek*: Mercimek, mâş [İH 28; KTS s.192 (İH)].

-N-

Naḥl< Ar.: Hurma ağacı [KTS s.197 (GT); SSGT 354/8, 320/2; Bd.V.183/2, 321/5; HBD 202/9, 208/4, 129/6, 203/7, 202/7].

Nana< Ar.: Nane [KTS s.198 (BV)].

Nār< Far.: Nar [KE 70r6, 75r17; KTS s.198 (DM, KK, TA, RH); DM 5a16; EZKA s.42; OBKT 67,18] krş. *enār*.

Narçın: Bir bitki [KTS s.198 (BV)].

Nārdan< Far.: Nar, nar tanesi [KTS s.198 (BM, CC); KLS 105, 29].

Nargis< Far.: Nergis [ÇKT 26b/05].

Narinç< Far.: Narenciye, portakal [KTS s.198 (CC); KLS 106, 16].

Nebāt < Ar.: Bitki [KE 23v14, 157v12; Bd.V. 336/5; HBD 18/2].

Nebtī< Ar.: Bir bitki [KTS s.199 (BV)].

Nergis< Far.: Nergis [Bd.V. 147/4].

Nesrîn< Far.: Yaban gülü [ÇEL s.243; Bd.V. 192/3, 225/4, 117/7; HBD 114/5, 145/6, 195/5].

Nev-res-nihāl< Far.: Yeni bitmiş fidan [Bd.V. 492/4, 537/1].

Ney-şeker< Far.: Şeker kamışı [Bd.V. 467/2, 597/2].

Nihāl< Far.: Fidan [Bd.V. 373/2].

Nīlūfer< Far.: Nilüfer [Bd.V. 26873, 504/4].

Noḥūd< Far.: Nohut [KE 13v18, 180v9; KTS s.202 (Gl, İM, KF); KLS 101, 6]
krş. *noḥūt~nokut*.

Noḥūt< Far. *noḥūd*: Nohut [KTS s.202 (BM, CC, DM, İM); DM 6a-9] krş.
noḥūd~nokut.

Nokut< Far. *noḥūd*: nohut [KTS s.202 (TZ)] krş. *noḥūd~nohūt*.

Nouma< ?.: Portakal [KLS 106,18].

Nuḥūd < Far.: Nohut [NF 43-1].

-O-

Odun: Yakmak için kesilen ağaç [İML 182].

Ot I: Ot, nebat, yabancı bitki [ME 83-3, 137-5,145-1, 147-1,176-5; KE 34v12, 43v4, 48v3, 78v16, 135v16; KTS s.206 (BV, CC, DM, Gl, GT, İM, KF, KFT, Kl, TA); SSGT 202/6, 160/11, 294/11, 160/12; Kl 8; İMS 626b/7(19); DM 5a9; KLS 78,16; Abuş. s.120; ŞT 84:6, 84:5].

Ot II: Tıbbî ot [KTS s.206 (BM, DM, GT, TA, TZ); KMT 9b/1; KLS 35,10].

Ot III: Sebze [KLS 82,12].

-Ö-

Ögendire: Ucu çivili ağaç [İH 5].

Ömek: Bitki adı [KTS s.211 (BV)].

-P-

Paḥta< Far.: Pamuk [KE 164v20].

Pambuk: Pamuk [KTS s.215 (Gl, KF, MS)] krş. *mamuk~ pamuk~ panbuk~ panbuq*.

Pamuk: Pamuk [KTS s.215 (İM); İM 394b/3(2)] krş. *mamuk~ pambuk~ panbuk~ panbuq.*

Panbuk: Pamuk [KTS s.215 (Kİ, TA)] krş. *mamuk~pambuk~pamuk~ panbuq.*

Panbuq: Pamuk [Kİ 88].

Pâyâm< Far.: Badem [KTS s.215 (Gİ, KFT, TZ)] krş. *bādām~beyam.*

Pirinç< Far.: Pirinç [KTS s.216 (İM); İM 476a/1(1)].

Pistak< Yun.: Antep fıstığı [KTS s.216 (CC); KLS 106, 19].

Piste< Far.: Fıstık [KE 50v9].

Pürşe: Biber [KTS s.216 (TZ)].

-Q-

Qavun: Sarı kavun [Kİ 76].

Qılçıq: Buğday başağının üzerindeki ufak ve uzun dikenler [Kİ 74].

Qoz: Ceviz [Kİ 71].

Qozaq: Çam fıstığı [Kİ 71].

Qozu qulağı: Kuzu kulağı [Kİ 71].

-R-

Rāsic< Ar.: Bir bitki adı [KTS s.217 (BV)].

Rāsih< Ar.: Bir bitki adı [KTS s.217 (BV)].

Rāsin< Ar.: Bir bitki adı [KTS s.217 (BV)].

Ravand< Far.: Ravent kökü [KTS s. 217 (CC); KLS 81, 28].

Rāved< Far.: Bir bitki [KTS s.217 (BV)].

Rāvende< Far.: Bir bitki [KTS s. 217 (BV)].

Raziyana< Far.: Dereotu türünden bir bitki [KTS s.218 (CC)].

Rāzyānc< Far.: Dereotu türünden bir bitki [KTS s.218 (BV, RH)].

Rec'< Ar.: Bir bitki [KTS s.218 (BV)].

Rekāb<Ar.: Bir bitki [KTS s.218 (BV)].

Reyāhīn < Ar.: Reyhanlar, fesleğenler [KE 212v15; HBD 195/5].

Reyhân< Ar.: Fesleğen [ÇEL s.246; KTS s.218 (BV, GT, İM); SSGT 138/11; HBD 94/1].

Rısas< Ar.: Bir bitki [KTS s.218 (BV)].

Rîh< Ar.: Bir bitki [KTS s.219 (BV)].

Rummāan< Ar.: Nar [İM 388b/6(2)].

Rutab< Ar.: Olgun hurma [KTS s.219 (İM, KFT); İM 387a/7(12)].

-S-

Sabar< Ar.: Bir bitki [KTS s.221 (BV)].

Sabur< Ar.: Sarı sabur otu [KTS s.221 (CC)].

Sâc<Ar.: Hindistan'da yetişen sert ve iyi cins bir ağaç türü [KTS s.221 (KFT)].

Saç: Saç ağacı, Hindistan meşesi [OBKT 62b,1].

Sahkeşt: Bir bitki [KTS s.223 (BV)].

Sakamunya< Ar.: Bir bitki [KTS s.223 (BV)].

Sakavtar< Ar.: Bir bitki [KTS s.224 (BV)].

Salam: Saman [KTS s.224 (TA); TA 10a/12].

Salç: Adaçayı [KTS s.225 (CC)].

Salkum: Üzüm salkımı [KLS 131, 6, 1].

Salqum: Üzüm salkımı [Kİ 59].

Sama: Bir bitki [KTS s.225 (BV)].

Samag: Bir bitki [KTS s.225 (BV)].

Saman: Saman [KE 43r11, 43r12; KTS s.225 (DM, BV, İM, KFT, TA, TZ); Bd.V. 445/1; DM 6a15; TA 10a/12].

Samuk: Etli kökleri yenen bitkiler [KTS s.226 (CC); KLS 106, 29].

Sanavber< Ar.: Sevgilinin boyuna teşbih edilen çam fıstığı ağacı [KTS s.226 (BV, GT); SSGT 253/4].

Sanevber< Ar.: Çam fıstığı ağacı [Bd.V. 113/4, 340/2].

Sandal< Ar.: Sandal ağacı, Hindistan'dan getirilen güzel kokulu sert bir ağaç [KTS s.226 (İM, Kİ); Bd.V. 223/2].

Saramsag: Sarımsak [KTS s.227 (KK)] krş. *sarımsak~ sarmısak~ sarmusak~ sarumsak*.

Sarı erük: Kayısı [DM 15b-8].

Sarıg erik: Zerdali [İML 182].

Sarı kavun: Sarı kavun [DM 5b-10].

Sarımsak: Sarımsak [NF 25-11, 421-4, 8, 422-10, 10; İML 181; KTS s.227 (BM, BV, Kl, TA, TZ); DM 7a-6; TA 9a/11; KLS 107, 4].

Sarmusak: Sarımsak [KE 119r15; KTS s.227 (DM, RH); DM 7a-6].

Sarumsak: Sarımsak [KTS s.228 (DM, RH)].

Sa^c ter< Ar.: Kekik [KTS s.228 (BV)].

Sayhānī< Ar.: Medine'de yetişen bir cins hurma [İM 378a/4(1)].

Sebze< Far.: Çimen [Bd.V. 147/2; HBD 122/2, 175/3, 193/3, 6].

Sefteli: Şeftali [EZKA s.429].

Semer< Ar.: Meyve [Bd. V. 34/3, 439/1].

Seng: İlâç olarak kullanılan bir bitki [KTS s.232 (RH)].

Sepidār< Far.: Beyaz çam ağacı [Bd.V. 36/6].

Serv< Far.: Servi [KTS s.232 (GT); Bd.V. 177/1; HBD 7/5, 12/5, 21/2, 33/2, 45/2, 51/4, 71/5, 7473, 74/4, 76/2, 97/3, 98/2, 99/2, 105/1, 129/6, 130/1, 145/6, 150/2, 159/5, 163/4, 197/2, 202/7].

Sevsen< Ar.: Susam ağacı [Bd.V. 163/3, 402/7, 402/2, 402/3, 402/6].

Sezāb< Ar. Far.: Su teresi [KTS s.233 (BV)].

Sidre< Ar.: Arabistan kirazı (ağaç) [Bd.V. 227/6].

Simsim< Ar.: Susam [KTS s.237 (İM); İM 476a/1(4)] krş. *sisen~susam~süsen, sīsam*.

Sirīc< Ar.: Bir bitki [KTS s.237 (BV, RH)].

Sīrec< Ar.: Yağ elde edilen bir bitki [KTS s.237 (RH)].

Sisen< Far.: Susam [KTS s. 238 (BV)] krş. *simsim~ sīsam~ susam~ süsen*.

Sipand< Far.: Üzerlik tohumu [ÇKT 25a/05].

Sipend< Far.: Üzerlik tohumu [Bd.V. 238/7, 600/5].

Sogan: Soğan [KE 119r5; İML 181; KTS s.238 (BM, BV, CC, DM, GT, Kl, TA, RH, TZ, KK); SSGT 268/11; DM 7a-6; TA 9A/10; KLS 107, 5].

Sonbul<Ar. *sūnbūl*. Sümbül [KTS s.239 (CC); KLS 81, 24].

Sorat: Türkiye buğdayı, mısır buğdayı [KTS s.239 (BM); DM 6a-11].

Sorkun: Uzun salkım söğüt, sorgun ağacı [KTS s.239 (İH, KI)].

Sorqun: Sorgun ağacı [KI 57].

Sufra< Ar.: Bir bitki [KTS s.242 (BV)].

Sögüt: Ağaç [ME 156-4; DM 5b-13; TA 8B/11].

Susam< Ar. *sīsām*: Susam [İH 16; KTS s.243 (İH)] krş. *simsim~ sīsām~ sisen~ süsen*.

Süsen< Far.: Susam [HBD 137/1].

Suvar kozu: Fındık [İML 183].⁸

Suvlu: Kılçıksız buğday [KTS s.243 (CC); KLS 110, 22].

Suvseb< Ar.: Bir bitki [KTS s.243 (BV)].

Sükker kamışı: Şeker kamışı [İMS 255b/5 (2)].

Sünbül< Far.: Sümbül [KE 13r8; ÇEL s.248; SSGT 6/5; Bd.V. 171/6].

Süret: Darı [KTS s.246 (DM)].

Süsen< Far.: Susam [İH 16; KTS s.246 (BV, İH)].

-Ş-

Şade< Ar.: Bir bitki [KTS S.249 (BV)].

Şaftalu< Far.: Şeftali [KLS 106, 4-5].

Şāḥ< Far.: Dal, budak [Bd.V.270/4].

Şāh bellū< Far.: Kestane [KMT 8b/8].

Şalgam<Far.: Şalgam, turpa benzer yuvarlak sebze [KTS s.249 (CC, DM, GT, KI, TZ); SSGT 180/8; KI 54; DM 7a-4; KLS 106, 29] krş. *şalkam*.

Şalkam: Şalgam, turpa benzer yuvarlak sebze [KTS s.249 (KK)] krş. *şalgam*.

Şakāyiku'n-nu' māl< Ar.: Gelincik [KE 67r10].

Şam ağacı: Çam ağacı [KTS s.249 (KI, TA); KI 559] krş. *şam ağaşı*.

Şam ağaşı: Çam ağacı [KMT 8b/13].

Şam ağaşı: Çam ağacı [KTS s.249 (DM); DM 11b/8] krş. *şam ağacı*.

Şebbe< Ar.: Bir bitki [KTS s.250 (BV)] krş. *şıbbe*.

Şecer< Ar.: Ağaç [Bd.V. 211/1].

Şecere< Ar.: Ağaç [KE 225r19].

⁸ İbn-i Mühennâ Lugatinde, Suvar memleketinde fındığın çok bulunmasından dolayı “suvar kozu” ifadesinin “Suvar memleketinden gelen ceviz” anlamında kullanıldığı söylenmektedir (İML s.64).

Şeftâli< Far.: Şeftali [İH 17; KTS s.251 (İH, TZ)] krş. *şeftâlû*.

Şeftâlû< Far.: Şeftali [KTS s.215 (DM, KK, TZ); DM 5b/8] krş. *şeftâli*.

Şekirdek: Çekirdek [KTS s.251 (DM)]

Şetlegen: Fındık, fıstık [KTS s.252 (DM); DM 5a-14] krş. *çatlavuk~çetlevük~çetleyik~şetlevük*.

Şetlevük: Fındık, fıstık [KTS s.252 (TZ)].

Şevnir< Ar.: Çörek otu [KTS s.252 (BV)].

Şıbbe< Ar.: Bir bitki [KTS s.252 (BV)] krş. *şebbe*.

Şıh: Bir bitki [KTS s.252 (BV)].

Şimşād< Far.: Şimşir ağacı [HBD 145/6].

Şişek: Çiçek [KTS s.254 (KK)] krş. *çiçek*.

Şüniz< Far.: Bir çiçek [KTS s.255 (BV, RH)].

-T-

Tahāl< Ar.: Tahıl [KTS s.258 (BV)].

Tal I: Ağaç, söğüt [NF 363-11; KTS s.259 (GT); SSGT 25/12, 315/10; TA 8b/11].

Tal II: Budak [Abuş. s.221]

Tan tarı: Kabuğu soyulmuş darı [KTS s.262 (Kİ); Kİ 67].

Tarfa< Ar.: Bir bitki [KTS s. 263 (BV)].

Tarı: Darı [KTS s.263 (BV, CC, Kİ, TZ, TA)] krş. *darı~tarı~tang~taru*.

Tarıg: Darı, buğday [İML 181; KTS s.263 (İM); NF 362-17].

Tarık: Darı, buğday, ekin, tane, tohum [KE 216v4, 92v10; OBKT 39b,7].

Taru: Darı [KTS s.264 (BM)].

Täräk: Ağaç [Kİ 38].

Tebek: Hububat debbesi [İML 169].

Tekenek: Diken [KTS s.268 (KK)] krş. *diken~tiken~tikenek*.

Tere < Far. *terre*: Tere denilen bitki [KTS s.271 (GT, TZ); SSGT 180/7] krş. *teri*.

Terek: Ağaç, hurma ağacı [KTS s.271 (CC, Kİ, KK, TZ); KLS 147,7].

Teri: Tere, yeşillik dediğimiz yenilen otlar [İH 11].

Terme: Turp [KTS s.271 (TA)].

Termiş: Bir bitki [KTS s.271 (BV)].

Tibin<Ar.: Kuru ekin, saman [KTS s.274 (KFT)].

Tigen: Diken [Abuş. s.245].

Tigenek: Dikenli çalı [KLS 113, 23].

Tiken: Diken [NF 17-12, 438-12; KE 11v12, 203v6; ÇEL s.251; KTS s.275(DM, GT, TA,TZ); SSGT 9/2, 129/6, 130/11, 213/4, 293/9, 315/3; Bd.V.133/2, 258/2; HBD 41/2, 105/2, 113/2, 120/4, 152/5, 190/4; DM 5b/13; ŞT 51:15].

Tikenek:Diken [KTS s.275 (Kl, TA, TZ)].

Tirek: Ağaç [KTS s.277 (DM, GT); SSGT 297/5].

Tiryāk< Far.: Afyon, haşhaş [KTS s.277 (BV)].

Tohum< Far.: Tohum [HBD 46/7, 48/6].

Tohum: Tohum [DM 5b-2].

Tomurcuk: Çiçek goncası [lH 21; KTS s.280 (lH)].

Topalak: Topalak otu [KTS s.280 (TZ)].

Torku: İpek [lML 167].

Tübī< Ar.: Cennetteki Tuba ağacı [KE 33r15, 202r11; Bd.V. 1/1, 5/8, 227/6; HBD 61/3, 122/2].

Tuhum< Far: Tohum [KTS s.283 (GT); SSGT 320/9; Bd.V. 172/6, 28/1, 238/7, 144/4, 324/4, 712/1, 449/1] krş. *tohum*.

Tumar: Çomak otu [KTS s.283 (lH)].

Tumgi yok: Nilüfer yaprağı [KTS s.284 (TZ)].

Tumguluk: Nilüfer çiçeği [KTS s.284 (TA)].

Tumguyun: Nilüfer [lMK 182].

Turb: Turp [KTS s.284 (TZ)] krş. *turp*.

Turma: Turp [KMT 9a/8].

Turp: Turp [KTS s.284 (Kl, TZ); DM 7a-4] krş. *turb*.

Turunç< Far.: Turunç [SSGT 251/4].

Tut: Dut [KE 120r20].

Tutugan: Pirinç [KTS s.285 (DM)].

Tuturgan: Pirinç [NF 29-2-13, 15, 16; İML 181; KTS s.285 (CC, DM, Kİ, RH, TZ, KK, TA); Kİ 64; DM 6a-13; TA 10B/2; KLS 110, 4].⁹

Tututgan: Pirinç [KTS s.286 (BM)].

Tü: Darı [KLS 110, 5].

Tügen: Diken [Bd.V. 263/4].

Tügi: Temizlenmiş pirinç [Kİ 40].

Tüklü alma: Ayva [Kİ 39].

Tükü: Darı [Kİ 40].

Tülüg erik: Tüylü erik, şeftali [İML 182].

Tüvi: Darı [KLS 110, 5].

-U-

Uçuh: Samanlı buğday, tınaz [KLS 164, 23-1].

‘Üd< Ar.: Öd ağacı [KE 13r8, 32r10; Bd.V. 126/7].

Ulu tirek: Büyük ağaç [DM 5b-15].

Urluk: Tohum [SSGT 38/12, 972; KLS 50, 21].

Urug: Tohum, tane [OBKT 96b, 4].

-Ü-

Übhel< Ar.: Bir bitki [KTS s.297 (BV)].

Ümmü gılân< Ar.: Çöllerde yetişen bir diken [KTS s.298 (İM)].

Üzüm ağacı: Üzüm asması [İML 182].

Üzüm: Üzüm [KE 20r12, 88r13, 14,21, 118r17, 165 v2, 22r9; ME 44-3; İML 182; NF 298 –11, 363-12; KTS s.299 (BM, Gİ, GT, İM, KF, KFT, Kİ); SSGT 254/6; OBKT 3b,1; Bd.V. 197/5] krş . *yüzüm*.

Üzürmürs: Mür ağacı [KTS s.300 (CC)].

-V-

Vec< Ar.: Bir bitki [KTS s.302 (BV)].

Verd< Ar.: Gül [KTS s.302 (GT); SSGT 7/3].

⁹ İbn-i Mühennâ Lugatinde bu sözcüğün Moğolcasının da “tuturgan” olduğu ifadesi geçmektedir (İML s.67).

Verīd< Ar.: Yaprak [KTS s.303 (BV)].

Vesme< Ar.: Uzun yapraklı ve rengi mavi olan bir ot, çivit de denilir [IMS 345a/6(2)].

-Y-

Yabuldırak: Yaprak [KMT 8a/1].

Yabuldrak: Yapraklar [KLS 105,19].

Yagaç: Ağaç [OBKT s.305] krş. yığaç.

Yafrak: Yaprak [Bd.V. 320/1; HBD 121/4, 35/3, 6/4].

Yagur: Küncü, susam [ME 75-7].

Yandak Diken [İH 32; KTS s.310 (İH)].

Yaprak: Yaprak [SSGT 202/6, 137/7; İM 107b/4(6); DM 5b-15].

Yapraklu tirek: Yapraklı ağaç [KTS s.305 (DM); DM 6a-4].

Yapurgak: Yaprak [İML 182].

Yapurgan: Yaprak [Abuş. s.491].

Yāsemīn< Far.: Yasemin [Bd.V. 290/5].

Yāsimīn< Far.: Yasemin [SSGT 257/2, 234/8, 253/4].

Yasmuk: Mercimek [KE 13v18, 1189r5, 180v9].

Yaş: Yaş ot [KTS s.314 (Kİ); Kİ 94].

Yaşlu tirek: Yeşil ağaç [KTS s.314 (DM); DM 6a-4].

Yava I: Pırasa [KTS s.315 (TZ)].

Yava II: Soğan [KTS s.315 (TA)].

Yavşan: Bir nevi ot, yavşan otu [İH 32; KTS s.315 (İH, TA, TZ)].

Yaz: Çayır, çimen [KLS 79, 10].

Yáz: Çayır, çimen [KLS 79, 10].

Yālmük: Bir nevi ot [Kİ 97].

Yāmiş: Yemiş [Kİ 98].

Yegen: Yemiş [KE 175r21].

Yem: Yem [KE 13r7, 71r21].

Yemiş: Meyve, yemiş [ME 12-6, 179-2; KE 12v16, 117v13; KTS s.318 (CC, DM, Gl, KF, Kl, KK, TA, TZ); EZKA s.42; OBKT 66b,7; TA 8a/5; KLS 132,2] krş. *cemiş~ yimiş*.

Yıgaç: Ağaç, dal [KE 8r18, 11v5, 12r1, 19, 18v13, 20v9, 23v19, 20, 60r2, 80r12, 101v9, 115 r5, 138r1, 143v9, 13, 152v15, 157v2, 162v16, 163r14, 168v4, 5, 11, 169r11, 175r7, 179v15, 197r, 205r11, 12, 221r11, 13; NF 24-12, 159-14, 226-2, 3, 9, 227-2, 244-15, 316-3, 441-1; ME 12-6, 13-5, 41-6, 43-3, 98-8, 150-2, 156-3, 157-7, 171-2, 179-3, 183-5, 186-8, 216-8; OBKT 96b,3; Bd.V. 321/6; şT 1:9] krş. *agaç~ yagaç*.

Yılgun: Ilgın, ağaç [KMT 8b/13].

Yışkıç: Nane [KLS 106, 23].

Yigde: İğde, iğde ağacı, yaban iğdesi [KE 12r17; İML 183; KTS s.322 (TA); TA 8b/13].

Yimiş: Yemiş, meyve [KTS s.323 (Gl, GT, İM, KFT); SSGT 25/3/12, 139/1, 187/11] krş. *cemiş~yemiş*.

Yipek: İpek [KE 12v14, 101v2; KTS s.324 (BV, İM, Kl, TA, TZ); İMS 446b/589); KLS 92, 2] krş. *ipek*.

Yonçga: Yonca otu [İML 182].

Yoskun: Su yosunu [KTS s.327 (TZ)] krş. *yogsun*.

Yova: Yabanî soğan [KTS s. 327 (CC)].

Yulgun: Güz ağacı [KE 16v7, 18r11].

Yüldürük: Kameş tohumu [Kl 97].

Yüñ: Pamuk, yün [KE 12v15, 93v1, 94v5, 140r14].

Yüzerlik: Üzerlik, tütsü olarak yakılan bir bitki [İH 30; SSGT 62/6].

Yüzüm: Üzüm [KE 164v11; KTS s.333 (BV, CC, DM, GT, KK, TA, TZ); SSGT 343/12; DM 5-12] krş. *üzüm*.

-Z-

Za^c ferān< Ar.: Safran [ME 168-7; KTS s.335 (BV, Gl, GT, İM, KF); SSGT 247/4; Bd.V. 129/1, 297/5; İM 105a/1(10)].

Zafra< Ar.: Safran [KLS 82, 10].

Zakkūm< Ar.: Zakkum, cehennemde hasil olup acı meyvesi ehl-i cehenneme yedirtilecek ağaç [NF 18-1, 68-8].

Zarnīḥ< Ar.: Sıçan otu [KTS s.336 (İM)].

Zebḥār<Far.: Bir bitki [KTS s.336 (RH)].

Zerāric< Ar.: Bir bitki [KTS s.337 (BV)].

Zerdālū< Far.: Erik [KTS s.337 (DM, TA); DM 5b-6; TA 8a/11] krş. *zerdeli*.

Zerdeli< Far.: Kayısı, zerdali [KTS s.337 (KK)] krş. *zerdālū*.

Zerdelü erügi: Kayısı, zerdali [KTS s.337 (DM)].

Zergūn< Ar.: Sebze [KE 119r4].

Zernek< Far.: Zırnık, sıçanotu [KTS s:337 (CC)] krş. *zernih~zirnīh*.

Zernih< Far.: Zırnık, sıçanotu [KTS s:337 (BV, KFT)] krş. *zernek~zirnīh*.

Zevfā< Ar.: Bir bitki [KTS s.337 (BV)].

Zeytīn< Ar.: Zeytin [KTS s.337 (CC); KLS 114,18] krş. *zeytūn*.

Zeytin ağacı: Zeytin ağacı [KLS 141, 18].

Zeytūn< Ar.: Zeytin [KE 27r7; KTS s.337 (BV, İM); İM 482a/6(2)] krş. *zeytīn*.

Zıbk< Ar.: Bir bitki [KTS s.337 (BV)].

Zirnīh< Far.: Zırnık, sıçanotu [KTS s.337 (Gl)] krş. *zernih~zernek*.

Zīb< Ar.: Bir bitki [KTS s.337 (BV)].

Zirāvend< Far.: Loğusa otu [KTS s.338 (BV, RH)]. ✓

Zūfā< Ar.: Bir bitki [KTS s.338 (BV)].

Züre< Ar.: Darı [KTS s.338 (KFT)].

III. BÖLÜM

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ ve OSMANLI TÜRKÇESİ DÖNEMLERİNDE KULLANILAN BİTKİ İSİMLERİ

-A-

Abanoz: Hindistan'da elde edilen pek sert ve siyah ağaç [Kam.Tür. s.16].

Abher< Ar.: 1. Nergis çiçeği 2. Yasemin 3. Zerrinkadeh çiçeği [OTAL s.4; MOL s.1; Şeyhî G. CXLIX/4].

Abd-ül-lezîz< Ar.: Akdeniz bölgesinde ve Afrika'da yetişen bir ağacın dut kurusuna benzeyen yağlı ve tatlımsı bir meyvesi [OTAL s.3] krş. *habb-ül-lezîz*.

Abnûs< Ar.: Sert ve siyah ağaç, abanoz [MOL s.1; Fuzûlî 213/6; Nev'î 120/K.XXXIX; Kam.Tür. s.17].

Âbnûs agacı: Bir cins siyah ağaç [Oky. III. 479] krş. *agaç*.

Abnûsiyye< Far.: Abanozgiller [OTAL s.5; Kam.Tür. s.17].

Âbû< Far.: Nilüfer çiçeği [OTAL s.5].

Âc< Far.: İlgin ağacı [OTAL s.6].

Acı bādām: Acı badem [Oky. I. 440].

Acı bādām agacı: Acı badem ağacı [Oky. III. 637].

Acı bakla: Yabanî bakla [Mü.Şi. 73b; Oky. II. 89].

Acı ılgın agacı: Acı ılgın ağacı [Oky. I. 351] krş. *ılgın agacı*.

Acı marul: Hindiba, yaban marulu [TarS. I. s.5; Bab.2, 60; Yadiğâr. 177b].

Acırğa: Yaban turpu [Leh.Osm. s.5].

Acı yavşan: Veronika denen bitki, pelin [TarS. I. s.7; Mü.Şi. 83].

Acur: Rus hıyarı [Leh.Osm. s.5; Kam.Tür. s.21].

‘**Acve:** Medinede yetişen bir cins kaliteli hurma olup, cennetten geldiğine inanılır [TN 29b.7, 29b.8, 29b.9, 57a.15, 57a.16, 90b.13, 90b.16, 90b.18, 91a.2, 102a.2].

‘**Acve hurmā:** Acve hurması, Medinede yetişen ve şifâ olarak da kullanılan bir cins kaliteli hurma [TN 63b.17].

Açıkagız: Bir cins çiçek [Kam.Tür. s.24].

Ada soganı: Ada soğanı [RB 13b/1, 32a/12] krş. *basal-ı* ‘*unsul*.

‘**Ades**< Ar.: Mercimek [Şeyhî K. II/10; OTAL s.10].

‘**Adese**< Ar.: Mercimek [OTAL s.10].

Afs< Ar.: Mazı denilen tane [OTAL s.12].

Âftâb-perest< Far.: 1. Nilüfer çiçeği 2. Ayçiçeği [MOL s.4; OTAL s.12].

Agac südlikeni: Mercimeğe benzeyen taneleri olan bir bitki [Oky. III. 490].

Agac yosunu: Pelid ve çam ağaçlarında olur [Oky. III. 592].

Agaç: Ağaç [EATSKÇ 5b/1, 42a/2; EATSKT 149A/7, 155B/7, 155B/11, 156A/7, 149A/8, 156A/3, 142B/10, 106A/8; DKK 45-3, 49-12, 50-10, 50-11, 50-12, 55-6, 55-7, 55-8, 55-8, 55-9, 55-9, 55-10, 55-11, 55-12, 55-12, 55-13, 56-1, 56-2, 56-3, 56-3, 56-4, 178-4, 230-7, 232-1, 281-6; Şeyhî G. CLIII/3; KG 25a.3, 25a.4, 28b.10, 34b.3, 36b.5, 53a.12, 104b.3, 105b.4, 111b.4, 112b.7, 116a.12, 116a.13, 123b.13, 129a.6, 151b.3, 167.7; TN 73b.16; Leh.Lug. s.16; Ş.Sül.15; KEMŞ 120b; Şef.KE.333-5; TİKT 33b/3; Kam.Tür. s.38; Kabûs. 11b/5, 16b/3; Fütûh. 125a/15, 125b/1; LK 23a.1, 24b10, 32a.4-6, 346 b.11, 37a.5, 39a.4, 42b.1-2-3, 52b.11-15, 53a.7, 53b.4, 101b.1, 112a.14, 125b.12, 140a.14-15, 145a.10; NHT 46b/11, 46b/13, 46b/14, 63a/14, 63a/15, 79b/2, 81b/7, 107a/7, 113a/15, 114b/4, 118a/3, 119b/10, 119b/11, 120a/10, 120a/11, 128b/12, 128b/13; CSTDSöz. III-4, IX-6; Tuh. Müb. 34a-6, 55b-9, 50 b-1; KL 11a,1; 32a8,10; Dâi. 52b/16, 72a/4].

Agaç çileği: Çileğe ve daha çok böğürtlen meyvesine benzeyen fakat ondan büyük olan güzel kokulu bir meyve [Kam.Tür. s.38].

Agaç kavunu: Turunç; limona benzer fakat daha büyük ve kabuğu pek kalın bir meyvedir [Oky. I. 378; RB 20a/2; Kam.Tür. s.39; TarS. I. s.27; Yadigâr. 52-2; Edv. 44b; Mü.Şi. 79a].

Agaç lâlesi: Lâlenin ağaçta yetişen cinsi [Kam.Tür. s39].

Agaç sütlegeni: İçinde süt gibi beyaz bir sıvı dolaşan bitki çeşidi [Kam.Tür. s.38].

Agaç şakâyıkı: Yer şakayıkına karşılık küçük bir ağaçta açan şakayık çiçeği [Kam.Tür.s.38].

Agı agacı: Zakkum [Leh.Lug. s.18].

Agır kesdâne: Acıçığdem [Mü.Şi. 166a].

Agız otı: Ağız ağrısı için kullanılan ilaç [Oky. II. 140].

Agu agacı: Zakkum ağacı [Oky. III.287; Mü.Şi.128a/6; TarS. I. s.58; Ferh. 16; Ni'metî 263; Deş. 104-2; Şâmil. 225; Bürh. 239; Kam. 3, 473; Edv. 46b; Mü.Şi. 129a; Yadigâr. 295a].

Agu kunduz: Aksırdıcı bir ot [TarS. I. s.59; Deş. 159-2].

Agu kunduzu: Aksırıkotu, kündüs [Mü.Şi. 128a].

Agustos gülü: Yabanî gül [Oky. II.122] krş. *agustos gülü*.

Agustos gülü: Yabanî gül [TarS. I. s.59; Kam.Osm. 580] krş. *agustos gülü*.

Agzı açık: Hindistan'da yetişen zambağa benzer sarımsı güzel kokulu çiçeği olan ve tohumu ilâç olarak kullanılan bir bitki [Oky. II. 69; TarS. I. s.60; Deş. 342-1; Bürh. 434] krş. *agzı açık*.

Agzı açık tohumu: Nohut kadar kara tane [Leh.Lug. s.24].

Agzı açuk: Ağzı açık [TarS. I. s.60] krş. *agzı açuk*.

Ahbel< Ar.: Böğrölce tânesi [OTAL s.14].

Ahkûk< Far.: Ham zerdâli [OTAL s.17].

Ahlat: Yabanî armut ağacı [Leh. Osm. s.10].

Ahnâsiyye< Ar.: Ananasgiller [OTAL s.18].

Ak ağaç: Kayın ağacı türlerinden kerestelik bir ağaç [Kam.Tür. s.43].

Ak asma: Meyvesi dibâgatte kullanılan bir nevi sarmaşık [TarS. I. s.68; Bürh. 244; Oky. II. 68; Kam.Tür. s.43].

Akasya: Bir ağaç çeşidi [Kam Tür. s.43].

Ak ılğın: Ak ılğın [Leh.Osm s.11].

Ak haşhaş: Ak haşhaş [Oky. III. 640].

Ak kavak: Bir ağaç adı [Oky. III. 510].

Ak yavşan: Bir bitki adı [Oky. III. 410].

Ak zanbak: Ak zambak [RB 41a/12].

Akça agacı: Bir ağaç adı [Leh.lug. s.25].

Akça ağaç: Kayın ağacı [Kam Tür. s.44; TarS. I. s.69; Bürh. 120].

Akca kavak: Bir ağaç adı [Oky. I. 217].

Akça kavak: Bir cins kavak(?), söğüt [TarS. I. s.70; Cinaz. 47-1; Deş. 112-1; Şâmil. 123].

Akça ot: Bir bitki adı(?) [Yadigâr. 281a].

Ak mantar: Beyaz küçük bir çeşit mantar [TarS. I. s.74; Bürh. 454].

Ak ot: Haşhaşın bir çeşidi [TarS. I. s.74; Bürh. 245].

Ak pelin: Bir bitki [Kam.Tür. s.43].

Ak sarmaşık: Evren gülü, bin kulaç ve ak asma da denilen, sarmaşık [TarS. I. s.74; Bürh. 434].

Ala baş: Lahana ile mübeyyendir ki Farisî'de kelem derler [Oky. I. 249].

Ala cehre: Yemen'de yetişen simsim tarzında bir bitki [Oky. I. 875].

A'îlâf< Ar.: Otlar, samanlar [OTAL s.25].

'Alaf: Hayvan yemi [Fütûh. 109a/7].

Alef< Ar.: Ot, saman, yulaf [OTAL s.26].

Alıc: Alıç denilen dağ yemişi [Oky. I. 876].

Alıc ağacı: Alıç ağacı [Oky. I. 151].

Alıç: Yabanî erik çeşitlerindendir [Leh.Lug. s.32; Kam.Tür. s.53].

'Alîf: Hayvan yemi [Fütûh. 175a/10, 176a/2].

Âlî kadr< Ar.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL s.29].

Alkam< Ar.: Acı hıyar [OTAL s.29].

Alma: Elma [LK136 a. 11; CSTDSöz. IX-28; DKK 54-6, 92-2, 94-4, 96-8, 115-10, 116-1, 139-3; RB 2a714, 10a/15; Mü.Şi. 6s/13; SN 2199; TarS. I. s.108; Teshil. 74; Hazain. 19-2; Ruşeni. 281; Sır. 58-1; Kara. 60; Şâmil. 460; Edv. 35b; Yadigâr. 14b].

Altın otu: Bir bitki adı [Leh.Lug. s.36].

Altıntop: Anber çiçeği [Kam.Tür. s.50].

Âlû < Far.: Erik [MOL s.10].

Âlû-bâlû< Far.: Vişne [OTAL s.29].

Aluç: Alıç [Mü.Şi. 77b/1].

Âlû-gürde< Far.: Can eriği [OTAL s.30].

Âlû-yi Buhârâ: Türkistan eriği [OTAL s.29].

'Anber kabuğu: Tarçın çeşididir [Oky. II. 824].

Anberiyye< Ar.: Yayla çiçeği [OTAL s.33].

Ancelika: Melik otu [Leh.Osm. s.18].

Andız: Türk otu [Leh.Lug. s.39; Oky. III. 237; Ş. Sül. 22; TarS. s.16]

Anduz: Kökü ilaç olarak kullanılan bir bitki, raziyane [TarS. I. s.149; Yadigâr. 58-1; Hazain. 16-2; Ta.Sel. 31; Deş. 290-2; Şâmil. 200; Ah. 102; Bürh. 294; Kam.2, 279; Mü.Şi. 14a].

Anduz ağacı: Yabanî servi [TarS. I. s.150; Bab. 1,67; Caf. 80-1].

A‘şāb< Ar.: Taze ve yeşil otlar [MOL s.17].

‘Arabistân inciri: Erkek incir [Oky. II. 166] krş. *incir*.

‘Arabistan kirası: Sedir ağacı [Oky. I. 770].

‘Arabistan mişesi: Balut ağacı türü [Oky. I. 537].

Ar‘ar< Ar.: Dağ servisi, dikenli ardıç ağacı [CSTDSöz. LXXXVIII-5, CCXXXIII-1, CCLXIII-3; Bakî 363/G.429.2; Fuzûlî 427.1; Hayalî 192/G.141.4; Nev’î 405/G.293.2; Yahya 59/K.12; T.Yah. K/75/7; MOL s.13; Amrî 63-1; Şeyhî G. CXLIX/4; RB 11a/3].

Arduc: Ardiç ağacı ve yemişi [Edv. 63b; Mü.Şi. 73b; Yadigâr. 176a].

Ardıç: Ardiç, dağ servisi [TN 73b.16; Leh.Osm. s.21; Ş.Sül. 8].

Ardıç ağacı: Ardiç ağacı [TN 43b.16; Leh.Lug. s.43].

Arduç: Ardiç ağacı [Mü.Şi.104a-6].

Arhun ağacı: Çulhaların bezi dokudukça üzerine sardıkları ağaç, selmen [TarS. I. s.193; Ni‘meti. 110].

Arı oti: Beyaz, sarı, kırmızı olan bu ağaçtan bal arısı bal yapar [Oky. II. 393].

Armûd: Armut [Kam.Tür. s.30].

Armut: Armut [Leh.Lug. s.47].

Armut ağacı: Armut ağacı [Mü.Şi. 73b/4].

Arpa: Arpa, tahıl [LK 143 a.3, 143 a.2; NHT 139a/4, 146b/15; EATSKT 142B/9; KG 56a.3, 63b.5, 110b.1, 111b.4, 115a.14, 122b.9; Leh. Osm. s.22; Leh.Lug. s.48; RB 35b/14, 44b/7; Oky. I. 917; Ş.Sül. 2; Hayalî 324/G.51.4; Yahya 108/K.25.23; T.Yah. K.109/34; Şef.KE. 331-3; Fütûh. 105b/16, 146b/9, 185a/1, 185a/3, 185a/7, 185a/10, 185a/13; Edv. 59b; HS 13; Mcr. 20b; Mü.Şi. 77b; Yadigâr. 41a] krş. *peygamber arpası*.

Arslan dili: Arslan dili denilen bitki [Oky. III. 701].

Aru< Ar.: Yemiş vermeyen bir dağ ağacı [OTAL s.39-40].

Arûsân-ı bağ: Tarla çiçekleri [OTAL s.39].

Arûsân-ı çemen: Çimenlik çiçekleri [OTAL s.39].

Ârz< Far.: Ardiç denilen ağaç [OTAL s.40].

Âs< Ar.: Mersin ağacı [MOL s.14].

Âsârûn< Far.: Kedi otu [OTAL s.42].

Asel-i Dâvud : Bir çeşit kına çiçeği [OTAL s.43].

Asi: Kara ağaç [Leh.Osm. s.24].

Asma: Üzüm ağacı [Leh.Lug. s.61].

Âsmâr< Far.: Mersin ağacı [OTAL s.45].

Aspur çiçeği: Aspür çiçeği [Oky. III. 405].

A'şâb< Ar.: Taze ve yeşil otlar [MOL s.17].

A'şâbe< Ar.: Otlar [OTAL s.46].

Aşb< Ar.: Yaş ot [OTAL s.46].

Aş inciri: Küçük cins incir [TarS. I. s.265; Sic.A. 3, 1151].

Ata soganı: Ata soğanı [Oky. III. 288].

At kasnısı: Bir çeşit zamk veren bitki [TarS. I. s.275; Bürh. 355].

At kuyruğu: At kuyruğu, boğumluca ot [Oky. I. 560] krş. *boğumluca ot*.

Avkuş: Mürdük ve mürdümük de denilen bir bitki [TarS. I. s.283; Melhame. 108-1].

Avsec I< Ar.: Böğürtlen [Şef.KE 367-2].

Avsec II: Yaş hurma [TN 72a.8, 77b.9].

Âvşin< Far.: Kekik otu [OTAL s.54].

Ay çiçeği: Ay çiçeği [Oky.III.469].

Ayıl ağacı: Tohumu şehveti kesmek için kullanılan bir bitki, beş-parmak [Oky. I. 160; TarS. I. s.317; Ni'meti. 56-2; Deş.37-1] krş. *beşparmak*.

Ayıt: Ayıt otu, hayıt [Edv. 9a; Mü.Şi. 150a; Yadigâr. 248b].

Ayruk: Bir cins çayır otu [Mü.Şi.103b/6].

Ayu ayası: Ayı ayası denilen bitki [Oky. II. 835].

Ayu gülü: Gelincik çiçeği [TarS. I. s.341; Bürh. 434]krş. *baladı otı*.

Ayu kulagı: Gelincik çiçeği, ayı gülü, şakayık [TarS. I. s.341; Bürh. 434].

Ayrık: Bir cins çayır otu [Leh.Lug. s.78; Oky. III. 564; Kam.Tür. s.62] krş. *mekke ayrığı*.

Ayruk: Ayrıkotu [Mü.Şi.103b].

Ayva: Ayva [TN 26a.15, 26a.17, 26b.1, 26b.4, 26b.5, 48b.12, 48b.14, 101a.13; Leh. Osm. s.31; Leh.Lug. s.80; Oky. III. 247; Bakî 121/G.61.5; Hayalî 133/G.23.2; Nev'î 444/G.359.4; Edv. 54b; HS. 13B; Mü.Şi. 4b; Yadigâr. 321a].

Ayvatana: Bir bitki adı [Oky. III. 541].

Âzâd< Far.: Meyveden hâli olan servi ağacı [MOL s.20].

Âzâd-draht< Far.: Hayvanı öldürecek kadar yaprağı zehirli olan bir ağaç [OTAL s.57].

-B-

Babadiye: Papatya [TarS. I. s.356; Yadigâr. 61-2; Mü.Şi. 44-2; Teshil. 56] krş. *babadya~ bâbûnec*.

Babadya: Papatya [TarS. I. s.357] krş. *babadiye~ bâbûnec*.

Bâbûnec< Ar.: Papatya [MOL s.23] krş. *babadiye~ babadya*.

Bâbûne-i gâv : Sığırgözü de denilen sarı bir papatya [OTAL s.61].

Bâdâm< Far.: Badem [OTAL s.62 Bakî 129/G.75.2; Fuzûlî 306/G.CLXXXII.3; Hayalî 177/G.110.4; Nev'î 292/G.105.5; Yahya 536/G.417.1; MOL s.23; Şeyhî G. XIX/5; RB 34a/10, 4b/5, 16b/7, 22a/2, 20a/11; Kam.Tür. s.259] krş. *bâdem*.

Bâdâm-ı dü-magz< Far.: İki içli badem [MOL s.23].

Bâdem< Far. *bâdâm*: Badem [DKK 12-10, 199-9; Leh.Osm. s.34; Leh.Lug. s.84; Oky. II. 201; T.Yah. G.534/1; Kam.Tür. s.260] krş. *bâdâm*.

Bâdinc< Far.: Hindistan cevizi [OTAL s.63; MOL s.23].

Bâdincân< Ar.: Patlıcan [OTAL s.63; Oky. I. 693; CSTDSöz. XXII-4; Kam.Tür. s.260] krş. *bâdingân*.

Bâdincân ağacı: Bir ağaç adı [Oky. II. 723].

Bâdincâniyye< Ar.: Patlıcangiller [OTAL s.63].

Bâdingân< Far.: Patlıcan [OTAL s.63; MOL s.23] krş. *bâdincân*.

Bag: Bağda olan üzüm ağacı [Leh. Osm. s.34].

Bâg< Far.: Üzüm bağı [RB 24a/12, 31a/3; Fütûh. 176a/12].

Bag sarmaşığı: Bağ sarmaşığı [Oky. III. 91]

Baga yaprağı: Sinirotu [Mü.Şi. 171a].

Bahâr< Ar.:1. Sığırközü, papatya; sığır papatyası, sarı papatya 2. Karanfil, tarçın, karabiber gibi kokulu şeyler [OTAL s.65; MOL s.24].

Bahârât< Ar.: Karanfil, tarçın, karabiber gibi kokulu şeyler [OTAL s.65; TarS. s.34].

Bahûr-i meryem< Ar.: Meryemana eli denilen bir bitki [OTAL s.67].

Bak: Arabî'de "kunneb" ve Türkî'de "kenevir" dedikleri bitki [Oky. I. 376].

Bâkılâ< Ar.: Bakla [OTAL s.68].

Bakkam< Ar.: Kırmızı boya ağacı [OTAL s.69].

Bakl< Ar.: Üzerinden dökülen tohumdan mevsiminde biten nebat [MOL s.26] krş. *bakla*.

Bakla< Ar. Bakla [Tuh.Müb. 54b-D; MOL s.26; KG 111b.5; Leh.Osm. s.36; Leh.Lug. s.90; Fütûh. 177b/16] krş. *bakl*.

Baklatü'l-hamkâ'< Ar.: Semiz otu [MOL s.26].

Bakla-yı hamka~Bakla-yı beyyine: Semizotu [OTAL s.69].

Bakliyyât< Ar.: Baklagiller [OTAL s.69] krş. *bakliyye*.

Bakliyye< Ar.: Baklagiller [OTAL s.69] krş. *bakliyyât*.

Bâkûre < Ar.: Evvel yetişen, turfanda meyve [MOL s.26].

Baladı otı: Ayıgölü, şakayık [Mü.Şi. 162a] krş. *ayu gülü*.

Balçık hurma: Kabına bastırılarak konmuş ezik, yapışık hurma [TarS. I. s.388; Mü.Şi. 198-1].

Baldıran: Zehirli ot [Oky. I. 923; Kam.Tür. s.274; Yedigâr. 124a].

Baldıran otu: Bir bitki adı [Leh.Lug. s.95].

Baldırgan ağacı: Deve dikenini denilen devâ verici ot [Oky. I. 739; Ş.Sül. 7].

Baldırı kara: Baldırı kara [Edv. 45a; Mü.Şi.64b; Yedigâr. 297].

Balık agusu: Sarı sütleğen denilen bitki [TarS. I. s.390; Bürh. 542].

Balık otu: Bir bitki adı [Leh.Lug. s.97].

Balık öldüren: Sarı sütleğen denilen bitki [TarS. I. s.391; Bürh. 542] krş. *balık sütlegeni~balık südlikeni*.

Balık sütlegeni: Sarı sütleğen denilen bitki [TarS. I. s.391; Bürh. 542] krş. *balık öldüren~balık südlikeni*.

Balık südlikeni: Sdliken türünden sarı südlikeni ve balık südlikeni denilen bitki [Oky. III. 920] krş. *balık ldren~balık sdlegeni*.

Ballık: Sarı sütleğen, balıkotu [M.Şi. 60a].

Balsama: Misvak ağacı [TarS. I. s.394; Kam.Os. 2, 149].

Bamya: Bamya [Leh.Osm. s.40].

Bân< Ar.: Sorgun ağacı [MOL s.26; OTAL s.70; Bakî 295/G.332.3; Hayalî 120/G..4.4; Nev'î 438/G.349.5; Yahya 121/K.28.19].

Bañ: Ban otu [HS 67B; Mcr. 9b; M.Şi. 50a; Yedigâr. 179b].

Banbuk: Pamuk [KG 160a.13, 160a.14; TarS. I. s.397].

Bâr < Far.: Meyve, yemiş [MOL s. 27; Amrî 177-6].

Bârec < Far.: İt zm [MOL s.27; OTAL s.71].

Basal < Ar.: Soğan [MOL s.27].

Basaliyye< Ar.: Soğan [OTAL s.71].

Basîle< Ar.: Soğan eşidi [OTAL s.72].

Baş: Başak, buğday başağı [YZ s.II].

Başak: Başak [Leh.Lug. s.99].

Bayam: Badem [DM 5a/14].

Bâzâm< Ar.: Badem [KG 53a.12].

Beg brki: Kadife ieęi, horozibięi [Edv. 11b; Mă. Şi. 131a].

Beg brk: Bostan güzeli kadife, horozibięi de denilen iek [TarS. I. s.480; Mă.Şi. 96-1; Caf. 29-1; Deş. 129-1; Brh. 118].

Behîmî< Ar.: zerine kızılık sinmiş siyah menekşe [TM-Ar. 61b-1, 62a-2].

Behrâmen< Far.: Asfur ieği, kırmızı gl [OTAL s.80].

Behrem< Ar.: Asfur ieği, kırmızı gl [OTAL s.80] krş. behrâmen.

Bela-bar< Far.: Bela meyveli [CSTDSöz. LXV-7].

Beladır< Far.: Beladır ağacı [Tuh.Mb. 54 a-D]

Belbs< Far.: 1. Yabanî soğan, sarımsak, dağ soğanı 2. Bir çeşit haşhaş [OTAL s.82].

Belĥ: Henüz yeşil olan ham hurma [TN 28b.10, 28b.11, 30a.3].

Bellt< Ar.: Meşe ağacı, bu ağacın meyvesi, palamut, pelit [RB 29b/15, 14a/11, 11a/76].

Bellût-ül-arz: Yer palamudu [OTAL s.83].

Belût< Ar.: 1.Meşe ağacı 2. Meşe ağacı meyvesi, palamut [OTAL s.83; MOL s.32].

Belûtiyye< Ar.: Palamutlar [OTAL s.83].

Ben ağacı: Türkî'de "sorgun ağacı" ve "ben ağacı" denir [Oky. III. 602].

Benc< Ar.: "Ban otu" denilen, uyku verici ve gözbebeğini açan bir ot [OTAL s.83].

Benefşe<Far.: Menekşe [MOL s.33; TN 26a.10; Şeyhî K.VII/10, K. IX/12, K. X/12, K. XIII/8, K. XIV/25, K. XIV/37, K. XIV/7, Mus.II/3-6, g. IV/2, G.LXI/5, G.LXVII/2, G.XLIII/6, G.CIII/6, G.CXXXVI/1, G.CXLIX/1, G.CLVI/8, G.CLXXXI/1; OTAL s.84; Amrî 17-2 , 39-2 , 147-(1,2,3,4,5); RB 42a/3; CSTD Söz. L-3, CVII-1, CXIII-8, CII-7, CLXXIV-4; T.Yah. K/58/2; Bakî 144/G.100.3; Fuzûlî 15/K.I.6; Hayalî 126/G.8.5; Nev'î 261/G.52.3; Yahya 311/G.48.5].

Benefsec < Ar.: Menekşe [MOL s.33; OTAL s.84] krş. *menekşe*.

Benefsenciyye< Ar.: Menekşegiller [OTAL s.84].

Benka< Far.: Burçak nevinden, mercimeğe benzer bit mahsûl [OTAL s.85].

Ber< Far.:1. Meyve, yemiş 2. Yaprak [OTAL s.85].

Ber-âver< Far.: Yemiş ağacı [OTAL s.86].

Berç: Macar üzümü denilen meyvedir ki bundan ökse adı verdiğimiz yapışkan madde çıkarılır [TarS. I. s.512].

Berdiyy< Ar.: Vaktiyle Kahire'de dış kabuğundan hasır, içindeki özünden kağıt yapılan bir bitki, hasır otu [OTAL s.86].

Berg< Far.: Yaprak [CSTD Sözü. VII-6, XCIII-3, CIV-8; Şeyhî K. IX/9; RB 7b/7; T.Yah. K/43/27].

Berg ü şâh : Dal budak [OTAL s.87].

Berg-i bîd : Söğüt yaprağı [OTAL s.87].

Berg-i dirah: Ağaç yaprağı [OTAL s.87].

Berg-i gül: Gül yaprağı [OTAL s.87].

Berg-i hazân: Sonbahar yaprağı [OTAL s.87].

Berg-i sebz: Yeşil yaprak [OTAL s.87].

Berg-i ter: Yeşil yaprak [OTAL s.87].

Berk:Yaprak [Bakî 1747G.146.4; Fuzûlî 140/G.XVI.3; Hayalî 99/G.6.4; Nev'î 2239/G.14.1; Yahya 298/G.29.3].

Berkuk< Ar.: Şeftâli, kayısı, zerdâli [OTAL s.88].

Besek~Besdek< Far.: Harman yerinde toplanılan buğday ve arpa demeti [OTAL s.90].

Beş barmak: Beşparmak otu [Yadigâr. 118a].

Beş parmak: Bir bitki adı [Oky. I. 210].

Beşâm< Ar.: Hicâz'da yetişen ve misvak yapılan hoş kokulu, balsama ağacı [OTAL s.91].

Betîl< Ar.: 1. Ana ağaçtan ayrılıp başka kök salan fidan 2. Salkımları sarkık olan ağaç [OTAL s.92].

Betîle< Ar.: Ayrılmış hurma fidanı [OTAL s.92].

Bevvâ'< Ar.: Hindistan cevizi [MOL s.36; OTAL s.93].

Beyhen< Ar.: Bir çeşit beyaz çiçek, mısır gülü [OTAL s.95].

Beylem< Ar.: Açılmamış pamuk kozası [OTAL s.95].

Beyûn< Far.: Afyon [OTAL s.97].

Bezbâz< Far.: Hindistan cevizi kabuğu [OTAL s.97].

Bezir< Ar.: Tohum, ekilecek tane [OTAL s.98] krş. *bezr*.

Bezr : Ar . Tohum [MOL s.37; OTAL s.98].

Bezr-i katûnâ< Ar.: Pire otu tohumu [RB 18a/6].

Bezr-ül-bene< Ar.: Ban otu tohumu [OTAL s.98].

Bıdıskân: Buruşuk boynuza benzeyen bir ot [Oky. II. 654].

Bıldırcın otı: Tazesı ve kurusu olan bir bitki [Oky. II. 314].

Bıttîh< Ar.: Kavun, karpuz [OTAL s.99; MOL s.37].

Biber< Hint.: Biber [Leh.Osm. s.53; Leh.Lug. s.112; Oky. II. 205] krş. *frenk biberi*.

Bîd< Far.: Söğüt ağacı [MOL s.37; OTAL s.100; CSTDSöz.VIII-29; Bakî 295/G.332.3; Hayalî 120/G..4.4; Nev'î 438/G.349.5; Yahya 121/K.28.19] krş. *safsâf*.

Bîd-i müşgî < Far.: Sultanî söğüt, çiçeği güzel kokan söğüt [MOL s.37].

Bîd-i giryân< Far.: Salkım söğüt [MOL s.37].

Bîd-i sürh : Kızılsöğüt [OTAL s.100].

Bidisgân< Far.: Sarmaşık [OTAL s.100].

Bih< Far.: Ayva [CSTD Sözl. CCLXXX11-2; OTAL s.101] krş. *bihî*.

Bih-dâne< Far.: Ayva tohumu [OTAL s.102].

Bihî< Far.: Ayva [OTAL s.102].

Bîh-i kûhî: Dağ kökü, baldıran kökü [OTAL s.101].

Bikâ< Ar.: Mercimek [OTAL s.103].

Bil< Far.: Hind ayvası denilen Hindistan'a mahsus bir meyve [OTAL s.103].

Bilsâniyye< Ar.: 1. Sarmaşıkgillerden 2. Hanımeligillerden [OTAL s.106].

Bilsikâ'< Ar.: Yapışkan otu [OTAL s.106].

Birâste< Far.: Fazla dalları kesilmiş, budanmış ağaç [OTAL s.108].

Birînc< Far.: Pirinç [OTAL s.109].

Birinc~Biring< Far.: Pirinç [KG 115a.14, 122b.4, 130b.4; TN 21a.17, 22a.13; RB 33b/15; Oky. II. 159; Fütûh. 146b/8, 185a/1].

Birincâsb< Far.: Miskotu, koyun otu, yabanî karanfil [OTAL s.109] krş. *birincâsf*.

Birincâsf< Far.: Miskotu, koyun otu, yabanî karanfil [OTAL s.109].

Birnis< Far.: At kestanesi [OTAL s.109].

Birsîm< Ar.: Yonca [OTAL s.109].

Birsîm-i mâ': Suyoncası denilen, sarı çiçekli bir ot [OTAL s.109].

Bîrzed~Bîrze~Bîrzî< Far.: Şeytanboku, kasnı [OTAL s.109].

Bisât-ı arz: Yeşilli, çimen [OTAL s.109].

Biş< Far.: Bildircin otu denilen, Çin'de yetişen zehirli nir ot [OTAL s.110].

Biş-i behâr: Kaya kuruğu [OTAL s.110].

Bişkûfe< Far.: Çiçek [OTAL s.111] krş. *şükûfe*.

Biş-mûş< Far.: Bildircin otu ile beraber yetişen safran kökü, bildircin otu zehirinin panzehiri olarak kullanılırdı [OTAL s.111].

Biten: Bitki [TarS. I. s.615; Ruşeni. 139].

Biterli: Yerden biten şeyler, bitkiler [DKK 28-6].

Boga dikeni: Deve elması, gözdeni [Leh.Lug. s.122; Yedigâr. 313b].

Bogumlucu ot: Türkî'de "at kuyruğu" ve "boğumluca ot" denir [Oky. I. 560].

Bostân< Far.: Kavun, karpuz [OTAL s.112].

Bostan güzeli: Bir bitki adı [Oky. II. 20].

Boy: Tohumu pastırma çemeninin yapılmasında kullanılan bir bitki, çemen otu [TarS. I. s.643; Yedigâr. 53-2; Nî'meti. 69; Ah. 314; Bürh. 443; Kam. 1, 113; Edv. 45b; HS 9b; Mcr. 35b].

Boy tohumı: Bir bitki adı [Oky. II. 318].

Boy tohumu: Bir bitki adı [Leh.Lug. s.129]

Boya ağacı: Boya ağacı [Oky. III. 403].

Boyan dibi: Meyan kökü [TarS. I. s.645; Mü.Şi. 57-1; Teshil. 47].

Bögrak erigi: Can eriği [TarS. I. s.664; Bürh. 383].

Bögrülce: Bögrülce [Leh.Osm. s.65; Leh.Lug. s.131; Oky. I. 262; Mü.Şi. 22a/1; Edv. 11b; Yedigâr. 260b].¹

Bögürtlen: Çalı dutu [Leh.Osm. s.65; Leh.Lug. s.132; Mü.Şi. 60a/15; Edv. 44a; Yedigâr. 316b]

Bûbunec < Ar.: Papatya [MOL s.23].

Budak~Budag: Dal, ağaç dalı [YZ s.IV; KG 34b.5; TN 14a.17; Şeyhî Mus.III/4-5; Leh.Lug. s.137; RB 27a/8, 24b/7, 24b/3, 27a/1, 37b/15, 20a/4; Kam.Tür. s.307; TarS. I. s.676; Yuz.Şeyd. 45; Yedigâr. 60-2; Man.Tayr.91; Ferh. 63; Nesimi. 9; Kel. 46; Süh. 262; Hurş. 75; Tebareke. 31-2; Mü. Şi. 135-2; Salatin. 191; Hikmet. 296; Hazain. 20-1; Irşad. 80; Delil. 166; Enveri. 75; Zad. 7; Leys.Mu. 166-1; Güzide. 6; Bektaş. 126; Leys.Ar. 17; Ferec. 396; Çeng.Dai. 187; Yahya.Bey. 141; Fütûh. 135a/11].

Budaq: Dal [Şef.KE. 367-15].

Bugda: Buğday [TarS. I. s.681; Yüz.Ha. 185; G.Ra.210; Ruşeni. 38; Na.Cev. 58].

Bugday: Buğday [EATSKÇ 8a/1; EATSKT 123B/8, 142B/9, 170b/9; KG 50a.8, 53a.6, 56a.3, 56a.4, 56b.6, 56b.7, 56b.12, 95b.7, 96a.4, 110b.1, 110b.12, 111b.4, 115a.13, 116a.10, 116a.11, 1222b.9, 123a.15, 125b.6, 126a.2; TN 21b.16, 64b.13; Leh.Lug. s.138; RB 14b/8, 14a/12, 35b714;

¹ Bahaeddin Ögel, "bögrülce" için şunları söylemektedir: "Bögrülce" kök ve ekleri ile birlikte Türkçe bir sözcüktür. Batı Türkleri ve özellikle Anadolu Türklerinde yaygın olarak görülmeye başlanmıştır. Aslında Türklere göre nohut, mercimek ve bezelye gibi tane ve bitkiler de birer bögrülce idi. Bu sebeple Osmanlı kitapları bunlara bögrülce nevi demektedir. Osmanlı Türkçesinde yazılmış kitaplara göre fig, ak burçak gibi bitkiler de yaban bögrülce nev'inden idi (B.Ögel: Türk Kültür Tarihine Giriş II.c., KB Yay., Ankara, 1978, s.262).

Tuh. Müb 34a-15; NHT 12a/12, 12a/13, 12a/17, 12a/18, 12b/3, 44b/14, 86b/11, 93a/5, 106a/17, 114a/19, 93a/5, 125a/17, 139/4, 146b/15, 148b/1; Dâi 48b/2; Oky. II. 464; Bakî 237/G.246.4; Hayalî 292/G.46.2; Nev'î 592/Kıt.75.2; Yahya 107/K.25.12; TarS. s.58; Şef.KE 331-2; Mü.Şi. 4a/8; Fütûh. 13b/12, 13b/13, 105a/16, 106a/5, 146b/9, 184b/19, 185a/3, 185a/7, 185a/10, 185a/13, 68a/2; Edv. 50a; Mcr. 25a; Yadigâr. 138a].

Bugdaycık: Bir bitki adı [Oky. I.104].

Bugdaycık otı: Buğdaycık otunun tazesine denir [Oky. III. 940].

Buhle< Far.: Semizotu [OTAL s.113].

Buhûr-i Meryem< Ar.: Siklamen, tavşankulağı da denilen çuhaçiçeğigillerden yaprak ve çiçek sapları kökten sürme, çiçekleri baş aşağı dönmüş bir süs çiçeği [OTAL s.623; Bakî 29/K.10.5; Hayalî 67/K. 23.36].

Buhûr-i meryem< Far.: Tavşankulağı, siklamen [OTAL s.113].

Buhurumeryem: Meryem ana eli [TarS. s.59]

Bûjene< Far.:1. Henüz açılmamış çiçek 2. Tomurcuk [OTAL s.113] krş. *bûr'ûm ~bûr'ûme*.

Bukûl< Ar.: Sebzevat [MOL s.42].

Bunduk<Far.: Fındık [OTAL s.114; MOL s.42; TarS. I. s.703; Enb. 855] krş. *büste*.

Bunduka < Ar.: Fındık [MOL s.42] krş. *bunduk*.

Burc: Taze dal, filiz [TarS. I. s.705; Ata. 7; Yadigâr. 122-2; Ah. 375; Ni'meti. 309; Bürh. 560].

Burçak: Sığırlara yedirilen yuvarlak taneli tahıl türü [Oky. I. 844; Kam.Tür. s.308; Mü.Şi.70b/13; Edv. 44b; Yadigâr. 326b].²

Buruk: Bir bitki adı [Oky. II. 270] krş. *kuskas~dehben*.

Burun otı: Bir bitki adı [Oky. II. 489].

Buseyle< Ar.: Soğancık [OTAL s.115].

² Bahaeddin Ögel "burçak" için şunları söylemektedir: Uygur Türkleri, baklagillerin hepsine birden geniş bir ad olarak "burçak" demişlerdir. XI.yy'daki Orta Asya Türkleri ise "fasulye" için "burçak" ifadesini kullanmışlardır. Harzemşahlar döneminde de burçak nohut için kullanılmıştır (B.Ögel: a.g.e., s.168-169).

Bûsîr< Far.: Sığır kuyruğu denilen ve ayı kulağına benzeyen bir ot [OTAL s.115].

Bûstân-efrûz<Far.: Katmerli horozibiği denilen bir çiçek [OTAL s.115] krş. *bûstân-fürûz*.

Bûstân-fürûz< Far.: Katmerli horozibiği denilen bir çiçek [OTAL s.115] krş. *bûstân-efrûz*.

Butrak: Pıtırak [Mü.Şi.130b].

Buyan: Meyan kökü, meyan adı verilen bitkinin kökü çeşitli hastalıklarda ilaç olarak kullanılır [Edv. 56b; HS 38A; Mü.Şi. 44a; Yedigâr. 190b].

Bûyçe< Far.: Sarmaşık [OTAL s.115].

Bûzîdân< Far.: Tilki hayası, semizlik otu veya koç otu denilen ve ilaç olarak kullanılan bir ot [OTAL s.115].

Bûlbûle< Ar.: Bir çeşit zerdali [OTAL s.116].

Bün: Kahve, kahve ağacı [MOL s.43].

Bür'ûm~Bür'ûme< Ar.: Ağacın henüz açılmamış çiçeği, tomurcuğu [OTAL s.119].

Bürr< Ar.: Buğday [OTAL s.119; MOL s.43] krş. *gendüm~hinta*.

Bürs< Far.: Ardiç ağacı meyvası [OTAL s.119].

Büste< Far.: Fındık [OTAL s.119] krş. *bunduk~bunduka*.

Büzûr < Ar.: Tohumlar, taneler [MOL s.44; OTAL s.120].

Büzûrât < Ar. Tohumlar, taneler [OTAL s.120].

-C-

Câvers< Ar.: Buğday arasında biten bir çeşit sarı darı [OTAL s.126].

Cedvâr< Ar.: Zencefil cinsinden kâfuru kokulu uyarıcı olarak kullanılan safran kökü [OTAL s.129].

Centiyâniyye< Ar. Centiyangiller. [OTAL s.134].

Cerb< Ar.: Ekin, buğday [LK109a.5].

Ceviz: Ceviz [Leh.Osm. s.78; Leh.Lug. s.153].

Ceviz ağacı: Bir çeşit siyah ağaçtır [Oky. II. 182].

Cevz< Ar.: Ceviz [OTAL s.138; MOL s.51; RB 22a/2, 11b/14].

Cevz-i bevvâ< Ar.: Hindistan cevizi [MOL s.51].

Cevziyye<Ar. Cevizgiller [OTAL s.138].

Cez'<Ar.: Ağaç kökü [OTAL s.139].

Cezî' < Ar. Küçük tomurcuk [OTAL s.139].

Cezmâzec< Ar. İlgin meyvesi [OTAL s.139]

Cırcır: Yaban kişnisi denen zararlı bir ot, su teresi [TN 32b.12, 32b.15, 32b.16, 32b.19, 57a.7, 57a.9]

Cülcülân < Ar.: Kişniş yahut susam tohumu [MOL s.55].

Cülmar< Ar.: Gülnar [MOL s.55].

-Ç-

Çadır çiçeği: Çadır şeklinde açan bir çiçek, paşa çadırı, kuzu sarmaşığı, bir tür sarmaşık [TarS .II. s.782; Arifin. 87;Yadigâr. 257b].

Çadır uşagi: Çadır uşagi denilen bitkinin deva verici özelliği vardır [Oky. I. 373].

Çağşur: Çaşır otu, çavşır otu [Mü.Şi. 98a].

Çâiye< Ar.: Çaygiller [OTAL s.151].

Çakal üzümü: Çakal üzümü [Oky. III.153].

Çakır dikeni: Çakır diken [Edv. 44b; Mü.Şi. 9a; Yadigâr. 223b].

Çalı: Bir bitki adı [Oky. I. 254].

Çam: Çam, çamgillerden bir orman bitkisi [TN 73b.17; Leh.Lug. s.162; Kam.Tür. s.503; Mü.Şi.119b; Yadigâr. 316b].

Çam ağacı: Çam ağacı [TN 73b.17; Oky. III. 693; Mü.Şi. 119b/9].

Çam fıstığı: Çam fıstığı [Oky. III. 331].

Çâş< Far.: Hububat, tahıl yığını [OTAL s.153].

Çaşur: Çavşır otu [Mü.Şi. 150b; Yadigâr. 319a].

Çatalca: Burçağa benzer taneler [Oky. III. 194].

Çavdar: Buğday aralığında biter [Oky. I. 856].

Çâvele<Far.: Hoş renkli bir çeşit gül [OTAL s.153].

Çây < Far.: Kaynatılıp içilen maruf yaprak [MOL s.58; Leh.Osm. s.91 ; Kam.Tür.s.505].

Çayan otu: Çayan otu [Mü.Şi. 107a].

Çeçek< Far.: Gül [OTAL s.154].

Çekirdek: Çekirdek [TN 70b.9; Leh.Osm. s.91; RB 8b/7, 39a/13, 18a/15, 11b/10, 12a/13].

Çekirge ayagı: Bir tıp bitkisi [Oky. I. 154].

Çekü: Çekirdek [EATSKT 142a/7].

Çekürdek. Çekirdek [TarS.II.s.852; Şevahid. 260].

Çeltük: Kabuklu piring [TarS.I.s.854; Sic.A. 3, 1102].

Çemen< Far.: Taze yeşil ot [MOL s.58; Şeyhî K.IX/7, K.XIII/8, G.XXXVI/7, G.LIII/1, G.LXI/7, G.LXVII/5, G.CII/2, G.CXIX/3, G.CXXV/7; TN 100a.1; T.Yah. K/58/1].

Çenâr< Far.: Maruf ağaç çınar, çınar ağacı [MOL s.58; Şeyhî K.X/17, K.XIV/9, G.XII/6, G.XVI/3, G.CXXXVI/2, G.LXVII/7; RB 11a/2, CSTDSöz. CCIX-4; OTAL s.154; Bakî 282/G.312.2; Hayalî 112/G.2.1; Yahya 300/G.32.2; Fuzûlî 198/G.LXXIV.2; Nev'î 247/G.28.1].

Çetük otu: Kedinin çok sevdiği, kokusu sümbüle benzer bir ot, kedi otu [TarS.II.s.873; Yedigâr. 65-1; Bürh. 522].

Çevîd otu: Bir bitki adı [Oky. I. 843].

Çınar: Çınar ağacı [Leh.Osm. s.97; T.Yah. K/53/14].

Çınar ağacı: Çınar ağacı [Oky. III. 510]

Çıtlık: Sakız ağacının kırmızı meyvesi [Leh.Osm. s.98].

Çıyan otu: Çıyan otu [Leh.Lug. s.178; Mü.Şi. 107a].

Çiçek< Far.: Çiçek [EATSKT 142b/10; Amrî 95-4; DKK 26-3, 28-12, 28-13, 52-9, 119-3, 163-7; Şeyhî K.X/8; Leh.Osm. s. 98; Leh.Lug. s.178; CSTDSöz.IX-6; KL 5b,15; T.Yah. K735/12; LK 11 a. 5].

Çift ağacı: Yaban kızılıcık ağacı [Oky. III. 708].

Çiğdem: Çiğdem [Edv. 45a; Mcr. 25b; Mü.Şi. 49a; Yedigâr. 243a].

Çigit: Pamuk çekirdeği [Oky. I. 392].

Çilek: Çilek [Leh.Lug. s.180; Oky. III. 87].

Çimen: Çimen [TN 99b.18, 100a.4, 100a.6; Leh.Osm. s.100; Leh.Lug. s.181].

Çimşir ağacı: Yaprığı ve tanesi mersin ağacına benzer bir ağaç [Oky. II. 218; Leh.Lug. s.181].

Çin turuncu< Far.: Mandalina [OTAL s.114].

Çingil : Küçük üzüm salkımı [TarS. II. s.923; Bürh. 187; Kam. 2, 206].

Çirişlik: Çiriş otu [Mü.Şi. 162a].

Çiriş otu: Çiriş otu [Mü.Şi. 60a; Mcr. 35b; Yadigâr. 304b].

Çirtik: Küçük üzüm salkımı [TarS.II.s.925; Bürh. 119].

Çitlembik: Bir bitki adı [TarS. s.78].

Çitlembik ağacı: Dağdağan ağacı [TarS. s.78].

Çitlenbik: Sakızlık ağacının yemişi [Oky. III. 402].

Çivit: Çivit otu [HS 14b; Yadigâr. 323a].

Çoban degnegi: Bir bitki adı [Oky. II. 54].

Çoban düdüğü: Bir bitki adı [Oky. III. 591].

Çobankalkıdan: Demirdikenini de denilen bir çeşit diken [Oky. III. 81; TarS. II. s.929; Bürh. 202].

Çogan: Çöven [Oky. III. 592; Ş.Sül. 156; Edv. 43b; Mü.Şi. 52a; Yadigâr. 220a].

Çögür: Ağaçdikenini, çalı [TarS. II. s.943; Sü. 264].

Çölmekçi otu: Bir bitki adı [Yadigâr. 292a].

Çöpleme: Sinirli yaprağa benzer bir bitki [Oky. II. 891].

Çördük otu: Zoka [Leh.Osm. s.104].

Çörek otu: Çörek otu [TN 30b.16, 74a.16, 104b.9; Oky. I. 102; Edv. 15a; HS 30B; Mcr. 26b; Mü.Şi. 39b; Yadigâr. 178a].

Çörek otu: Çörek otu [Leh.Lug. s.188; TarS. s.81].

Çükündür~Çukundur: Pancar [TN 65b.13; TarS. II. s.960-961; Yadigâr. 5-1, M.Bay. 50-2, Ferc. 245, Akr. 447; Uc.Gar. 37; Müslim. 6, 61; Sic.B. 6, 37; Caf. 44-2; Terceman. 406-2; Ni'meti 244; Sic.A. 2, 980; Zati 702; Şamil. 596].

-D-

Dafni ağacı: Defne ağacı [Mü.Şi. 43a-8].

Dagdagan: Kara ağaç, çitlembik ağacı, ahlat ağacı [Oky. III. 890; TarS. II. s.966; Kam. 3, 890].

Dagdagan ağacı : Karaağaç, çitlembik ağacı, ahlat ağacı [YTS s.60].

Dag servisi: Bir ağaç adı [Oky. II. 27].

Dağıl : Tahıl [KG 146a.11, 160a.1; TarS.II.s.968].

Dal: Budak [TarS. s.84].

Dalya: Yıldız çiçeği [Leh.Osm. s.108].

Dân< Far. Tane [OTAL s.164].

Dân-çe< Far. Mercimek [OTAL s.164].

Dâne< Far.: Arpa, buğday gibi mahsulâtı teşkil eden ufacık meyve, tahıl hububat tanesi [MOL s.62; Şeyhî K.V/17, K.XII722, Mus.V/1-8; RB 12a/4, 19a/2, 19a/17; LK 70a.11-12, 70b.1, 147b.10; OTAL s.164; Bakî 143/G.97.5; Fuzûlî 171/G.XLLVII.6; Hayalî 36/G.48.4; Nev'î 300/G.118.5; Yahya 334/G.84.2; T.Yah. G/334/2; Kam.Tür. 600; Leh.Lug. s.197].

Dâne-i hardal< Hardal tanesi [OTAL s.164].

Dâr-ı fülful<Ar.: Kara biberin uzunca bir çeşidi, tarçın tohumu denilen kuyruklu biber [OTAL s.271].

Darbızlu: Bir bitki adı [Oky. I. 771].

Darı: Darı [Leh.Lug. s.199].

Đarî': Ağaç sütleğeni, şebrem otu [TN 72a.10, 77b.8].

Daş kerfesi: Yabanî kereviz [Yadigâr. 118a].

Defne: Siyah tohumu olan ağaç [Leh.Lug. s.2203].

Defne agacı: Defne ağacı [Oky. II. 60].

Dehben: Bir bitki adı [Oky. II. 270].

Delüce: Buğday aralarında biten, siyah, acı bir bitki [Oky.I.856; Ş.Sül.171; TarS. II. s.1069; Caf. 76-1; Ni'meti. 307; Şamil. 201; Bürh. 324].

Delüce bakla: Yabanî bakla [Mü.Şi. 152b; Yadigâr. 88b].

Delüce mantar: Bir mantar çeşidi [Oky. II. 68].

Demür dikenî: Demir dikenî [Edv. 44b; Mü.Şi.68b; Yadigâr. 111b].

Demirtikenî: Çobankalkıdan da denilen bir çeşit diken [YTS s.63].

Demür tikenî: Demir dikenî ve çobankalkıdan denilen bir çeşit diken [Oky. II.15].

Deniz tavşan-ı: İlâç olarak kullanılan bir bitki [Tuh. Müb 55 a-D].

Deñiz soğanı: Yabanî soğan [TarS. II. s.1082; Kam.Os. 1, 350; Yedigâr. 319a].

Dere otı: Dere otu [Oky. I. 310].

Deryâ köpügi: Bir bitki adı [Oky. I. 412].

Deve dikenî: Çekirge ayağı denilen bitki [Leh.Lug. s.214].

Deve otı: Bir bitki adı [Oky. III. 329].

Devedabanı : Devetabanı [YTS s.65].

Deve tabanı: Deve tabanı [Leh.Lug. s.215; Mü.Şi. 39b].

Deve tikenî: Deve dikenî [Oky.I.378] krş. *kolgan tikenî*.

Devha<Ar.: Ulu ağaç, şecer-i azim [MOL s.67].

Dıbkıyye< Ar. Ökseotugiller [OTAL s.183].

Dıraht< Far.: Ağaç [MOL s .68; TN 68b.6; Şeyhî K.VII/8; T.Yah. K/58/4 Bakî 112/G.47.1; Fuzûlî 168/G.XLIV.3; Hayalî 99/G.6.4; Nev'î 328/G. 13.4; Yahya 306/G.40.5; T.Yah. K/58/4].

Diken: Diken [Amrî 71-7; KG 151b3; TN 14a.1, 14a.11, 77b.9; Leh.Lug. s.216; LK 123a.8; Bakî 255/G.271.7; Fuzûlî 134/G.X.2; Hayalî 105/G.17.4; Nev'î 255/G.42.1; Yahya 324/G.68.5; Şef.KE 342-7; Fütûh. 108b/18].

Dikme: Fidan [TarS. II .s.1144; Ta.Sel. 2-28; Şeh.Ş. 133].

Dikük: Dikili ağaç [TarS. II. s.1145; Bab. 2, 231].

Dilkü taşığı: İtkasarı [Edv. 44b; Mü.Şi. 99a].

Dilküüzümü: Köpeküzümü [YTS s. 67; Mü.Şi.65b].

Dilkü üzümü: Köpek üzümü [TarS. II. s.1156; Şamil. 216].

Dıraht-i sâmir< Ar.: Meyveli ağaç [OTAL s.918].

Dıraht< Far. Ağaç [OTAL s.188].

Dırahtân<Far. Ağaçlar [OTAL s.188].

Domalan mantarı: Ak ve yumuşak mantar [Oky. II. 640].

Domates: Frenk patlıcanı [Leh.Osm s.122].

Domuz ağırşığı: Buhurumeryem denilen bitki [Oky. II. 835].

Dopalak: Topalak [Edv. 17a].

Duhne< Ar.: 1. Tek tane, tohum tanesi 2. Darı [OTAL s.191].

Durakotu: Dereotu [TarS. s.90; Edv. 17a].

Durak otu: Dereotu, razyane [TarS. II. s.1259; Caf.. 77-1; Ni'meti. 440; Bürh. 402; Leh.Lug. s.236].

Dut: Dut [Leh.Lug. s.238].

Dücür< Ar.: Böğrölce [OTAL s.193].

Düglek~Divlek~Düvlek: Ham kavun, kelek [TarS. II.s.1302; Hurş. 57; Miftah. 99; Caf. 134-2; Şamil. 232; Ni'meti. 267; Nuh.Tuh. 181; Aks. 145; Bürh. 61; DKK 12-11].

Dügün çiçegi: Sütleğen [TarS. II. s.1306; Caf. 127-1; Ni'meti. 508].

Dürdâriyye<Ar.: Karaağaçgiller [OTAL s.194].

Düşbudak: Dişbudak [TarS. II. s.1343; Bab. 2, 44].

-E-

Ebâet< Ar.: Kamış [OTAL s.196].

Ebegümeci: Ebegümeci [Leh.Lug. s.247; Oky. II.174].

Ebemgömeci: Ebegümeci [TarS.III.s.1383; Yadigâr. 101-2; Edv. 44a; Mcr. 37a; Mü.Şi. 91].

Ebrû-yi sanem< Far.: Kan kurutan otu [OTAL s.200].

Ebücehil karpuzu: Acıdölek [Leh.Lug. s.247; RB 40a/4; Kam.Tür. s.66].

Ebücehil karpuzı: Ebucehil karpuzu denilen acı bitki [Oky. II. 807].

Ebücehil kavunu: Ebucehil kavunu [Oky. III. 521].

Ebücehil kozagı: Hicaz ve Hind'e mahsus bir şecerin yemişidir [Oky. III. 195].

Ecel-giyâ< Far.: Zehirli bir bitkinin kökü, bıldırcın otu [OTAL s.201].

Echere<Far.: Pıtırak dikenini [OTAL s.201].

Ecmûd< Far.: Kereviz [OTAL s.201].

Efânîn<Ar.: Sarmaşık gibi birbirine sarılmış sık ağaç dalları [OTAL s.204].

Eftimûn< Yun.: Bağboğan otu [Tuh. Müb 59a-6].

Egdi: Ucu eğri ağaç [TarS. III. s.1388; Bab. 1, 500].

Egir: Egir denilen deva için kullanılan bir kök [Oky. I. 448; TarS.s.107; Edv. 44a; Mü.Şi. 49a; Yadigâr. 150a].

Egir mumu: Pirebolu [TarS. III. s.1396; Bürh.. 422].

Egren: Kızılıcık denilen meyve [TarS. III. s.1402; Bürh. 454].

Egri: Ucu baston gibi eğri ağaç [TarS. III. s.1402; Bab. 2, 319].

Egri kestane: Havlıcan [TarS. III. s.1403; Bürh. 202].

Ejdef< Far.: Kızılçık denilen meyve, alıç [OTAL s.211].

Ekdâs< Ar.: Hurmalar [OTAL s.212].

Ekin: Buğday, ekilmiş tahılın yerden bitmişi, tarlada çıkmış tahıl [KG 98b.4, 98b.9, 99b.4, 146a.9; Leh.Lug.s.252; RB 10a/7, 4b/1; Oky.I.834; LK 86 a.13 CSTDSöz. VII-2; Şef.KE 346-9; SN 1827; TarS. III. s.1408; Yuz.Şeyd. 56; Melhame. 15-2; Fatih.Ka. 31; Hazain. 60-1; Şamil. 393; Kabus. 115b75; Fütûh. 9b/14].

Ekin başı: Buğday başağı, başak [TarS. III. s.1408; Miftah. 46].

Ekleme: Sarmaşık denilen ot [TarS. s. 1411].

Ekleme: Sarmaşık denilen ot [YTS s.79].

Elfâf< Ar.: Dalları birbirine girip sarılmış sık ağaçlar [MOL s.79].

Elma: Elma [Leh.Osm. s.134; Bakî 201/G.191.3; Fuzûlî 197/G.LXXII.3; Hayalî121/G.5.4; Nev'î 238/G.13.4; Yahya 50/K.9.36].

Emrûd< Far.: Armut [MOL s.82; RB 10a/9, 10a/15, 11a/7].

Enâr< Far.: Nar [MOL s.82; KG 101a.12; Şeyhî K.XIV/39; RB 11a/5, 18b/13, 19b/13 Bakî 238/G.247.9; Hayalî 9/K.2.8; Nev'î 543/G.533.4].

Enbele< Far.: Hint hurması, demir hindi [OTAL s.221].

Enberbâris: Maruf meyve [MOL s.82].

Enberût< Far.: Armut [OTAL s.221].

Enbûşe< Ar.: Yer elması, patates gibi yerden çıkarılan şeyler [OTAL s.221].

Encel< Far.: Hatmi çiçeği [OTAL s.222].

Encere< Far.: Isırgan otu [OTAL s. 222].

Encidân< Ar.: Kasnı denilen ilâcın yapıldığı bir ağaç [OTAL s.222].

Encîr< Far.: İncir [MOL s. 82; Tuh. Müb 55a-D].

Encûc< Far.: Ödağacı [OTAL s.222] krş. *encûg*.

Encûg< Far.: Ödağacı [OTAL s.222] krş. *encûc*.

Encûh<Far.: Solmuş, buruşmuş meyve [OTAL s.222].

Encür< Ar.: Isırgan otu [OTAL s.222].

Encüre< Ar.: Isırgan otu [Tuh. Müb 54a-D; OTAL s.222].

- Encüriyye**< Ar.: Isırgangiller [OTAL s.222].
- Enginar**: Farisî'de "kenger" denilen dikenli bitki [Oky. II. 739].
- Engûr**< Far.: Üzüm [MOL s.83; OTAL s.224].
- Eñlik**: Boyacılıkta kullanılan kökü kızıl bir ot [YTS s.83; TarS.III.s.1474; Deş.115-1; Ni'meti. 105-2; Caf.109-2; Şamil. 236; Kdeb.550-2].
- Erbû**< Far.: Armut [OTAL s.227] krş. *emrûd*.
- Erbû-dâr**<Far.: Armut ağacı [OTAL s.227].
- Ercalun**< Far.: Sarmaşık nevinden ören gülü, akasma, aksarmaşık denilen nebat [OTAL s.227] krş. *kermet-ül-beyzâ*.
- Ercen**< Far.: Acıbadem ağacı [OTAL s. 227] krş. *erjen*.
- Ercil**< Ar.: Hindistan cevizi [OTAL s.227].
- Erdâne**< Far.: Yabanî şebboy [OTAL s.227] krş. *ervâne*.
- Erez**< Ar.: Acıbadem ağacı [OTAL s.228].
- Ergavân**< Far.: Erguvan da denilen kırmızımtırak bir çiçek [OTAL s.228].
- Erguvan**<Far.: Maruf kırmızı çiçek [MOL s.84; Bakî 148/G.105.4; Fuzûlî 36/K.VIII.14; Hayalî 101/G.9.1; Nev'î 265/G.59.1; T.Yah. K/26/40].
- Erigen**: Lâtif meyve [Leh.Osm. s.137].
- Erik**: Erik [Leh.Lug. s.263; Oky. II. 363; Nev'î 459/G.385.2].
- Erjen**< Far.: Acıbadem ağacı [OTAL s.228] krş. *ercen*.
- Erke**< Ar.: Misvak ağacı [OTAL s.229].
- Erkek ağaç**: Yemiş vermeyen ağaç [TarS. III. s.1502; Ac. 33]
- Ermeniler hıyarı**: Sülüklü pancar denilen sebze [Oky. III. 307] krş. *havacıva*.
- Ermıyan**: Bir çeşit acı şecer ismi [Oky. II. 92].
- Ermud**<Far.: Armut [MOL s.84].
- Erük**: Erik [RB 20a/9, 16b/7, 44a/10; Mü.Şi. 7b-9; Edv. 48a; HS 66B; Mcr. 17a].
- Ervâne**< Far.: Yabanî şebboy [OTAL s. 230] krş. *erdâne*.
- Erz** <Ar.: Hububattan piring [MOL s. 85].
- Erze ağacı**: Ardiç ağacı ve bunun gibi kalın kütüklü herhangi bir ağaç [TN 73b.11].

Erze I: Ardiç; kalın kütüklü ağaç [TN 73b.16, 73b.18].

Erze II< Ar.: Çam ağacı [OTAL s. 230].

Erze III<Far.: Çam [OTAL s.230].

Erzen< Far.: Darı [OTAL s.230; MOL s.85].

Esbâdest: Açık sarı renkte menekşe [TM-Ar 61b-4, 62a-2, 63b-2].

Esl<Ar.: Karailgın ağacı [OTAL s.234].

Eslâl< Ar.: Karailgın ağaçları [OTAL s. 234].

Eslenc< Far.: Yerde sürünerek açılan yonca [OTAL s.234].

Esmâr I< Ar.:Meyveler [RB 37a/13; OTAL s.235].

Esmâr II< Far.: Mersin ağacı [OTAL s.235].

Esmâr-ı bünye-hîz< Ar.: Vücudu canlandıran meyvalar [OTAL s.235].

Esmâr-ı eşcâr< Ar.: Ağaçların meyveleri [OTAL s. 235].

Esmâr-ı gayr-i münferice< Ar.: Açılmaz yemiş [OTAL s.235].

Esmâr-ı gûnâ-gûn< Far.: Çeşitli meyveler [OTAL s.235].

Esmâr-ı münferice<Ar.: Açılır yemiş [OTAL s.235].

Esteh<Far.: Çekirdek [OTAL s.235]. krş. *heste*.

Eşcâr< Ar.: Ağaçlar [MOL s85; RB 10b715, 10b75, 8b/6, OTAL s.236 ; T.Yah.K/58/4 Bakî 112/G.47.1; Fuzûlî 168/G.XLIV.3; Hayalî 99/G.6.4; Nev'î328/G. 13.4; Yahya 306/G.40.5; T.Yah. K/58/4; CSTDSöz. VI-49, VII-50, VII-51].

Eşcâr-ı bâğ< Ar.: Bahçenin ağaçları [OTAL s.236].

Eşcâr-ı mülteffet'ül-agsân< Ar.: Dalları birbirine karışmış ağaçlar [OTAL s.720].

Eşcâr-ı müsmire<Ar.: Meyve ağaçları [OTAL s. 236].

Eşek: Elma, ayva, armut gibi meyvelerin içinde çekirdekler bulunan ve yenmeyen sert kısmı [TarS. III. s.1554; Mü.Şi. 121].

Eşek kengeri: Bir bitki adı [Oky. II. 28].

Eşek kulagı: Bir bitki adı [Oky. I. 827].

Eşekmarulı : Havacıva denilen bitki [YTS s.86; Oky. I. 925] krş. *havacıva*.

Eşek marulu: Havacıva denilen bitki [TarS. III. s.1555; Bürh. 83].

Eşek turpı: Bayır turpu, yabanî kaşık otu [Edv. 6b; Mü.Şi. 60a; Yadiğâr. 22a].

Et şeftalusı: Şeftali çeşidi [Oky. III. 39].

Et şeftalü: Şeftali çeşidi [Oky. I. 876] krş. *tüysüz şeftali*.

Etâ< Far.: Kavak ağacı [OTAL s.238].

Evelek: Ispanağa benzer bir ot, labada [TarS. III. s.1568; Yadiğâr. 121-1].

Evrâk< Ar.: Yapraklar [RB 33a/12, 33a/15].

Evren güli: Yılan vb. hayvanların ısırıldığı yere konulan bir bitki [Oky. II. 68] krş. *ak asma*.

Eyger< Far.: “Enir” denilen bir cins yaban mersini [OTAL s.244].

Ezhâr<Ar.: Çiçekler [OTAL s.246 Bakî 166/G.134.2; Fuzûlî 16/K.1.17; Hayalî 228/G.4.4; Nev’î 233/G.4.4; Şeyhî K.VII.7] krş. *zühur*.

Ezhâr-ı bahâr< Ar.: Bahar çiçekleri [OTAL s.246].

Ezhâr-ı erbaa< Ar.: Ebegümeci, hatmi, menekşe, gelincik çiçekleri [OTAL s.246].

Ezhâr-ı nev-bahâr< Ar.: Bahar çiçekleri [OTAL s. 246].

Ezhâr-ı rebî<Ar.: Bahar çiçekleri [OTAL s.246].

Ezrâr-ı şahmiyye<Ar.: Kozalak [OTAL s.247].

Ezverî<Far.: Karaçalı denilen kalın ve çok dikenli bir ağaç [OTAL s.247].

-F-

Fâkihe< Ar.: Yemiş, meyve [OTAL s.249; MOL S.93].

Far’: Dal, budak [RB 7b/13].

Fare-i misk göbeği: Bir ağaç adı [Oky. II. 62].

Fasîle<Ar.: Bir cinsten olan nebatların hepsi, familya [OTAL s.252].

Fasîle-i bakliyye< Ar.: Baklagiller [OTAL s.252].

Fasîle-i ceresiyye<Ar.: Çançiçeğigiller [OTAL s.252].

Fasîle-i karanfüliyye<Ar.: Karanfil fasilesi, karanfilgiller [OTAL s.252].

Fasîle-i kibrîtiyye< Ar.: Kibritotları [OTAL s.252].

Fasîle-i sabbâriyye< Ar.: Etli bitkiler [OTAL s.252].

Fasîle-i salibiyye<Ar.: Turpgiller [Otal s.252].

Fasîle-i sanevberiyye<Ar.: Kozalaklılar [OTAL s.252].

Fasîle-i zeytûniyye<Ar.: Zeytingiller [OTAL s.252].

Fer’< Ar.: Dal, budak [OTAL s.256] krş. *fer’a*.

Fer'a< Ar.: Dal, budak [Şeyhî G.CXL/6] krş. *fer'*.

Fergand~Fergande<Ar.: Sarıldığı ağacı kurutan bir cins sarmaşık [OTAL s.259].

Fersād< Ar.: Dut [RB 44b/7].

Feslegen< Yun: Reyhan [Leh.Osm s.145; Leh.Lug. s.281].

Fetile-i hacar<Ar.: Dağ keteni [OTAL s.263].

Fevâkih<Ar.: Meyveler, yemişler [OTAL s.263].

Fevâkih-i lezîze<Ar.: Lezzetli, tatlı meyveler [OTAL s.263].

Fındık: Fındık [Leh.Osm s.145; Leh.Lug. s.282; Oky.II.874; Nev'î 15/K.III.12; TarS. s.124] krş. *finduk~funduk~bunduk~punduk*.

Fınduk: Fındık [RB 9a/3, 11a/11, 21b/15] krş. *findık~funduk~bunduk~punduk*.

Fırsād<Ar.: Karadut [OTAL s.265; MOL s.100].

Fıstık: Fıstık [Leh.Osm. s.146; Leh.Lug.s.282; Hayalî 151/G.58.5; TarS. s.125] krş. *fistuk~fustuk~piste*.

Fıstuk: Fıstık [RB 11a/1, 22a/11, 22b/8; TarS. III. s.1606; Yadigâr. 12-1; Hazain. 16-1; Sic.B. 2, 284; Şamilk. 399] krş. *fıstık~fustuk~piste*.

Fidân: Fidan [Leh.Osm. s.147; Leh.Lug. s.283; Oky. II. 267; TarS. s.125] krş. *fiddün*.

Fiddün: Fidan [TarS. III. s.1607; Şamil. 180] krş. *fidân*.

Fik~Fig: Yabanî böğrölcesi, ak burçak [TarS. III. s.1607; M.Bay. 136; Bürh. 249; Leh.Lug. s.283].

Firfahiyye<Ar.: Semizotugiller [OTAL s.269].

Frenk biberi: Yaprakları söğüt yaprağına benzeyen ve dalları kırmızı olan bir bitki [Oky. III. 237].

Frenk feslegeni: Yaprığı kabak yaprağına benzeyen ve yemişi incire benzeyen bir bitki [Oky. III. 450].

Frenk inciri: Yaprığı kabak yaprağına benzeyen ve yemişi incire benzeyen bir bitki [Oky. II. 587].

Fûl< Ar.: Bakla [MOL s.101; OTAL s.270; Leh.Osm. s.149].

Ful-i Mısri<Ar.: Nohudu andıran ve deveyulafı da denilen küçük kara tane [OTAL s.270].

Fulya< İt.: Pulya vilayetinin fatihi Gedik Ahmet paşa'nın getirdiği sarı soğan çiçeği [Leh.Osm. s.149].

Funduk< Ar.: Fındık [MOL s.101; KG 53a.13; OTAL s.270] krş. *bunduk~punduk~findık~finduk*.

Fustuk< Ar.: Fıstık [MOL s.101; TarS. III. s.1609; OTAL s. 270] krş. *piste*.

Futur< Ar.: Zehirli mantar [OTAL s.270].

Futur-ı kaid-ül-büzûr< Ar.: Bazitli mantar [OTAL s.271].

Futur-ı muhâtiyye<Ar.: Cıvıkmantar [OTAL s.271].

Fülfül< Ar.: Kara biber [CSTDSöz. IX-21, CCLXIII-4; MOL s.102; Bakî 191/G.172.3; Nev'î 277/G.80.4; Yahya 519/G.385.2; Amrî 58-1; OTAL s.271; T.Yah.G/519/2].

Fülfül-i tavîl< Ar.: Uzun biber [OTAL s.271].

Fürûg-i asefî< Far.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL s.272].

-G-

Gelincik çiçeği: Gelincik [Leh.Lug. s.289; Oky. II. 936] krş. *gelincük*.

Gelincük: Gelincik, şakayık denilen çiçek [TarS. III. s.1627; Süh.125; Mü.Şi. 48a] krş. *gelincik çiçeği*.

Gelin parmağı : Parmaküzümü denilen üzüm [Oky.II.615; TarS. III. s.1627; Kam. 2, 615; Bürh. 82].

Gelmeç: Bağ sarmaşığı [TarS. III. s.1628; Ah. 867].

Gelû-gîr<Far.: Dağ armudu, ahlât [OTAL s.284].

Gendüm< Far.: Buğday [Şeyhî K.II/10].

Genegerçek: Yağı çıkarılan bir bitki [Oky. II. 565].

Germeşik: Çalı kızılıcık, yabanî bir ağaç [Leh.Osm. s.157].

Geven: Baklagillerden bir çalı ki bazı çeşitlerinden kitre denilen zambak çıkarılır, geven dikenini [Oky. I. 665; TarS. III. s.1676; Bab. 2, 427; Şamil. 499; Mü.Şi. 87a].

Gevz< Far.: Ceviz [OTAL s.288] krş. *cevz~girdgan~girdu*.

Geyik kimyonu: Bir bitki adı [Oky.III.537].

Gez< Far.: Ilgın ağacı [OTAL s.288; MOL s.107].

Gıcır: Meşhur ottur [Leh.Lug. s.294].

Gicitgen: Isırganotu [TarS. III. s.1696; Bürh. 77].

Giçitgen: Gicitgen [TarS. III.s.1696].

Girdgân< Far.: Ceviz [OTAL s.291] krş. girdu.

Girdu< Far.: Ceviz [OTAL s.291] krş. *geviz~girdgan*.

Giyâ~Giyâh< Far.: Bitki, taze ot [OTAL s.292; MOL s.109; Şeyhî G.CXVI/6; CSTDSöz. IV-123, VII-2, CXXIX –7, CCII-3, CCLXXV-5].

Giyâh-ı kayser< Far.: Sarı yonca, kokulu yonca [OTAL s.292].

Giyâh-ı nem-nâk< Far.: Semizotu [OTAL s.292].

Giyâh-ı şütür<Far.: Deve dikenini [OTAL s.292].

Gonca< Far.: Açılmamış gül, tomurcuk gül [Amrî 37-3, 61-2; RB 42b/12; Bakî 108/G.40.2; Fuzûlî 134/G.X.2; Hayalî 104/G.16.2; Nevî 233/G.4.3; Yahya 293/G.21.1; T.Yah. K/56/3].

Gonce< Far.: Gonca, açılmamış gül [Şeyhî K.VII/15, K.VIII/29, K.X/11, Mus.III/2-4, G.XXXVI/3, G.XIII/2, G.LXVII/4, G.LXXV/1, G.XXXI/8, G.CVII/3, G.CXIX/3, G.CXXXVI/6, G.CXXXIX/6, G.CXC VIII/3; OTAL s.292].

Govuş: Kayın ağacı [TarS. III. s.1713; Miftah. 75].

Gögelek: Ağaçları kurutan asalak bitki [TarS. III. s.1726; Miftah. 81].

Gögem~Gügem: Bir çeşit dağ eriği, yabanî erik [RB 44a/12; TarS. III. s.1726; Ni'meti. 73; Deş. 236-1; D.B. 97; Caf. 129-2; Evd. 395; Bürh. 42; Mü.Şi. 62a; Yedigâr. 184b].

Gök susen: Mavi zambak [Mcr. 38b; Mü.Şi. 70a; Yedigâr. 280b].

Gûre< Far.: Koruk, çiğ üzüm [MOL s.110].

Guseyn< Ar.: Dalcık, budakcık [OTAL s.295].

Gusn< Ar.: Ağaç dalı, budak [OTAL s.295].

Gusne< Ar.: Tek dal [OTAL s.295].

Gusn-i meksur< Ar.: Kırılmış dal [OTAL s.295].

Gusn-i şecer<Ar.: Ağaç dalı [OTAL s. 295].

Gusûn< Ar.: Ağaç dalları [OTAL s.295].

Gusûn-i ter< Ar.: Taze, genç dallar [OTAL s.295].

Gül< Far.: Gül [LK 11a.5, 33b.11, 79a.10, 876b.6, 101b.3, 111a.10; CSTDSöz. 1-7, IV-99, VI-23, VII-8, CL-6; Bakî 108/G.40.2; Fuzûlî

134/G.X.2; Hayalî 98/G.4.1; Nev'î 232/G.2.3; Yahya 287/G.13.2; T.Yah. K/17/1; MOL s.111 Tuh. Müb. 29 b-D; Amrî 24/II-1, 55-5, 56-6, 59-3, 71-7, 79-4, 80-3, 101-1, 2, 114-1, 13-6, 146-5, 153-5; KG 85a.11; Şeyhî K.VII/11, K.VII/17, K.IX/21, K.IX/9, K.X/10, K.X/7, K.XII/24, K.XIII/14, K.XIII/23, K.XIII/9, K.XIV/25, Mus.I/3-3, Mus.III/2-1, Mus.III/3-1, Leh. Osm. s.167; Leh.Lug. s.310; RB 11a/5; OTAL s.297; Kabus. 107a/13; Fütüh. 146a/12].

Gülân< Far.: Güller [OTAL s.297].

Gül-berg< Far.: Gül yaprağı [CSTDSöz. XX-5, CCLIV-1; Şeyhî G.CLXXI/1; OTAL s.297].

Gül-i ra'na< Far.: Güzel gül, dışı sarı içi kırmızı renkte olan bir çeşit gül [CSTDSöz. VI-20,VI-30].

Gül- gonce< Far: Gül goncası, henüz açılmamış gül [MOL s.112].

Gül- nâr< Far.: Nar çiçeği, ağacı [MOL s.112].

Gülberg-i ter<Far.: Taze gül yaprağı [OTAL s.297].

Gülbün: Gül ağacı [Amrî 102-3].

Gülef< Far.: Bir çeşit kırmızı gül [OTAL s.297].

Gül-gonce<Far.: Henüz açılmamış gül [OTALs.298].

Gül-ḥatmî: Hatmi çiçeği [RB 11a/3].

Gül-i gül-zâr< Far.: Gül bahçesinin gülü [OTAL s.297].

Gül-i ra'nâ< Far.: Güzel gül, dışı sarı, içi kırmızı renkte olan bir çeşit gül [OTAL s.297].

Gül-i ruh-sâr< Far.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL s.297].

Gül-i sad-berk<Far.: Katmerli bir çeşit iri gül [OTAL s.297].

Gül-i surh<Far.: Kırmızı gül [OTAL s.297].

Gül-i ter< Far.: Taze gül [OTAL s.297].

Gül-i zîba< Far.: Güzel, parlak gül [OATL s.297].

Gül-nahl< Far.: Gül ağacı, gül fidanı [OTAL s.298].

Gül-nâr< Far.: Nar çiçeği [OTAL s.298].

Gül-nihâl< Far.: Gül fidanı [OTAL s.298].

Gül-reng-i feyz< Far.: Meşhûr bir çeşit lâle [OTAL s.298].

Gül-rîz< Far.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL s.298].

Günciz: Susam [KG 122b.5] krş. *küncid~ künciz*.

Günebakan: Ayçiçeği [YTS s.103; TarS.III.s.1869; Bürh. 40].

Güneyik: Hindiba [TarS. III. s.1869; Yedigâr. 47-2; Terceman. 58-1; Çeng.Dai. 189; Şamil. 429; Deş. 380-1; Bab. 2, 60; Ni'meti. 284; Ah. 1185; Caf. 113-1; Bürh. 186].

Günlük: Kokusundan faydalanılması ve yenilmesi bazı hastalıklara şifa olan, yakılarak tütsünden istifade edilen tıbbî bir ot [TN 32a.12, 49b.6, 50b.8, 50b.6, 72a.3, 72a.13, 74b.4, 74b.11, 74b.16, 84b.13, 84b.17, 85a.1; Edv. 54b; Mcr. 17a; Mü.Şi. 18a, Yedigâr. 187b; HS 53A].

Gürgen ağacı: Gürgen ağacı [Oky.I.423].

Güvegi otu: Kekik otu [Leh.Lug. s.316].

Güygü: Tıpta tütsüsünden istifade edilen bir ot, kekik [TN 32a.12, 72a.13, 74b.6].

Güygüotı~Güygükekügi: Kekik otu [YTS s.104; TN 32a.12, 72a.13, 74b.6; Edv. 37b; Mü.Şi. 71b].

-H-

Habak< Ar.: Yarpuz veya narpuz da denilen ve nane cinsinden olan güzel kokulu, tadı iştah açıcı bir ot [OTAL s.302].

Habârir< Ar.: Dağ çiçekleri [OTAL s.302].

Habb< Ar.: Tane, tohum, çekirdek [OTAL s.302].

Ḥabbe< Ar.: Buğday, arpa vb. ufak ve yuvarlak olan şeyler, taneler [OTAL s.303; Fütüh. 176a/12].

Habb-ül-gurâb< Ar.: Kargabüken denilen zehirli bir ağaç ve bu ağacın meyvesi [OTAL s.303].

Habbe-i hadrâ< Ar.: Çitlembik [OTAL s.303].

Habbe-i sevdâ~Habbet-üs-sevdâ< Ar.: Çörekotu [OTAL s.303].

Habbü'r-reşâd: Tıpta kullanılan acı, iştah açıcı bir ot, hardal, süfâ [TN 72b.8].

Habb-ül-iezîz< Ar.: Akdeniz bölgesinde ve Afrika'da yetişen bir ağacın dut kurusu şeklinde ve büyüklüğünde olan yağlı ve tatlı yemişi [OTAL s.303].

Habîn< Ar.: Zakkum ağacı [OTAL s.304].

Habl-ül-mesâkîn< Ar.: Sarmaşık [OTAL s.304].

Hâc< Ar.: Deve dikenleri, akdikenler [OTAL s.304].

Hadec< Ar.: Ebucehil karpuzu [OTAL s.308].

Hadeng< Far.: Kayın ağacı [CSTD Söz. CXL-7].

Halfâ< Ar.: Liflerinden ipek taklidi şeyler dokunan bir nevi beşparmak otu [OTAL s.317].

Halkaviyye< Ar.: Küpeçiçeğigiller [OTAL s.319].

Hamam otu: Hamam otu [Oky. II. 135].

Hançeriyye< Ar.: Latinçiçeğigiller [OTAL s.324].

Hanık-ül-kelb<Ar.: Çiğdem (köpek boğan) [OTAL s.325].

Hanık-ül-nemir~Hanık-üz-zeneb< Ar.: Kurt boğan denilen bir nebat [OTAL s.325].

Hantal: Ebucehil karpuzu da denilen meyvesi çok acı bir bitki [TN 33a.4, 73a.9, 73a10].

Hanzal< Ar.: Ebucehil karpuzu, acı dölek, portakal büyüklüğündeki meyvesi, çok acı olan bir bitki [RB 40a/4 OTAL s.326]

Hâr< Far.: Diken [Amrî 145-5, 153-2; Şeyhî G.CLIV/3, G.CLXXXVII/6, G.CX/1, G.CXX/4, K.XII/24, CSTD Söz. III-4, UZVII-58, X -7, LIV-2, CXXII-5; OTAL s.326; T.Yah. K/56/22]

Harbak< Ar.: Çöpleme otu [Tuh.Müb. 45a-10; OTAL s.327]

Harbak-ı ebyaz< Ar.: Ak çöpleme [OTAL s.237].

Harbak-ı esved< Ar.: Kara çöpleme [OTAL s.327].

Harbuze< Far.: Kavun, karpuz [MOL s. 124] krş. *harbüz~harbüze*.

Harbüze-i Hindî< Far.: Karpuz [OTAL s.328].

Harbüz~Harbüze< Far.: Kavun, karpuz [OTAL s.328] krş. *harbuze*.

Harbüze-i rûbah< Far.: Ebucehil karpuzu [OTAL s.328].

Hardal< Ar.: Hardal [Leh.Lug. s.322; RB 43a/6, 43a/4, 43a/3; Oky.III.194; Hayalî 342/G.10.2; Yahya 469/G.302; OTAL s.328; Tuh.Müb 54a-D; T.Yah. K/19/5].

Hardele< Ar.: Hardal tanesi [MOL s. 125].

Hâr-ı üştür~Hâr-ı şütür< Far.: Deve dikenini [MOL s.125; OTAL s.326].

Harîr: İpek [TN 98a.11, 98b.1, 98b.3; OTAL s.332; TİKT 181a/1].

Harmel< Ar.: Üzerlik otu [OTAL s.332].

Harnûb<Ar.: Keçiboyunu [Tuh.Müb 55a-D; MOL s.126; OTAL s.332] krş. *harrûb*.

Harrûb< Ar.: Harnûb [MOL s.126; TN 71a.7, 71a.17 OTAL s.333] krş. *harnûb*.

Harşûf< Ar.: Enginar [OTAL s.333].

Haseb-ül-enbiyâ< Ar.: Peygamber ağacı [OTAL s.337].

Hasır otu: Hasır otu denilen sazlık [Leh.Lug.s.324; Oky.I.443] krş. *kogalık*.

Haşa< Ar.: Kekik otu [Tuh. Müb 54a-D].

Haşaf: Kalitesiz hurma [TN 39b.18, 39b.19].

Haşâhiş< Ar.: Haşhaşlar [OTAL s.337].

Haşâiş< Ar.: Kuru otlar [OTAL s.337].

Hâşâk-i zaîf< Far.: Kuru çalı [OTAL s.337].

Haşeb< Ar.: Kereste yapılan kalın, kuru ağaç [OTAL s.337].

Haşebe< Ar.: Ağaç [OTAL s.337].

Haşhâş< Ar.: Kapsüllerinden afyon, tohumlarından da yağı çıkarılan bir nebat [OTAL s.337 Tuh. Müb 49b-6; Leh.Lug. s.325; Fuzûlî 400/G.CCLXXVI.4; Hayalî 159/G.74.2; Yahya 362/G.127.1; TarS. s.154; T.Yah. G/362/1].

Haşîş< Ar.: 1. Kuru ot 2. Esrar denilen Hind keneviri yaprağı [OTAL s.338].

Haşîşe< Ar.: Ot [OTAL s.338].

Haşîşet-üd dîk< Ar.: Ökse otu [OTAL s.338].

Haşîşet-üd dînâr< Ar.: Şerbetçiotu, ömürotu [OTAL s.338].

Haşîşet-ül buzâk< Ar.: Tükürük otu [OTAL s.338].

Haşîşet-ül cereb< Ar.: Uyuz otu [OTAL s.338].

Haşîşet-ül hattâf< Ar.: Kırilangıç otu [OTAL s.338].

Haşîşet-ül himâr< Ar.: Eşek otu [OTAL s.338].

Haşîşet-ür rie< Ar.: Ciğer otu [OTAL s.338].

Haşîşet-ür rühbân< Ar.: Papas otu [OTAL s.338].

Haşîşet-üz zîbâk< Ar.: Yaban fesleğeni [OTAL s.338].

Haşîşet-üz zücâc< Ar.: Yapışkan otu [OTAL s.338]

Ĥâtem çiçeği: Bir bitki adı [Oky. III. 490].

Hatıl: Katıl ağacı [TarS. s.154].

Hatmî< Ar.: Ebegümeciye benzeyen, ondan daha büyük bir çiçek olup kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılır [OTAL s.341; Tuh.Müb. 53 b-D] krş. *eşek marulu*.

Hatun tuzluğu: Hatun tuzluğu, diken üzümü, karamuk dikenini [HS 22b; Mü.Şi. 10a].

Hatmî ağacı: Bir bitki adı [Oky. II. 262].

Haviç: Havuç [Leh.Lug. s.326; TarS. III. s.1903; Teshil. 32] krş. *havuç*.

Havuç: Havuç [Leh.Osm. s.177] krş. *haviç*.

Hayır: Tin, incir [TarS. III. s.1906; Bürh. 75].

Hayranlık: Esrar, haşîş [TarS. III. s.1907; Deş. 307-1].

Hayva: Ayva [TarS. III.s.1907; Teshil 92].

Hayz-ran ağacı: Bir ağaç çeşidi [Oky. III. 487].

Hazâfe< Ar.: Lavanta çiçeği [OTAL s.349].

Hazâz-üs-sahr< Ar.: Ciğerotu [OTAL s.350].

Heft-meyve< Far.: Yedi meyve: kuşüzümü, üzüm, incir, kayısı, şeftali, hurma, erik [OTAL s.353].

Helâl otı: Kökü dereotuna benzeyen bir bitki [Oky. I. 217] krş. *kuzgun ayagı*.

Heleyûn< Ar.: Kuşkonmaz denilen nebat [OTAL s.354] krş. *helyun~marçube*.

Helîle< Far.: Halîle, tohumları müşhil olarak kullanılan bir nebat, kara halîle [OTAL s.354; Tuh. Müb 54 b-D; TN 75a.4, 75a.6, 77b.13, 77b.16, 77b.19].

Helîle ağaç: Helile bitkisi [TN 77b.17-18].

Helyûn< Far.: Kuşkonmaz [OTAL s.354] krş. *hilyevn*.

Hemîl< Ar.: Sarmaşık denilen bir çeşit yabanî ot [OTAL s.355; Oky. III. 145].

Hemşîme< Ar.: Kuru odun olmaya yüz tutmuş ağaç [OTAL s.357].

Hers< Ar.: Mersin ağacı [OTAL s. 358].

Hevli: Şeftali [Leh.Osm. s.178].

Hına< Ar.: Kına denilen maruf kırmızı boya otu [MOL s.139].

Hınat< Ar.: Buğdaylar [OTAL s.362].

Hınta< Ar.: Buğday [OTAL s.362; MOL s.139].

Hınta-i esved< Ar.: Burçak (siyah buğday) [OTAL s.362].

Hıyar< Ar. *hiyar*. Hıyar, salatalık [Tuh. Müb. 6 b-13; 50 b-8; Leh.Lug. s.330].

Hıyar şenber: İbni Sina'nın hazırladığı bir tür tıbbî reçine [Tuh.Müb. 54b-D].

Hibrîr< Ar.: Dağ çiçeği [OTAL s.366].

Hilâliyye< Ar.: Kırangıç otu denilen bir nebat [OTAL s.370].

Hilb< Ar.: 1.Turp 2. Asma yaprağı [OTAL s.370].

Hilyevn< Ar.: Koşkonmaz [OTAL s.371] krş. *helyun*.

Hind ardıcı: Çınar ağacına benzeyen ve Hindistan'da yetişen bir ağaç [Oky. I. 414] krş. *hind çınarı*.

Hind çınarı: Çınar ağacına benzeyen ve Hindistan'da yetişen bir ağaç [Oky. I. 414] krş. *hind ardıcı*.

Hindibâ'< Ar.: Hindiba [OTAL s.371; Leh.Lug. s.331; Leh.Osm. s.180].

Hindistan cevizi: Hindistan cevizi [Oky. II. 671].

Ḥiyār: Salatalık, hıyar [TN 29b.15, 30a.2, 30a.16, 30b.1, 30b.12].

Hîzrân< Far.: Hezerân denilen maruf ağaç [MOL s.144].

Ḥoros gözi: Bir bitki adı [Oky. II. 551].

Hubbâz~Hubbâze< Ar.: Ebegümece [MOL s.144; OTAL s.377].

Hubbâziyye< Ar.: Ebegümecigiller [OTAL s.377].

Hubûb< Ar.: Taneler, tohumlar [OTAL s.377] krş. *hubûbât*.

Hubûbât< Ar.: Taneler, tohumlar; buğday, arpa, çavdar gibi taneli bitkiler, tahıl [OTAL s.377 MOL s.144] krş. *hubûb*.

Hummâz< Ar.: Kuzukulağı [OTAL s.381; MOL s.146].

Hummâziyye< Ar.: Ekşiyoncagiller [OTAL s.381].

Hummus< Ar.: Nohut [OTAL s.381 MOL s . 146].

Humra koruğı: Olmamış hurma [YTS s.108]

Ḥurmā<Far.: Hurma [NHT 118a/2, 118b/1, 120a/10, 120/11 LK 37a.7, 39a.15, 63a.9, 145a.5, 147a.14, 147b.8; Bakî 260/G.51.1; Hayalî 33/G.23.3; Nev'î 260/G.51.1 MOL s . 147; Leh.Lug. s.334; TN 24a.19, 25a.19, 25a.12, 28b.5, 28b.10, 28b.16, 29a..16, 29a.18, 29b.3, 29b.5, 29b.11, 29b.12, 30a5, 30a.7, 30a10, 30a14, 30a16, 30a19, 30b.12, 47b.16, 52a.14, 62b.14, 65a.19, 66a.18, 69a.2, 69a.7, 69a.8, 69a.9, 69b.14, 69b.15, 69b.17, 90b.11, 101b.19; Leh. Osm. s.188; Fütüh. 125a/2, 125a/7; EATSKÇ 42a/2; KG 56a.4, 95b.7, 101b.14, 156b15].³

Ḥurmā ağacı: Palmiyegillerden, Ön Asyadaki sıcak yerlerde yetişen bir ağaç [TN 69a.1 Oky. III. 840 Leh.Lug. s.334].

Ḥurma binisi: Hurma ağaçlarının tepelerinde olan nesne [Oky. I. 802].

Hurmā çekirdeğı: Hurma çekirdeğı [TN 70b.9].

Hurmā dirahtı: Hurma ağacı [TN 68b.16].

Ḥurma fidānı: Hurma fidanı [Oky. III. 312].

Ḥurma göbegi: Hurma ağaçlarının tepelerinde olan nesne [Oky. I. 802] krş. *ḥurma binisi*.

Ḥurma koruğı: Ham hurma [Oky. II. 223].

Ḥurma korugu: Olmamış, ham hurma [TarS. III. s.1931; Kam. 3, 200].

Hursu< Far. *hers*: Bir bitki [Tuh. Müb. 45 b-10].

Hurû'< Ar.: Tanelerinden hintyağı çıkarılan ağaç [OTAL s.384].

Huss< Ar.: 1. Eğrelti otu 2. Hurma yaprağı [OTAL s.385].

Hûşe< Far.: Başak, salkım [MOL s.148; OTAL s.386].

Hûşe-i engûr< Far.: Üzüm salkımı [OTAL s.386].

Hûşe-i hurmâ< Far.: Hurma salkımı [OTAL s.386].

Huzâmî< Ar.: Lavanta çiçeğı [OTAL s.387].

³ OTAL ve EATSKT'de hurma sözcüğünün Arapça kökenli olduğu söylenmektedir [OTAL s.383; EATSKT 149a/7, 8].

Huzâre< Ar.: Sebze [MOL s.149].

Hürle: Burçak türünden bir tahıl [YTS s.108; Oky. I. 837].

Hüsn âmîz: Bir çeşit lâle [OTAL s.393].

-I-

Ihlamur< Ar. Kerestesi makbul olan ve çay gibi kurutularak içilmeye elverişli güzel kokulu ve şifalı çiçeği bulunan bir ağaç [OTAL s.395; Leh.Osm. s.189; Leh.Lug. s.337].

Ilgın ağacı: Ilgın [TarS. s.169].

Ilgun: Ilgın ağacı ve yemişi [Edv. 8a, 14a; Mü.Şi. 65a, 147b; Yadiğâr. 107b].

Ilgun ağacı: Ilgın ağacı [Leh.Lug.s.337; Oky. II. 125].

Incalız: Yaban soğanı [Leh.Osm. s.184].

Ipar: Yavşan denilen güzel kokulu ot [TarS. III. s.1951; Yuz.Şeyd. 32; Süh. 20; Hurş. 16; Ni'meti. 311; Caf. 60-2].

Ipar yavşan: Pelin otu [TarS. III. s.1951; Mü.Şi. 9b; Yadiğâr. 217a].

Ipar yavşanı: Ipar [TarS. III. s.1951].

Irk-üz-zeheb< Ar.: Altın kökü denilen bir bitki [OTAL s.396].

Isırgan dikenî: Isırgan otu [Edv. 6a; Mü.Şi. 137a; Yadiğâr. 186b].

Isırganotu: Isırgan otu [TarS. s.169].

Isıtan: Hardal [TarS. III. s.1975; Terceman. 295].

Ispanak: Ispanak [Leh.Lug. s.344].

Issı ot: Biber [CSTDŞöz. IX-26].

Istaflîn< Ar.: Havuç [OTAL s.398].

Işka< Ar.: Sarmaşık [OTAL s.398] krş. *bıdırgan*.

Işkın: Filiz, sürgün [TarS. III. s.1992; Hikmet. 901; Bürh. 254].

Itr< Ar.: Sardunyagillerden yaprakları tırtıklı ve güzel kokulu bir nebat [OTAL s.399].

Itr-şâhî: Baklagillerden tırmanıcı bir süs bitkisi [OTAL s.400].

Izgın: Tanelerinden beziryağı çıkarılan bitki, kenevir tohumu [TarS. III. s.1993; Sic.K. 4, 264].

-İ-

İgde: İğde [Mü.Şi. 26a/3; Edv. 45a; HS 13b; Mü.Şi. 98b; Yadigâr. 205b].

İgde şeceri: Bir bitki adı [Oky. II. 49].

İki kardaş kanı: Kardeş kanı ağacı [HS 9b; Mü.Şi.142b; Yadigâr 198b].

İklilü'l-melik< Ar. Koçboynuzu bitkisi [Tuh. Müb. 60 a-C115].

İlâç: Kuyruklu biber [TarS. s.177].

İncir: İncir [Leh. Osm. s.191; Leh.Lug. s.353; Oky. III. 605].

İncir ağacı: İncir ağacı [Oky. II. 797].

İncir kuşu: Sarıasma [TarS. III. s.2081; Aks. 209].

İneb< Ar.: Üzüm [Şeyhî Mus.II/7-6 OTAL s.436] krş. *engur*.

İnebe< Ar.: 1. Üzüm tanesi 2. Ahududu, Bektaşî üzümü gibi meyvelere verilen ad [OTAL s.436].

İneb-i kelb< Ar.: Köpeküzümü [OTAL s.436].

İneb-üd-dübb< Ar.: Kocayemişi (ayı üzümü) [OTAL s.436].

İneb-ül-efrenc< Ar.: Frenküzümü [OTAL s.437].

İneb-üs-sa'leb~İneb-üd-düb< Ar.: Ayı üzümü (kocayemiş), tilki üzümü [OTAL s.437].

İpek: İpek [Leh.Lug. s.357; Kam. Tür. s.234].

İsfendân< Far.: 1. Beyaz biber tohumu 2. Akçaağaç [OTAL s.450].

İsfendaniyye< Far.: Akçaağaçgiller [OTAL s.450].

İsfidâr< Far.: Akkavak, aksöğüt [OTAL s.450].

İskîl< Ar.: Yabanî soğan, deniz soğanı [OTAL s.451].

İspergam< Far.: Fesleğen [OTAL s.452] krş. *isperhem*.

İsperhem< Far.: Fesleğen [OTAL s.452] krş. *ispergam*

ispire: Ağaç inci çiçeği [Leh.Osm. s.194].

İstâh, istâk< Far.: Taze filiz, budak [OTAL s.453].

İşgüfe< Far.: Çiçek [OTAL s.465] krş. *şükûfe*.

İtburnı:Yabanî gül, kuşburnu [YTS s.119; Oky. III. 28; Mü.Şi. 89a] krş. *itburnu*.

İtburnu: Yabanî gül [TarS.III.s.2126; M.Bay.119 Leh.Lug. s.364] krş. *itburnı*.

İt keseri: İtkasarı [Mü.Şi. 84b].

İt siki: Beyaz köpek ayası [Edv. 44a; HS 15a; Mü.Şi. 75b; Yadigâr 74a].

İt üzümü: Bir bitki adı [Leh.Lug. s.365; Oky. III. 899].

İt siyegi: Bir bitki adı [Oky. III. 683].

İzgil: Bir ağaç çeşidi [Oky. I. 294].

-K-

Kaba ağaç: İri gövdeli, dallı budaklı ağaç [YZ s.XII].

Kabak: Kabak [TN 31a.17, 31b.2, 38a.11; Oky. II. 644, Tuh.Müb. 53 b-D; Edv. 52a; HS 67a; Mcr. 36a; Mü.Şi. 26b; Yadigâr. 226b].

Kâc< Far.: Bir çeşit küçük çam [OTAL s.477].

Kadeh-i Meryem< Ar.: Saksı güzeli denilen bir çiçek [OTAL s.478].

Kadın parmağı: Razakı denen bir tür iri üzümün benzeri [RB 23b/13] krş.

razakî.

Kadın tuzluğu: Bir bitki adı [Oky. I. 784].

Kadın tuzluğu: Oğlan aşısı da denilen zamk [TarS. IV. s.2159; Şamil. 115].

Kadiotu: Hindiba [YTS s.121].

Kadı otu: Hindiba [TarS. III. s.2159; Bab. 2, 60].

Kadun tuzluğu: Diken üzümü [Edv. 45a; Mü.Şi. 76b; Yadigâr 234b].

Kâfûr otı: Çiçeği papatya çiçeğine benzeyen bir bitki [Oky. II. 140].

Kâh< Far.: Saman [Şeyhî K. XIV/31; OTAL s.481].

Kâkenc< Far.: Kanbel otu [OTAL s.483].

Kalenbek< Far.: Öd nevinden hoş rayihali ağaç ki tesbih yapılır [MOL s.197].

Kalkan tikenî: Dikenli ot [Oky. II. 612].

Kalugan: Bir tür deve dikenî, kalgan [Mü.Şi. 98a].

Kam'î< Ar.: Aşağıdan yukarı doğru huni şeklinde gelişen çiçek [OTAL s.486].

Kamış: Kamış; saz, sulu yerlerde yetişen içi boş ve düğümlü bitki [KG 105b.11; TN 78b.14; Oky. I. 232; Fütüh. 69b/17; Edv. 46a; HS 15A; Mcr. 39a; Mü.Şi. 56b].

Kan karpuzu: Koyu kırmızı karpuz [YTS s.124].

Kandil ağacı: Çalı cinsinden dikenli ağaç [Oky. II. 879].

Kaşırtmaç: Bir ağaçtan koparılıp başka bir yere dikilen fidan [TarS. IV. s.2232; Bürh. 261].

Kan karpuzu: Koyu kırmızı karpuz [TarS. IV. s.2233; Atai. Ha. 41].

Kaplan bogan: Bir bitki adı [Oky. II. 898] krş. *kaplan otı*.

Kaplan otı: Bir bitki adı [Oky. II. 989] krş. *kaplan bogan*.

Kara ağaç: Kara ağaç [Leh.Lug. s.383; TarS. s.201; Mü.Şi. 146a].

Karaasma: Sarılgan bitkilerden biri [TarS s.306].

Karabaş: Bir ağaç çeşidi [Oky. III. 501].

Kara başlu: Karabaş otu, keşiş otu [Yadigâr. 73a].

Kara bazı: Bir bitki adı [Oky. III. 227].

Karaca darı: Bir bitki adı [Oky.II.221] krş. *sûret darısı*.

Karaca ot: Çörekotu [TarS. IV. s.2255; Hay. 25].

Karaca otı: Çörek otu [Mü.Şi. 95a; Yadigâr. 225b].

Kara çaltı(k): Böğürtlen (?) [Yadigâr 111b, 243b].

Kara çöpleme: Bir bitki adı [Oky. II. 898].

Kara erük: Kara erik [Yadigâr. 272a].

Karagöz: Sarı çiçek, büyüğüne ayçiçeği denir [Oky. III. 590].

Kara harîf: Çörek otu [Yadigâr. 272a].

Kara kabak: Bir sebze [Oky. III. 903].

Karakavruk: Hindiba [TarS. IV. s.2263; Bab. 2, 60].

Karaman kemunı: Bir bitki adı [Oky. III. 913].

Karaman kimyonu: Bir bitki adı [Oky. II. 267].

Karamuk: 1. Tarlada buğday aralarında biten, anasona benzer siyah ve acı bir tohum 2. Bir tür yabaneriği [Oky. III.642; Ş.Sül.216; TarS.IV.s.2268; Melhame. 108-1; Terceman. 38; Deş. 125-1; Ni'meti. 623; Şamil. 53; Kam. 3, 642; Aks. 145; Ni'meti. 73; Şamil. 215; Caf. 129-2; Deş. 236-1; Terceman. 209]

Karanfil< Ar.: Maruf güzel kokulu çiçek [MOL s.199; Leh.Lug. s.385; Bakî 118/G.57.3; Fuzûlî 21/K.II.6; Hayalî 325/G.54.1; Nev'î 243/G.21.5; Yahya 287/G.13.1; T.Yah. K. 17/3].

Karanfil yarpuzu: Misk otu [Oky. II. 880] krş. *misk otı*.

Karanfül< Ar.: Karanfil [OTAL s.489].

Karanfülülye< Ar.: Karanfigiller [OTAL s.489].

Karâniyâ< Ar.: Kızılıcık [OTAL s.489].

Karapazı: Koyun sarmaşığı denilen ot, sirken [Oky. II. 926; TarS. IV. s.2277; Kam. 3, 227].

Karayonca: Yabanî tirfil [TarS. s.202].

Kardaş kanı: Bir bitki adı [Oky. II. 85].

Kargadölegi: Ebucehil karpuzu, acıhiyar, eşekhiyarı [TN 33a.4] krş. *kargadüglegi*.

Kargadüglegi: Ebucehil karpuzu, acıhiyar, eşekhiyarı [TN 73a.9; TarS. IV. s.2291;] krş. *kargadölegi*.

Kargadüvlegi: Ebucehil karpuzu, acıhiyar, eşekhiyarı [TarS. IV. s.2291; Yadigar. 67-1; Ah. 287; Deş. 37-1; Caf. 42-2; Ni'meti. 173; Şamil. 225; Aks. 146; Bürh. 139].

Karga sâbunı: Sabun otu [Yadigâr. 269b].

Kargı: Kargu [TarS. IV. s.2292].

Kargu: Kamış, kalın kamış [TarS. IV. s.2293; Dede. E. 137; Şamil. 208; Gülşeni. 5].

Karlankuç: Kırlangıç otu [Yadigâr. 181b].

Karnâbît< Ar.: Karnabahar [OTAL s.491].

Karnı yarık tohumı: Bir bitki adı [Oky. III. 588].

Karpuz: Karpuz [Leh.Lug. s.392; RB 13a/5].

Kasab< Ar.: Kamış, şeker kamışı [MOL s.200].

Kasab-üs-sükker< Ar.: Şeker kamışı [OTAL s.492].

Kası< Ar.: Hayvanlara yedirmek için vaktinden önce biçilen ekin [MOL s.201].

Kasrı: Kadı ağacı, şeytan boku bitkisinden çıkarılan bir tür tıbbî zamk [Edv. 31a; HS 68A; Mü.Şi. 63a].

Kasni< Far.: Yaban marulu [Tuh. Müb. 50b-2, 5].

Katır kuyruğı: Katır kuyruğu bitkisi [Oky. III. 591; Edv. 44b; Mü.Şi. 113a].

Katran ağacı: Rum diyarına ait büyük bir ağaç [Oky. I. 81].

Katüna< Ar.: Pireotu [Tuh.Müb. 54b-D].

Kavak: Kavak ağacı [DKK 110-8; Leh.Lug. s.398; RB 11a/5; Mü.Şi. 40b/7; Fütüh. 74b/3].

Kavun: Kavun [DKK 12-11; RB 42b/2, 39b/11, 39a/8; Oky. II. 86; Tuh.Müb. 45b-10; Mü.Şi. 18b/1; Edv. 58b; HS 65b; Yedigâr. 30a].

Kaya kınası: Bir bitki adı [Oky. II. 875].

Kaya kuruğu: Kaya kuruğu [Yedigâr. 302b].

Kayın: Kayın ağacı [DKK 63-11, 132-10, 205-12, 207-11, 221-11; Leh.Lug. s.400; RB 22b/10].

Kayın ağacı: Kayın ağacı [Oky. II. 485].

Kaysı: Kayısı [Leh.Lug. s.402; RB 4b73, 20a/12, 20a/9; Oky. II. 352; HS 66b].

Kaz ayağı: Kaz ayağı otu, ak pazı [Yedigâr. 137a].

Kaz yağı: Kaz ayağı otu [Edv. 57a].

Kazz< Ar.: Ham ipek [MOL s.203].

Kebâbe< Ar.: Kuyruklu biber [MOL s .203; OTAL s.500].

Kebâd< Ar.: İri limon [OTAL s.500] krş. *kebbad*.

Kebbâd< Ar.: Ağaç kavununa benzer bir çeşit büyük ve yumuşak bir limon olup dilim dilim kesilerek tatlısı yapılır [OTAL s.500; MOL s.204] krş. *kebad*.

Kebere: Bir bitki adı [Oky. II. 93].

Kebikec< Far.: Yabanî bir tür maydanoz [Tuh.Müb. 54a-D].

Keçi boynuzu: Keçi boynuzu denilen yemiş [Oky. I. 118; Edv. 74a; Mcr. 42b; Mü.Şi. 26a; Yedigâr. 14b]

Keçi boynuzu ağacı: Keçi boynuzu denilen büyük bir ağaç [Oky. I. 330].

Kedi ayası: Bir ot [Oky. II. 835].

Kedi çaynağı: Bir bitki adı [Oky. II. 15].

Kedi otı: Bir bitki adı [Oky. II. 620].

Kedi otu: Kılçıklı bir ot [Leh.Lug. s.405].

Kedû< Far.: Kabak [OTAL s.501].

Kefe kimyonu: Çörek otuna benzeyen taneleri olan bir bitki [Oky. III. 696] krş. *tatluca ot*.

Keke: Ucu çevgen gibi eğri diken [Oky. II. 815].

Kekik: Kekik [Leh.Lug. s.406; Oky. I. 895] krş. *kekik otı*.

Kekik otı: Kekik [Oky. II. 720] krş. *kekik*.

Keleçeri: Arpa ve buğday aralıklarında biter [Oky. III. 194].

Kelem< Far.: Lahana [Tuh.Müb. 50a-13; 54a-D].

Kelvend< Far.: Bir kabak türü [Tuh.Müb. 14a-12].

Kem'e< Ar.: Yer mantarı, domalan [OTAL s.506].

Kemmûn< Ar.: Kimyon [MOL s.206; Tuh.Müb.54a-D].

Kendir: Bir bitki adı [Oky. II. 863].

Kendîriyye< Ar.: Kendirgiller [OTAL s.507].

Kene agacı: Kene otu [Edv. 46b; Mü. Şi.400b].

Kene otu: Tabiatı har ve yâbistir [Leh.Lug. s.409].

Kenevir: Kenevir [Oky. I. 239].

Kenevür: Kenevir [Edv. 43b; Mü.Şi. 52b; Yadigâr. 249b].

Kenger< Far.: Yabanî enginar, devedikenî [MOL s.207 TarS. IV. s.2439; Caf. 71-2; Bürh. 229].

Kenger-i Rumı: Enginar [MOL s.207].

Kerâviyâ~Kerâviye< Far.: Karaman kimyonu [MOL s.207].

Kerdime: Tere otu [TarS.IV.s.24440; Ni'meti. 200; Caf. 136-2].

Kereviz: Kereviz [Oky. II. 284].

Kerevüs: Kereviz yaprağı ve kökü yenilen ve turşu yapılan bir bitki [TN 31b.6].

Kestane: Kestane [Leh.Lug. s.415].

Keşir: Keşür [TarS.IV.s.2456] krş. *keşür~kişür*.

Keşür~Kişür: Havuç [TarS. IV. s.2457; Yadigâr. 43-2; Teshil. 19; Mü.Şi.108; Akr. 332; Terceman. 241; Müslim. 5, 65; Letaif. 16; Ni'meti. 354] krş. *keşir*.

Ketm: Yaprğından siyah renkli boya elde edilen ve kaş boyamakta kullanılan bir bitki [TN 75b.2].

Kettân: Keten, liflerinden iplik yapılarak mensûcatta kullanılan bir bitki [TN 98b.4; OTAL s.512].

Kettâniyye< Ar.: Ketengiller [OTAL s.512].

Kıcı: Tereye benzer bir ot, kekik [TarS. IV. s.2467; Ni'meti. 155; Caf. 32-1; Men.Av. 113; Deş. 9-2].

Kıcı: Hardal, iştah açıcı bir bitki [TN 31a.12, 32b.7].

Kılıç otı: Karnı yarık tohumu denilen bitki [Oky. III. 640].

Kinā: Kına, Tozu saç ve parmak boyamaya yarayan, çoklukla Arabistan yarımadasında yetişen bir bitki [TN 41b.5, 41b.9, 75b.2, 82b.4, 82b.5, 82b.13].

Kına çiçeği: Kına çiçeği [Oky. III. 620].

Kinneb< Ar.: Kendir otu, kınnap [MOL s.211].

Kırmızı gül: Kırmızı gül [Oky. II. 526].

Kızıl üzüm: Kurutulmaya uygun kırmızı üzüm [TN 28b.7].

Kızıl ağaç: Kızılağaç, kızsöğüt [RB 22b/10, 29b/15; Oky. II. 863; TarS. IV. s.2539; Bürh. 413; Mü.Şi. 47b].

Kızıl boya: Boya kökü, kızıl boya kökü [Mcr. 39a; Mü.Şi. 128a; Yadigâr. 75a].

Kızıl bugday: Kızıl buğday [Oky. II. 104].

Kızılıçık: Kızılıçık ağacı [RB 44a/12].

Kızılıçık ağacı: Zeytine benzeyen yemişleri olan bir ağaç [Oky. III. 689].

Kızılçuk: Kızılçuk ağacı [DKK 41-4].

Kibâriyye< Ar.: Gebreotugiller [OTAL s.519].

Kibrîtiyye< Ar.: Kısa kökleri yaprakları örtülü olan haşışı (otsu) nebâtları içine alan fasile [OTAL s.520].

Kileçeri: Buğday içinde bulunan siyah taneler [Oky. I. 837] krş. *hürle*.

Kimnûn: Kimyon, kokulu bir ot; kimyondan elde edilen ve bahar olarak kullanılan toz [TN 71b.8].

Kimyon: Kimyon [Leh.Lug. s.430].

Kirās< Yun. kerasi: Kiraz [RB 11b/14, 9a/3, 27a/5].

Kişniş: Bir bitki adı [Leh.Lug. s.434; Oky. II. 97].

Koca yarpuzı: Bir ağaç çeşidi [Oky. III. 927].

Koç boynuzu: Bir bitki adı [Oky. III. 340].

Kogalık: Hasır otu denilen sazlık [Oky. I. 443] krş. *hasırotı*.

Kokı ağacı: Ödağacı [YTS s.42].

Koku ağacı: Öd ağacı [TarS. IV. s.2608; Şamil. 105].

Kokulu tohumlar: Ot [TarS. s.223].

Kolgan tiken: Deve dikenini denilen ot [Oky. I. 8] krş. *deve tiken*.

Kork: Koruk, üzümün olmamış hali [KG 101a.12].

Koruk: Ham meyve, olgunlaşmamış ham üzüm [TN 28b.2; Edv. 50b; HS 52b; Mcr. 33b; Mü.Şi. 23b; Yadigâr 32a].

Kovan otı: Kovan otu [Yadigâr. 177a].

Koyun kıran: Bir bitki adı [Oky. III. 640].

Koyungözi : Papatya [YTS s.146].

Koyungözü: Papatya [TarS. IV. s.2686; Deş. 49-1; Ni'meti. 107].

Koyun sarmaşığı: Bir ot [Oky. II. 926].

Koz: Ceviz [KG 112b.12, 123b.9; Leh.Lug. s.447 Tuh.Müb. 53b-D; TarS. IV. s.2686; M.Bay. 14; Ga. 268; Yadigâr. 4-2; Man.Tayr. 244; Melhame. 105-2; G.Ra. 224; Ata. 27; Cam. 55; Enveri. 67; Terceman. 46; Kesir. 339; Miftah. 47; Hikmet. 296; Akr. 336; Hazain. 8-2; Sic.B. 11, 80; İrşad. 373; Mih. 229; Tez.La. 260-2; Tez.Ün. 81-1; Ferec. 387; Ni'meti. 186; Deş. 276-1; Zati. 702; Şamil. 640; Hüs.Dil. 144; Güvahi. 35; Sic.K.3, 73; Sic.A. 2, 1758; Letaif. 30; Enis. 21-2; Caf. 41-2; Genc. 54; Müntehab. 27-1; Bürh. 533; Naz. Cev. 58].

Kozak: Koza, kozalak [Leh.Lug. s.447; TarS. IV. s.2689; Yadigâr. 127-2; M.Bay. 69; MÜ.Şİ. 47; Hazain. 56-2; Caf. 111-2; Zad. 17; Şamil. 416; Ni'meti. 233; Aks. 145].

Köken: Kavun, karpuz, kabak gibi yere yatan bitkilerin kökünden çıkan dal [TarS. IV. s.2691; Cinan. 27; Terceman. 48; Bektaş. 118; Sır. 37; Sabit. 141].

Köknâr< Far.: Çamın sarı ot nevi [MOL s.213; Leh.Lug. s.448; RB 16a/12].

Köknar ağacı: Köknar ağacı [Oky. I. 81].

Köknar içi: Çamfıstığı [TarS. IV. s.2691; Yadigâr. 72-2; Bürh. 205].

Köpek ayası: Bir bitki adı [Oky. I. 254].

Köpek bogan: Bir bitki adı [Oky. II. 899].

Köpek memesi: Bir ağaç çeşidi [Oky. II. 513].

Köpek zencefili: Yaprığı söğüt yaprağına benzeyen ve dalları kırmızı olan bir bitki [Oky. III. 237].

Köpürtgen: Çöven otu, şam çöveni [Yadigâr. 269b].

Kûj< Far.: Alıç [OTAL s.526].

Kulinc otı: Havlıcan [Yadigâr. 215a].

Kuluncotı: Havlıcan [YTS s.148].

Kulunc otu: Havlıcan [TarS. IV. s.2729; Bürh. 202].

Kulunç otu: Havlıcan [Leh.Lug. s.454].

Kum baklası: Bir bitki adı [Oky. III. 144].

Kunduz: Bir bitki adı [Oky. II. 282].

Kunduz taşagi: Çavşır otu ve bundan elde edilen bir tür zamlk, macun [Edv. 31b; Mü.Şi. 36b; Yadigâr. 169b].

Kuralgan: Dikenli ot [Oky. II. 612] krş. *kalkan tikenî*.

Kurbaga otı: Bir bitki adı [Oky. II. 835].

Kurd bagrı: Kurt bağı [Yadigâr. 174b].

Kurs-i varak< Ar.: Yaprak [OTAL s.528].

Kurudan: Patlıcana benzer bir ot [TarS. IV. s.2747; Ah. 1009; Deş. 201-1; Ni'meti. 417; Caf. 91-1].

Kuru hurmâ: Kuru hurma [TN 35b.15].

Kuru üzüm: Kuru üzüm [TN 28a.13, 28a.16, 28a.18, 28b.5-6, 32b.10, 37b.11, 38a.17, 47b.4, 50a.11, 57b.17, 101a.11].

Kuskâs: Bir bitki adı [Oky. II. 270] krş. *dehben~buruk*.

Kust< Ar.: Tıpta tozu burna çekilmek suretiyle kullanılan tütsüsü kötü kokuları gideren güzel kokulu bir bitki, kust otu [TN 48a.15, 70a.19, 70b.7, 70b.8, 85a.5; RB 35a/2].

Kust-ı bahri: Tıpta kullanılan ve tütsüsünden faydalanılan güzel kokulu bir bitki [TN 83a.12, 85a.4].

Kust-ı hindi: Tıpta kullanılan ve tütsüsünden faydalanılan güzel kokulu bir bitki [TN 80b.17, 81a.4].

Kuş burnı: Kuş burnu, yaban gülü [Oky. III. 28; Yadigâr 219a] krş. *itburnu~yaban gülî*.

Kuş burnu: Kuş burnu [Leh.Lug. s.462].

Kuşdili: Karaağacın yemişi [YTS s.149; Oky. III. 701; Ş.Sül. 236].

Kuşetmegi: Tere yaprağına benzer yaprağı olan yenilir bir ot [Oky. II. 394; TarS. IV. s.2753; Yadigâr. 104].

Kutn<Ar.: Pamuk [MOL s.216; OTAL s.530].

Kuyruklu büber: Bir bitki adı [Oky. I. 242].

Kuzgun ayagi: Bir bitki adı [Oky. I. 217].

Kuzgun kılıcı: Bir bitki adı [Oky. II. 784].

Kuzgun otı: Eğrelti otu [Edv. 45a; Mü.Şi. 93b].

Kuzı butragı: Koyun otu, kasıkotu [Yadiâar. 198b].

Kuzı kulagi: Yaprığı hindiba yaprağına benzeyen bir bitki [Oky. II. 419; Edv. 53b; HS 22b; Mü.Şi. 82a].

Kübbâd< Ar.: Ağaç kavununu andıran iri ve yumuşak bir limon [OTAL s.533].

Küncid: Susam, susam taneleri [KG 110b.1] krş. *künciz~küncüd*.

Künciz: Susam, susam taneleri [KG 123b.7, 123b.8, 126a.6] krş. *küncid~küncüd*.

Küncüd< Far.: Susam [OTAL s.535; TN 30a.10] krş. *künciz~küncid*

Kürrâs< Ar.: Pırasa [OTAL s.537; MOL s.219].

Küsbe: Yağı ve suyu çıkarılmış meyve [TN 30a.14].

Küsber< Far.: Karakimyon, kişniş [OTAL s.537].

-L-

Lâden< Far.: Bu isim ile maruf kokulu bir nevi ratinec ki Girit adasında hâsıl olur [MOL s.221].

Lâhlâh< Ar.: Çiğdem [OTAL s.540].

Lâhlâhiyye< Ar.: Çiğdemgiller [OTAL s.540].

Lâhmiyye< Ar.: Damkoruğugiller [OTAL s.540].

Lahnu< Yun. *lahanon*: Lahana [Tuh.Müb. 45b-10].

Lâle< Far.: Lâle [OTAL s.541; T.Yah. K/58/5; MOL s.222; Şeyhî K.X/10, K.XIII/11, K.XIII/14, K.XIV/10, Mus.III/4-3, G.XIII/2, G.XVI/3, G.XXXIV/1, G.XXXVI/76, G.XLIII/5, G.LIX/4, G.LXI/4, G. LXXI/5, G.LXII/3, G.LXVII/8, G. LXXXVII/5, G.CI/4, G.CIII/6, G. CXXXIII/4, G. CXXXVI/ 6, G. CXLII/4,

G.CXLIX/3, G.CXLV/1, G.CL/3; Bakî 110/G.43.4; Fuzûlî 147/G.XXIII.3; Hayâlî 99/G.5.3; Yahya 297/G.26.4; Amrî 79-4].

Lâle-i hamrâ< Far.: Kırmızı lâle [OTAL s.541].

Lâle-i nu'mân< Far.: Bir çeşit lâle, dağ şakayıkı [OTAL s.541].

Lâmişger< Far.: Karaağaç [OTAL s.542].

Lârkî< Ar.: Keçiboynuzu [OTAL s.543].

Leflâfe< Ar.: Kurt tırnağı denilen bir bitki [OTAL s.546].

Levz< Ar.: Badem [MOL s.226] krş. *levze*.

Levze< Ar.: Badem [OTAL s.550] krş. *levz*.

Levziyye< Ar.: Badem, erik, kayısı, şeftali, vişne, kiraz ve benzerlerinin içinde bulundukları fasile [OTAL s.550].

Leylâk< Ar.: Leylak [OTAL s.550; Leh.Lug. s.471].

Leymûn< Ar.: Limon [OTAL s.550].

Limon: Turunçgillerden portakala benzer sarı meyve [CSTD Sözl. IX-6; Bakî 416/G.508.2; Leh.Lug. s.472].

Lîmûn< Yun. *lemoni*: Limon [RB 20a/2, 20a/7].

Lisân-ül-asâfir< Ar.: Kuş dili [OTAL s.552].

Lisân-ül-hayye< Ar.: Aslandili denilen bir bitki [OTAL s.552].

Lisân-ül-kelb< Ar.: Köpek diline benzeyen yaprakları, hekimlikte kullanılan bir bitki [OTAL s.552].

Lisân-üs-sevr< Ar.: Sığırdili denilen çok yapraklı bir nebat [OTAL s.553; Nev'î XII/G.51].

Lufer: Bir çiçek adı [Oky. II.130].

Lüfâh< Ar.: Güzelhatunçiçeği [OTAL s.555].

Lüffân< Ar.: Ekşi nar [OTAL s.555].

Lüftâh< Ar.: Kan kurutan dedikleri nebat [MOL s.228].

Lük< Far.: Kızıl boya ağacı [RB 41b/10].

Lütfân< Ar.: Ekşi nar [MOL s.228].

-M-

Mahmude< Ar.: Mahmude otu, bingöz otu [Tuh.Müb. 53b-D, 55a-D, 57a-D].

Mahmude otı: Bir bitki adı [Oky. III. 480].

Mantar: Mantar [Leh.Lug. s.477; Oky. II. 395].

Marsama~Varsama: Yaprakları nane gibi güzel kokulu olup bazı yemeklere konan bir bitki, barsama, keklik otu [Oky. III. 736; TarS. IV. s. 2797; Deş.112-2; Kam.3, 570; Bürh. 375; Mü.Şi. 39b].

Marul< Yun. *marovli*: Marul [Tuh.Müb. 7a-D, 49b-6; Oky. II. 231].

Maslık: Esrar, haşış [TarS. IV. s.2797; Ni'meti. 155; Deş. 307-1; D.B. 58].

Mastakî< Ar.: Sakız [OTAL s.584].

Mâş: Mercimeğe benzer tanedir [Leh.Lug. s.478].

Maydanoz: Maydanoz [Leh.Lug. s.479].

Mâzebenî< Ar.: Menekşenin en üstün türü [TM-Ar 61a-6, 7, 13, 61b-11,13].

Mazeryün< Ar.: Bir bitki [Tuh.Müb. 45a-11].

Mâzu< Far.: Deri debbağında kullanılan maruf tane ki mazı ağacının yemişidir [MOL s.246; Tuh.Müb. 52a-9, 15, 52 b-D].

Meferr-ül-kelbiyye< Ar.: Zakkumgiller [OTAL s.600].

Mekke ayrığı: Bir bitki adı [Oky. I. 866] krş. *mekke samanı*.

Mekke samanı: Bir bitki adı [Oky.I.866] krş. *mekke ayrığı*.

Melîsâ<Ar.: Oğul otu [MOL s.257; TarS. s.246].

Menegiş: Meneviş [TarS. IV. s.2803].

Menekşe: Menekşe [Leh.Lug. s.48].

Meneviş: Çitlembik [TarS. IV. s.2803; Terceman. 116; Şamil. 231; Ni'meti. 376; Deş. 28; Bürh. 126].

Menevşe: Menekşe [TarS. IV. s.2803; Kara.195].

Mercan< Ar.: Mercan otu [Tuh.Müb. 59a-9; MOL s.262; Amrî 54-5].

Mercegûş otu: Mercanköşk denilen fesleğene benzer bir çiçek, sıçankulağı [Leh.Lug. s.481].

Mercimek< Far.: Mercimek, baklagillerden bir bitki [EATSKÇ 8a/1; KG 111b.4; TN 22a.4; Leh.Lug. s.481; Oky. II. 259; Yahya 414/G.211.5; T.Yah.G/514/5].

Mercümek< Far. *merdumek*: Mercimek [MOL s.275; RB 13b/8].

Merdüm-giyâ~Merdüm-giyâh~Merdüm-giyeh< Far.: Kankurutan, adamotu [OTAL s.620].

Mersîn< Ar.: Maruf ağacı [MOL s.264].

Mersin: Yaprakları daima yeşil kalan, beyaz renkte çiçek açan bir ağaç [TN 70b.8, 74a.3; Tuh. Müb. 60a-C116].

Mersin ağacı: Mersin ağacı, Adem peygamber'in yeryüzünde diktiği ilk ağaç, her mevsim yeşil yapraklı, çiçekleri beyaz renkli bir ağaç [TN 74a.3, 74a.6, 42b.18, 56b.13, 76a.8; Leh.Lug. s.482; Oky.I.613; TarS. s.247].

Mersin yaprağı: Mersin ağacının güzel kokusu için kullanılan yaprağı [TN 85a.69; Oky. III. 303].

Meyân: Bir bitki adı [Oky. II. 249].

Meryem ana eli: Bir bitki kökü [Oky. II. 615].

Meryem-i gûr< Ar.: Sonbaharda sararıp dökülen asma yaprağı [OTAL s.623].

Merzencûş: "Sıçan kulağı otu" denilen bir tür fesleğen, mercenköşk [TN 32a.15, 46b.15, 75b.5 OTAL s.623] krş. *merzengûş*.

Merzengûş< Far.: Mercanköşk denilen fesleğene benzer bir çiçek, sıçankulağı (otu) [OTAL s.623] krş. *merzencûş*.

Mesasil< Ar.: Bir ceviz türü [Tuh.Müb. 55a-D].

Meşe: Meşe [Leh.Lug. s.482].

Meyan kökü: Meyan kökü [Leh.Lug. s.482].

Meyve< Far. *māve*: Yemiş, meyve [MOL s.275; RB 10b/15, 11b/6, 11b/8; OTAL s.639].

Meyve-cât< Far.: Meyveler, yemişler [OTAL s.639].

Meyve-hâ< Far.: Meyveler, yemişler [OTAL s.639].

Meyve-i ter< Far.: Taze yemiş [OTAL s.639].

Mısır bugdayı: Mısır buğdayı [Oky. III. 815].

Mısır gülü: Mısır gülü [Oky. II. 122].

Mısır tikenî: Bir ağaç çeşidi [Oky. III. 481].

Mızrak ağacı: Mızrak ağacı [Oky. I. 449].

Mi'sâl<Ar.: Gelberi tâbir olunan ucu uzun ağaç [MOL s.283].

Miftele< Ar.: Öreke denilen ağaç [MOL s.278].

Mihcen< Ar.: Başı çevgen gibi eğri olan ağaç [MOL s.279].

Mîr-i âşîkan< Far.: Horozibiği [OTAL s.651].

Misk otu: Misk otu denilen bir bitki [Oky. II. 615].

Misvak ağacı: Bir ağaç çeşidi [Oky. III. 70].

Mişe: Meşe [Y.Emre II. s.464].

Mişe< Far.: Meşe [Şef.KE 341-9].

Mişmiş<Ar.: Zerdâli [MOL s.284].

Mîve< Far.: Meyve [T.Yah. K/123/6 Bakî 213/G.210.6; Fuzûlî 241/G.CXVII.4; Hayalî 99/G.6.4; Nev'î 259/G.48.22; Yahya 307/G.42.4; Amrî 74-1].

Mizvâce< Ar.: Küçük küçük çiçeklerden meydana gelen ve kendisinde hem dişilik, hem de erkeklik uzvu bulunan çiçek [OTAL s.655; MOL s.285].

Mugaylân< Ar.: Deve dikenî [MOL s.290-291].

Mugaylân: Deniz ağacı [Leh.Lug. s.485].

Mürd< Far.: Mersin ağacı [Şef.KE 367-9].

Murdâr ağaç: Kötü, zararlı, yaramaz bitki; kargadölegi [TN 73a.12].

Murr: Yakısı yapılarak kullanılan şifalı, acı bir ot [TN 74b.16, 83b.11, 85a.1].

Musa ağacı: Bir ağaç çeşidi [Oky. I. 671].

Mübârek ağaç: Zeytin ağacı [TN 25b.12, 53b.19].

Mürdük: Mürdümek [TarS. IV. s.2822].

Mürdümek~Mürdük~Mürdümük: Baklagillerden, taneleri bezelyeye benzer ve ondan çok ufak bir bitki [TarS. IV. s.2822; Terceman 206; Şamil. 510; Aks.1-145; Kam. 2, 353].

Mürdümük: Mürdümek [TarS. IV. s.2823].

Mürg-i zebânek< Far.: Kuşdili denilen bitki [OTAL s.734].

Mürr-i kasînas-ı zehebî < Ar.: Pirinç [TM-Ar 48b-5, 56b-6].

Mürver: Yemişleri olan bir ağaç [Oky. III. 408].

Müserrer< Ar.: Göbekli bitki [OTAL s.740; MOL s.341].

Müstahiyye< Ar.: Küstümotugiller [OTAL s.743].

Müşk-bîd< Far.: Söğüt ağacı [MOL s.353].

Müşvike< Ar.: Dikenli ağaç [MOL s.354].

-N-

Nabk< Ar.: Sidre ağacının yemişi, Arabistan kirazı, sedir ağacı [TN 75b.18; RB 16a/12, 36b/5].

Nâhil< Ar.: Hurma ağacı [MOL s.385] krş. *naḥl*.

Naḥl< Ar.: Hurma ağacı [Amrî 143-2; RB 8b/5; MOL s.386] krş. *nâhil*.

Nahle< Ar.: Bir adet hurma ağacı [MOL s.386; OTAL s.798].

Nahliyye < Ar.: Hurmalar [OTAL s.798].

Nanhâh: Hardal, kıcı, süfâ, kimyon-ı mülûkî [TN 104b.13].

Nâne: Nane [Oky. II. 681; Hayalî 344/G.2.5].

Nâr< Far.: Nar [OTAL s..806 EATSKT 143a/18; TN 27a.14, 27a.17, 27a.19, 27b.4, 27b.14, 27b.16, 28a.1, 49b1.,49b.4, 101a.18; Tuh. Müb. 46 b-4].

Nâr agacı: Nar ağacı [TN 27b.4; Oky. II. 539].

Nâr-bün< Far.: Nar ağacı [MOL s .391; OTAL s.806].

Nâr-cîl< Ar.: Büyük hindistan cevizi, nâr-çîl [MOL s.39; OTAL s.806] krş. *nârgîl~nâr-çîl*.

Nâr-çîl< Far.: Hindistan cevizi [OTAL s.806] krş. *nârgîl~nâr-cîl*.

Nar çiçeği: Nar çiçeği [Bakî 399/G.484.3; Fuzûlî 357K.VIII.4; Nev'î 356/G.211.5; Yahya 495 7G.344.7].

Nâr-dân< Far.: Nar taneleri [OTAL s.806].

Nâr-dîn< Far.: "Sünbül-i rûmî" denilen bir çiçek [OTAL s.806; MOL s.391].

Nârenc~Nâreng < Ar.: Turunç [MOL s.391; Tuh.Müb 29b-D; OTAL s.806; Bakî 185/G.163.4; Hayalî 222/G.5.7; Yahya 305/G.40.1]

Nârenciyye< Ar.: Turuçgiller, portakal, mandalina, limon gibi şeyler [OTAL s.806].

Nârengî< Far.: Mandalina [MOL s.391].

Nârgîl< Far.: Hindistan cevizi [OTAL s.807] krş. *nâr-çîl~nâr-cîl*.

Nârven<Far.: Kara ağaç [MOL s.391; Bakî 387/G.467.2; Fuzûlî 35/K.VIII.6; Nev'î 381/G.253.3; OTAL s. 807].

Nâzende-âl< Far.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL s.812].

Nebak agacı: Bir ağaç adı [Leh.Lug. s.491].

Nebât< Ar.: Ot , yerden biten her nevi ağaç, çalı, bitki [MOL S .395; Şeyhî K.V/22, K.XIV/4, G.CLXXI/2; Tuh.Müb. 55b-9; OTAL s.814; KL 11a,2; 29a,14].

Nebâtât< Ar.: Bitkiler [OTAL s.814; RB 13a/5, 9b/13, 16a/7; Bakî 39/K.19.2; Fuzûlî 89/K.XXVII.2; Hayalî 47/K.15.8; Nev'î 36/K. XII.37; Yahya 62/K.13.1; T.Yah. K/62/1].

Nebâtât-ı ibtidâiyye< Ar.: Bir hücreli bitkiler [OTAL s.814].

Nebâtât-ı kesîr-ül-hücerât< Ar.: Çok hücreli bitkiler [OTAL s.814].

Nebâtât-ı mâiyye < Ar.: Su bitkileri, sucul bitkileri [OTAL s.814].

Nebâtât-ı müteşebbise< Ar.: Sarmaşan, sarılıcı bitkiler [OTAL s.814].

Nebâtât-ı sâmmе< Ar.: Zehirli otlar [OTAL s.919].

Nebâtât-ı süfliyye< Ar.: Aşağı bitkiler [OTAL s.814].

Nebâtât-ı zât-ül-büzûr< Ar.: Tohumlu bitkiler [OTAL s.814].

Nebât-ı mâiyye < Ar.: Sucul bitki [OTAL s.814].

Nebt< Ar.: Ot [OTAL s.815].

Nehûd< Far.: Nohud [OTAL s.820] krş. *hummus*.

Nercis< Ar.: Nergis [MOL s.399 OTAL s.822] krş. *nergis*.

Nergis< Far.: Nergis [MOL s.400; Şeyhî K.IX/10, Mus.III/2-5, Mus.III/3-1, G.CIX/2, G.CXXXII/5, G.CLXXX/8; Leh.Lug. s.492; Oky.II.20; Bakî 110/G.44.1; Fuzûlî 144/G..XX.3; Hayalî 107/G.22.5; Nev'î 233/G.4.2;Yahya 305/G.38.7; T.Yah. K/42/12; LK 8a.10; OTAL s.822] krş. *nercis*

Nergisiyye< Far. Ar.: Nergisgiller [OTAL s.822].

Nesrîn< Far.: Yabanî gül, ağustos gülü [MOL s.401; Şeyhî K.IX/11, G.CXC/4, K.XIII/13; RB 11a/5; Amrî 73-6].

Nesteren: Nesrin [Amrî 175-2 MOL s.401].

Nev-bâre~Nev-bâve< Far.: Turfanda yeni çıkmış meyve ve sebze [MOL s.402].

Nev-ber< Far.: Taze sebze [Şeyhî G.CCI/1].

Nev-nihâl< Far.: Taze fidan [OTAL s.835] krş. *nihâle*.

Nevr< Ar.: Ağaç çiçeği [MOL s.403].

Nevrûz otu: Nevruz otu [Leh.Osm. s.493].

Nev-rüste< Far.: Yeni yetişmiş nebât [OTAL s.901].

Ney-şeker: Şeker kamışı [Hayalî 119/G.2.1; Nev'î 407K.XII.85].

Nihâl: Fidan [T.Yah. K.63/10] krş. *nihâle*.

Nihâlân< Far.: Taze, düzgün fidanlar [OTAL s.835].

Nihâle< Far.: Yeni yetişmiş düzgün fidan [OTAL s.835] krş. *nihâl*.

Nihâl-i çemen< Far.: Gül bahçesinin fidanı [OTAL s.835].

Nihâl-i serv-i ser-efrâz< Far.: Başî yüksek servi fidanı [OTAL s.835].

Nilû-berg< Far.: Nilüfer [OTAL s.837] krş. *nilûfer*.

Nilûfer< Far.: Nilüfer [OTAL s.837 Amrî 179-287; Bakî 193/G.177.4; Fuzûlî 35/K.VII.9; Hayalî 266/G.1.2; Nev'î 38/K.XII.59; Yahya 58/K.12.7; T.Yah. K/58/7 Tuh.Müb. 52a-3] krş. *nilû-berg*.

Nilûferiyye< Ar.: Nilüfergiller [OTAL s.837].

Nisrîn< Ar.: Nesrin [MOL s.407].

Noḥūd< Far.: Nohut [KG 122b.5; RB 41b/9; Tuh.Müb. 30a-9; Oky. II. 370; KL 5a,10; 24b,14, 36a,10] krş. *nohuz~nohut*.

Nohut: Nohut [Leh.Lug. s.494] krş. *nohuz~noḥūd*.

Nohuz< Far.: Nohut [KG 111b.5] krş. *noḥūd~nohut*.

Nu'mân-ı berrî< Ar.: Gelincik çiçeği [OTAL s.845].

-O-

Oglan aşî: Oğul otu, melisa [Mü.Şi. 78b].

Ogul otu: Oğul otu denilen sebze, melisa [Oky. III. 145; Mü.Şi. 78b; Yadiğâr. 70a].

Ogul otu: Oğul otu denilen sebze, melisa [Leh.Lug. s.500; Tar.S. s.271].

Orobanhiyye: Canavarotugiller [OTAL s.850].

Ot: Ot, bitki; ilâç olarak kullanılan bitki [EATSKT 161b/10; KG 98a.2, 98a.5, 98a.7, 98a.8, 98a.10, 117a.7, 16b.13, 161b.14; TN 70b.16, 70b.18,

71a.5, 71a.6, 71a.9, 71a.12, 72a.16; RB 10b712; Şef.KE 361-14; LK 24 b.10 , 133 a.7 DKK 57-2 , 59-2, 147-1137-3;4-727-9; 28-6; Oky. I. 71; Bakî 58/K.24.14; Fuzûlî 254/G.CXXX.2; Hayalî 93/K.11; Nevî 274/G.74.3; Dâi 74b/7; Kabus. 2a/2; Fütüh. 175b/13].

Otluk: Kuru ot [RB 42a/13].

Oyum: Ağaç veya fidan ocağına dikilen bitki [TarS. V. s.3041].

-Ö-

‘**Öd agacı:** Öd ağacı [Oky. II. 84].

Öksürük otı: Bir bitki adı [Oky. III. 247].

Öksürük otu: Bir bitki adı [Leh.Lug. s.519].

Öksüz oğlan çigdem: Bir bitki adı [Oky. I. 261].

Ören pulı: Bir bitki adı [Oky. I. 252].

Örümcek otı: Bir bitki adı [Oky. II. 885].

-P-

Pabadça: Papatya [TarS. V. s.3175; Bab. 1, 80] krş. *papatya çiçeği*
~*papadya*.

Palamud: Bir bitki adı [Oky. III. 146].

Pambuk: Pamuk [TarS. V. s.3175; Nesimi. 200; Ga. 501; Yadigâr. 3-2; Işk. 244-1; Fütüh. 19; M.Bay. 51; Tebareke. 8-2; Fer. 6; Melhame. 26-1; Teshil. 18; Mü.Şi. 16; Fatih.Ka. 30; Maarif. 184; Akr. 309; Hazain. 15-1; Sic.K.5, 11; Sic.B. 1, 66; Ferec. 60; Leys.Ar. 728; Terceman. 386; Miftah. 60; Kesir. 177; M.Na. 25; Delil. 146; Hay.140; Ac. 21; Müz. 352; Akr. 276; Ni'meti. 30] krş. *penbe~pamuq~panbık~panbug~panbuk~panmuk*.

Pamuk< Far.: Pamuk [Leh.Lug. s.533; RB 15a/1; Oky. II. 284; TarS. s.285] krş. *penbe~ pambuk~ pamuq~ panbık~ panbug~ panbuk~panmuk*.

Pamuk agacı: Pamuk ağacı [Oky. III. 233].

Pamuq: Pamuk [Şef.KE 348-10] krş. *penbe~ pambu~ panbık~ panbug~ panbuk~ panmuk*.

Panbık: Pamuk [TarS. V. s.3178] *krş. penbe~pambuk~pamuq~panbug~panbuk~panmuk.*

Panbug: Pamuk [TarS. V. s.3178] *krş. penbe~pambuk~pamuq~panbık~panbuk~panmuk.*

Panbuk: Pamuk [KG 115a.14, 122b.10, 122b.6, 124a.7; Tuh.Müb. 31b-5; TarS. V. s.3178] *krş. penbe~pambuk~pamuq~panbık~panbug~panmuk.*

Pancar: Pancar [Leh.Lug. s.533; TarS. s.286].

Panmuk: Pamuk [TarS. V. s.3178] *krş. penbe~pambuk~pamuq~panbık~panbug~panbuk.*

Papadya: Papatya [Oky. II. 392] *krş. papatya çiçeği~pabadça.*

Papatya çiçeği: Papatya [Leh.Lug. s.534] *krş. papadya~pabadça.*

Parmak üzümü: Gelin parmağı denilen üzüm çeşidi [Oky. I. 522].

Patlıcan: Patlıcan [Leh.Lug. s.538].

Payam: Badem [TarS. V. s.3182; Nas. Le. 2].

Payanda: Katıl ağacı [TarS s.288].

Pazı: Bir bitki adı [Oky. II. 928].

Pazu: Pazı, yabanî pancar [HS 24b; Mü.Şi. 21b; Yedigâr. 42a].

Peçe< Far.: Sarmaşık [OTAL s.855].

Pelesenk ağacı: Pelesenk ağacı [Oky. III. 601].

Pelîd< Ar. bellût: Palamut, meşe palamudu [RB 40a/8; Tuh.Müb. 17a-3; Oky. II. 459; Hayalî 165/G.86.2; YTS s.172; Leh.Lug. s.541].

Pelîn: Pelin otu [Leh.Lug. s.541; Yedigâr 76a].

Pelit: Palamut, pelit [TarS. V. s.3185; M.Bay. 33; Mü.Şi. 59a, 103a].

Penbe< Far.: Pamuk [OTAL s.857; Bakî 134/G.82.4; Fuzûlî 358/G.CCXXXIV. 7; Hayalî 129/G.14.5; Nev'î 251/G.35.3; Yahya 420/G.220.1; RB 27b/11, 4b/5] *krş. pambuk~pamuq~panbık~panbug~panbuk~panmuk.*

Pence-i çınâr< Far.: Çınar yaprağı [OTAL s.857].

Pence-i girye< Far.: Salkım söğüt [OTAL s.857].

Pence-i Meryem < Far.: Meryemeli, buhurumeryem [OTAL s.857].

Pesligen: Fesleğen [TarS. V. s.3193; Caf.84-1].

Peste< Far.: Fıstık [MOL s.420].

Peygamber arpası: Bir arpa çeşidi [Oky. I. 309].

Peygamber çiçeği: Peygamber çiçeği [Yadigâr. 173a].

Peygamber tikenî: Bir bitki adı [Oky. III. 689].

Pezik: Pazı, pancar [TarS. V. s.3194; Saz. Ruhsati 504].

Pırasa: Pırasa [Leh.Lug. s.545; Oky. III. 229].

Pirinc< Far.: Pirinç [OTAL s.866] krş. *erz~birinc~piring*.

Piring: Pirinç [Leh.Lug. s.546] krş. *erz~birinc~pirinc*.

Pirpirim~Pürpürüm: Semizotu [TarS. V. s.3197; Caf. 67-1; Ni'meti. 332; Bürh. 123; Kam.Os. 237].

Pisi pisi: Kılçıklı bir bitki [Oky. I. 42] krş. *kedi otı*.

Piste< Far.: Fıstık [Şeyhî K. XII/38,2].

Piyaz: Soğan [Bakî 161/G.125.1; Nev'î 456/G.379.4].

Putrak tikenî: Dikenli bir bitki [Oky. II. 320].

Pülpül< Far.: Karabiber [OTAL s.869] krş. *fülfül*.

Püsür: Büsür, alacalanmış, olgunlaşmaya başlamış hurma [TN 28b.13].

-Q-

Qamış: Kamış [Şef.KE 347-11].

-R-

Ratbe< Ar.: Yonca otu [MOL s.429; OTAL s.879].

Râtîneciyye< Ar.: Zamklı, sakızlı ağaçlar nevi [OTAL s.879].

Râvend< Far.: Kökleri ve sapları ilâç olarak kullanılan karabuğdaygillerden bir nebat [OTAL s.879].

Râvendiyye < Ar.: Karabuğdaygiller [OTAL s.879].

Râzıkî< Ar.: Razakî üzümü [OTAL s.880].

Râziyân: Rezene, dere otuna benzer bir bitki, senut [TN 71b.13].

Raziyane<Far.: Rezene otu [Tuh.Müb. 54a-D; OTAL s.880].

Râziyânec< Ar.: Rezene [OTAL s.880; MOL s.430].

Razyane: Durak otu [TarS. s.294]

Rebîiyye< Ar.: Çuhaçiçeğigiller [OTAL s.880].

Reyāhīn< Ar.: Reyhanlar, fesleğenler, güzel kokulu çiçekler [Şeyhî K.XIII/7; RB 11a/3].

Reyhân< Ar.: Fesleğen, güzel kokulu bir çiçek [MOL s.434; TN 41b.15, 70b.8, 85a.6; Şeyhî G.IV/4, G.XLIII/6, G.LXII/3, G.LXVII/2, G.XC/5, G.CIII/4, G.CLXXXI/1, G.CXC/4, G.CCI/5; OTAL s.890; Bakî 110/G.45.1; Fuzûlî 170/G.XLVI.1; Hayalî 136/G.29.1; Nev'î 245/G.25.1; Yahya 416/G.214.5].

Reyhân ağaç: Fesleğen çiçeği, reyhan [TN 56b.7].

Rez< Far.: Üzüm ağacı, asma [MOL s.434].

Rezine: Bir ot [Leh.Lug. s.552].

Ricle: Semizotu [TN 75b.13, 75b.15, 104b.19].

Ribās: Bir bitki adı [Oky. II. 243]

Ricl-ül-vezz< Ar.: Kazayağı [OTAL s.893].

Rummân< Ar.: Nar ağacı [MOL s.438; RB 15b71, 18b/13].

Rutab< Ar.: Hurma, olgun hurma [MOL s.438; TN 28b.14, 28b.19, 29a.1, 29b.15, 29b.18, 30a.2, 65a.19, 65b.3, 656b.12, 69a.7]

Rümmân< Ar.: Nar [OTAL s.901] krş. *enâr*.

Rüzz< Ar.: Pirinç [OTAL s.902].

-S-

Sā: Ağaç [Şef.KE 350-4].

Sabbâr< Ar.: 1. Atlas çiçeği (kaktüs) 2. Frenk inciri [OTAL s.904].

Sabbâriyye< Ar.: Atlasçiçeğigiller [OTAL s.904].

Sabır: Tıpta kulalnılan rengi sarı, tadı acı bir ot [TN 72b.6, 74b.17, 83a.8; Oky. II. 264].

Safran: Safran [Leh.Lug. s.556].

Saf-sâf< Ar.: Söğüt ağacı [OTAL s.910] krş. *bîd*.

Safsâfiyye< Ar.: Söğütgiller [OTAL s.910].

Sakız ağacı: Sakız ağacı [Leh.Lug. s.560; RB 22a/14; Oky. III. 501].

Sakızlık ağacı: Sakız ağacı [Oky. III. 917].

Saksı güzeli: Bir bitki adı [Oky. III. 551].

Salıbiyye< Ar.: Turpgiller [OTAL s.917].

Salkım: Salkım, üzüm salkımı [Leh.Lug. s.563;RB 42b79, 18b71, 31b/14].

Salkım söğüd: Söğüt ağacı [Oky. II. 756].

Salkum: Başak, salkım [EATSKÇ 41a/3].

Sanavber: Sevgilinin boyuna teşbih edilen çam fıstığı ağacı [Bakî 323/G.370.4; Fuzûlî 427/Mstzd.2; Hayalî 303/G.11.3; Nevî 267/G.62.1; Yahya 30/G.31.5].

Sandal< Ar.: Hindistan'dan getirilen kuvvetli ve güzel kokulu sert bir ağaç [OTAL s.919; MOL s.447; Bakî 334/G.387.5; Yahya 129/K.33.13; Leh.Lug. s.564].

Sandal ağacı:Sandal ağacı [T.Yah. K/129/13].

Sanevber< Ar.: Çam fıstığı ağacı [Şeyhî K.XII/37, G.LXXIII/2; T.Yah. G/472/4].

Sarı ağac: Zerdeçal [Oky. III. 21; TarS. V. s.3314; Bürh. 318].

Sarı ağaç: Zerdeçal [TarS. V. s.3314; Bürh. 318].

Sarı aş: Zerde [TarS. V. s.3314; Hamza. 12, 86; Bektaş. 235].

Sarı erik: Zerdali [TarS. s.305; TarS. V. s.3314; Kam.Os. 472].

Sarıgaç: Zerdeçal [YTS s.180].

Sarı gül: Sarı gül [Oky. II. 526].

Sarı papadya: Sarı papatya [Oky. II. 880].

Sarı südlegen: Bir bitki adı [Oky. I. 114].

Sarı südliken: Bir bitki adı [Oky. III. 920].

Sarı sütlügen: Dereotuna benzer bir ot [TarS. V. s.3316; Bürh. 542].

Sarı şebboy: Bir çiçek [Oky. II. 34].

Sarı kavak~Sarukavak: Çınar [YTS s.180; TarS. V. s.3315; Caf. 43-2; Ni'meti. 240; Şamil. 418; Deş. 99-2].

Sarımsak: Sarımsak [Tuh.Müb. 49b-5; Mü.Şi. 2a/11; DDK 137-3; Leh.Lug. s.568; Oky.III.532; Edv. 44a; HS 12a; Mcr. 13b; Mü.Şi. 29b; Yedigâr. 51b].

Sarısütlügen: Dereotuna benzer bir ot [YTS s.180].

Sarmak: Bir bitki adı [Oky. II. 328].

Sarmaşık: Sarmaşık [Oky. II. 716; Tuh.Müb. 15b-13] krş. *sarmaşuk*.

Sarmaşık otı: Sarmaşık otu [Oky. I. 114].

Sarmaşuk: Sarmaşık [Edv. 23a; Mü.Şi. 73b; Yedigâr. 225a] krş. *sarmaşık*.

Saru boya: Sarı boya otu [Edv. 27a; Mü.Şi. 49a].

Sayvâniyye< Ar.: Maydanozgiller [OTAL s.923].

Sebz: Sebze [Bakî 135/G.84.3; Fuzûlî 254/G.CXXX.2; Hayalî 107/G.22.1; Nev'î 233/G.4.2; Yahya 287/G.13.2] krş. *sebze*.

Sebze: Sebze , yeşillik [Amrî 118-217-6] krş. *sebz*.

Sedâb< Ar.: Sedefotu [OTAL s.927] krş. *sedeb*.

Sedeb< Ar.: Sedefotu [OTAL s.927] krş. *sedâb..*

Sedebiyye< Ar.: Sedefotugiller [OTAL s.927].

Sedir agacı: Sedir ağacı [Oky. I. 834].

Sefercel< Ar.: Ayva [MOL s.451].

Seksek agacı: Bir ağaç adı [Oky. III. 890].

Selcem< Ar.: Şalgam [OTAL s.932].

Selvi: Servi [Leh.Lug. s.575].

Semen< Ar.: Yasemin [MOL s .453; Leh.Osm. s.808; Amrî 39-2; Şeyhî K.VII/10, K.VII/15, K.X/10, K.XIII/8, G.LIII/1, G.CLXIX/1; T.Yah. K/56/4; Bakî 122/G.63.3; Fuzûlî 36/K.VIII.15; Hayalî 104/G.15.3; Nev'î 422/G.320.4; Yahya 468/G.299.5].

Semer< Ar.: Meyve, yemiş [MOL s.453; Şeyhî G.CC/4; OTAL s.935].

Semer otı: Bir bitki adı [Oky. III. 411].

Semerât< Ar.: Yemişler, meyveler [OTAL s.935].

Semere< Ar.: Meyve, yemiş [OTAL s.935; MOL s.453].

Semer-i ar'ar< Ar.: Ardiç [OTAL s.935].

Semer-i baklî< Ar.: Baklamsı meyve [OTAL s.935].

Semer-i basîte< Ar.: Basit meyve [OTAL s.935].

Semer-i fakîr< Ar.: Kapçık meyve [OTAL s.935].

Semer-i inebî< Ar.: Üzümsü meyve [OTAL s.935].

Semer-i mücevvez< Ar.: Buğdaysı meyve [OTAL s.935].

Semer-i mütekessire< Ar.: Karışık meyve [OTAL s.935].

Semiz ot: Semizotu, pürpürüm [TN 32a.5] krş. *semizlikotı~semizlik otu~semüz ot~semüz otı~semüzlik otı*.

Semizlikotu: Semizotu [YTS s.184] krş. *semiz ot~semizlik otu~semüz otı~semüz ot~semüzlik otı.*

Semizlik otu: Semizotu [TarS. V. s.3380; Bab.1, 313] krş. *semiz ot~semizlikotu~semüz otı~ semüz ot~semüzlik otı.*

Semm-üs-semek< Ar.: Balık otu denilen nohut büyüklüğünde zehirli bir bitki [OTAL s.936].

Semüz ot: Semizotu, pürpürüm [TN 32a.5] krş. *semizlikotu~semizlik otu~semüz otı~semüzlik otı.*

Semüz otı: Semiz otu [Oky. II. 835; Mü.Şi. 66a; Yadigâr. 220a] *semizlikotu~semizlik otu~semüz ot~semüzlik otı.*

Semüzlik: Semiz otu [Mü.Şi. 102a] krş. *semizlikotu~semizlik otu~semüz otı~semüz ot~ semüzlik otı.*

Semüzlik otı: Semiz otu [Oky. III. 21] krş. *semizlikotu~semizlik otu~semüz ot~semüz otı~semiz ot.*

Senâ: Yaprakları iç sürdürmekte kullanılan şifalı bir ot [TN 71b.18, 72a.1, 77b.3, 77b.6].

Senâbil< Ar.: Sümbüller [MOL s. 454].

Senâ-yı Mekki: Yaprakları iç sürdürmekte kullanılan şifalı bir ot, sinâmekî [TN 71b.1, 77b.2].

Senût: Dereotu, râziyân, kimyon gibi otlar [TN 71b.10, 71b.12, 71b.13].

Serçe dili: Kuşotu [Edv. 71b].

Serhas< Ar.: Sivri uçlu bitki [OTAL s.942].

Serhas-ı müzekker< Ar.: Eğreltiotu [OTAL s.942].

Serhasiyye< Ar.: Eğreltiotugiller [OTAL s.942].

Serhasiyye-i kebîre< Ar.: Kral otu [OTAL s.942].

Serküle: Seylan kurşun kökü [Mü.Şi. 130b; Yadigâr 39a].

Serv< Far.: Servi [LK 32a.10, 138 a.12; Amrî 49-2, 77-2, 119-4, 166-4, 175-2; MOL s.457; Şeyhî K.X/18, Mus.III/1-5, Mus.III/2-12, G.XVI/3, G.XVIII/4, G.LIII/1, G.LXI/7, G.LXVII/7, G.LXXXVIII/5, G.CXIII/1, CXXXVI/2, G.CXXXVI/2, G.CXLV/2, G.CLXXII/4, G.CXCVIII/4; Bakî 110/G.44.2, Fuzûlî 136/G.XII.5; Hayalî 100/G.7.5; Nev'î 233/G.3.2; Yahya 282/G.5.5; T.Yah. K/21/1; HS 15b; Mü.Şi. 119b; Yadigâr. 6a].

Serviyye< Far.: Servigiller [OTAL s.944].

Sevgi otı: Bir bitki adı [Oky. II. 15].

Sevsen< Ar.: Susam [OTAL s.946].

Sevseniyye< Ar.: Süsengiller [OTAL s.946].

Sezāb< Far.: Sedef denilen yarpuza benzer bir bitki [Şeyhî K.XII/37, K.XII/38].

Sıçan otı: Bir bitki adı [Oky. III. 485].

Sığır baldıranı: Bir bitki adı [Oky. II. 571].

Sığır dili: Sığır dili [Edv. 51a; HS 14a; Mü.Şi. 71a; Yadigâr. 106a].

Sığır gözi: Sarı papatya [TarS.s.306; Oky. II.880] krş. *sarı papadya*.

Sığır gözü: Sarı papatya [Yadigâr. 122b].

Sığır kuyruğu: Sığır kuyruğu [Oky. III. 551; Edv. 27b; Mü.Şi. 87a; Yadigâr. 40a] krş. *katır kuyruğu*.

Sınâr< Ar.: Çınar [OTAL s.950].

Sınv< Ar.: Dal, budak, bir kökten çatallanan dallar [OTAL s.950].

Sîb< Far.: Elma [MOL s.459; Şeyhî G.XIX/5].

Sidirât< Ar.: Arabistan kirazları [OTAL s.951] krş. *sidrât~sidr*.

Sidr< Ar.: Arabistan kirazları [OTAL s.951] krş. *sidrât~sidirât*.

Sidrât< Ar.: Arabistan kirazları [OTAL s.951] krş. *sidr~sidirât*.

Sidre< Ar.: Trabzon hurması nev'inden bir ağaç, Arabistan kirazı [MOL s.459; TN 75b.19; Bakî 304/G.345.1; Hayalî 235/G.18.3; Nevî 78/K.XXLII.33; Yahya 291/G.18.1; T.Yah. G/338/1; OTAL s. 951].

Sidre ağacı: Arabistan kirazı ağacı [TN 75b.19].

Sidretü'l-mintehâ ağacı: Cennette bulunan kökü yukarıda, dalları aşağıda ağaç [TN 76a.2-3].

Sigil otı: Bir bitki adı [Oky. I. 294].

Silk: Şalgam [Leh.Osm. s.814].

Silk< Ar.: Pancar [OTAL s.951].

Siluken: Bir bitki adı [Oky. I. 412].

Simâr< Ar.: Meyveler, yemişler [OTAL s.953].

Simâr-ı bakliyye< Ar.: Bakla, fasulye gibi bitkiler [OTAL s.953].

Simâr-ı cerâbiyye< Ar.: Kuru tohumlu bitkiler [OTAL s.953].

Simâr-ı harnûbiyye< Ar.: Keçiboynuzu ve benzeri gibi çok çekirdekli bitkiler [OTAL s.953].

Simâr-ı hayvâniyye< Ar.: Tek hücreli ve yuvarlak bir çizgi üzerinde açılan meyveler [OTAL s.954].

Simâr-ı mücennaha< Ar.: Ekseriya bir tohumlu ve kanat biçiminde olan meyveler [OTAL s.954].

Simâr-ı mültesika< Ar.: Bir kütle içinde birçok kendine kıvrılmış yaprakların birleşmesiyle meydana gelen meyveler [OTAL s.954].

Simâr-ı nevâiyye< Ar.: Çok çekirdekli meyveler [OTAL s.954].

Simâr-ı tuffâhiyye< Ar.: Elma cinsinden meyveler [OTAL s.954].

Sincan tikenî: Bir ağaç adı [Oky. III. 257] krş. *musa agacı*.

Siñirli ot: Sinir otu [Mü.Şi. 39b].

Siñirli yaprak: Sinir otu [Oky. III. 551; Yadigâr. 111a].

Siñirlüce ot: Sinir otu [Edv. 51b; Mü.Şi.126b; Yadigâr. 175b].

Siñirlüce yaprak: Sinir otu [Edv. 70b; Yadigâr. 307b].

Sipend< Far.: Üzerlik tohumu [MOL s.461; Amrî 23/V-2; Şeyhî G.XVIII/3].

Sipergam< Far.: Fesleğen [OTAL s.956].

Sîr ü piyâz< Far.: Sarımsak ve soğan [OTAL s.956].

Sîr< Far.: Sarımsak [OTAL s.956, Şeyhî G.CXC/7] krş. *fûm*.

Sirken: Pazı, yabanî ıspanak [YTS s.188; TarS.V.s.3489; Ah.498; Terceman. 266].

Siyâh üzüm: Kara üzüm [RB 22b/14].

Sogan: Soğan [EATSKÇ 8a/2; Oky. II. 377; Mü.Şi. 52a/11; Edv. 70b; Mcr. 16b; HS 66a; Mü.Şi. 153a; Yadigâr. 10a].

Sorkun: Sepetçi söğüdü [Mü.Şi. 153b].

Sorkun agacı: Bir ağaç adı [Leh.Lug. s.601; Oky. II. 613].

Sögüd: Söğüt ağacı [RB 11a/6, 26b/15].

Sögüd agacı: Söğüt ağacı [Oky. I. 888, Leh.Lug. s.603].

Söğüt: Söğüt [Edv. 23b; Mü.Şi. 138a; Yadigâr. 129a].

Su sıçanı otı: Bir bitki adı [Mü.Şi. 84b].

Su teresi: Cırcır ya da yaban kişnici denen zararlı bir ot [TN 33a.1, Mü.Şi. 41a; Yadigâr. 137a].

Su kerdemesi: Maydanoz ve su teresi [YTS s.194; Oky. III. 912] krş. *su teresi*.

Su yarpuzu: Su nanesi, varsama otu [Mü.Şi.113a].

Sultani feslegen: Bir bitki adı [Oky. II. 880].

Sûm< Ar.: Sarımsak [MOL s.463; Leh.Osm. s.817].

Sumak: Ekşi yemiş veren bir bodur ağaç ve yemişi [YTS s.194; Oky. I. 215; Edv. 54a; HS 9b; Mcr. 31b; Mü.Şi. 6a; Yadigâr. 11b].

Susam: Susam [Leh.Lug. s.611].

Sûretdarısı: Bir bitki adı [Oky. III. 626].

Sûsam< Ar. *sevsen*: Susam [RB 4b/5; Oky. II. 98].

Sûsen< Far.: Susam denilen çiçek [MOL s. 463; Şeyhî G.LXVII/4, K.IX/11; Bakî 144/G.100.2; Fuzûlî 15/K.I.5; Hayalî 145/G.48.3; Nev'î 377/G.247.4; Yahya 549/G.438.1; T.Yah. G/242/195; Leh.Osm. s.818; Tuh.Müb. 58b.11-12; Oky. II. 768].

Su teresi: Su teresi [Oky. I. 47] krş. *su kerdemesi*.

Sûdâsi-i-l-büzûr< Ar.: Altı tohumlu bitki [OTAL s.967].

Sûdâsi-i-l-vüreykat< Ar.: Altı yapraklı çiçek [OTAL s.967].

Sütleğen: Bir bitki adı [Oky. II. 553].

Südlüce ot: Sütleğen [Yadigâr. 220b].

Südlügen: Sütleğen [Edv. 21b; Mü.Şi. 91b; Yadigâr. 2a].

Süfâ: Hardal, kıcı [TN 31a.10, 31a.11, 31a.15, 72b.7, 72b.10, 72b.11, 104b.13].

Süg: Tilki taşığı, itaksarı [Mü.Şi. 38a, 59a; Yadigâr. 201b, 202b].

Sülüge: Sütleğen otu [RB 41b/12].

Sülükli pancar: Bir sebze [Oky. II. 89].

Sümbül: Sümbül soğanı [Leh.Osm. s.819].

Sümük otı: Bir bitki adı [Oky. II. 809].

Sünbül< Far.: Sümbül [MOL s.465; Şeyhî Mus.III/2-3, G.IV/2, G.CLXXXI/2, G.CLVI/8, G.CXCVI/4, G.CXLIX/1, G.LXII/3, G.LXVII/2, G.LXXVIII/6, G.XLIII/6; Bakî 109/G.43.1; Fuzûlî 303/G.CLXXIX.1; Hayalî 132/G.20.2; Nev'î 235/G.7.4; Yahya 287/G.13.1; OTAL s.971; Amrî 80-2].

Sünbülât< Ar.: Başaklar [OTAL s.971].

Sümbüle< Ar.: Başak [MOL s.465; OTAL s. 971].

Sümbül-i hatâî< Far.: Melekotu [OTAL s.971].

Sümbül-i hindîfar< Far.: Kediotu [OTAL s.971].

Sümbül-i rûmî< Far.: Hind sümbülü, kedi otu [OTAL s.971].

Sümbül-i sir-âb< Far.: Taze, taravetli sümbül [OTAL s.971].

Sümbül-i teber< Far.: Güzelhatun çiçeğigillerden özellikle iki çeşidi çok yaygın olan bir süs bitkisi [OTAL s.971].

Sünnetlüce ot: Yoğurt otu, çobansüzeği, sünnetlice ot [Yadigâr. 220b].

Sünter: Çavdara benzer, kırmızı renkli bir çeşit sert buğday [TarS. V. s.3621; Sic.E. 30; 12-1].

-Ş-

Şâh< Far.: Dal, budak [Şeyhî G.IV/4, G.LXI/2; Leh.Osm. s.821; RB 25b/15; T.Yah. K/35/13].

Şah-ı rez: Üzüm fidanı [Fuzûlî 118/K.XLLI.10; Hayalî 24K.7.23; Nev'î 269/G.66.3].

Şah-tere: Bir bitki adı [Oky. III. 145].

Şakayık< Ar.: Gelincik çiçeği [MOL s.468].

Şakayıkıyye< Ar.: Deniz şakayıkları [OTAL s.971].

Şakayık-un-nu'mân< Ar.: Gelincik [OTAL s.845].

Şatb: Yaprakları soyulmuş dal [Leh.Osm. s.823].

Şeb-bûy< Far.: Şebboy [OTAL s.971; MOL s.469].

Şebrak: Ağaç sütleğeni, şibrem [TN 72a.7, 72a.8, 72a.9, 77b.9] krş. *şibrim*.

Şebboy: Şebboy [Oky. II. 306].

Şecen< Ar.: Dal, budak [OTAL s.982].

Şecer< Ar.: Ağaç [MOL s.470; Şeyhî K.V/22, Me.I/29, K.XIII/14; Leh.Osm. s.824; T.Yah. K/58/4; Dâi 55 b /7; OTAL s.982] krş. *diraht*.

Şecerât< Ar.: Küçük ağaç, bir tek ağaç [OTAL s.982].

Şecere: Bitki, ağaç [TN 33a.3, 33a.5, 73a.12].

Şecere-i habişe: Kötü bitki, zararlı ot, kargadöleği [TN 33a.3, 33a.5, 73a.12].

Şecere-i tayyibe: Faydalı bitki, güzel ağaç, hurma [TN 73a.13].

Şecer-i bî-semer~Dirraht-ı bî-semer< Ar.: Meyvesiz [OTAL s.935].

Şecer-i himma < Ar.: Yapraklarından kına çıkarılan ağaç [OTAL s.362].

Şecer-i ketira < Ar.: Geven [OTAL s.982].

Şecer-i lâden < Ar.: Laden ağacı [OTAL s.982].

Şecer-i lisân-ı usfûr < Ar.: Dişbudak ağacı [OTAL s.982].

Şecer-i mablû' < Ar.: Sökülmüş ağaç [OTAL s.575].

Şecer-i mişmiş < Ar.: Kayısı ağacı [OTAL s.982].

Şecer-i rummân < Ar.: Nar ağacı [OTAL s.982].

Şecer-i samg < Ar.: Arap zamkı elde edilen bir ağaç [OTAL s.982].

Şecer-i sîmâ < Far.: Aylanduz (kötü kokan bir ağaç) [OTAL s.953].

Şecer-i temr < Ar.: Hurma ağacı [OTAL s.982].

Şecer-i tîn < Ar.: İncir ağacı [OTAL s.982].

Şecer-i tuffâh < Ar.: Elma ağacı [OTAL s.982].

Şecer-ül bunduk < Ar.: Fındık ağacı [OTAL s.982].

Şecer-ül-bellût Ar.: Meşe ağacı [OTAL s.982].

Şecer-ül-hubz < Ar.: Ekmek ağacı [OTAL s.982].

Şecer-ül-hür < Ar.: Kavak [OTAL s.982].

Şecer-ül-hür-i beyzâ < Ar.: Ak kavak [OTAL s.982].

Şecer-ül-levz < Ar.: Badem ağacı [OTAL s.982].

Şecer-ün-neb' < Ar.: Kayın ağacı [OTAL s.982].

Şecer-üs-sînâr < Ar.: Çınar ağacı [OTAL s.982].

Şecer-üt-tuffâh < Ar.: Elma ağacı [OTAL s.982].

Şecwr-i süleymân < Ar.: Katran ağacı [OTAL s.982].

Şecîr < Ar.: Kısa, küçük ağaç [OTAL s.982].

Şeftali: Şeftali [Bakî 121/G.61.5; Hayalî 133/G.23.2; Nev'î 385/G.259.5].

Şeftâlû < Far.: Şeftali [MOL s.470; Şeyhî G.CC/4; Amrî 126-6; RB 11b714; Oky. III.108].

Şeh-dâne < Far.: İri tane keten tohumu, şeh-dane [MOL s.471].

Şeîr < Ar.: Arpa tanesi [MOL s.471].

Şemmâme < Ar.: Şamama, yenmeyen kokulu bir cins kavun [OTAL s.988].

şemşûr-ratbâ < Ar.: Kırmızılığı yönünden mazedeni kadar makbul olmayan menekşe [TM-Ar. 61a-13].

Şevke < Ar.: Dikenli bitki [OTAL s.994].

Şeytân bıyığı: Bahar mevsiminde yetişen bir bitki [Oky. II. 476].

Şeytaraciyye< Ar.: Dişotugiller [OTAL s.996].

Şinhıyar: Hıyar, acur [EATSKÇ 8a/1].

Şile: Bir bitki adı [Oky. I. 876].

Şibrim: Şibrem, ağaç sütleğeni [TN 71b.18, 72a.7, 77b.2, 77b.7] krş. *şembrak*.

Şimrâh< Ar.: Hurma veya üzüm budağı, salkımı [OTAL s.999].

Şimşâd< Far.: Şimşir [OTAL s.999; MOL s.475; Şeyhî G.LXI/7; Amrî 48-1, 4; Bakî 141/G.95.3; Fuzûlî 170/G.XLVI.4; Nevî 259/G.48.2; Yahya 428/G.233.4].

Şimşek ağacı: Şam diyarına ait bir ağaç [Oky. III. 332].

Şitevî~Şiteviyye< Ar.: Kış sebzesi [OTAL s.1001].

Şuîr< Ar.: Arpa [MOL s.476].

Şücer< Ar.: Ağaççık, çalı [OTAL s.1004] krş. *şüceyre*.

Şüceyre< Ar.: Ağaççık, çalı [OTAL s.1004] krş. *şücer*.

Şükûfe< Far.: Çiçek [MOL s.477; Şeyhî K.IX/9; T.Yah. K/35/12; Amrî 17-3; Leh.Osm. s.830; Bakî 166/G.134.2; Fuzûlî 16/K.1.17; Hayalî 228/G.4.4; Nevî 233/G.4.4].

Şûrb-ül-habeş< Ar.: Hekimlikte kullanılan kurt dökücü bir ilâç [OTAL s.1005].

Şütü-hâr< Far.: Deve dikenini [OTAL s.1006].

Şüveyke: Ufak diken [Leh.Osm. s.830].

-T-

Tabil< Ar.: Nane, biber, tarçın, karanfil gibi şeyler [OTAL s.1011].

Tag gülî: Bir bitki adı [Oky. III. 278].

Tag üzümi: Mevzek [Mü.Şi. 39b].

Tahıl: Hububat [YZ s.XIX; Kam.Tür. s.375].

Tâk< Far.: Üzüm ağacı, asma [MOL s.486].

Takîet-ür-ruhbân< Ar.:Yaprakları ishal yapan bir ot [OTAL s.1026].

Talh< Ar.: Zamk ağacı [OTAL s.1029; MOL s.489].

Tane: Habbe, tohum tanesi [Leh.Osm. s.838].

Tarı: Darı [DKK 125-10].

Taru: Darı, mısır [KG 63B.5, 110B.1, 111B.4, 122B.4; Edv. 45a; HS 13b; Mü.Şi. 22b; Yadigâr. 169b].

Tatluca ot: Bir bitki adı [Oky. III.537] krş. *karaman kimyonu*.

Tatula: Bir ağaç adı [Oky. III. 403] .

Tâtûle< Far.: Tatula [OTAL s.1040] krş. *tâtûre*.

Tâtûre< Ar.: Tatula [OTAL s.1040] krş. *tâtûle*.

Tavşan kulagı: Bir bitki adı [Oky. II. 841].

Tavşancıl otı: Bir bitki adı [Oky. II. 15].

Teber-hûn< Far.: Kızılsöğüt [OTAL s.1047].

Tefâfih< Ar.: Elmalar [OTAL s.1056].

Teke sakalı: Bir bitki adı [Oky. III. 723; Edv. 45a; Mü.Şi. 98b].

Telh-bâr< Far.: Acı olan meyve [MOL s.514; OTAL s.1070].

Temr< Ar.: Hurma [OTAL s.1074; MOL s .517; TN 28b.14] krş. *nahl*.

Temre< Ar.: Bir tek hurma [OTAL s.1074].

Temr-i Hindî< Ar.: Hind hurması, demirhindi [OTAL s.1074].

Temürhindi: Demirhindi [Edv.14a; HS16a; Mcr.18a; Mü.Şi. 6a; Yadigâr. 74b].

Tenbâkü< Far.: Nargile ile içilen maruf nebat, tömbeki [MOL s.519].

Tenbûl< Far.: Hindistan halkının, dişlerini temizlemek, dudaklarını kızartmak için çiğnedikleri bir yaprak veren biber ağacı [OTAL s.1077].

Tennûb< Ar.: Norveç çamı; beyaz köknar [OTAL s.1080].

Tennûb-i kâzib< Ar.: Katran ağacı [OTAL s.1080].

Tennûbiyye< Ar.: Çamgiller [OTAL s.1080].

Tere< Far.: Tere, turpgillerden bir bitki, sebze, sebzemat [LK12a.2, 12a.5; TN 32b.13, 57a.10, 31b.10; Oky. II. 538; EATSKÇ 8a/1; Leh.Lug. s.649; OTAL s.1084; TarS. V. s.3792; Yadigâr. 4-1].

Tere türe: Tereotu gibi yenir sebzeler [TarS. V. s.3794; Tez.Ün. 172-1].

Tere tohumı: Bir bitki adı [Oky. II. 892].

Terme: Yaban turpu [Leh.Osm. s.856].

Termiya< Yun.: Acı bakla [Tuh.Müb. 54a-D].

Tervend< Far.: Turfanda meyve [OTAL s.1087].

Teşzîb< Ar.: Arza yakın olarak birçok fidan veren bir cins nebat [OTAL s.1098].

Tetiri: Somak ağacı [TarS. V. s.3796; Cam.Fa. 1-17].

Tırnak otı: Bir bitki adı [Oky. II. 15].

Tibn: Saman [Leh.Osm. s.862].

Tiken: Diken [Oky. III. 286].

Tilki kuyruğu: Bir bitki adı [Oky. I. 134].

Tilki taşığı: Bir bitki adı [Oky. I. 617].

Tîn< Ar.: İncir [OTAL s.1110; MOL s. 539; Leh.Osm. s.863].

Tiryâk< Ar.: Afyon [OTAL s.1110; Tuh.Müb. 57 b-1].

Tiryâk-ı rustaiyân< Ar.: Sarımsak [OTAL s.1110].

Tohum< Ar.: Tohum [MOL s. 535; Şeyhî G.XIV/3; RB 40a/1, 41a/12, 40a/10].

Tohum: Tohum [Leh.Osm. s.863].

Tomalan: Domalan, Arap mantarı, keme [Edv. 74a; Mü.Şi. 27a].

Toñuzagırşığı: Şalgam, yerelması [YTS s.210; Oky. I. 357; Yadiğâr. 39a].

Toñuzotu: Eğreltiotu [YTS s.210].

Topalak: Tıp bitkisi, kırk boğum, suut kökü [Oky. I. 623; Edv. 44a; Mcr. 26a; Mü.Şi. 56b; Yadiğâr. 107b].

Torak otı: Dere otu, rezene [Edv. 45a; HS 60a; Mcr. 13a; Mü.Şi. 82a; Yadiğâr. 51b].

Torak otu: Dere otu, rezene [Tuh.Müb. 45b-10].

Tübâ< Ar.: Tuba ağacı, cennette bir ağaç, cenneti gölgeleyen ilâhî ağaç [Şeyhî G.CXL/2; T.Yah. K/19/4; Bakî 178/G.153.1; Fuzûlî 139/G.XV.3; Hayalî 105/G.17.2; Nev'î 376/G.245.3; Yahya 279/G.1.6; Amrî 38-1; KL 45b,5].

Tübi< Ar.: Tuba ağacı, cennette bir ağaç, cenneti gölgeleyen ilâhî ağaç [Şeyhî K.VII/8, Mus.V/5-3, G.CIV/3, G.CXXXV/2, G.CLIII/5].

Tufeyliyyât< Ar.: Kendi başlarına beslenemeyip başkalarının kökleriyle veya kanlarıyla beslenen bitkiler [OTAL s.1112].

Tuffâh< Ar.: Elma [OTAL s.1112].

Tuffâh-ı Lübnân< Ar.: Cebel-i Lübnan'da yetişen çok nefis bir elma [OTAL s.1112].

Tuffâh-ül-arz< Ar.: Yer elması [OTAL s.1112].

Tuhm< Far.: Tohum [OTAL s.1112].

Tul 'avrat yapragı: Yapışkan bir ot [Oky. II. 841].

Turak otı: Dere otu [TN 71b.14].

Turb< Far.: Turp [Tuh.Müb. 45b-9].

Turfanda: Taze meyve [Leh.Osm. s.864].

Turp: Turp [Leh.Lug. s.663; Oky. III. 310].

Turunc< Far.: Turunç [OTAL s.1114; T.Yah.G/305/1; TN 26b.15; RB 44b/5, 20a73, 7a/10].

Turuncî şeyh < Far.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL s.1114].

Turuncî uşşâkî< Far.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL s.1114].

Turunç< Far.: Turunç [MOL s.540; Tuh.Müb. 29b-D].

Turuşe< Far.: Kuzukulağı [MOL s.540].

Tût< Far.: Dut [OTAL s.1114; MOL s.540; RB 44b/7, 15a/4; DKK 256-11].

Tût-i şevkî< Far.: Böğürtlen [OTAL s.1114].

Tûtiyye< Ar.: Dutgiller [OTAL s.1114].

Tuzla otı: Çogan [Yadigâr. 224b].

Tüftâh< Ar.: Elma [MOL s.541].

Tüftahü'l-arz: Yer elması [MOL s.541].

Türb< Far.: Turp [OTAL s.1114; MOL s.541].

Türk-i rüstâyân: Sarımsak [OTAL s.1115].

Türmüş< Ar.: Acı bakla [OTAL s.1115].

Türüşe< Far.: Kuzukulağı [OTAL s.1115].

-U-

Uçmak ağaçları: Cennet ağaçları, bitkileri [TN 75a.3-4, 77b.18].

Uçmak narları: Cennet narları [TN 28a.2].

- ‘**Üd**< Ar.: Öd ağacı [MOL s.543; Şeyhî G.X/7, G.XVI/4, G.XVIII/2, G.LVI/5 OTAL s.11169; Bakî 293/G.330.1; Hayalî 121/G.6.1; Nev’î 362/G.222.3; Yahya 450/G.270].
- ‘**Üd ağacı**< Ar.: Öd ağacı [T.Yah.K/129/13; Tuh.Müb. 45b-4; Oky. III. 359; Amrî 55-7; RB 32a/15].
- ‘**Üd-ı hindî**: Aslı Hint’ten gelen, odunu yanarken güzel kokulu bir tütsü veren öğütülerek tozu burna çekildiğinde bazı hastalıklara iyi gelen şifalı bir ağaç [TN 25b.15, 48b.7, 48b.9, 52.4, 52b.7, 52b.14, 52b.15, 76a.10-11, 76a.14, 80b.19, 81a.6, 81a.9, 81b.19, 82a.1, 83a.11-12].
- Üdî**< Ar.: Ut biçiminde olan yapraklar, bitkiler [OTAL s.1117].
- Uflāmūr**< Yun. *phlamuri*: İhlamur [RB 28a/1, 29a/7, 26b/1].
- Ukhuvân**< Ar.: Papatya [OTAL s.1118; MOL s.543].
- Ulama yonca**: Bir bitki adı [Oky. I. 134].
- Unkûd**: Salkım [Leh.Osm. s.866].
- ‘**Unnâb**< Ar.: Hünnap, kızıl içde, bir çeşit kırmızı, güzel kokulu dağ yemişi [Şeyhî Mus.II/7-6; RB 11a/2; Leh.Osm. s.866; OTAL s.1122].
- Unnâbiyye**< Ar.: Hünnapgiller [OTAL s.1122].
- Unsul**< Ar.: Adasoğanı [OTAL s.1122].
- Unsur**: Ada soğanı [Leh.Osm. s.866].
- Urcûn**< Ar.: Kurumuş hurma dalı [OTAL s.11229].
- Uşb**< Ar.: Taze ot [OTAL s.1123; MOL s. 545].
- Uşîr**< Ar.: Taze ot [OTAL s.1123].
- Utm~Utûm**< Ar.: Yabanî zeytin ağacı [OTAL s.1124].
- Utme**< Osm.: Zeytinimsi meyve (hünnap, içde...) [OTAL s.1124].
- Uyûn-ül-bakar**< Ar.: İri ve siyah taneli bir çeşit üzüm [OTAL s.1124].

-Ü-

- Üksûs**< Ar.: Sarmaşık [OTAL s.11269].
- Ükşûş**< Ar.: Bağ sarmaşığı, tohumuz sarmaşık [OTAL s.1126].
- Ükül**< Ar.: Meyve [OTAL s.1126].

Ümlûc< Ar.: 1. Servi yaprağına benzeyen uzun, karışık bir ot 2. Yaprak [OTAL s.1127].

Ünnâb: Yemiş [Leh.Lug. s.688].

Ürün: Kır otu [TarS. V. s.4084; Kara.103].

Üşnân: Kalye otu [Leh.Osm. s.869].

Üşne< Ar.: Yosun [MOL s.548].

Ütrüc~Ütrücce< Ar.: Ağaç kavunu [OTAL s.1130; Leh.Osm. s.870].

Üvez agacı: Karaağaç [TarS. V. s.4127; Deş.104-1].

Üzerlik tohumu: Üzerlik tohumu [Leh.Lug. s.692].

Üzn-ül-himâr< Ar.: Eşekkulağı, karakafes denilen bitki [OTAL s.1131].

Üzüm: Üzüm [EATSKÇ 40b/2, 42/2; KG 101b.6, 101b.14, 102a.3, 122b.14; TN 28a.5, 28a.7, 38a.2, 62b.13; Mü.Şi.4a/10; KL 32a,14 DKK 160-8; Oky.III.547; EATSKT 142b/11; Leh.Lug. s.693; Fütüh. 23a/19, 185a/1; Edv. 31a; Mcr. 38a; HS 24a; Mü.Şi. 4a].

Üzüm çekirdeği: Üzüm çekirdeği [TN 70b.10].

-V-

Vâhir< Ar.: Diken [OTAL s.1133; MOL s.549].

Van güli: Bir bitki adı [Oky. II. 139].

Varak< Ar.: Yaprak [MOL s.551].

Varsama: Keklik otu, barsama otu [Mü.Şi. 45a].

Venbel otu: Cehri, boyacı diken, çeşitli türleri bulunur [Edv. 41b].

Veratika: Bir bitki adı [Oky. III. 261].

Verd< Ar.: Gül, gül yaprağı [Şeyhî Mus.III/1-5; Leh.Osm. s.875].

Verdiyye< Ar.: Gülgiller [OTAL s.1147].

Veysere: Ak gül [Leh.Osm. s.876].

Vırâk< Ar.: Yapraklar [OTAL s.1050] krş. *evrâk*.

Virek: Kavun [DKK 12-11].

Vürd< Ar.: Güller [OTAL s.1153].

-Y-

Yâbân kişnici: Su teresi, cırcır [TN 57a.9, 32b.19].

Yaban baklası: Bir bitki adı [Oky. III.144].

Yaban biberi agacı: Bir ağaç adı [Oky. II. 296].

Yaban cevizi: Yaprığı söğüt yaprağına benzeyen bir bitki [Oky. I. 353].

Yaban cevizi agacı: Yaban cevizi ağacı [Oky. II. 2].

Yaban darısı: Bir bitki adı [Oky. III. 411].

Yaban feslegeni: Bir bitki adı [Oky. I. 342].

Yaban gülü: Yaban gülü [Oky. III. 28].

Yaban ħardalı: Bir bitki adı [Oky. II. 320].

Yaban ħavucu: Yaban havucu [Oky. I. 466].

Yaban inciri agacı: Bir ağaç adı [Oky. II. 464].

Yabanî-tirfil: Karayonca, dağyoncası [TarS. VI. s.4181; Bürh. 228].

Yaban kızılıcık agacı: Bir ağaç adı [Oky. III. 707].

Yaban noħudı: Bir bitki adı [Oky. I. 522].

Yaban pelini: Koyu yeşil rengi olan bir bitki [Oky. III. 218].

Yaban pırasası: Bir bitki adı [Oky. II. 468].

Yaban sarmısagı: Yabanî sarımsak [Mcr. 20b; Yedigâr. 82a, 118a].

Yaban soganı: Ada soğanı [Mü.Şi. 143b; Yedigâr 121b].

Yaban sünbülü: Bir bitki adı [Oky. III. 899].

Yaban şehdānesi: Bir bitki adı [Oky. III. 650].

Yaban yāsemini: Yaban yasemini [Oky. III. 868].

Yaban yulafı: Bir bitki adı [Oky. I. 856].

Yaban zeytünü: Yaban zeytini [Oky. III. 388].

Yabanî gül: Ağustos gülü denilen çiçek [Oky. II. 122].

Yabanî kızılıcık agacı: Uzun ve düz bir ağaç [Oky. II. 107].

Yabanî leylāk: Söğüt ağacının yabanî çeşidine denir [Oky. II. 768].

Yabanî tere: Kırmızı çiçekleri olan bir bitki [Oky. II. 866].

Yabanî zeytün agacı: Yabanî zeytin ağacı [Oky. III. 510].

Yakı otı: Sazlık türü [Oky. II. 743].

Yaktūn< Far.: 1. Kabak ağacı 2. Kavun, karpuz, hıyar gibi toprakta uzanıp yetişen bitki [OTAL s.1155].

Yandık otı: Bir bitki adı [Oky. III. 410].

Yantak: Yandak, deve dikenini [Edv.41a; Mü.Şi. 76b].

Yapışkan otı: Bir bitki adı [Oky. III. 591].

Yaprak~Yaprag: Yaprak [TN 75b.7; Şeyhî Mus.III/1-9, G.CLXXIV/6; Leh.Lug. s.714; RB 29b/10, 37b/6; Kabus. 112b/4].

Yara otı: Karnı yarık tohum dedikleri bitki [Oky. III. 588].

Yapraq: Yaprak [Şef.KE 361-14].

Yarma şeftali:Çekirdeğinden yarıp ayrılan şeftali [Oky. III. 44].

Yarpuz: Yarpuz [Tuh.Müb 45b-9; Oky. II. 880; Mcr. 31a; Mü.Şi.77a; Yadigâr. 52b].

Yâs< Far.: Yasemin [MOL s .560].

Yâsem< Far.: Yasemin [OTAL s.1156].

Yâsemen~Yâsemîn< Far.: Yasemin beyaz veya sarı renkli bazen pembe çiçek açan bir ağaç ve bu ağaççığın güzel kokulu çiçeği [OTAL s.1156; MOL s. 560] krş. *yâsemûn*.

Yâsemîn: Yasemin [Oky. II. 477].

Yâsemîn< Far.: Çiçekleri güzel kokan, sarmaşık cinsinden bir ağaç [Amrî 118-1; Leh.Osm. s.879; RB 11a/3].

Yâsemûn< Far.:Yasemin [OTAL s.1156] krş. *yâsemen~yâsemîn*.

Yaş hurmâ: Taze hurma, rutab [TN 65a.19, 69a.7, 69a.8, 69a.9].

Yavşan: Yavşan otu, sancı için ilâç olarak kaynatılıp içilen ve kinin gibi çok acı olan bir yaban otu , çok acı yabani bir süpürge otu [DKK 248-4; TN 72a.3, 84b.13; Oky. II. 107; Mü.Şi. 125b].

Yavşan yapragı: Yavşan otunun zehirli hayvanların gelmemesi için tütüsüsü yapılan yaprağı [TN 84b.14].

Yebruh< Ar.: Bir bitki [Tuh.Müb. 54b-D].

Yebrûh-üs-sanem< Ar.: İnsan kökü denilen bitki, kankurutan [OTAL s.1157].

Yeleli mantar: Küçük ve beyaz mantar [Oky. I. 506] krş. *ak mantar*.

Yelencûc: Öd ağacı [Leh.Osm. s.880].

Yemiş: Meyve, yemiş [LK 32a.6, 53b.2, YZ s.XXIII; TN 29b.10, 71a.17; Leh.Lug. s.736; RB 11b/11, 20b79, 36a/5 KL 11a,3, 32a,10,12; Tuh.Müb. 55b-11; Fütüh. 9b/14].

Yer çamı: Bir bitki adı [Oky. II. 809].

Yer palamudı: Yaprığı hindiba yaprağına benzeyen bir bitki [Oky. II. 459].

Yılan bıçağı: Yılan bıçağı otu [Edv.44b; Mü.Şi. 71a].

Yılan boncuğı: Dana ayağı, yılan boncuğı [Edv. 8b; Mü.Şi. 128a].

Yılan sarımsağı: Yabanî sarımsak (?) [Mcr.20b; Mü.Şi. 71a].

Yılan yasdığı: Ebucehil kavunu tazında küçük, kırmızı, yeşil, sarı ve alaca olan bir bitki [Oky. II. 844].

Yılan yasdığı: Dana ayağı [Yadigâr. 221a].

Yılgıc: Ebucehil kavunu tarzında olan bir bitki [Oky. III. 492].

Yılgin: Ilgın ağacı [TarS. VI. s.4582; Yadigâr. 57-1; Leys.Mu.166-2; Şeh. Ş. 603; Deş.48; Caf. 3-1; Men.Av. 166; Şamil. 80; Bab. 2, 259

Yılgun: Ilgın ağacı ve yemişi [YTS s.2449; Yadigâr. 176a].

Yırtıcılar ağacı: Ulu ağaç ismi [Oky. I. 362].

Yıylagaç: Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve [TarS. VI. s.4587] krş. *yıylagaç~ yıylakaç~ yıylanguç~ yıylankaç~ yıylankıç~ yıylankuç~yiglengeç*.

Yıylagaç: Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve [TarS. VI. s.4587] krş. *yıylagaç~ yıylakaç~ yıylanguç~ yıylankaç~ yıylankıç~ yıylankuç~yiglengeç*.

Yıylakaç: Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve [TarS. VI. s.4587] krş. *yıylagaç~ yıylagaç~ yıylanguç~ yıylankaç~ yıylankıç~ yıylankuç~yiglengeç*.

Yıylanguç: Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve [TarS. VI. s.4587] krş. *yıylagaç~ yıylakaç~ yıylanguç~ yıylankaç~ yıylankıç~ yıylankuç~yiglengeç*.

Yıylankaç: Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve [TarS. VI. s.4587] krş. *yıylagaç~ yıylakaç~ yıylanguç~ yıylagaç~ yıylankıç~ yıylankuç~yiglengeç*.

Yıylankıç: Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve [TarS.VI.s.4587] krş. *yıylagıç~ yıylakaç~ yıylanguç~ yıylagaç~ yıylankuç~yiglenceç*.

Yıylankuç: Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve [TarS. VI. s.4587] krş. *yıylagıç~ yıylakaç~ yıylanguç~ yıylagaç~ yıylankıç~ yiglenceç*.

Yiglenceç: Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve [TarS. VI. s.4595; Miftah. 84; Ah. 560; Caf. 95-1; Şamil. 58; Deş. 197-2] krş. *yıylagıç~ yıylakaç~ yıylanguç~ yıylagaç~ yıylankıç~ yıylankuç*.

Yemiş: Yemiş, meyve [YTS s.246; KG 111a.14, 111b.4, 157b.1; Şeyhî G.CC/4; LK 13a.8; Dâi 53/1, 53a/2, 89/17; EATSKT 143a/2, 149a/10, 419a/8, 161b/8, 170b/71; KEMŞ 232b; Y.Emre II. s.486 ; Şef.KE 368-4; SN2953 EATSKÇ 4a/3, 17a/3, 21a/7, 42a/3; TarS. VI. s.4602; Işk. 163-1; Melhame. 50-2; Müneb. 137-2; Bektaş. 165; İbrahim. 19-2; Maarif. 176; Çeng. 192; Hazain. 31-1; Muham. 372; Ferec. 225; Güzide. 13; Şamil. 388; Kabus. 12b/11, 12b/12, 45b/13, 46a/3; Fütüh. 7a/15].

Yonca: Yonca [Leh.Lug. s.756; Oky. II. 390; Ş.Sül. 309; Edv. 46a; Yadigâr.136a].

Yonca otı: Yonca otu [Oky. II. 271].

Yosun: Yosun [Oky. II. 7].

Yulaf: Yulaf [Hayalî 162/G.80.4; Nev'î 566/Kıt.2.7].

Yund dişi. Ağır kestane, acıçığdem [Edv. 42b].

Yüzerlik: Yüzerlik otu [Mcr. 21a; Mü.Şi. 109b; Yadigâr.181a; Edv. 6a].

-Z-

Za'ferân< Ar.: Safran [OTAL s.1164; MOL s.563; TN 40b.3, 47a.12, 52b.10, 75a.17; Şeyhî Mus.I/6-5; RB 41b/12; Bakî 284/G.315.4; Hayalî 341/G.7.1; Nev'î 265/G.59.1].

Za'ferân-ı Yemen< Ar.: Yemen safranı [OTAL s.1164].

Zâhil< Ar.: Zakkum ağacı [OTAL s.1164].

Zakkum< Ar.: 1.Zakkum ağacı, ağu ağacı 2. Cehennemde yetişen bir ağaç [OTAL s.1166] krş. *zâhil*.

Zakkum ağacı: Zakkum ağacı [Oky. III. 210].

Zambak: Zambak [Leh.Lug. s.777] krş. *zanbak*.

Zanbak< Ar.: Zambak [OTAL s.1168; Oky.II.921; Bakî 167/G.134.5; Fuzûlî 36/K.VIII.23; Nev'î 265/G.59.1] krş. *zambak*.

Zegrek: Keten tohumu [TarS. VI. s.4805; Terceman. 158; Sic.K. 3,102].

Zehr< Ar.: Çiçek [OTAL s.1175] krş. *şûkûfe*.

Zehre< Ar.: Çiçek [MOL s.567].

Zenbakiyye <Ar.: Zambakgiller (çiğdem, lâle, soğan, pırasa, zambak gibi bitkileri içine alan familya) [OTAL s.1178].

Zencebîl< Ar.: Zencefil [OTAL s.1178].

Zencebîliyye< Ar.: Zencefilgiller [OTAL s.1178].

Zencefil< Ar.: Hindistan ve Malezya'da kalın ve yumuşak köksaplı bir bitki [OTAL s.1178 MOL s.568; Leh.Lug. s.778; Leh.Osm. s.887].

Zer-âlû<Far.: Zerdali [MOL s.569].

Zerâvend< Far.: İlâçlarda kullanılan bir cins bitki, loğusa otu [OTAL s.1180].

Zeravendi< Far.: İlâç yapımında kullanılan bir bitki, loğusa otu [Tuh. Müb. 48b-D].

Zerâvendî< Far.: Yaprakları ve çiçekleri zeravende benzeyen bitkiler [OTAL s.1180].

Zerdali: Zerdali [Leh.Lug. s.779].

Zerd-âlû< Far.: Sarı erik, zerdali [OTAL s.1180].

Zerde< Far.: Safran [OTAL s.1180].

Zerrîn-kadeh< Far. Ar.: Nergis çiçeği [OTAL s.1181].

Zevâhir<Ar.: Çiçek [MOL s.569].

Zeyt< Ar. *zeytûn*: Zeytin ağacı [MOL s.570; RB 16a/1, 27b/13] krş. *zeytûn*.

Zeytin: Zeytin [Leh.Osm. s.888].

Zeytûn ağacı: Zeytin ağacı [TN 25b.13].

Zeytûn<Ar.: Zeytin [TN 25a.13; RB 4b/3, 16a/7, 16a/2; Fütüh. 157a/17; OTAL s.1184] krş. *zeyt*.

Zeytûniyye< Ar.: Zeytingiller [OTAL s.1184].

Zeytûn< Ar.: Zeytin [Tuh.Müb. 29 b-D].

IV. BÖLÜM

TARİHÎ TÜRK LEHÇELERİNDEKİ KULLANIMLARINA GÖRE BİTKİ İSİMLERİNİN TOPLU DİZİNİ

Aba başı (Yer mürveri): Kar.

Abanoz (Hindistan'da elde edilen pek sert ve siyah ağaç): Osm.

Abanūs < Ar. (Kerestesi siyah ve sert bir ağaç): Kıp.

Abd-ül-lezîz < Ar. (Akdeniz bölgesinde ve Afrika'da yetişen bir ağacın dut
kurusuna benzeyen yağlı ve tatlımsı bir meyvesi): Osm.

‘**Abher** < Ar.: (1. Nergis çiçeği 2. Yasemin 3. Zerrinkadeh çiçeği): Kıp.; Çağ.,
EAT, Osm.

Âbnûs agacı (Bir cins siyah ağaç): Osm.

Âbnûs (Malûm bir nevi sert ve siyah ağaç, abanoz): Çağ.; Osm.

Abnûsiyye < Far. (Abanozgiller): Osm.

Abra (Arpa): Uyg.

Âbû < Far. (Nilüfer çiçeği): Osm.

Âc < Far. (İlgın): Osm.

Acı bādām (Acı badem): Osm.

Acı bādām agacı (Acı badem ağacı): Osm.

Acı bakla (Yabanî bakla): Osm., EAT.

Acı ılgın agacı (Acı ılgın ağacı): Osm.

Acı marul (Hindiba, yaban marulu): EAT., Osm.

Acırga (Yaban turpu): Osm.

Acı yavşan (Veronika denen bitki, pelin): EAT., Osm.

Acur (Rus hıyarı): Osm.

‘**Acve** < Far. (Medine’de yetişen bir cins kaliteli hurma olup, cennetten
geldiğine inanılır): Kıp., EAT.

‘**Acve hurmā** (Acve hurması, Medine’de yetişen ve şifa olarak da kullanılan
bir cins kaliteli hurma): EAT.

Açı erenge (Turp): Kıp.

Açıkağız (Bir cins çiçek): Osm.

Ada soganı (Ada soğanı): Osm.

‘Ades< Ar. (Mercimek): EAT., Osm.

Adese< Ar. (Mercimek): Osm.

Ağrık (Ayrık otu): Kar.

Ağır kesdāne (Acıçığdem): EAT.

Agu kunduz (Aksırdıcı bir ot): Osm.

Agu kunduzı (Aksırık otu, kündüs): EAT., Osm.

Afilgı (Bir deniz ağacı): Kar.

Afrıyyūn< Ar. (Bir bitki adı): Kıp.

Afs< Ar. (Mazı denilen tane): Osm.

Âftāb-perest< Far. (1. Nilüfer çiçeği 2. Ayçiçeği): Osm.

Agac kavunu (Ağaç kavunu): Kıp.

Agac südlikenı (Mercimeğe benzeyen taneleri olan bir bitki): Osm.

Agac yosunu (Pelit ve çam ağaçlarında olur): Osm.

Ağaç çilegi (Çileğe ve daha çok böğürtlen meyvesine benzeyen fakat ondan büyük olan güzel kokulu bir meyve): Osm.

Ağaç kavunu (Turunç; limona benzer fakat daha büyük ve kabuğu pek kalın bir meyvedir): EAT., Osm.

Ağaç lâlesi (Lâlenin ağaçta yetişen cinsi): Osm.

Ağaç sütlegeni (İçinde süt gibi beyaz bir sıvı dolaşan bitki çeşidi): Osm.

Ağaç şakâyıkı (Yer şakayıkına karşılık küçük bir ağaçta açan şakayık çiçeği): Osm.

Ağaç (Ağaç): Hrzm., Kıp., EAT., Osm.

Agaş (Ağaç): Kıp.

Agı agacı (Zakkum): Osm.

Agız otı (Ağız ağrısı için kullanılan ilâç): Osm.

Agu agacı (Zakkum): EAT., Osm.

Agustos güli (Yabanî gül): Osm.

Agustos gülü (Yabanî gül): Osm.

Agzı açık tohumu (Nohut kadar kara tane): Osm.

Agzı açık (Hindistan'da yetişen zambağa benzer sarımsı güzel kokulu çiçeği olan ve tohumu ilâç olarak kullanılan bir bitki): Osm.

Ahbel< Ar. (Böğrölce tânesi): Osm.

Ahkûk< Far. (Ham zerdali): Osm.

Ahlat (Yabanî armut ağacı): Osm.

Ahnâsiyye< Ar. (Ananasgiller): Osm.

Ak ağaç (Kayın ağacı türlerinden kerestelik bir ağaç): Osm.

Ak asma (Meyvesi dibâgatte kullanılan bir sarmaşık): Osm.

Ak haşhaş (Ak haşhaş): Osm.

Ak ılgın (Ak ılgın): Osm.

Ak kavak (Bir ağaç adı): Osm.

Ak pelin (Bir bitki): Osm.

Ak yagak (İç ceviz, iyi ceviz): Kar.

Ak yavşan (Karın ağrılarında ilâç olarak kullanılan bir çeşit kokulu ot): Osm.

Ak zanbak (Ak zambak): Osm.

Akasya (Bir ağaç çeşidi): Osm.

Akca kavak (Bir tür kavak): Osm.

Akça ağacı (Bir ağaç adı): Osm.

Akça ağaç (Bir cins orman ağacı): Osm.

Akça kavak (Bir cins kavak [?], söğüt): Osm.

Akça ot (Bir bitki adı [?]): EAT.

Ak mantar (Beyaz küçük bir çeşit mantar): Osm.

Ak ot (Haşhaşın bir çeşidi): Osm.

Ak sarmaşık (Evren gülü, bin kulaç ve ak asma da denilen sarmaşık): Osm.

Ala baş (Lahana ile mübeyyendir ki Farisî'de "kelem" derler): Osm.

Ala cehre (Sarı renk vermek için kullanılan bir kök): Osm.

‘**Alaf**< Ar. (Ot, yem, saman): Hrzm., EAT.

A‘lâf< Ar. (Otlar, samanlar): Osm.

Alçu (Bir tür yemiş): Kıp.

Alef< Ar.(Ot, saman, yulaf): Osm.

Alıc (Alıç denilen dağ yemişi): Osm.

Alıc ağacı (Gülgillerden kırlarda yetişen yabanî bir ağaç): Osm.

Alıç (Yabanî erik çeşitlerindendir): Osm.

Alımla (Elma): Uyg.

‘**Alif**< Ar. (Ot, yem, saman): Hrz., EAT.

Âlî kadr< Ar. (Meşhur bir çeşit lâle): Osm.

Alkam< Ar. (Acı hıyar): Osm.

Alma< Oğ. (Elma): Kar., Kıp., Çağ., EAT., Osm.

Almıla (Elma): Kar.

Altın otu (Bir bitki adı): Osm.

Altıntop (Anber çiçeği): Osm.

Âlû I< Far. (Erik): Osm.

Âlû II< Far. (Şeftali): Kıp.

Âlû-bâlû< Far. (Vişne): Osm.

Aluç (Şeftali): Kar., Kıp., EAT., Osm.

Aluçın (Yenilen boğumlu bir ot): Kar.

Âlû-gürde< Far. (Can eriği): Osm.

Âlû-yi Buhârâ (Türkistan eriği): Osm.

Aman (Meşe ağacı): Kıp.

Amrtapada< Skr. *amrtapattra* (Bir ağacın adı): Uyg.

Amşuy (Bir çeşit sarı erik): Kar.

Amula< Skr. *āmalaka* (Helile ağacı ve meyvesi): Çağ.

Anār< Far. (Nar; nargillerden ağaç ve meyvesi): Çağ.

Anba< Skr. *anb* (Hint kirazı; sakız ağacıgillerden bir ağaç ve meyvesi): Çağ.

Anbalī< Far. *anbala*, Hint. *imlī*, Skr. *amlika* (Demirhindi< temr-i Hindî; baklagillerden sıcak iklimlerde yetişen bir ağaç ve meyvesi): Çağ.

‘**Anber kabuğı** (Tarçın çeşididir): Osm.

Anberiyye< Ar. (Yayla çiçeği): Osm.

Ancelika (Melik otu): Osm.

Ancīr< Far. (İncir; dutgillerden bir ağaç ve meyvesi): Çağ.

Andız (Türk otu): Osm.

Anduz (Andız otu, kökü ilâç olarak kullanılan bir ot): Kıp., EAT., Osm.

Anduz agacı (Yabanî servi): Osm.

Angduz (Andız otu): Kar.

Antuz I (Ardıç nevinden bir çalı): Kıp.

Antuz II (Andız otu, eskiden ilâç olarak kullanılan bir ot): Kıp.

‘**Arabistân inciri** (Erkek incir): Osm.

‘**Arabistan kirası** (Sedir ağacı): Osm.

‘**Arabistan mişesi** (Balut ağacı türü): Osm.

‘**Aran**< Ar. (Bıcılğan otu): Kıp.

Arbuz (Karpuz): Kar.

Ardıç (Ardıç, dağ servisi): EAT., Osm.

Ardıç ağacı (Ardıç ağacı): EAT., Osm.

Arduc (Ardıç ağacı ve yemişi): EAT.

Arduç (Ardıç ağacı): Kıp., EAT.

Arduk (Ardıç ağacı): Kıp.

Arđutal (Hamam otu): Kar.

Arđhun ağacı (Çulhaların bezi dokudukça üzerine sardıkları ağaç): Osm.

Armut ağacı (Armut ağacı): EAT.

‘**Asfūr**< Ar. (Safran): Kıp.

‘**Asıb**< Ar. (Yaş ot): Kıp.

Aş inciri (Küçük cins incir): Osm.

Ar‘ar< Ar. (Dağ servisi, dikenli ardıç): Osm.

Arfa (Arpa): Hrzm.

Arı otı (Kırmızı ve sarı renkli, arıların çokca kondukları bir kır çiçeği): Osm.

Armūd< Far. *emrūd* (Armut): Kıp., Osm.

Armut ağacı (Armut ağacı): EAT.

Armut< Far. *emrūd* (Armut): Kıp., Kar., EAT., Osm.

Arpa (Arpa): Kar., Uyg., Hrzm. Kıp., EAT., Osm.

Arpagan (Arpaya benzer başağı bulunan evini bulunmayan bir bitki): Kar.

Arslan dili (Arslan dili denilen bitki): Osm.

Artuç (Ardıç ağacı): Kar., Uyg., Hrzm.

Artun (Kimyon): Uyg.

Aru< Ar. (Yemiş vermeyen bir dağ ağacı): Osm.

Arubat (Demirhindi): Kar.

Arûsân-ı baĝ (Tarla çiçekleri): Osm.

Arûsân-ı çemen (Çimenlik çiçekleri): Osm.

Arut ot (Bir yıl önceden artan kuru ot): Kar.

Ârz < Far. (Ardıç denilen ağaç): Osm.

Âs < Ar. (Mersin ağacı): Kıp. Osm.

Âsârûn < Far. (Kedi otu): Osm.

Asel-i Dâvud (Bir çeşit kına çiçeği): Osm.

Asi (Kara ağaç): Osm.

Asma (Üzüm ağacı): Kıp., Osm.

Âsmâr < Far. (Mersin ağacı): Osm.

Aspur çiçeği (Sarı boya olarak kullanılan yabanî safran): Osm.

Aş (Yem, tahıl): Kıp.

A^cşâb < Ar. (Taze ve yeşil otlar): Osm.

A^cşâbe < Ar. (Otlar): Osm.

Aşb < Ar. (Yaş ot): Osm.

Aşı (Mısır tanesi): Kıp.

Aşlıg (Buğday): Hrzm., Kıp., Çağ.

Aşlık (Tahıl, hububat): Hrzm., Kıp., Çağ.

At kasnısı (Bir çeşit zamk veren bitki): Osm

At kuyruğı (At kuyruğu, boğumluca ot): Osm.

Ata soganı (Ata soğanı): Osm.

Atgak (Sarı renkte bir bitki): Kar.

Av(?)n (Ağaç): Kar.

Avkuş (Mürdük ve mürdümük de denilen bir bitki): EAT.

Avsak (Kavak ağacı): Kıp.

Avsec I (Yaş hurma): EAT.

Avsec II < Ar. (Böğürtlen): EAT.

Avsec III < Ar. (Yaban çileği, kızıl diken, geyik diken): Kıp.

Âvşin < Far. (Kekik otu): Osm.

Awıku (Kırmızı meyveleri olan ve meyvesinin suyu tutmaca katılan, göz ağrısına ilâç yapılan ve elbise boyanan bir ağaç): Kar.

Awujgun (Deri sepilenen palamut ağacı meyvesi): Kar.

Awya(Ayva): Kar.

Ay çiçeği (Ay çiçeği): Osm.

Ayıl ağacı (Tohumu şehveti kesmek için kullanılan bir bitki, beş-parmak): Osm.

Ayıt (Ayıt otu): EAT.

Ayman (Ceviz): Kıp.

Ayrık< Oğ. (Ayrık otu): Kar., Osm.

Ayrık (Bir cins çayır otu): EAT.

Ayu ayası (Ayı ayası denilen bitki): Osm.

Ayu gülü (Gelincik çiçeği): Osm

Ayu kulagi (Gelincik çiçeği, ayı gülü, şakayık): Osm.

Ayva (Ayva): Hrzm., Kıp., EAT., Osm.

Ayvatana (Bir bitki adı): Osm.

Âzâd< Far. (Meyveden hali olan servi ağacı): Osm.

Âzâd-draht< Far. (Hayvanı öldürecek kadar yaprağı zehirli olan bir ağaç): Osm.

Azgan (Kuş burnu, yaban gülü, yaban çiçeği; ağaçların en kötüsü olup gül gibi sarı, beyaz çiçekleri olan bir ağaçcık, küpe gibi kırmızı meyveleri olur): Uyg., Kar.

Äbin (Tane, tohum): Uyg.

Äkin (Ekin): Hrzm.

Ärük (Erik): Uyg., Kıp.

Ävin (Yemiş, hububat tanesi, tohum): Uyg.

Äyvâ (Ayva): Kıp.

Babadiye (Papatya): EAT.

Babadya (Papatya): EAT.

Bâbûnec< Ar. (Papatya): Osm.

Bâbûne-i gâv (Sığırgözü de denilen sarı bir papatya): Osm.

Bâdâm< Far. (Badem): Hrzm., Kıp., Çağ., Osm.

Bâdâmça< Far. (Acı badem ağacı; meyvesinin kabukları tatlı bademden daha kalın ve çekirdekleri daha küçüktür): Çağ.

Bâdâm-ı dü-magz< Far. (İki içli badem): Osm.

Bâdem < Far. *bādām* (Badem): Kıp., EAT., Osm.

Badhal < Hint. (Ekmek ağacı, Hindistanda yetişen elma büyüklüğünde hamı, çok ekşi ve tatsız olan olgunu ise yumuşak ve ekşimtirik olup ayvanın tüylü halindeki tadına benzeyen bir meyvenin adı): Çağ.

Bâdincân < Far. *bâdingân* (Patlıcan, patlıcangillerden bir sebze adı): Çağ.

Bâdring < Far. *bād-rang* (Kabil'de iyi cinsi yetişen meyvelerdendir): Çağ.

Badıçlık yığaç (Üzüm asmalarına çardak yapılmak üzere ayrılan ağaç): Kar.

Bâdinc < Far. (Hindistan cevizi): Osm.

Bâdincân < Ar. (Patlıcan): Osm.

Bâdincân ağacı (Bir bitki adı): Osm.

Bâdincâniyye < Ar. (Patlıcangiller): Osm.

Bâdingân < Far. (Patlıcan): Osm.

Badyan (İlâç için kullanılan bir bitkidir): Uyg.

Bâg < Far. (Üzüm asması): Uyg., Kar., Kıp., Çağ., EAT., Osm.

Bag sarmaşığı (Bir bitki adı): Osm.

Bâgât < Ar. (Bağlar): Çağ.

Baga yaprağı (Sinir otu): EAT.

Bagsuk (Lâle): Kar.

Bahâr < Ar. (1. Sığırgözü, papatya; sığır papatyası, sarı papatya 2. Karanfil, tarçın, karabiber gibi kokulu şeyler): Osm.

Bahârât < Ar. (Karanfil, tarçın, karabiber gibi kokulu şeyler): EAT., Osm.

Bahûr-i meryem < Ar. (Meryemana eli denilen bir bitki): Osm.

Bak (Arabî'de "kunneb" ve Türkî'de "kenevir" dedikleri bitki): Osm.

Bâkılâ < Ar. (Bakla): Osm.

Bakkam < Ar. (Kırmızı boya ağacı): Osm.

Bakl < Ar. (Sebze, yeşillik): Çağ., EAT., Osm.

Baklâ I < Ar. (Bakla): Kıp., Osm.

Baklâ II < Ar. (Semiz otu): Kıp.

Baklatü'l-hamkâ' < Ar. (Semiz ot): Osm.

Bakla-yı beyyine (Semizotu): Osm.

Bakla-yı hamka (Semizotu): Osm.

Bakliyyât < Ar. (Baklagiller): Osm.

Bakliyye < Ar. (Baklagiller): Osm.

Bâkûre < Ar. (Evvel yetişen, turfanda meyve): Osm.

Baladı otı (Ayıgülü, şakayık): EAT.

Balçık hurma (Kabına bastırılarak konmuş ezik, yapışık hurma): EAT.

Baldır tarıg (İlkbahar başında ekilen ekin): Kar.

Baldıran otu (Bir bitki adı): Osm.

Baldıran (Zehirli ot): EAT., Osm.

Baldırgan ağacı (Deve dikenini denilen deva verici ot): Osm.

Baldırı kara (Baldırı kara): EAT.

Balık otu (Bir bitki adı): Osm.

Balık öldüren (Sarı sütleğen denilen bitki): Osm.

Balık südlikeni (Südlük türünden sarı südliken ve balık südlikeni denilen bitki): Osm.

Balık sütleğeni (Sarı sütleğen denilen bitki): Osm.

Ballık (Sarı sütleğen, balıkotu): EAT.

Bambo (Kamışın sağlam bir cinsidir): Kıp.

Bambuk (Pamuk): Kıp.

Bamuk (Pamuk): Kıp.

Bamya (Bamya): Osm.

Bân < Ar. (Sorgun ağacı): Osm., Kıp.

Bañ (Ban otu): EAT.

Banbal otu (Banbul otu): Kıp.

Banbuk (Pamuk): Kıp., EAT.

Banzı < Kenc. (Bağ bozulduktan sonra asmaların üzerindeki üzüm kırıntıları): Kar.

Bâr < Far. (Meyve, yemiş): Çağ., Osm.

Bar yigde (İri iğde): Kar.

Bârec < Far. (İt üzümü): Osm.

Bargan (Mersin ağacı yemişi): Kar.

Basal < Ar. (Soğan): Kar., Kıp., Osm.

Basaliyye< Ar. (Soğan): Osm.

Basar (Dağ sarımsağı): Kar.

Basîle< Ar. (Soğan çeşidi): Osm.

Baş (Başak, buğday başağı): Kıp., EAT.

Başag (Başak): Çağ.

Başak (Başak): Çağ., Osm.

Batatu (Pamuk): Uyg.

Batım< Ar. (Sakız, çitlembik): Kıp.

Batmul (Kara bibere benzer bir bitki, darü fülful): Kar.

Bavrak (Çiriş otu): Kıp.

Bayām< Far. *bādām* (Badem): Kıp.

Bāzām< Ar. (Badem): EAT.

Bazgan (Mersin ağacının yemişi): Kar.

Bāzincān< Ar. (Patlıcan): Kıp.

Bārgä (Kamış): Uyg.

Bärkä (Kamış): Uyg.

Beg börki (Kadife çiçeği, horozibiği): EAT.

Beg börkü (Bostan güzeli kadife, horozibiği de denilen çiçek): EAT, Osm.

Behīmī< Ar.: (Üzerine kızılık sinmiş siyah menekşe): EAT.

Behrāmen< Far. (Asfur çiçeği, kırmızı gül): Osm.

Behrem< Ar. (Asfur çiçeği, kırmızı gül): Osm.

Bela-bar< Far. (Bela meyveli): Osm.

Beladır< Far. (Beladır ağacı): EAT.

Belbûs< Far. (1. Yabanî soğan, sarımsak, dağ soğanı 2. Bir çeşit haşhaş): Osm.

Belesān< Ar. (Pelesenk ağacı): Kıp.

Belḥ (Henüz yeşil olan ham hurma): EAT.

Bellût < Ar. (Meşe ağacı, bu ağacın meyvesi, palamut, pelit) Osm.

Bellût-ül-arz (Yer palamudu): Osm.

Belût< Ar. (1. Meşe ağacı 2. Meşe ağacı meyvesi, palamut): Osm.

Belûtiyye< Ar. (Palamutlar): Osm.

Ben ağacı (Türkî'de "sorgun ağacı" ve "ben ağacı" denir): Osm.

Ben (Sorgun ağacı): Kıp.

Benc< Ar. (Ban otu denilen, uyku verici ve gözbebeğini açan bir ot): Osm.

Benefsec< Ar. (Menekşe denilen maruf mavi çiçek): Osm.

Benefseciyye< Ar. (Menekşegiller): Osm.

Benefşe <Far. (Menekşe): Kıp., Çağ., EAT., Osm.

Beng < Far. (Afyon, esrar): Kıp.

Benka< Far. (Burçak nev'inden, mercimeğe benzer bir mahsul): Osm.

Ber< Far. (1. Meyve, yemiş 2. Yaprak): Çağ., Osm.

Ber-âver< Far. (Yemiş ağacı): Osm.

Berç (Macar üzümü denilen meyvedir ki bundan ökse adı verdiğimiz yapışkan madde çıkarılır): EAT, Osm.

Berdiyy< Ar. (Vaktiyle Kahire'de dış kabuğundan hasır, içindeki özünden kağıt yapılan bir bitki, hasır otu): Osm.

Berg ü şâh (Dal budak): Osm.

Berg< Far. (Yaprak): Çağ., Osm.

Berg-i bîd (Söğüt yaprağı): Osm.

Berg-i diraht (Ağaç yaprağı): Osm.

Berg-i gül (Gül yaprağı): Osm.

Berg-i hazân (Sonbahar yaprağı): Osm.

Berg-i sebz (Yeşil yaprak): Osm.

Berg-i ter (Yeşil yaprak): Osm.

Berk (Yaprak): Osm.

Berkuk< Ar. (Şeftali, kayısı, zerdali): Osm.

Beş parmak (Bir bitki adı): Osm.

Beşâm< Ar. (Hicaz'da yetişen ve misvak yapılan hoş kokulu, balsama ağacı): Osm.

Beş barmak (Beşparmak otu): EAT.

Beşparmak otu (Bir bitki adı): Osm.

Betül< Ar. (1. Ana ağaçtan ayrılıp başka kök salan fidan 2. Salkımları sarkık olan ağaç): Osm.

Betile< Ar. (Ayrılmış hurma fidanı): Osm.

- Bevvâ'** < Ar. (Hindistan cevizi): Osm.
- Beyam** < Far. *bādām* (Badem): Kıp.
- Beyhen** < Ar. (Bir çeşit beyaz çiçek, mısır gülü): Osm.
- Beylem** < Ar. (Açılmamış pamuk kozası): Osm.
- Beyûn** < Far. (Afyon): Osm.
- Bezbâz** < Far. (Hindistan cevizi kabuğu): Osm.
- Bezir** < Ar. (Tohum, ekilecek tane): Osm.
- Bezr** < Ar. (Tohum): Osm.
- Bezr-i katûnâ** < Ar. (Pire otu tohumu): Osm.
- Bezr-ül-bene** < Ar. (Ban otu tohumu): Osm.
- Bıdbul** (Biber): Uyg.
- Bıdıskân** (Buruşuk boynuza benzeyen bir ot): Osm.
- Bıldırak** (Yaprak): Kıp.
- Bıldıraq** (Yaprak): Kıp.
- Bıldırcın otı** (Tazesı ve kurusu olan bir bitki): Osm.
- Bitbul** < Skr. *pippala* (Bitmula biberi): Uyg.
- Bitmul** (Biber): Uyg.
- Bittîh** < Ar. (Kavun, karpuz): Osm.
- Biber** < Hint. (Biber): Kıp., Osm.
- Bibli** (Dârifülfül): Kar.
- Biçen** (Saman, kuru ot): Kıp.
- Bihî** < Far. (Ayva, gülgillerden bir ağaç ve meyvesi): Çağ.
- Bîr** < Hint. (Hünnap, cevizgillerden bir ağaç ve meyvesi): Çağ.
- Bîd** < Far. (Söğüt ağacı): Osm.
- Bîd-i müşgî** < Far. (Sultanî söğüt, çiçeği güzel kokan söğüt): Osm.
- Bîd-i giryân** < Far. (Salkım söğüt): Osm.
- Bîd-i sürh** (Kızılsöğüt): Osm.
- Bidisgân** < Far. (Sarmaşık): Osm.
- Bih** < Far. (Ayva): Osm.
- Bih-dâne** < Far. (Ayva tohumu): Osm.
- Bîh-i kûhî** (Dağ kökü, baldıran kökü): Osm.
- Bihî** < Far. (Ayva): Osm.

Bîkâ< Ar. (Mercimek): Osm.

Bîl< Far. (Hind ayvası denilen Hindistan'a mahsus bir meyve): Osm.

Bilsâniyye< Ar. (1. Sarmaşıkgillerden 2. Hanımeligillerden): Osm.

Bilsikâ'< Ar. (Yapışkan otu): Osm.

Bîrâste< Far. (Fazla dalları kesilmiş, budanmış ağaç): Osm.

Birgä (Kamış): Uyg.

Birînc< Far. (Pirinç): EAT., Osm.

Birincâsb< Far. (Miskotu, koyun otu, yabanî karanfil): Osm.

Birincâsf< Far. (Miskotu, koyun otu, yabanî karanfil): Osm.

Birinç < Far. (Pirinç): Kıp.

Birnis< Far. (At keşanesi) Osm.

Birsîm< Ar. (Yonca): Osm.

Birsîm-i mâ' (Su yoncası denilen, sarı çiçekli bir ot): Osm.

Bîrze< Far. (Şeytanboku, kasnı): Osm.

Bîrzed< Far. (Şeytanboku, kasnı): Osm.

Bîrzi< Far. (Şeytanboku, kasnı): Osm.

Bisât-ı arz (Yeşilli, çimen): Osm.

Bîş< Far. (Bıldırcın otu denilen, Çin'de yetişen zehirli bir ot): Osm.

Bişkûfe< Far. (Çiçek): Osm.

Biş-mûş< Far. (Bıldırcın otu ile beraber yetişen safran kökü): Osm.

Biten (Bitki): EAT.

Biterli (Yerden biten şeyler, bitkiler): EAT.

Bitrik< Argu. (Fıstık): Kar.

Boday (Buğday): Kıp.

Bogday (Buğday): Kıp.

Bogsuk (Kölelerin boyunlarına geçirilen lâle): Kar.

Bogumluca ot (Türkî'de "at kuyruğu" ve "boğumluca ot" denir): Osm.

Boguz (Hayvan yemi olmak üzere tane halindeki ekin): Uyg.

Boga dikenî (Bir bitki adı): EAT., Osm.

Borla (Üzüm): Kıp.

Borlak (Sık yapraklı genç ve gür ağaç): Hrzm.

Borsu (Fasulye): Uyg.

Bostan güzeli (Bir bitki adı): Osm.

Bostân < Far. (Kavun, karpuz): Osm.

Boxsuk (Kölelerin boyunlarına geçirilen lâle): Kar.

Boy (Yenilen bir ot, poy otu; tohumu pastırma çemeninin yapılmasında kullanılan bir bitki, çemen otu): Kar., Kıp., EAT., Osm

Boy tohumı (Bir bitki adı): Osm.

Boy tohumu (Bir bitki adı): Osm.

Boya agacı (Bir bitki adı): Osm.

Boyan dibi (Meyan kökü): EAT.

Bögrülce (Bir bitki adı): EAT., Osm.

Bögürtlen (Çalı dutu): EAT., Osm.

Bök (Birbirine girmiş çalı ve çırpı gibi yabanî ağaçlar): Kıp.

Brinç < Far. (Pirinç): Kıp.

Bûbunec < Ar. (Papatya): Osm.

Buda (Üzüm): Uyg.

Budag (Budak, ağaç dalı): Kıp., EAT., Osm.

Budak (Budak, ağaç dalı): Kıp., EAT., Osm.

Buday (Buğday): Kıp.

Budgay (Buğday): Kar.

Budı (Buğday): Kıp.

Bugan (Bezelye türünden bir sebze): Uyg.

Bugda (Buğday): EAT., Osm.

Bugday (Buğday): Uyg., Kar., Hrm., Kıp., EAT., Osm.

Bugdaycık otı (Buğdaycık otunun tazesine denir): Osm.

Bugdaycık (Bir bitki adı): Osm.

Buhle < Far. (Semizotu): Osm.

Buhûr-i Meryem (Siklamen, tavşankulağı da denilen çuha çiçeğigillerden yaprak ve çiçek sapları kökten sürme, çiçekleri baş aşağı dönmüş bir süs çiçeği): Osm.

Buhurumeryem (Meryem ana eli): Osm.

Bûjene< Far. (1. Henüz açılmamış çiçek 2. Tomurcuk): Osm.

Bujin (Çöpleme denilen ağıllı bir ot): Kar.

Bukûl< Ar. (Olgun hurma): Kıp.

Bukûl< Ar. (Sebzevat): Osm.

Bulguna (Ilgın ağacına benzer gevrek, kırmızı bir ağaçtır): Kar.

Bunduk< Ar. (Fındık) Kıp., EAT., Osm.

Bunduka < Ar. (Fındık): Osm.

Burc (Taze dal, filiz): EAT., Osm.

Burç (Karabiber): Kıp.

Burçak I (Bezelye, nohut): Kıp.

Burçak II(Sığırlara yedirilen yuvarlak taneli tahıl türü): EAT., Osm.

Burçak III(Burçak): Uyg., Kar.

Burçalak (Sahra lâlesi): Kıp.

Buruk (Bir bitki adı): Osm.

Burun otı (Bir bitki adı): Osm.

Buseyle< Ar. (Soğancık): Osm.

Bûsîr< Far. (Sığır kuyruğu denilen ve ayı kulağına benzeyen bir ot): Osm.

Bûstân-efrûz<Far. (Katmerli horozibiği denilen bir çiçek): Osm.

Bûstân-fürûz< Far. (Katmerli horozibiği denilen bir çiçek): Osm.

Bustuk< Ar. (Fıstık): Kıp.

Buta (Kökünden veya gövdesinden çıkar çıkmaz, dal ve yaprakları yerlere doğru yayılan funda veya çalı görünümündeki herhangi bir bitkinin bu şekline verilen ad): Çağ.

Butag (Budak, ağaç dalı): Kıp.

Butak (Budak, filiz, sürgün, ağaç dalı): Kıp., Çağ.

Butık (Budak, dal, ağaç): Uyg., Kar.

Butmul (Kara bibere benzer bir bitki):Kar.

Butrak (Pıtırak): EAT.

Buturgak (Pitrak, fıstık biçiminde çengelli bir diken): Kar.

Büyā (Demirhindi ağacının yaprağından biraz daha büyük yaprağı olan bir ağaç): Çağ.

Buyan (Meyan kökü, meyan adı verilen bitkinin kökü çeşitli hastalıklarda ilâç olarak kullanılır): EAT.

Bûyçe< Far. (Sarmaşık): Osm.

Buyday (Buğday): Kıp.

Bûzîdân< Far. (Tilki hayası, semizlik otu veya koç otu denilen ve ilâç olarak kullanılan bir ot): Osm.

Bükân (Bir kavun türü): Uyg.

Büken (Karpuz; hint kavunu): Kar.

Bülbüle< Ar. (Bir çeşit zerdali): Osm.

Bün< Ar., Far. (Kahve, kahve ağacı): Osm.

Bür (Gonca, tomurcuk): Uyg., Kıp.

Bür'ûm< Ar. (Ağacın henüz açılmamış çiçeği, tomurcuğu): Osm.

Bür'ûme< Ar. (Ağacın henüz açılmamış çiçeği, tomurcuğu): Osm.

Bürr< Ar. (Buğday): Osm.

Bürs< Far. (Ardıç ağacı meyvesi): Osm.

Bürtük (Taneli tohum, buğday): Kıp.

Büste< Far. (Fındık): Osm.

Büstelli (Kara pazı denen sebze): Kar.

Büşinçek< Kenc. (Üzüm salkımı): Kar.

Bütege (Kabil'de görülen bu ot, ata çok faydalıdır): Çağ.

Bütüge (Patlıcan): Kar.

Büyen (Meyan kökü): Kıp.

Büz (Pamuk): Kıp.

Büzûr< Ar. (Tohumlar, taneler): Osm.

Büzûrât < Ar. (Tohumlar, taneler): Osm.

Ca'dî< Ar. (Güzel kokulu, çabuk kuruyan bir bitki): Hrm.

Cāmān< Hint.< Skr. *cambu* (Söğüt yaprağına benzeyen fakat ondan daha yeşil bir yaprağı olan, meyvesinin ise kara üzüme benzediği Hindistan ağaçlarından biridir): Çağ.

Cāsūn (Çin gülü, ebegümecigiller familyasından süs bitkisi olarak yetiştirilen küçük ağaç): Çağ.

Cavz-ı Hindî (Hindistan cevizinin meyvesi): Çağ.

Câvers< Ar. (Buğday arasında biten bir çeşit sarı darı): Osm.

Cedvâr< Ar. (Zencefil cinsinden kâfuru kokulu uyarıcı olarak kullanılan safran kökü): Osm.

Cemiş (Yemiş, meyve): Kıp.

Centiyâniyye< Ar. (Centiyangiller): Osm.

Cerb< Ar. (Ekin, buğday): EAT.

Ceviz ağacı (Ceviz ağacı, bir çeşit siyah ağaçtır): Osm.

Ceviz (Ceviz): Osm.

Cevz< Ar. (Ceviz): Osm.

Cevz-i bevvâ< Ar. (Hindistan cevizi): Osm.

Cevziyye<Ar. (Cevizgiller): Osm.

Cez'<Ar. (Ağaç kökü): Osm.

Cezî' < Ar. (Küçük tomurcuk): Osm.

Cezmâzec< Ar. (İlgün meyvesi): Osm.

Cırcır (Yaban kişnisi denen zararlı bir ot, su teresi): EAT.

Cışkıç (Nane): Kıp.

Cicibil (Zencefil): Kıp.

Cicik (Yerde nebatın ilk görünen yeşilliği): Kıp.

Culban (Bezelye): Kıp.

Cülcülân < Ar. (Kişniş yahut susam tohumu): Osm.

Cülnar< Ar. (Gülnar): Osm.

Cündebâ< Ar. (Bir bitki adı): Kıp.

Çaç (Temizlenmiş buğday): Kıp.

Çadır uşagi (bir bitki adı): Osm.

Çagay (Bir bitki adı): Uyg.

Çâiye< Ar. (Çaygiller): Osm.

Çakal üzümü (Bir bitki adı): Osm.

Çakı (Isırgan otu): Uyg.

Çalı (Boysuz, dikenli ağaç): Kıp., Osm.

Çam (Çam, çamgillerden bir orman bitkisi): EAT., Osm.

Çam ağacı (Çam ağacı): EAT., Osm.

Çam fıstığı (Çam fıstığı): Osm.

Çamgur (Şalgam): Kar.

Çarun< Yağ. (Çınar ağacı): Kar.

Çâş< Far. (Hububat, tahıl yığını): Osm.

Çatalca (Burçağa benzer taneler): Osm.

Çatlavuk (Fındık, fıstık): Kıp.

Çatrük (Kurbağa yosunu): Kıp.

Çavdar (Buğday aralığında biter): Osm.

Çâvele<Far. (Hoş renkli bir çeşit gül): Osm.

Çawju (Dal budağı, meyvesi kırmızı bir ağaç olup meyvesi acıdır): Kar.

Çaxşak (Kurutulmuş kaysı, üzüm gibi meyveler): Kar.

Çaxşu ("Filiz herç: lycium" denilen bir ot ve onun sıkması olup göz hastalıklarına ilâç yapılır): Kar.

Çây < Far. (Kaynatılıp içilen maruf yaprak): Osm.

Çäçäk (Çiçek): Uyg.

Çäkirdäk (Çekirdek): Kıp.

Çämru (Havuç): Kıp.

Çätläwük (Bir nevi fındık): Kıp.

Çävçän (Ucu ateşli ağaç): Kıp.

Çeçäk (Çiçek): Hrzm.

Çeçek (Çiçek): Uyg., Kar., Hrzm., Kıp., Osm.

Çekirdek (Çekirdek): EAT., Osm.

Çekirge ayagı (Bir tıp bitkisi): Osm.

Çekü (Çekirdek): EAT.

Çekürdek (Çekirdek): Kıp.

Çemen < Far. (Çimen, kır, çayır, taze yeşil ot): Kıp., Çağ., EAT., Osm.

Çémen (Çimen): Çağ.

Çemer (Havuç): Kıp.

Çemrü (Havuç): Kıp.

Çemşir (Şimşir dedikleri sert ağaç): Kıp.

Çenâr< Far. (Çınar ağacı): Hrzm., Osm.

Çenglik (Sarmaşık otu): Kar.

Çetlevük (Fındık, fıstık): Kıp.

Çetleyik (Fıstık, fındık ve bütün kabuklu şeyler): Kıp.

Çevçen (Ucu ateşli ağaç): Kıp.

Çevîd otu (Bir bitki adı): Osm.

Çıg (Bir bitki adı): Uyg.

Çınar (Çınar ağacı): Çağ., Osm.

Çınar agacı (Çınar ağacı): Osm.

Çından< Skr. *candana* (Sandal ağacı): Kök., Uyg., Kar.

Çıntan< Skr. (Sandal ağacı): Kök., Uyg.

Çıpkın (İnnap): Kar.

Çırpı (Kuru ağaç): Kıp.

Çıtlık (Sakız ağacının kırmızı meyvesi): Osm.

Çıyan otu (Bir bitki adı): EAT., Osm.

Çından (Kokulu bir ağaç, sandal ağacı): Uyg.

Çiçek< Far. (Çiçek): Kar., Hrzm., Kıp., Çağ., EAT., Osm.

Çift agacı (Yaban kızılçık ağacı): Osm.

Çigde (İğde ağacı ve meyvesi): Çağ.

Çigdem (Çiğdem): EAT.

Çigidäm (Bir bitki): Uyg.

Çigit< Argu. (Pamuk çekirdeği): Kar., Osm.

Çiriş otu (Çiriş otu): EAT.

Çikin (1. Üzüm bağlarında biten hayvanların yediği başaklı bir ot 2. Bir çeşit darı): Kar.

Çikit (Pamuğun tohumu): Kıp.

Çilek (Çilek): Osm.

Çim< Far. (Çimen, çim otu): Kar., Kıp.

Çimen (Çimen): EAT., Osm.

Çimgän (Çayır, çimen): Kar.

Çimşîr agacı (Bir ağaç adı): Osm.

Çin turuncu< Far. (Mandalina): Osm.

Çingil (Küçük üzüm salkım): Osm.

Çiniştürük (Bir ağaç meyvesi, fındığa benzer; kırmızısı beyazı olur; ilk yazda yetişir, yenir): Kar.

Çirbi (Kuru ağaç): Kıp.

Çirdek (Çekirdek): Kıp.

Çirpi (Kuru ağaç): Kıp.

Çirtik (Küçük üzüm salkımı): Osm.

Çitlembik agacı (Dağdağan ağacı): Osm.

Çitlembik (Bir bitki adı): Osm.

Çitlenbik (Sakızlık ağacının yemişi): Osm.

Çivit (Çivit otu): EAT.

Çivrumba (Acı marul, hindiba): Kıp.

Çiwgin ot (Hayvanları semirten ot): Kar.

Çiyä (Baelbek yemişi): Kıp.

Çoban degnegi (Bir bitki adı): Osm.

Çoban düdügi (Bir bitki adı): Osm.

Çobankalkıdan (Demirdikeni de denilen bir çeşit diken): Osm.

Çogan (Bir bitki adı): Osm.

Çokur (Bir çeşit diken): Kıp.

Çor (Sarılğan bitki): Kar.

Çögür (Ağaçdikeni, çalı): Osm.

Çöpleme (Sinirli yaprağa benzer bir bitki): Osm.

Çördük otu (Zoka): Osm.

Çörek otı (Çörek otu): EAT., Osm.

Çörek otu (Çörek otu): Osm.

Çölmekçi otı (Bir bitki adı): EAT.

Çukundur (Pancar): EAT., Osm.

Çulban (Bezelye): Kıp.

Çuyay (Hungay dağ ormanları, bir nebat adı [?]): Uyg.

Çüçek (Ot, çayır): Kar.

Çükündür (Pancar): EAT., Osm.

Çümen I < Far. (Çayır çimen): Kıp.

Çümen II < Far. (Kuru ot): Kıp.

Çümgen (Çimenlik, ayrik otu): Kar.

Çünük (Çınar ağacı): Kar.

Çüsüm söğüt (Bir ağaç türü): Uyg.

Çüsüm (Dut): Uyg.

Çüşek<Soğd. (Ot): Kar.

Çüvit (Çivit): Uyg.

Dafni agacı (Defne ağacı): EAT.

Dag servisi (Bir ağaç adı): Osm.

Dagdagan (Bir bitki adı): Osm.

Dagdagan agacı (Karaağaç, çitlembik ağacı, ahlat ağacı): Osm.

Dahıl (Tahıl): EAT., Osm.

Dal (Budak): Osm.

Dalya (Yıldız çiçeği): Osm.

Dân< Far. (Tane): Osm.

Danä (Ekin, tane): Hrzm.

Dân-çe< Far. (Mercimek): Osm.

Dâne< Far. (Tane, tohum): Kıp., Çağ., Osm.

Dâne-i hardal (Hardal tanesi): Osm.

Daraht< Far. (Ağaç): Hrzm.

Darahti< Far. (Bir ağaç): Hrzm.

Darbızlu (Bir bitki adı): Osm.

Darçini< Far. (Tarçın): Kıp.

Dâr-ı fülful<Ar. (Kara biberin uzunca bir çeşidi, tarçın tohumu denilen kuyruklu biber): Osm.

Darı (Darı): Kıp., Osm.

Ḍarī (Ağaç sütleğeni, şebrem otu): EAT.

Daş kerfesi (Yabanî kereviz): EAT.

Dava (İlgın ağacı meyvesi): Kar.

Defne agacı (Defne ağacı): Osm.

Defne (Siyah tohumu olan ağaç): Osm.

Dehben (Bir bitki adı): Osm.

Delüce (Buğday aralarında biten, siyah, acı bir bitki): Osm.

Delüce mantar (Bir mantar çeşidi): EAT., Osm.

Delüce bakla (Yabanî bakla): EAT.

Demür dikenî (Demir dikenî): EAT.

Demirtikenî (Çobankalkıdan da denilen bir çeşit diken): Osm.

Demür tikenî(Demir dikenî ve çobankalkıdan denilen bir çeşit diken): Osm.

Dene< Far. *dāne* (Tane): Kıp.

Deniz tavşan-ı (İlâç olarak kullanılan bir bitki): EAT.

Deñiz soganı (Yabanî soğan):EAT., Osm.

Dere otı (Dere otu): Osm.

Deryâ köpüğü (Bir bitki adı): Osm.

Deşd-i tuturgan< Far. (Bir çeşit piring): Kıp.

Devâret< Ar. (Bir tür bitki): Kıp.

Devedabanı (Devetabanı): EAT., Osm.

Deve dikenî (Bir bitki adı): Osm.

Deve otı (Bir bitki adı): Osm.

Deve tabanı (Bir bitki adı):EAT., Osm.

Deve tikenî (Bir bitki adı): Osm.

Devek (Üzüm çubuğunun taze dalı): Kıp.

Devha<Ar. (Ulu ağaç, şecer-i azim): Osm.

Dıbkıyye< Ar. (Ökseotugiller): Osm.

Dıraht< Far. (Ağaç): Hzrm., Çağ., EAT., Osm.

Dībāç< Far. (İpek): Kıp.

Diken (Diken): EAT., Osm.

Dikme (Fidan): EAT, Osm.

Dilküüzümü (Köpek üzümü): Osm.

Dilkü üzümü (Köpek üzümü): Osm

Dıraht< Far. (Ağaç): Osm.

Dıraht-i sâmir< Ar. (Meyveli ağaç): Osm.

Dıraht-ı bî-semer< Ar. (Meyvesiz): Osm.

Dırahtân<Far. (Ağaçlar): Osm.

Divdar (Çama benzer bir ağaç): Uyg.

Divlek (Ham kavun, kelek): EAT., Osm.

Domalan mantarı (Ak ve yumuşak mantar): Osm.

Domates (Frenk patlıcanı): Osm.

Domuz ağırşığı (Bir bitki adı): Osm.

Dopalak (Topalak): EAT.

Duhne< Ar. (1. Tek tane, tohum tanesi 2. Darı): Osm.

Durakotu (Dere otu): EAT., Osm.

Durak otu (Bir bitki adı): Kıp., EAT., Osm.

Dut (Dut): Osm.

Dücür< Ar. (Böğrölce): Osm.

Düglek (Ham kavun, kelek): EAT., Osm.

Dügünçiçeği (Sütleğen): EAT., Osm.

Dünüşge (Sülüklü pancar denilen sebze): Kar.

Dürdâriyye<Ar. (Karaağaçgiller): Osm.

Düşbudak (Dışbudak): Osm.

Düvlek (Ham kavun, kelek): EAT., Osm.

Ebâet< Ar. (Kamış): Osm.

Ebegümeci (Ebegümeci): Osm.

Ebemgömeci (Ebegömeci): EAT., Osm.

Ebrû-yi sanem< Far. (Kan kurutan otu): Osm.

Ebücehil karpuzu (Acıdölek): Osm.

Ebücehil karpuzu (Ebucehil karpuzu denilen acı bitki): Osm.

Ebücehil kavunu (Ebucehil kavunu): Osm.

Ebücehil kozagı (Hicaz ve Hind'e mahsus bir şecerin yemişidir):
Osm.

Ecel-giyâ< Far. (Zehirli bir bitkinin kökü, bıldırcın otu): Osm.

Echere<Far. (Pıtırak dikenî): Osm.

Ecmûd< Far. (Kereviz): Osm.

Eğerlik (Üzerine eyer konulan ağaç): Kar.

Eğgü katıg yıgaç (Çok sert ağaç): Kar.

Efânîn<Ar. (Sarmaşık gibi birbirine sarılmış sık ağaç dalları): Osm.

Eftimün< Yun. (Bağboğan otu): EAT.

Egdi (Ucu eğri ağaç): EAT., Osm.

Eger sapragı (Eyer ağacı): Kıp.

Egir (Karın ağrısını tedavi için kullanılan bir kök): Kar., Osm.

Egir mumu (Pirebolu): Osm.

Egren (Kızılcık denilen meyve): Osm.

Egri (Ucu baston gibi eğri ağaç): EAT., Osm.

Egrikestane (Havlıcan): Osm.

Egürgen (Taneleri olan bir bitki, Karluk'lar bunu yerler): Kar.

Eger sagragı (Eğer ağacı): Kıp.

Eğer (Bir bitki): Kıp.

Ejdef< Far. (Kızılcık denilen meyve, alıç):Osm.

Ekdâs< Ar. (Hurmalar): Osm.

Ekin başı (Başak): EAT., Osm.

Ekin (Ekin, tahıl): Hrzm., Kıp., Çağ., EAT., Osm.

Ékin (Ekin): Çağ.

Eklemiş (Sarmaşık denilen ot): Osm.

Eldrük (Üzerlik otu ve tohumu, peganum harmala): Kar.

Elestek (Salatalık): Kıp.

Elfâf< Ar. (Dalları birbirine girip sarılmış sık ağaçlar): Osm.

Elma (Elma): Osm.

Elme (Elma): Kıp.

Emen (Meşe, ağaç): Kıp.

Emrûd< Far. (Armut): Osm.

Enâr< Far (Nar): Kıp., Osm.

Enbele< Far. (Hint hurması, demir hindi): Osm.

Enberbâris (Maruf meyve): Osm.

Enberût< Far. (Armut): Osm.

Enbûşe< Ar. (Yer elması, patates gibi yerden çıkarılan şeyler): Osm.

Encel< Far. (Hatmi çiçeği): Osm.

- Encere**< Far. (Isırgan otu): Osm.
- Encidân**< Ar. (Kasnı denilen ilâcın yapıldığı bir ağaç): Osm.
- Encîr**< Far. (İncir): EAT., Osm.
- Encûc**< Far. (Ödağacı): Osm.
- Encûg**< Far. (Ödağacı): Osm.
- Encûh**<Far. (Solmuş, buruşmuş meyve): Osm.
- Encûr**< Ar. (Isırgan otu): Osm.
- Encüre**< Ar. (Isırgan otu): EAT., Osm.
- Encüriyye**< Ar. (Isırgangiller): Osm.
- Enginar** (Enginar): Osm.
- Engûr**< Far. (Üzüm): Osm.
- Eñlik** (Boyacılıkta kullanılan kökü kızıl bir ot): EAT., Osm.
- Erāk**< Ar. (Misvak ağacı): Kıp.
- Erbeke** (Şalgam): Kıp.
- Erbû**< Far. (Armut): Osm.
- Erbû-dâr**< Far. (Armut ağacı): Osm.
- Ercalun**< Far. (Sarmaşık nevinden ören gülü, akasma, aksarmaşık denilen nebat): Osm.
- Ercen**< Far. (Acıbadem ağacı): Osm.
- Ercil**< Ar. (Hindistan cevizi): Osm.
- Erdâne**< Far. (Yabanî şebboy): Osm.
- Ereng** (Şalgam): Kıp.
- Erez**< Ar. (Acıbadem ağacı): Osm.
- Ergāvān**< Far. (Erguvan çiçeği): Çağ., Osm.
- Erguvān**< Far. (Kırmızımtırak bir çiçek, erguvan çiçeği): Kar., Çağ., Osm.
- Erigen** (Lâtif meyve): Osm.
- Erik** (Erik): Kıp., Osm.
- Erjen**< Far. (Acıbadem ağacı): Osm.
- Erke**< Ar. (Misvak ağacı): Osm.
- Erkek ağaç** (Yemiş vermeyen ağaç): EAT., Osm.
- Ermeniler hıyarı** (Sülüklü pancar denilen sebze): Osm.

Ermıyan (Bir çeşit acı ağaç ismi): Osm.

Ermud<Far. (Armut): Osm.

Erük (1. Erik 2. Şeftali, kayısı, erik gibi meyvelere verilen genel ad): Kar., EAT., Osm.

Ervâne< Far. (Yabanî şebboy): Osm.

Erz<Ar. (Hububattan piring): Osm.

Erze ağacı (Ardıç ağacı ve bunun gibi kalın kütüklü herhangi bir ağaç): EAT.

Erze I(Ardıç; kalın kütüklü ağaç): EAT.

Erze II< Ar. (Çam ağacı): Osm.

Erzen< Far. (Darı): Osm.

Esbādest (Açık sarı renkte menekşe): Osm.

Esl<Ar. (Kara ılgın ağacı): Osm.

Eslâl< Ar. (Kara ılgın ağaçları): Osm.

Eslenc< Far. (Yerde sürünerek açılan yonca): Osm.

Esmār< Ar. (Meyveler): Osm.

Esmār< Far. (Mersin ağacı): Osm.

Esmār-ı bünye-hîz< Ar. (Vücudu canlandıran meyveler): Osm.

Esmār-ı eşcâr< Ar. (Ağaçların meyveleri): Osm.

Esmār-ı gayr-i münferice< Ar. (Açılmaz yemiş): Osm.

Esmār-ı gûnâ-gûn< Ar. (Çeşitli meyveler): Osm.

Esmār-ı münferice<Ar. (Açılır yemiş): Osm.

Esteh<Far. (Çekirdek): Osm.

Eşcâr< Ar. (Ağaçlar): Hrm., Kıp., Çağ., Osm.

Eşcâr-ı bâg< Ar. (Bahçenin ağaçları): Osm.

Eşcâr-ı mülteffet'ül-agsân< Ar. (Dalları birbirine karışmış ağaçlar): Osm.

Eşcâr-ı müsmire<Ar. (Meyve ağaçları): Osm.

Eşek kengeri (Bir bitki adı): Osm.

Eşek kulagı (Bir bitki adı): Osm.

Eşekmarulı (Havacıva denilen bitki): Osm.

Et şeftalusı (Şeftali çeşidi): Osm.

Et şeftalü (Şeftali çeşidi): Osm.

Etâ< Far. (Kavak ağacı): Osm.

- Evelek** (Ispanağa benzer bir ot): EAT., Osm.
- Evrāk**< Ar. (Yapraklar): Osm.
- Evrāk**< Ar. (Yapraklar): Çağ.
- Evren güli** (Gül çeşidi): Osm.
- Evşen** (Boysuz, dikenli ağaç): Kıp., Osm.
- Eyger**< Far. ("Enir" denilen bir cins yaban mersini): Osm.
- Ezhâr**<Ar. (Çiçekler): Osm.
- Ezhâr-ı bahâr**< Ar. (Bahar çiçekleri): Osm.
- Ezhâr-ı erbaa**< Ar. (Ebegümeci, hatmi, menekşe, gelincik çiçekleri): Osm.
- Ezhâr-ı nev-bahâr**< Ar. (Bahar çiçekleri): Osm.
- Ezhâr-ı rebî**<Ar. (Bahar çiçekleri): Osm.
- Ezrâr-ı şahmiyye**<Ar. (Kozalak): Osm.
- Ezverî**<Far. (Karaçalı denilen kalın ve çok dikenli bir ağaç): Osm.
- Fâkihe**< Ar. (Yemiş, meyve): Osm.
- Fare-i misk göbegi** (Bir ağaç adı): Osm.
- Far'** (Dal, budak): Osm.
- Fasîle**<Ar. (Bir cinsten olan nebatların hepsi, familya): Osm.
- Fasîle-i bakliyye**< Ar. (Bakla fasilesi, baklagiller): Osm.
- Fasîle-i ceresiyye**<Ar. (Çançiçeğigiller): Osm.
- Fasîle-i karanfûliyye**<Ar. (Karanfil fasilesi, karanfilgiller): Osm.
- Fasîle-i kibrîtiyye**< Ar. (Kibritotları): Osm.
- Fasîle-i sabbâriyye**< Ar. (Etli bitkiler): Osm.
- Fasîle-i salibiyye**<Ar. (Turpgiller): Osm.
- Fasîle-i sanevberiyye**<Ar. (Kozalaklılar): Osm.
- Fasîle-i zeytûniyye**<Ar. (Zeytingiller): Osm.
- Fecel**< Ar. (Bir bitki): Kıp.
- Fer'**< Ar. (Dal, budak): Osm.
- Fer'a**< Ar. (Dal, budak): Osm.
- Fergande**<Ar. (Sarıldığı ağacı kurutan bir cins sarmaşık): Osm.
- Fersād**< Ar. (Dut): Osm.
- Feslegen**< Yun. (Reyhan): Osm.
- Fetile-i hacar**<Ar. (Dağ keteni): Osm.

Fevâkih<Ar. (Meyveler, yemişler): Osm.

Fevâkih-i lezîze<Ar. (Lezzetli, tatlı meyveler): Osm.

Fındık (Fındık): Osm.

Fınduk< Ar. (Fındık): Kıp., Osm.

Fırsâd<Ar. (Karadut): Osm.

Fıstık (Fıstık): Osm.

Fıstuk (Fıstık): EAT., Osm.

Fidân (Fidan): EAT., Osm.

Fiddün (Fidan): EAT., Osm.

Fig (Hayvan yemi olan ekin): Kıp., EAT., Osm.

Fik (Yabanî börülce, akburçak): EAT., Osm.

Firfahiyye<Ar. (Semizotugiller): Osm.

Frenk biberi (Yaprakları söğüt yaprağına benzeyen ve dalları kırmızı olan bir bitki): Osm.

Frenk feslegeni (Yaprağı kabak yaprağına benzeyen ve yemişi incire benzeyen bir bitki): Osm.

Frenk inciri (Yaprağı kabak yaprağına benzeyen ve yemişi incire benzeyen bir bitki): Osm.

Fûl< Ar. (Bakla, mısır baklası; fasulye): Kıp., Osm.

Ful-i Mısri<Ar. (Nohudu andıran ve deve yulafı da denilen küçük kara tane): Osm.

Fulya< İt. (Pulya vilayetinin fatihi Gedik Ahmet paşa'nın getirdiği sarı soğan çiçeği): Osm.

Funduk< Ar. (Fındık): Kıp., EAT., Osm.

Fustuk< Ar. (Fıstık): Kıp., Osm.

Fûtune< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Futur< Ar. (Zehirli mantar): Osm.

Futur-ı kaid-ül-büzûr< Ar. (Bazitli mantar): Osm.

Futur-ı muhâtiyye<Ar. (Cıvıkmantar): Osm.

Fülfül< Ar. (Kara biber): Osm.

Fülfül-i tavîl< Ar. (Uzun biber): Osm.

Fürûg-i asefî< Far. (Meşhur bir çeşit lâle): Osm.

Garav< Far (Hint kamışı): Çağ.

Gaysî< Ar. (Etli meyve): Çağ.

Gelincik çiçeği (Gelincik): Osm.

Gelincük (Gelincik, şakayık denilen çiçek): EAT.

Gelinparmağı (Parmak üzümü denilen üzüm): Osm.

Gelmeç (Bağ sarmaşığı): Osm.

Gelû-gîr<Far. (Dağ armudu, ahlat): Osm.

Gendüm< Far. (Buğday):EAT. Osm.

Genegerçek (Yağı çıkarılan bir bitki): Osm.

Germeşik (Çalı kızılıcık, yabanî bir ağaç): Osm.

Geşür< Oğ. (Havuç): Kar.

Geven (Baklagillerden bir çalı ki bazı çeşitlerinden kitre denilen zambak çıkarılır): EAT., Osm.

Gevz< Far. (Ceviz): Osm.

Geyik kimyonu (Bir bitki adı): Osm.

Gez< Far. (İlgün ağacı): Osm.

Gıcır (Meşhur ottur): Osm.

Gicitgen (Isırganotu): Osm.

Giçitgen (Isırganotu): Osm

Girdgân< Far. (Ceviz): Osm.

Girdu< Far. (Ceviz): Osm.

Giyâ< Far. (Bitki, taze ot): Osm.

Giyâh (Ot, taze ot, çimen, bitki): Çağ., Osm.

Giyâh-ı kayser< Far. (Sarı yonca, kokulu yonca): Osm.

Giyâh-ı nem-nâk< Far. (Semizotu): Osm.

Giyâh-ı şütür<Far. (Deve dikenî): Osm.

Gizri<Argu. (Havuç): Kar.

Gonca< Far. (Açılmamış gül, tomurcuk gül): Osm.

Gonce< Far. (Gonca, açılmamış gül): Osm.

Gonçe< Far. (Gonca, tomurcuk): Çağ.

Govuş (Kayın ağacı): EAT., Osm.

Gögelek (Ağaçları kurutan asalak bitki): EAT.

Gögem (Bir çeşit dağeriği, yabanî erik): EAT., Osm.

Gök susen (Mavi zambak): EAT.

Gömren (Ada soğanı): Kıp.

Gul< Far. (Gül): Çağ.

Gulâf<Far. (Gül): Kıp.

Gunça< Far (Henüz açılmamış çiçek): Çağ.

Gûre< Far. (Koruk, çiğ üzüm): Osm.

Guseyn< Ar. (Dalcık, budakcık): Osm.

Gusn< Ar. (Ağaç dalı, budak): Osm.

Gusne< Ar. (Tek dal): Osm.

Gusn-i meksur< Ar. (Kırılmış dal): Osm.

Gusn-i şecer<Ar. (Ağaç dalı): Osm.

Gusûn< Ar. (Ağaç dalları): Osm.

Gusûn-i ter< Ar. (Taze, genç dallar): Osm.

Gügem (Bir çeşit dağ eriği, yabanî erik): EAT., Osm.

Gül < Far. (Gül, çiçek): Kıp., Çağ.

Gül- gonce< Far. (Gül goncası, henüz açılmamış gül): Osm.

Güller< Hint. (Meyvesi ağacın gövdesinden çıkan incire benzeyen çok tatsız bir Hindistan meyvesidir): Çağ.

Gül- nâr< Far. (Nar çiçeği, ağacı): Osm.

Gül< Far. (Gül): EAT., Osm.

Gülâb<Far. (Gül): Kıp.

Gülâf< Far. (Gül): Kıp.

Gülân< Far. (Güller): Osm.

Gül-berg < Far. (Gül yaprağı): Çağ., Osm.

Gülberg-i ter<Far. (Taze gül yaprağı): Osm.

Gülbün (Gül ağacı): Osm.

Gül-bün< Far. (Gül fidanı): Çağ.

Gülef< Far. (Bir çeşit kırmızı gül) Osm.

Gülef< Far. (Gül): Kıp.

Gül-gonce<Far. (Henüz açılmamış gül): Osm.

Gül-ḥatmī (Hatmi çiçeği): Osm.

Gül-i ra'na< Far. (Güzel gül, dışı sarı içi kırmızı renkte olan bir çeşit gül): Osm.

Gül-i gül-zâr< Far. (Gül bahçesinin gülü): Osm.

Gül-i ra'nâ< Far. (Güzel gül, dışı sarı, içi kırmızı renkte olan bir çeşit gül): Osm.

Gül-i ruh-sâr< Far. (Meşhur bir çeşit lâle): Osm.

Gül-i sad-berk<Far. (Katmerli bir çeşit iri gül): Osm.

Gül-i surh<Far. (Kırmızı gül): Osm.

Gül-i ter< Far. (Taze gül): Osm.

Gül-i zîba< Far. (Güzel, parlak gül): Osm.

Gül-nahl< Far. (Gül ağacı, gül fidanı): Osm.

Gül-nâr< Far. (Gül fidanı): Osm.

Gül-reng-i feyz< Far. (Meşhur bir çeşit lâle): Osm.

Gül-rîz< Far. (Meşhur bir çeşit lâle): Osm.

Günciz (Susam): EAT.

Günebakan (Ayçiçeği): Osm.

Güneyik (Hindiba): EAT., Osm.

Günlük (Kokusundan faydalanılması ve yenilmesi bazı hastalıklara şifa olan, yakılarak tütsünden istifade edilen tıbbî bir ot): EAT.

Gürgen ağacı (Gürgen ağacı): Osm.

Güvegi otu (Kekik otu): Osm.

Güyegü ot (Kebaba saçılan bir ot, güveyi otu): Kıp.

Güyegü otı (Kebaba saçılan bir ot, güveyi otu): Kıp.

Güyegü (Tıpta tütsüsünden istifade edilen bir ot, kekik): EAT.

Güyegükekügi (Kekik otu): EAT., Osm.

Habak< Ar. (Yarpuz veya narpuz da denilen ve nane cinsinden olan güzel kokulu, tadı iştah açıcı bir ot): Osm.

Habârir< Ar. (Dağ çiçekleri): Osm.

Habb< Ar. (Tane, tohum, çekirdek): Osm.

Habba< Ar. (Tahıl tanesi): Çağ.

Ḥabbe< Ar. (Tane, arpa buğday gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler): Kıp. Osm.

EAT.

Habbe-i hadrâ< Ar. (Çitlembik): Osm.

Habbe-i sevdâ < Ar. (Çörekotu): Osm.

Ḥabbetü'l-ḥazrâ< Ar. (Çitlembik meyvesi): Kıp.

Habbet-üs-sevdâ< Ar. (Çörekotu): Osm.

Habbü'r-reşâd (Tıpta kullanılan acı, iştah açıcı bir ot, hardal, süfâ): EAT.

Habb-ül-gurâb< Ar. (Kargabüken denilen zehirli bir ağaç ve bu ağacın meyvası): Osm.

Habb-ül-lezîz< Ar. (Akdeniz bölgesinde ve Afrika'da yetişen bir ağacın dut kuruşu şeklinde ve büyüklüğünde olan yağlı ve tatlı yemişi): Osm.

Habîn< Ar. (Zakkum ağacı): Osm.

Habl-ül-mesâkîn< Ar. (Sarmaşık): Osm.

Hâc< Ar. (Deve dikenleri, akdikenler): Osm.

Hadec< Ar. (Ebucehil karpuzu): Osm.

Ḥadeng< Far. (Kayın ağacı): Çağ., Osm.

Hâdi< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Halfâ< Ar. (Liflerinden ipek taklidi şeyler dokunan bir nevi beş parmak otu): Osm.

Halkaviyye< Ar. (Küpeçiçeğigiller): Osm.

Hamam otu (Hamam otu): Osm.

Ḥamış (Kamış, şeker kamışı): Kıp.

Ḥammus< Ar. (Bir tür bitki): Kıp.

Hançeriyye< Ar. (Latinçiçeğigiller): Osm.

Hanık-ül-kelb<Ar. (Çiğdem, köpek boğan): Osm.

Hanık-ül-nemir< Ar. (Kurt boğan denilen bir nebat): Osm.

Hanık-üz-zeneb< Ar. (Kurt boğan denilen bir nebat): Osm.

Ḥantal (Ebucehil karpuzu da denilen meyvesi çok acı bir bitki): EAT.

Ḥanût< Ar. (Ölü için kullanılan ilâç, ot): Kıp.

Ḥanzal< Ar. (Ebucehil karpuzu, acı dök, portakal büyüklüğündeki meyvesi, çok acı ve iç sürdürücü olan bir bitki): Kıp., Çağ., Osm.

Ḥanzala < Ar. (Ebucehil karpuzu da denilen acı ve iç sürdürücü , meyvesi portakal büyüklüğünde olan bir bitki): Hrzm.

Ḥanzal(e)< Ar. (Ebucehil karpuzu da denilen meyve, acı hıyar): Kıp.

Ḥār< Far. (Diken): Çağ., Osm.

Ḥarbak< Ar. (Zambakgillerden bir bitki, çöpleme otu): Kıp., EAT., Osm.

Harbak-ı ebyaz< Ar. (Ak çöpleme): Osm.

Harbak-ı esved< Ar. (Kara çöpleme): Osm.

Harbuze< Far. (Kavun, karpuz): Osm.

Harbuze-i Hindî< Far. (Karpuz): Osm.

Harbüz< Far. (Kavun, karpuz): Osm.

Harbüze< Far. (Kavun, karpuz): Osm.

Harbüze-i Rûbah< Far. (Ebucehil karpuzu): Osm.

Ḥardal< Ar.(Hardal): EAT., Osm.

Ḥardala < Ar. (Hardal tanesi): Hrzm.

Hardele< Ar. (Hardal tanesi): Osm.

Hâr-ı üştür < Far. (Deve dikenini): Osm.

Hâr-ı şütür< Far. (Deve dikenini): Osm.

Ḥarîr (İpek): Kıp., Çağ., EAT., Osm.

Harmel< Ar. (Üzerlik otu): Osm.

Harnûb< Ar. (Keçiboyunu): EAT., Osm.

Ḥarpuz (Karpuz): Hrzm.

Harrûb< Ar. (Harnup): EAT., Osm.

Harşûf< Ar. (Enginar): Osm.

Haseb-ül-enbiyâ< Ar. (Peygamber ağacı): Osm.

Ḥasır otu (Hasır otu denilen sazlık): Osm.

Haşa< Ar. (Kekik otu): EAT.

Ḥaşaf (Kalitesiz hurma): EAT.

Haşâhiş< Ar. (Haşhaşlar): Osm.

Haşâiş< Ar. (Kuru otlar): Osm.

Hâşâk-i zaîf< Far. (Kuru çalı): Osm.

Haşeb< Ar. (Kereste yapılan kalın, kuru ağaç): Osm.

Haşebe< Ar. (Ağaç): Osm.

Ḥaṣḥāş< Ar. (Kapsüllerinden afyon, tohumlarından da yağ çıkarılan bir bitki):

Çağ., EAT., Osm.

Haşîş< Ar. (1. Kuru ot 2. Esrar denilen Hind keneviri yaprağı): Osm.

Haşîşe< Ar. (Ot): Osm.

Haşîset-üd dîk< Ar. (Ökse otu): Osm.

Haşîset-üd dînâr< Ar. (Şerbetçiotu, ömürotu): Osm.

Haşîset-ül buzâk< Ar. (Tükrük otu): Osm.

Haşîset-ül cereb< Ar. (Uyuz otu): Osm.

Haşîset-ül hattâf< Ar. (Kırlangıç otu): Osm.

Haşîset-ül himâr< Ar. (Eşek otu): Osm.

Haşîset-ür rie< Ar. (Ciğer otu): Osm.

Haşîset-ür rûhbân< Ar. (Papaz otu): Osm.

Haşîset-üz zîbâk< Ar. (Yaban fesleğeni): Osm.

Haşîset-üz zücâc< Ar. (Yapışkan otu): Osm.

Ḥâtem çiçeği (Bir bitki adı): Osm.

Hatıl (Katıl agacı): EAT., Osm.

Ḥatmî< Ar. (Ebegümeciye benzeyen, ondan daha büyük bir çiçek olup kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan bir bitki, hanım çiçeği): Kıp., EAT., Osm.

Hatun tuzluğu (Hatun tuzluğu, diken üzümü, karamuk dikenini): EAT.

Haviç (Havuç): EAT., Osm.

Ḥavic< Far. (Baharat): Hrz. m.

Hayır (Tin, incir): Osm.

Hayranlık (Esrar, haşîş): Osm

Hayva (Ayva): Kıp., Osm.

Hayz-ran agacı (Bir ağaç adı): Osm.

Hazâfe< Ar. (Lavanta çiçeği): Osm.

Hazâz-üs-sahr< Ar. (Ciğerotu): Osm.

Heft-meyve< Far. (Yedi meyve: kuşüzümü, üzüm, incir, kayısı, şeftali, hurma, erik): Osm.

Helâl otı (Kökü dereotuna benzeyen bir bitki): Osm.

Heleyûn< Ar. (Kuşkonmaz denilen nebat): Osm.

Helîle< Far. (Halile, tohumları müşhil olarak kullanılan bir nebat, kara halile): EAT., Osm.

Helîle ağaç (Halile bitkisi): EAT.

Helîlec I< Ar. (Tohumları müşhil olarak kullanılan bir bitki): Kıp.

Helîlec II< Ar. (Hindistan cevizi): Kıp.

Helyûn <Ar. (Kuşkonmaz): Kıp., Osm.

Hemîl< Ar. (Sarmaşık denilen bir çeşit yabanî ot): Osm.

Hemşîme< Ar. (Kuru odun olmaya yüz tutmuş ağaç): Osm.

Hers< Ar. (Mersin ağacı): Osm.

Hevli (Şeftali): Osm.

Heyar< Far. (Hıyar): Kıp.

Ĥimmās< Ar. (Nohut): Kıp.

Ĥimmis< Ar. (Nohut): Kıp.

Hına< Ar. (Kına denilen maruf kırmızı boya otu): Osm.

Hınat< Ar. (Buğdaylar): Osm.

Hınta< Ar. (Buğday): Osm.

Hınta-i esved< Ar. (Burçak, siyah buğday): Osm.

Ĥırdal<Ar. (Hardal): Kıp.

Ĥırva'<Ar. (Bir bitki): Kıp.

Ĥıtmî<Ar. (Çiçekleri hekimlikte kullanılan bir bitki, hanım çiçeği): Kıp.

Hıyar şenber (İbni Sina'nın hazırladığı bir tür tıbbî reçine): EAT.

Hıyar< Ar. *hiyar* (Hıyar, salatalık): EAT., Osm.

Ĥıyrî < Far. (Safran, sarı renkli bir çiçek): Hrzm.

Hibrîr< Ar. (Dağ çiçeği): Osm.

Hilâliyye< Ar. (Kırlangıç otu denilen bir nebat): Osm.

Hilb< Ar. (1. Turp 2. Asma yaprağı): Osm.

Hilyevn< Ar. (Koşkonmaz): Osm.

Hind ardıcı (Çınar ağacına benzeyen ve Hindistan'da yetişen bir ağaç): Osm.

Hind çınarı (Çınar ağacına benzeyen ve Hindistan'da yetişen bir ağaç): Osm.

Hindibā< Ar. (Hindiba): Kıp., Osm.

Hindistan cevizi (Hindistan cevizi): Osm.

Ḥiyār (Salatalık, hıyar): EAT.

Hîzrân< Far. (Hezeran denilen maruf ağaç): Osm.

Hoçünek (Güzel kokulu küçük bir kavun çeşidi): Kar.

Ḥorma< Ar. (Hurma, hurma ağacının yemişi): Kıp.

Ḥoros gözi (Bir bitki adı): Osm.

Hoş yıdıglı ot (Safran): Hrm.

Hoz (Ceviz): Kıp.

Ḥua (Bir çiçek türü): Uyg.

Hubbâz< Ar. (Ebegümeci): Osm.

Hubbâze< Ar. (Ebegümeci): Osm.

Hubbâziyye< Ar. (Ebegümecigiller): Osm.

Hubûb< Ar. (Taneler, tohumlar): Osm.

Hubûbât< Ar. (Taneler, tohumlar; buğday, arpa, çavdar gibi taneli bitkiler, tahıl): Osm.

Ḥumkân< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Hummâz< Ar. (Kuzukulağı): Osm.

Hummâziyye< Ar. (Ekşiyoncagiller): Osm.

Ḥummiş< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Ḥummus< Ar. (Nohut): Kıp. Osm.

Humra koruğı (Olmamış hurma): Osm.

Ḥunnî< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Ḥurmā< Ar. (Hurma): Hrm., Kıp., EAT., Osm.

Ḥurmā ağac (Palmiyegillerden, Ön Asyadaki sıcak yerlerde yetişen bir ağaç): EAT., Osm.

Hurma ağacı (Hurma ağacı): Kıp.

Ḥurma binisi (Hurma ağaçlarının tepesinde olur): Osm.

Hurmā çekirdeği (Hurma çekirdeği): EAT.

Hurmā dırahtı (Hurma ağacı): EAT.

Ḥurma fidānı (Hurma fidanı): Osm.

Ḥurma göbegi (Hurma ağaçlarının tepesinde olur): Osm.

Ḥurmā-yı Hindī (Demirhindi): Çağ.

Ḥurma koruğu (Olmamış, ham hurma): Osm.

Hurma yığacı (Hurma ağacı): Hrzm

Hursu< Far. *hers* (Bir bitki): EAT

Hurû'< Ar. (Tanelerinden Hint yağı çıkarılan ağaç): Osm.

Huss< Ar. (1. Eğrelti otu 2. Hurma yaprağı): Osm.

Ḥūşe< Far. (Başak, salkım): Çağ., Osm.

Hûşe-i engûr< Far. (Üzüm salkımı): Osm.

Hûşe-i hurmâ< Far. (Hurma salkımı): Osm.

Ḥuvārī< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Ḥuvun (Kavun): Kıp.

Huzâmî< Ar. (Lavanta çiçeği): Osm.

Huzâre< Ar. (Sebze): Osm.

Hürle (Burçak türünden bir tahıl): Osm.

Hüsn âmîz (Bir çeşit lâle): Osm.

I (Nebat , ekin, bitki, ağaç): Kök., Uyg.

I ığaç (Ağaç): Uyg.

I tarıg (Ekin, bitki): Uyg.

Iğaç (Ağaç): Kök., Uyg., Kar.

Ihlamur< Ar. (Kerestesi makbul olan ve çay gibi kurutularak içilmeye elverişli güzel kokulu ve şifalı çiçeği bulunan bir ağaç): Osm.

İlgın ağacı (İlgın): EAT., Osm.

İlgın (Bildiğimiz orman ağacı): Kıp.

İlgun (İlgın ağacı ve yemişi): EAT.

İlgun ağacı (İlgın ağacı): Osm.

İncalız (Yaban soğanı): Osm.

İpar (Yavşan denilen güzel kokulu ot): EAT., Osm.

İpar yavşan (Pelin otu): EAT.

İrk-üz-zeheb< Ar. (Altın kökü denilen bir bitki): Osm.

İsbatan (Gerdeme denilen ve eskiden ilâç yapımında kullanılan bir ot): Kıp.

İsırganotu (İsırgan otu): Osm.

İsırgan diken (İsırgan otu): EAT.

İsıtan (Hardal): Osm.

İspanak (İspanak): Osm.

İssı ot (Biber): Osm.

İstaflîn< Ar. (Havuç): Osm.

İşka< Ar. (Sarmaşık): Osm.

İşkın (Filiz, sürgün): EAT., Osm.

İtr< Ar. (Sardunyagillerden yaprakları tırtıklı ve güzel kokulu bir nebat): Osm.

İtrib (Turp): Kıp.

İtr-şâhî (Baklagillerden tırmanıcı bir süs bitkisi): Osm.

İzgın (Tanelerinden beziryağı çıkarılan bitki, kenevir tohumu): EAT., Osm.

İ (Ağaç, nebat): Uyg.

İğaç (Ağaç): Uyg.

İ burnı (İt üzümü, yabanî gül meyvesi): Uyg.

İgde (İğde): EAT.

İgde şeceri (Bir bitki adı): Osm.

İkin (Ekin): Kıp., Çağ.

İki kardaş kanı (Kardeş kanı ağacı): EAT.

İklilü'l-melik< Ar. (Koçboynuzu bitkisi): EAT.

İktü (Ekin, zahire, darı): Kıp.

İlâç (Kuyruklu biber): Osm.

İlâk (İncir): Kıp.

İlek (İncir): Kıp.

İlrük (Üzerlik tohumu): Kar.

İmirt söğüt (Bir ağaç türü): Uyg.

İmiti (İlâç yerine kullanılan "crataegus pinnatifida" yemişi): Uyg.

İncir ağacı (İncir ağacı): Osm.

İncir < Far. (İncir): Kıp., Osm.

İncir kuşu (Sarıasma): Osm

İmdir (Buğday): Kıp.

İnebe < Ar. (Üzüm): Osm.

İnebe < Ar. (1. Üzüm tanesi 2. Ahududu, Bektaşî üzümü gibi meyvelere verilen ad): Osm.

İneb-i kelb < Ar. (Köpeküzümü): Osm.

İneb-üd-dübb < Ar. (Koca yemiş, ayı üzümü): Osm.

İneb-ül-efrenc < Ar. (Frenk üzümü): Osm.

İneb-üd-düb < Ar. (Ayı üzümü, kocayemiş, tilki üzümü): Osm.

İneb-üs-sa'leb < Ar. (Ayı üzümü, kocayemiş, tilki üzümü): Osm.

İngek küçi (Küçü otu tohumu): Kar.

İngliç (Kebapla yenir, sarımsağa benzer bir dağ otu): Kar.

İpek (İpek): Kıp., Çağ., Osm.

İpkin (Menekşe): Kıp.

İsfendân < Far. (1. Beyaz biber tohumu 2. Akçaağaç): Osm.

İsfendaniyye < Far. (Akçaağaçgiller): Osm.

İsfidâr < Far. (Akkavak, aksöğüt): Osm.

İsigti (Darı [?]): Uyg.

İskîl < Ar. (Yabanî soğan, deniz soğanı): Osm.

İspergam < Far. (Fesleğen): Osm.

İsperhem < Far. (Fesleğen): Osm.

İspire (Ağaç inci çiçeği): Osm.

İssiz (İlâç olarak kullanılan bir bitki türü): uyg.

İstâh < Far. (Taze filiz, budak): Osm.

İstâk < Far. (Taze filiz, budak): Osm.

İşek çiçeği (Mantı çiçeği, yaban hatmi çiçeği): Kıp.

İşgüfe < Far. (Çiçek): Osm.

- İşkun** (Hoş kokulu bir ot): Kıp.
- İşqun** (Bir nevi ottur, lâtif kokusu vardır): Kıp.
- İt üzümü** (Yabanî üzüm): Uyg.
- İt burnu** (Yabanî gül): Kıp.
- İt burnu** (Dikenli ağaç): EAT., Osm.
- İt burnu** (Yabanî gül meyvesi, çiçeği): Uyg.
- İt keseri** (Bir bitki adı): EAT.
- İt siki** (Beyaz köpek ayası denilen bitki): EAT.
- İt siyegi** (Bir bitki adı): Osm.
- İt üzümü** (Bir bitki adı): Osm.
- İtburnu** (Yabanî gül): Osm.
- İy kayıng** (Çam ağacı): Kıp.
- İzgil** (Bir ağaç adı): Osm.
- İzin** (Bir bitki): Kıp.
- İzzeḥār** < Ar. (Boya otu): Kıp.
- Jäjäk** (Çiçek): Uyg.
- Kaba ağaç** (İri gövdeli, dallı budaklı ağaç): Osm.
- Kababa** (Biber): Kıp.
- Kabag** (Kabak): Kar.
- Kabak** (Kabak): Kar., Hrzm., EAT., Osm.
- Kâc** < Far. (Bir çeşit küçük çam): Osm.
- Kadeh-i Meryem** < Ar. (Saksı güzeli denilen bir çiçek): Osm.
- Kadhıng** (Kayın ağacı): Kar.
- Kadın parmağı** (Razakı denen bir tür iri üzümün benzeri): Osm.
- Kadın tuzluğu** (Bir bitki adı): Osm.
- Kadın tuzluğu** (Oğlan aşısı da denilen zamk): Osm.
- Kadun tuzluğu** (Diken üzümü): EAT.
- Kadıñ** (Kayın ağacı): Kar.
- Kadiotı** (Hindiba): EAT., Osm.
- Kadı otu** (Hindiba): Osm.
- Kadı** (Kadı): uyg.

Kadız (Tarçın): Uyg

Kafr< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Kāfūr otı (Çiçeği papatya çiçeğine benzeyen bir bitki): Osm.

Kagun (Kavun): Uyg., Kar., Hrz.

Kāh< Far. (Saman): Osm., Çağ.

Kaka tau (İlâç olarak kullanılan bir yemiş): Uyg.

Kâkenc< Far. (Kanbel otu): Osm.

Kākūle< Ar. *kākūle* (Zencefilgillerden, sıcak memleketlerde yetişen kokulu bir bitki): Kıp.

Kakıya (Bir bitki): Kıp.

Kākrā (İlâç olarak kullanılan bir bitki): Uyg.

Kalenbek< Far. (Öd nevinden hoş rayihali ağaç ki tesbih yapılır): Osm.

Kalugan (Bir tür deve diken, kalgan): EAT.

Kalkan tiken (Dikenli ot): Osm.

Kam'î< Ar. (Aşağıdan yukarı doğru huni şeklinde gelişen çiçek): Osm.

Kamgak (Bir nevi nebat): Uyg.

Kamuş (Kamış): Uyg., Kar.

Kamış (Kamış; saz, sulu yerlerde yetişen içi boş ve düğümlü bitki): Uyg., Kar., Kıp., EAT., Osm.

Kamkag (Deve diken): Çağ.

Kan karpuzu (Koyu kırmızı karpuz): Osm.

Kan karpuzu (Koyu kırmızı karpuz): EAT., Osm.

Kandil agacı (Çalı cinsinden dikenli ağaç): Osm.

Kañirtmaç (Bir ağaçtan koparılıp başka bir yere dikilen fidan): Osm.

Kantır (Kendir, kenevir): Uyg.

Kāntir< ? (Kenevir): Uyg.

Kantūriyyūn< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Kaplan bogan (Bir bitki adı): Osm.

Kaplan otı (Bir bitki adı): Osm.

Kara ağaç (Kara ağaç): Osm.

Kara başlu (Karabaş otu, keşiş otu): EAT.

Kara bazı (Bir bitki adı): Osm.

Kara çöpleme (Bir bitki adı): Osm.

Kara erük (Erik, siyah erik): Kar. Kıp.

Kara kabak (Bir sebze): Osm.

Kara ot (Hindistan'dan gelen ağılı bir bitki; baldıran otu): Kar.

Kara ürük (Siyah erik): Kıp.

Karaasma (Sarılğan bitkilerden biri): Osm.

Karabaş (Bir ağaç adı): Osm.

Karaca darı (Bir bitki adı): Osm.

Karacaot (Çörekotu): Osm.

Karaca otu (Çörek otu): EAT.

Kara çaltı(k) (Böğürtlen [?]): EAT.

Kara ħarîf (Çörek otu): EAT.

Karagöz (Sarı çiçek, büyüğüne ayçiçeği denir): Osm.

Karakan (Dağ ağaçlarından bir çeşit ağaç): Kar.

Karakavruk (Hindiba): Osm.

Karaman kemunı (Bir bitki adı): Osm.

Karaman kimyonu (Bir bitki adı): Osm.

Karamuk (1. Tarlada buğday aralarında biten, anasona benzer siyah ve acı bir tohum 2. Bir tür yaban eriği): EAT., Osm.

Karamuk (Gülçer dedikleri karaca tohum): Kıp.

Karanfil yarpuzu (Misk otu): Osm.

Karanfil < Ar. (Karanfil): Kar. Osm.

Karanfûl < Ar. (Karanfil): Hrm.

Karanfûl < Ar. (Karanfil): Osm.

Karanfûliyye < Ar. (Karanfilgiller): Osm.

Karâniyâ < Ar. (Kızılılık): Osm.

Karapazı (Koyunsarmaşığı denilen ot): Osm.

Karayonca (Yabanî tirfil): EAT., Osm.

Karba (İlâçlık bir bitki türü): Uyg.

Karbûs < Far. *ħarbûz* (Karpuz): Kıp.

Karbus < Far. *ħarpûz* (Karpuz): Kıp.

- Kardaş kanı** (Bir bitki adı): Osm.
- Kargadölegi** (Ebucehil karpuzu, acıhiyar, eşekhıyarı): EAT.
- Kargadüglegi** (Ebucehil karpuzu, acıhiyar, eşekhıyarı): EAT., Osm.
- Kargadüvlegi** (Ebucehil karpuzu, acıhiyar, eşekhıyarı): EAT., Osm.
- Kargak tarmak-ı** (Bir çeşit bitki): Kar.
- Karga sâbunı** (Sabun otu): EAT.
- Kargu** (Kamış, kalın kamış): EAT., Osm.
- Karlankuç** (Kırlangıç otu): EAT.
- Karnâbît<** Ar. (Karnabahar): Osm.
- Karnı yarık tohumı** (Bir bitki adı): Osm.
- Karpuz<** Far. *harbüz* (Karpuz): Kıp. Osm.
- Kärtmä** (Elma): Kıp.
- Kasab<** Ar. (Kamış, şeker kamışı): Osm.
- Kasab-üs-sükker<** Ar. (Şeker kamışı): Osm.
- Kası<** Ar. (Hayvanlara yedirmek için vaktinden önce biçilen ekin): Osm.
- Kasnı** (Kadı ağacı, şeytan boku bitkisinden çıkarılan bir tür tıbbî zamk): EAT.
- Kasni<** Far. (Yaban marulu): EAT.
- Kastana<** Yun. *kastanon* (Kestane): Kıp.
- Kaşak** (Kamış, saz; kındıra otu): Uyg., Kar.
- Katagan** (Hindiba otu): Kıp.
- Katgan** (Marul): Kıp.
- Katık** (Baharat): Hrzm
- Katır kuyruğı** (Katır kuyruğu denilen bitki): EAT., Osm.
- Katırgan** (Akasyaya benzer bir ağaç): Uyg.
- Katran ağacı** (Rum diyarına ait büyük bir ağaç): Osm.
- Katünâ<** Ar. (Bir bitki): Kıp.
- Katüna<** Ar. (Pire otu): EAT.
- Kavak** (Kavak ağacı): Kıp., EAT., Osm.
- Kavak ağacı** (Kavak ağacı): Kıp.
- Kavalıg** (Ekin adı): Uyg.
- Kavkoz** (Boysuz, dikenli ağaç): Kıp., Osm.

Kavun (Kavun): Hrzm., Kıp., Çağ., EAT., Osm.

Kavun hıyār (Yaş ot): Kıp.

Kavunuruğu (Kavun tohumu, tanesi): Kıp.

Kaya kınası (Bir bitki adı): Osm.

Kayaçuk (Güzel kokulu bir dağ otu): Kar.

Kaya koruğu (Kaya koruğu): EAT.

Kayın agacı (Kayın ağacı): Osm.

Kayın agaşı (Kayın ağacı): Kıp.

Kayın (Kayın ağacı): Kıp., EAT., Osm.

Kaying (Kayın ağacı): Kar.

Kaysı (Kayısı): EAT., Osm.

Kaz agacı (Maydanoz): Kıp.

Kaz ayagı (Maydanoz; kaz ayağı otu, ak pazı): Kıp., EAT.

Kāşūr (Havuç): Kıp.

Kebâbe< Ar. (Kuyruklu biber): Osm.

Kebâd< Ar. (İri limon): Osm.

Kebbâd< Ar. (Ağaç kavununa benzer bir çeşit büyük ve yumuşak bir limon olup dilim dilim kesilerek tatlısı yapılır): Osm.

Kebere (Bir bitki adı): Osm.

Kebez (Pamuk): Kar.

Kebikec< Far. (Yabanî bir tür maydanoz): EAT.

Keçi boynuzu agacı (Keçi boynuzu denilen büyük bir ağaç): Osm.

Keçi boynuzu (Keçi boynuzu denilen yemiş): EAT., Osm.

Keçi boynuzu (Harnup): Kıp.

Kedi ayası (Bir ot): Osm.

Kedi çaynagı (Bir bitki adı): Osm.

Kedi otı (Bir bitki adı): Osm.

Kedi otu (Kılçıklı bir ot): Osm.

Kedû< Far. (Kabak): Osm.

Kefe kimyonı (Çörek otuna benzeyen taneleri olan bir bitki): Osm.

Keke (Ucu çevgen gibi eğri diken): Osm.

Kekik otı (Kekik): Osm.

- Kekik** (Kekik): Osm.
- Kekre** (Develerin yediği acı bir ot): Kar.
- Keküş** (Şişlik için sürülen bir ilâç, aksırgan otu): Kar.
- Keleçeri** (Arpa ve buğday aralıklarında biter): Osm.
- Kelem**< Far. (Lahana): Kıp., EAT.
- Kelep** (Türk yaylalarında biten bir ot): Kar.
- Kelvend**< Far. (Bir kabak türü): EAT.
- Kem'e**< Ar. (Yer mantarı, domalan): Osm.
- Kemmûn**< Ar. (Kimyon): Kıp., EAT., Osm.
- Kendir** (Kendir): Kıp., Osm
- Kendîriyye**< Ar. (Kendirgiller): Osm.
- Kene ağacı** (Kene otu): EAT.
- Kene otu** (Tabiatı har ve yâbistir): Osm.
- Kenevir** (Kenevir): Osm.
- Kenevür** (Kenevir): EAT
- Kenger**< Far. (Deve dikenî, yabanî enginar): Kıp., Osm.
- Kenger-i Rumî** (Enginar): Osm.
- Kengük** (Kenger otu ve dikenî): Kıp.
- Kenpe**< Kenc. (Bir ot adı): Kar.
- Kentir** (Kenevir, kendir): Uyg.
- Kerâviyâ**< Far. (Karaman kimyonu): Osm.
- Kerdime** (Tere otu): EAT., Osm.
- Kereviz** (Kereviz): Osm.
- Kerevüs** (Kereviz yaprağı, kökü yenilen ve turşu yapılan bir bitki): Osm.
- Kerfes**< Ar. *kerefs* (Kereviz): Kıp.
- Kernip** (Lahana): Kıp.
- Kertme I** (Elma): Kıp.
- Kertme II** (Armut): Kıp.
- Kesni** (Hindiba, yabanî hindiba): Kıp.
- Kestane** (Kestane): Osm.
- Kestene**< Yun. *kastanon* (Kestane): Kıp.
- Keşi boynızı** (Keçi boynuzu): Kıp.

Keşi boynuzu (Keçi boynuzu denilen meyve): Kıp.

Keşir (Havuç): Kıp., EAT., Osm.

Keşür (Havuç): Kıp., EAT., Osm.

Ketm (Yaprağından siyah renkli boya elde edilen ve kaş boyamakta kullanılan bir bitki): EAT.

Kettân< Ar. (Keten liflerinden iplik yapılarak mensûcatta kullanılan bir bitki): Hrm., EAT., Osm.

Kettâniyye< Ar. (Ketengiller): Osm.

Kewrek (Gevrek, yumuşak bitki): Kar.

Kewrik (Gürgen ağacı): Kar.

Kewürken< Oğ. *kûmürken* (Dağ soğanı): Kar.

Keyik söğüt (Yaban söğüdü): Kar.

Kıcı (Hardal, iştah açıcı bir bitki; tereye benzer bir ot, kekik): EAT., Osm.

Kıç (Hardal): Kıp.

Kıçı (Hardal): Kar.

Kılıç otı (Karnı yarık tohumu denilen bitki): Osm.

Kılıkdıs< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Kilkuya< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Kımız almıla (Ekşi elma): Kar.

Kımız (Ekşi elma): Kar.

Kın (Beyaz kavak ağacı): Kıp.

Kinā (Kına, tozu saç ve parmak boyamaya yarayan, çoklukla Arabistan yarımadasında yetişen bir bitki): EAT.

Kına çiçeği (Kına çiçeği): Osm.

Kinneb< Ar. (Kendir otu, kinnap): Osm.

Kırmızı gül (Kırmızı gül): Osm.

Kısırın (Bir bitki adı): Kar.

Kıssa< Ar. (Hıyar, salatalık): Kıp.

Kış (Hardal): Kıp.

Kıtk (Pamuk): Uyg.

Kızılagaç (Kızılagaç, kızılsoğüt): EAT., Osm.

Kızıl boya (Boya kökü, kızıl boya kökü): EAT.

Kızıl bugday (Kızıl buğday): Osm.

Kızıl üzüm (Kurutulmaya uygun kırmızı üzüm): Osm.

Kızılçık (Kızılçık ağacı): Osm.

Kızılçık ağacı (Zeytine benzeyen yemişleri olan bir ağaç): Osm.

Kızılçuk (Kızılçık ağacı): EAT.

Kibâriyye< Ar. (Gebreotugiller): Osm.

Kibrîtiyye< Ar. (Kısa kökleri yaprakları örtülü olan otsu nebatları içine alan fasile): Osm.

Kiçkez tirek (Küçük ağaç): Kıp.

Kileçeri (Buğday içinde bulunan siyah taneler): Osm.

Kimnûn (Kimyon, kokulu bir ot; kimyondan elde edilen ve bahar olarak kullanılan toz): EAT.

Kimyon (Kimyon): Osm.

Kinci (Susam): Kıp.

Kinçi (Susam): Kıp.

Kirâs< Yun. *kerasi*, Far (Kiraz): Kıp., Osm.

Kiraz< Far. (Kiraz): Kıp.

Kişniç (Kişniş otu): Kıp.

Kişniş (Kişniş otu): Osm.

Kişür (Havuç): Osm.

Kitira (Yabanî meyan otu, keven): Kıp.

Kivven (Keven otu): Kıp.

Koca yarpuzı (Bir ağaç adı): Osm.

Koç boynuzu (Bir bitki adı): Osm.

Kogalık (Hasır otu denilen sazlık): Osm.

Koguz (Çöğür denilen bitki): Kıp.

Kokaz (Çöğür denilen bitki): Kıp.

Kokı ağacı (Öd ağacı): EAT., Osm.

Koku ağacı (Öd ağacı): Osm.

Kokulu tohumlar (Ot): Osm.

Kokuruş (Bir bitki): Kıp.

Kolgan tikenî (Deve dikenî denilen ot): Osm.

Koluña (Filiz): Uyg.

Konak (Bir tür ufak darı): Uyg., Kar., Hrzm.

Konak tarıg (Bir cins darı): Kıp.

Kork (Koruk, üzümün olmamış hali): EAT.

Koru (Kendisine “demir diken” adı verilen bitkinin “pıtrak” denilen meyvesi): Kar.

Koruk (Ham meyve): Kıp., EAT.

Kosık (Fındık): Kar.

Kosuk (Fındık): Kar.

Kovan otı (Kovan otu): EAT.

Kovra (Ekin sapı, ot, saman): Kıp.

Kovun (Kavun): Kıp.

Koyak (Konak darısı): Kar.

Koyungözi (Papatya): EAT., Osm.

Koyungözü (Papatya): EAT., Osm.

Koyun kıran (Bir bitki adı): Osm.

Koyun sarmaşığı (Bir ot): Osm.

Koz (Ceviz): Uyg., Hrzm., Kıp., EAT., Osm.

Kozak I (Koza, kozalak): EAT., Osm.

Kozak II(Yeşil kabuklu ceviz): Kıp.

Kozak III(Çam fıstığı): Kıp.

Kök (Ot, Saman): Hrzm., Kıp.

Kökân (Erik): Kıp.

Köken I (Şeftali): Kıp.

Köken II (Kavun, karpuz, kabak gibi yere yatan bitkilerin kökünden çıkan dal): EAT., Osm.

Köknâr< Far. (Çamın sarı ot nevi, çam fıstığı): Kıp., Osm.

Köknar ağacı (Köknar ağacı): Osm.

Köknariçi (Çamfıstığı): EAT., Osm.

Köpek ayası (Bir bitki adı): Osm.

Köpek bogan (Bir bitki adı): Osm.

Köpek memesi (Bir ağaç adı): Osm.

Köpek zencefili (Yaprağı söğüt yaprağına benzeyen ve dalları kırmızı olan bir bitki): Osm.

Köplek (İlkbaharda açan ve güzel kokan nergis çiçeği): Kıp.

Köpürtgen (Çöven otu): EAT.

Körpe ot (Yeni bitmiş ot): Kar.

Körpe yemiş (Taze yemiş, meyve): Kar.

Köyeg (Mantar): Kıp.

Köyülmüş üzüm (Olgunlaşmış üzüm): Hrz. m.

Kpra (Ağaç çileği): Uyg.

Krüç (Kürüç): Uyg.

Ku (Kua): Uyg.

Kua < Çin. *hua* (Çiçek türü): Uyg.

Kuçgundı < Çiğ. (Soğan): Uyg.

Kûj < Far. (Alıç): Osm.

Kulamus < Ar. (Bir bitki): Kıp.

Kulun (Bir çiçek türü): Uyg.

Kuluncotı (Havlıcan): Osm.

Kulinc otı (Havlıcan): EAT.

Kulunc otu (Havlıcan): Osm.

Kulunç otu (Havlıcan): Osm.

Kum baklası (Bir bitki adı): Osm.

Kuma < Çin. *hu-ma* (Hu'ların keneviri): Uyg.

Kumlak (Kıpçak illerinde yetişir, yaprağı fasulye yaprağına benzer sarmaşık gibi bir ot): Kar.

Kunduz (Bir bitki adı): Osm.

Kunduz taşığı (Çavşır otu ve bundan elde edilen bir tür zambak, macun): EAT.

Kuralgan (Dikenli ot): Osm.

Kuranuk (Ham ve yeşil üzüm): Kıp.

Kurbaga otı (Bir bitki adı): Osm.

Kurd bağı (Kurt bağı denilen bir bitki): EAT.

Kurma (Hurma): Kıp.

Kurs-i varak < Ar. (Yaprak): Osm.

Kurtuman (Bezelye): Kıp.

Kuru hūrma (Kuru hurma): Kıp., EAT

Kurudan (Patlıcana benzer bir ot): EAT., Osm.

Kuru inçir (Kuru incir): Kıp.

Kuru tirek (Kuru ağaç): Kıp.

Kuru üzüm (Kuru üzüm): EAT.

Kurudan (Patlıcan bitkisine benzer bir ot): Osm.

Kuskās (Bir bitki adı): Osm.

Kust< Ar. (Tıpta tozu burna çekilmek suretiyle kullanılan tutsüsü kötü kokuları gideren güzel kokulu bir bitki, kust otu): EAT., Osm.

Kust-ı bahri (Tıpta kullanılan ve tutsüsünden faydalanılan güzel kokulu bir bitki): EAT.

Kuş burnı (Kuşburnu): EAT., Osm.

Kuş burnu (Kuşburnu): Osm.

Kuşdı ("Coctus" adlı bir bitki olup, kökü ilâç yerine kullanılır): Uyg.

Kuşdili (Karaağacın yemişi): Osm.

Kuşetmegi (Yaprağı tere yaprağına benzeyen ve yenilen bir ot): EAT., Osm.

Kuşgun I (Ekşi bir çeşit ot): Kar.

Kuşgun II (Hayvanların yediği taze kamış): Kar.

Kutay< ? (İpek): Uyg.

Kutn<Ar. (Pamuk): Osm.

Kuva (Kua 'çiçek'): Uyg.

Kuyruklu büber (Bir bitki adı): Osm.

Kuzgun ayagı (Bir bitki adı): Osm.

Kuzgun kılıcı (Bir bitki adı): Osm.

Kuzgun otı (Eğrelti otu): EAT.

Kuzı butragı (Koyun otu, kasıkotu): EAT.

Kuzı kulagı (Yaprağı hindiba yaprağına benzeyen bir bitki): EAT., Osm.

Kuzu kulagı (İlkbaharda çıkan ekşi bir ottur): Kıp.

Kübbâd< Ar. (Ağaç kavununu andıran iri ve yumuşak bir limon): Osm.

Küç ingek-i (Küçü otu tohumu): Kar.

Küç< Çiğ. (Susam): Kar.

Küji (Öd ağacı): Uyg.

Kükel< Moğ. (Yabanî erik, kara diken): Kıp.

Kümürken<Oğ. (Dağ soğanı): Kar.

Künci<Far. *küncid* (Susam): Kıp.

Küncid (Susam, susam taneleri): Osm.

Künciz (Susam, susam taneleri): EAT.

Küncüd< Far. (Susam): EAT., Osm.

Küncüt (Susam): Kıp.

Künçi I (İlâç yerine kullanılan "abrus precatorius" adlı bitki): Kar.

Künçi II< Far. *küncid* (Susam): Kıp.

Künde< Far. (İri kalın ağaç): Çağ.

Künder (Bir bitki): Kıp.

Kündüs (Bir bitki): Kıp.

Kürküm (Safran): Uyg. Kar.

Kürrâs< Ar. (Pırasa): Osm.

Kürreş< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Kürt I (Ayva): Kıp.

Kürt II (Kayın ağacı; bundan yay, kamçı, değnek gibi şeyler yapılır): Kar.

Kürüç (Kimyon): Uyg.

Küsbe (Yağı ve suyu çıkarılmış meyve): EAT.

Küsbere< Far. (Karakimyon, kişniş): Osm.

Küşti (İlâç olarak kullanılan bir bitki çeşidi): Uyg.

Küvük I (Güveyi otu): Kıp.

Küvük II<Oğ. (Saman): Kar.

Küwij (Söğüt gibi çürüyen ağaç): Kar.

Küwij turma (Tadı bozulan, tadı kaçan turp): Kar.

Küwürken< Oğ. *kümürken* (Dağ soğanı): Kar.

Lâden< Far. (Bu isim ile maruf kokulu bir nevi ratinec ki Girit adasında hâsıl olur): Osm.

Lahan< Yun. (Lahana): Kıp.

Lâhlâh< Ar. (Çiğdem): Osm.

Lâhlâhiyye< Ar. (Çiğdemgiller): Osm.

Lâhmiyye< Ar. (Damkoruğugiller): Osm.

Lahnu< Yun. *lahanon* (Lahana): EAT.

Lakşa (Şehriye): Uyg.

Lâle < Far. (Lâle): Hzrm., Çağ. Osm.

Lâle-i hamrâ< Far. (Kırmızı lâle): Osm.

Lâle-i nu'mân< Far. (Bir çeşit lâle, dağ şakayıkı) Osm.

Lâmişger< Far. (Karaağaç): Osm.

Lârkî< Ar. (Keçiboyunu): Osm.

Lâs< Far. (İpek): Çağ.

Latık< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Lazen< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Leben< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Leblâb< Ar. (Sarmaşık): Kıp.

Leblebü< Far. (Leblebi, nohut): Kıp.

Leflâfe< Ar. (Kurt tırnağı denilen bir bitki): Osm.

Lenxua (Lotus çiçeği): Uyg.

Levz< Ar. (Badem): Kıp., Osm.

Levze< Ar. (Badem): Osm.

Levziyye< Ar. (Badem, erik, kayısı, şeftali, vişne, kiraz ve benzerlerinin içinde bulundukları fasile): Osm.

Leylâk< Ar. (Leylak): Osm.

Leymû< Ar. Yun. *leymûn* (Limon): Kıp.

Leymûn< Ar. (Limon): Osm.

Linhâ (Lotus çiçeği): Uyg.

Lift< Ar. (Şalgam): Kıp.

Limen< Yun. (Limon): Kıp.

Limgen (Sarı erik): Kar.

Limon< Yun. (Limon): Kıp., Osm.

Lîmûn< Yun. *lemoni* (Limon): Osm.

Lingua (Lotus çiçeği): Uyg.

Linḥu-a (Lotus çiçeği): Uyg.

Linḥua (Nilüfer çiçeği): Uyg.

Lisân-ül-asâfir< Ar. (Kuş dili): Osm.

Lisân-ül-hayye< Ar. (Aslandili denilen bir bitki): Osm.

Lisân-ül-kelb< Ar.(Köpekdilene benzeyen yaprakları hekimlikte kullanılan bir bitki): Osm.

Lisân-üs-sevr< Ar. (Sığırdili denilen çok yapraklı bir nebat): Osm.

Lufer (Bir çiçek adı): Osm.

Lüben (Bir bitki): Kıp.

Lüfâh< Ar. (Güzelhatun çiçeği): Osm.

Lüffân< Ar. (Ekşi nar): Osm.

Lütfâh< Ar. (Kan kurutan dedikleri nebat): Osm.

Lük< Far. (Kızıl boya ağacı): Osm.

Lütfân< Ar. (Ekşi nar): Osm.

Lüzen (Bir bitki): Kıp.

M(a)hamantarik< Skr. *mahamandaraka* (Kutsal bir ağacın çiçeklerinin adı): Uyg.

Magdanos (Maydanoz): Kıp.

Maha-bodi< Skr.: *maha+bodhi* (Büyük aydınlanma; Buda'nın altında sezmişliğe ulaştığı ağaç): Uyg.

Mahmude otı (Bir bitki adı): Osm.

Mahmude< Ar. (Mahmude otu): EAT.

Makal< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Malguna (Ilgın ağacına benzer bir ağaç): Kar.

Mamık (Pamuk): Kıp.

Mamlaha< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Mamug (Pamuk): Çağ.

Mamuh (Pamuk): Kıp.

Mamuk (Pamuk): Hrzm., Kıp., Çağ.

Mamuq (Pamuk): Kıp.

Manbuk (Pamuk): Kıp.

Mandar< Oğ. (Ağaçlara sarılan bir bitki, sarmaşık): Kar.

Mangdanus< Ar. Far. *midenüvâz* (Maydanoz): Kıp.

Manguh(?) (Pamuk): Kıp.

Mantar (Mantar): Kıp., Osm.

Mantarik< Skr. *mandaraka* (yetiştirme, büyüme) (Kutsal bir ağaç): Uyg.

Marcumak< Far. *merdümek* (mercimek): Kıp.

Marsama (Yaprakları nane gibi güzel kokulu olup bazı yemeklere konan bir bitki): EAT., Osm.

Marul< Yun. *marovli* (Marul): Kıp., EAT., Osm.

Maslık (Esrar, haşhaş): Osm.

Mastakî< Ar. (Sakız): Osm.

Masteki< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Mâş (Mercimeğe benzer tanedir): Osm.

Maydanoz (Maydanoz): Osm.

Māzebenî< Ar. (Menekşenin en üstün türü): Osm.

Mazeryün< Ar. (Bir bitki): EAT.

Māzî< Far. *māzû* (Mazı, pelit ağacı): Kıp.

Māzû< Far. (Mazı, pelit ağacı): Kıp.

Meferr-ül-kelbiyye< Ar. (Zakkumgiller): Osm.

Megas< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Megaz<Ar. (Bir bitki): Kıp.

Mekke ayrığı (Bir bitki adı): Osm.

Mekke samanı (Bir bitki adı): Osm.

Melîsâ< Ar. (Oğul otu):EAT., Osm.

Menegiş (Meneviş): EAT., Osm.

Menekşe (Menekşe): Osm.

Meneviş (Bir dağ yemişi): Kıp., EAT., Osm.

Menevşe (Menekşe): Osm.

Mercan< Ar. (Mercan otu): EAT., Osm.

Mercegûş otu (Mercanköşk denilen fesleğene benzer bir çiçek, sıçankulağı): Osm.

Mercemek< Far. *merdūmek* (Mercimek): Kıp.

Mercimek< Far. *merdūmek* (Mercimek): Kıp., EAT., Osm.

Mercūmek< Far. *merdūmek* (Mercimek): Kıp., Osm.

Merdüm-giyâ< Far. (Kankurutan, adamotu): Osm.

Merdüm-giyâh< Far. (Kankurutan, adamotu): Osm.

Merdüm-giyeh< Far. (Kankurutan, adamotu): Osm.

Mersîn< Ar (Yaprakları daima yeşil kalan, beyaz renkte çiçek açan bir ağaç):
EAT., Osm.

Mersin ağacı (Mersin ağacı, Âdem peygamber'in yeryüzünde diktiği ilk ağaç,
her mevsim yeşil yapraklı, çiçekleri beyaz renkli bir ağaç): EAT., Osm.

Mersin yaprağı (Mersin ağacının güzel kokusu için kullanılan yaprağı): EAT.,
Osm.

Meryem-i gûr< Ar. (Sonbaharda sararıp dökülen asma yaprağı): Osm.

Merzencüş< Ar. (Mercanköşk denilen fesleğene benzer bir çiçek,
sıçankulağı): Kıp., EAT., Osm.

Merzengûş< Far. (Mercanköşk denilen fesleğene benzer bir çiçek,
sıçankulağı): Osm.

Mesasil< Ar. (Bir ceviz türü): EAT.

Meşe (Meşe): Osm.

Meşiç üzüm (Kara üzüm): Kar.

Mëve < Far. (Meyve): Kıp.

Mewä (Meyve): Hrzm.

Meyân (Bir bitki adı): Osm.

Meyan kökü (Meyan kökü): Osm.

Meryem ana eli (Bir bitki kökü): Osm.

Meyve< Far. *māve* (Yemiş, meyve): Hrzm., Çağ., Osm.

Meyve-cât< Far. (Meyveler, yemişler): Osm.

Meyve-hâ< Far. (Meyveler, yemişler): Osm.

Meyve-i ter< Far. (Taze yemiş): Osm.

Mırç (Biber): Uyg.

Mısır bugdayı (Mısır buğdayı): Osm.

Mısır güli (Mısır gülü): Osm.

Mısır tikenı (Bir bitki adı): Osm.

Mışmış< Ar. (Zerdali, kayısı): Kıp.

Mızrak agacı (Mızrak ağacı): Osm.

Mi'sâl<Ar. (Gelberi tabir olunan ucu uzun ağaç): Osm.

Miftele< Ar. (Öreke denilen ağaç): Osm.

Mihcen< Ar. (Başı çevgen gibi eğri olan ağaç): Osm.

Mîr-i âşıkân< Far. (Horozibiği): Osm.

Misk otı (Misk otu denilen bir bitki): Osm.

Misvak agacı (Bir ağaç adı): Osm.

Mîşe< Far. (Meşe): EAT.

Mışmış< Ar. (Zerdali kayısı): Kıp., Osm.

Mîve< Far. (Meyve, yemiş): Hrm., Çağ., Osm.

Mizvâce< Ar. (Küçük küçük çiçeklerden meydana gelen ve kendisinde hem dişilik, hem de erkeklik uzvu bulunan çiçek): Osm.

Mugāylān agacı (Arabistan çölünde meşhur bir diken): Kıp.

Mugaylān I (Deniz ağacı): Osm.

Mugaylān II: (Deve dikenı): Kıp., Çağ., Osm.

Mu' asfar< Ar. (Bir cins çiçek): Kıp.

Murç (Karabiber): Kar.

Mürd< Far. (Mersin ağacı): EAT.

Murdār ağaç (Kötü, zararlı bitki; karga düleği): EAT.

Murr (Yakısı yapılarak kullanılan şifalı, acı bir ot): EAT.

Musa agacı (Bir ağaç adı): Osm.

Mübārek ağaç (Zeytin ağacı): EAT.

Müdesenk< Far. (Bir bitki): Kıp.

Mürdük (Baklagillerden, taneleri bezelyeye benzer ve ondan çok ufak bir bitki, mercimek, maş): EAT., Osm.

Mürdümek (Baklagillerden, taneleri bezelyeye benzer ve ondan çok ufak bir bitki, mercimek, maş): EAT., Osm.

- Mürdümük**< Far. *merdümek* (Baklagillerden, taneleri bezelyeye benzer ve ondan çok ufak bir bitki, mercimek, maş): Kıp., EAT., Osm.
- Mürg-i zebânek**< Far. (Kuşdili denilen bitki): Osm.
- Mürr-i kasînas-ı zehebî** < Ar. (Pirinç): Osm.
- Mürver** (Yemişleri olan bir ağaç): Osm.
- Müserrer**< Ar. (Göbekli bitki): Osm.
- Müstahiyye**< Ar. (Küstümotugiller): Osm.
- Müşk-bîd**< Far. (Söğüt ağacı): Osm.
- Müşvike**< Ar. (Dikenli ağaç): Osm.
- Nabk**< Ar. (Sidre ağacının yemişi, Arabistan kirazı, sedir ağacı): EAT., Osm.
- Nâhil**< Ar. (Hurma ağacı): Osm.
- Nahîl**< Ar. (Hurma ağacı): Çağ., Kıp., Osm.
- Nahle**< Ar. (Bir adet hurma ağacı): Osm.
- Nahliyye**< Ar. (Hurmalar): Osm.
- Nakapuşp** (Bir çiçek): Uyg.
- Nana**< Ar. (Nane): Kıp.
- Nâne** (Nane): Osm.
- Nanhâh** (Hardal, kıcı, süfâ, kimyon-ı mülûkî): EAT.
- Nâr**< Far. (Nar): Hrz., Kıp.
- Nâr ağacı** (Nar ağacı): EAT., Osm.
- Nar çiçeği** (Nar çiçeği): Osm.
- Nâr**< Far. (Nar): Kıp., EAT., Osm.
- Nâr-bün**< Far. (Nar ağacı): Osm.
- Nâr-cîl**< Ar. (Büyük hindistan cevizi, nâr-çîl): Osm.
- Narçîn** (Bir bitki): Kıp.
- Nârçîl**< Far. (Hindistan cevizi): Osm.
- Nâr-dân**< Far. (Nar taneleri): Kıp., Osm.
- Nâr-dîn**< Far. ("Sünbül-i rûmî" denilen bir çiçek): Osm.
- Nârenc**< Ar. (Turunç): EAT., Osm.
- Nâreng** < Ar. (Turunç): EAT., Osm.
- Nârenciyye**< Ar. (Turuçgiller, portakal, mandalina, limon gibi şeyler): Osm.

- Nârengî**< Far. (Mandalina): Osm.
- Nârgîl**< Far. (Hindistan cevizi): Osm.
- Nargis**< Far. (Nergis): Çağ.
- Narinç**< Far. (Narenciye, portakal): Kıp.
- Narun** (“ Narvan” adlı bir ağaç çeşidi): Uyg.
- Nârven**<Far. (Kara ağaç): Osm.
- Nâzende-âl**< Far. (Meşhur bir çeşit lâle): Osm.
- Nebak agacı** (Bir ağaç adı): Osm.
- Nebât** < Ar. (Bitki): Hrzm., Çağ., EAT., Osm.
- Nebâtât**< Ar. (Bitkiler): Osm.
- Nebâtât-ı ibtidâiyye**< Ar. (Bir hücreli bitkiler): Osm.
- Nebâtât-ı kesîr-ül-hücerât**< Ar. (Çok hücreli bitkiler): Osm.
- Nebâtât-ı mâiyye** < Ar. (Su bitkileri, sucul bitkileri): Osm.
- Nebâtât-ı müteşebbise**< Ar. (Sarmaşan, sarılıcı bitkiler): Osm.
- Nebâtât-ı sâmmе**< Ar. (Zehirli otlar): Osm.
- Nebâtât-ı süfliyye**< Ar. (Aşağı bitkiler): Osm.
- Nebâtât-ı zât-ül-büzûr**< Ar. (Tohumlu bitkiler): Osm.
- Nebât-ı mâiyye** < Ar. (Sucul bitki): Osm.
- Nebt**< Ar. (Ot): Osm.
- Nebtî**< Ar. (Bir bitki): Kıp.
- Nehûd**< Far. (Nohut): Osm.
- Nerci**< Ar. (Nergis): Osm.
- Nercis**< Ar. (Nergis): Osm.
- Nergis**< Far. (Nergis): Çağ., EAT., Osm.
- Nergisiyye**< Far. Ar. (Nergisgiller): Osm.
- Nesrîn**< Far. (Yabanî gül, ağustos gülü): Çağ., Osm.
- Nesteren** (Nesrin): Osm.
- Nev-bâre**< Far. (Turfanda yeni çıkmış meyve ve sebze): Osm.
- Nev-bâve**< Far. (Turfanda yeni çıkmış meyve ve sebze): Osm.
- Nev-ber**< Far. (Taze sebze): Osm.
- Nev-nihâl**< Far. (Taze fidan): Osm.
- Nevr**< Ar. (Ağaç çiçeği): Osm.

- Nev-res-nihāl**< Far. (Yeni bitmiş fidan, sürgün): Çağ.
- Nevrûz otu** (Nevruz otu): Osm.
- Nev-rüste**< Far. (Yeni yetişmiş nebat): Osm.
- Ney-şeker**< Far. (Şeker kamışı): çağ. Osm.
- Nihāl**< Far. (Fidan): Çağ., Osm.
- Nihâlân**< Far. (Taze, düzgün fidanlar): Osm.
- Nihâle**< Far. (Yeni yetişmiş düzgün fidan): Osm.
- Nihâl-i çemen**< Far. (Gül bahçesinin fidanı): Osm.
- Nihâl-i serv-i ser-efrâz**< Far. (Başı yüksek servi fidanı): Osm.
- Nîlû-berg**< Far. (Nilüfer): Osm.
- Nîlûfer**< Far. (Nilüfer): Çağ., EAT., Osm.
- Nîlûferiyye**< Ar. (Nilüfergiller): Osm.
- Nisrîn**< Ar. (Nesrin): Osm.
- Noḥūd**< Far. (Nohut): Hrzm., Kıp., EAT., Osm.
- Nohuz**< Far. (Nohut): EAT.
- Nokut**< Far. nohūd (nohut): Kıp.
- Nouma**< ?. (Portakal): Kıp.
- Nu'mân-ı berrî**< Ar. (Gelincik çiçeği): Osm.
- Nuḥūd** < Far. (Nohut): Hrzm.
- Nukut** (Nohut): Uyg.
- Ogul otı** (Oğul otu denilen sebze): Osm.
- Ogul otu** (Oğul otu denilen sebze): Osm.
- Oot** (Ot): Uyg.
- Ordu tal** (Hamam otu): Kar.
- Orobanhiyye** (Canavarotugiller): Osm.
- Ot yem** (Karabiber, kimyon gibi tohum ve baharat): Kar.
- Ot yığaç** (Ot ve ağaç): Uyg.
- Ot** (Ot, hayvan yemlerinin hepsi, bitki, ilâç otu, sebze): Uyg., Kar., Hrzm., Kıp., Çağ., EAT., Osm.
- Otluk** (Kuru ot): Osm.
- Oy** (Kamış, saz): Uyg.

Oyum (Ağaç veya fidan ocağına dikilen bitki): Osm

Öd agacı (Öd ağacı): Osm.

Ög (Bir çiçek nevi): Uyg.

Ögendire (Ucu çivili ağaç ki onunla öküzü sürerler): Kıp.

Öksürük otı (Bir bitki adı): Osm.

Öksürük otu (Bir bitki adı): Osm.

Öksüz oğlan çigdemî (Bir bitki adı): Osm.

Ömek (Bitki adı): Kıp.

Ören pulı (Bir bitki adı): Osm.

Örümcek otı (Bir bitki adı): Osm.

Öyür (Darı): Uyg.

Pahta< Far. (Pamuk): Hrz. m.

Palamud (Bir bitki adı): Osm.

Pambuk (Pamuk): Kıp., Osm.

Pamuk agacı (Pamuk ağacı): Osm.

Pamuk<Oğ. (Pamuk): Kar., Kıp., EAT., Osm.

Pamuq (Pamuk): EAT.

Panbık (Pamuk): EAT., Osm.

Panbug (Pamuk): EAT., Osm.

Panbuk (Pamuk): Kıp., EAT., Osm.

Panbuq (Pamuk): Kıp.

Pancar (Pancar): EAT., Osm.

Panmuk (Pamuk): Osm.

Pabadça (Papatya): Osm.

Papadya (Papatya): Osm.

Papatya çiçeği (Papatya): Osm.

Parmak üzümü (Gelin parmağı denilen üzüm çeşidi): Osm.

Patlıcan (Patlıcan): Osm.

Patpadhi (Biber): Uyg.

Pâyâm< Far. (Badem): Kıp., Osm.

Payanda (Katıl ağacı): Osm.

Pazı (Bir bitki adı): Osm.

Pazu (Pazı, yabanî pancar): EAT.

Peçe< Far. (Sarmaşık): Osm.

Pelesenk ağacı (Pelesenk ağacı): Osm.

Peḷid< Ar. *bellūt* (Palamut, meşe palamudu): EAT., Osm.

Pelîn (Maruf ottur): EAT., Osm.

Penbe< Far. (Pamuk): Osm.

Pence-i çınâr< Far. (Çınar yaprağı): Osm.

Pence-i girye< Far. (Salkım söğüt): Osm.

Pence-i Meryem < Far. (Meryemeli, buhurumeryem): Osm.

Pesligen (Fesleğen): Osm.

Peste< Far. (Fıstık): Osm.

Peygamber arpası (Bir arpa çeşidi): Osm.

Peygamber çiçeği (Peygamber çiçeği): EAT.

Peygamber tikenî (Bir bitki adı): Osm.

Pezik (Pazı, pancar): Osm.

Pırasa (Pırasa): Osm.

Pirinc< Far. (Pirinç): Osm.

Pirinç< Far. (Pirinç): Kıp., Osm.

Pirpirim (Semizotu): EAT., Osm.

Pisî pisî (Kılçıklı bir bitki): Osm.

Pistak< Yun. (Antep fıstığı): Kıp.

Piste < Far. (Fıstık): Hrzm., Osm.

Pitpidi< Skr. *pippala* (Biber): Uyg.

Piyaz (Soğan): Osm.

Puga ("Areca catechu" bitkisi): Uyg.

Purcâhk (Burçak): Uyg.

Putrak tikenî (Dikenli bir bitki): Osm.

Pülpül< Far. (Karabiber): Osm.

Pürpürüm (Semizotu): EAT., Osm.

Pürşe (Biber): Kıp.

Püstüli ("Karapazı"denilen ve yenilen bir ot): Kar.

Püsür (Alacalanmış, olgunlaşmaya başlamış hurma): EAT.

Qamış (Kamış): Uyg., EAT.

Qavun (Sarı kavun): Kıp.

Qılçıq (Buğday başağının üzerindeki ufak ve uzun dikenler): Kıp.

Qoz (Ceviz): Kıp.

Qozaq (Çam fıstığı): Kıp.

Qozu qulağı (Kuzu kulağı): Kıp.

Rāsic< Ar. (Bir bitki adı): Kıp.

Rāsiḥ< Ar. (Bir bitki adı): Kıp.

Rāsin< Ar. (Bir bitki adı): Kıp.

Ratbe< Ar. (Yonca otu): Osm.

Râtineciyye< Ar. (Zamklı, sakızlı ağaçlar nevi): Osm.

Ravand< Far. (Ravent kökü): Kıp.

Rāved< Far. (Bir bitki): Kıp.

Rāvend< Far. (Kökleri ve sapları ilâç olarak kullanılan karabuğdaygillerden bir nebat): Osm.

Rāvende< Far. (Bir bitki): Kıp.

Rāvendiyye < Ar. (Karabuğdaygiller): Osm.

Râzıkî< Ar. (Razakı üzümü): Osm.

Rāziyân (Rezene, dereotuna benzer bir bitki): EAT.

Raziyana< Far. (Dereotu türünden bir bitki): Kıp.

Raziyane<Far. (Rezene otu): EAT., Osm.

Râziyânec< Ar. (Rezene): Osm.

Rāzyānc< Far. (Dereotu türünden bir bitki): Kıp.

Razyane (Durak otu): EAT., Osm.

Rebîiyye< Ar. (Çuhaçiçeğigiller): Osm.

Rec' < Ar. (Bir bitki): Kıp.

Rekâb<Ar. (Bir bitki): Kıp.

Reyāḥīn < Ar. (Reyhanlar, fesleğenler): Hrz., Çağ., EAT.

Reyhân ağaç (Fesleğen çiçeği, reyhan): EAT.

- Reyhân**< Ar. (Fesleğen): Kıp., Çağ. Osm.
- Rez**< Far. (Üzüm ağacı, asma): Osm.
- Rezine** (Bir ot): Osm.
- Ricle** (Semizotu): EAT.
- Rısas**< Ar. (Bir bitki): Kıp.
- Ribās** (Bir bitki adı): Osm.
- Ricl-ül-vezz**< Ar. (Kazayağı): Osm.
- Rīḥ**< Ar. (Bir bitki): Kıp.
- Rummāan**< Ar. (Nar): Kıp.
- Rummân**< Ar. (Nar ağacı): Osm.
- Rutab**< Ar. (Hurma, olgunlaşmış yaş hurma): Kıp., EAT., Osm.
- Rümmân**< Ar. (Nar): Osm.
- Rüzz**< Ar. (Piring): Osm.
- Sā** (Ağaç): Osm.
- Sabar**< Ar. (Bir bitki): Kıp.
- Sabbâr**< Ar. (1. Atlas çiçeği (kaktüs) 2. Frenk inciri): Osm.
- Sabbâriyye**< Ar. (Atlas çiçeğigiller): Osm.
- Sabır** (Tıpta kullanılan rengi sarı, tadı acı bir ot): EAT., Osm.
- Sabur**< Ar. (Sarısabır otu): Kıp.
- Sâc**<Ar. (Hindistan'da yetişen sert ve iyi cins bir ağaç türü): Kıp.
- Saç** (Saç ağacı, Hindistan meşesi):
- Safran** (Safran): Osm.
- Saf-sâf**< Ar. (Söğüt ağacı): Osm.
- Safsâfiyye**< Ar. (Söğütgiller): Osm.
- Sahkeşt** (Bir bitki): Kıp.
- Sakamunya**< Ar. (Bir bitki): Kıp.
- Sakavtar**< Ar. (Bir bitki): Kıp.
- Sakız ağacı** (Sakız ağacı): Osm.
- Sakızlık ağacı** (Sakız ağacı): Osm.
- Saksı güzeli** (Bir bitki adı): Osm.
- Salam** (Saman): Kıp.

Salç (Adaçayı): Kıp.

Salıbiyye< Ar. (Turpgiller): Osm.

Salkım söğüd (Söğüt ağacı): Osm.

Salkım (Salkım, üzüm salkımı): Osm.

Salkum (Başak, salkım): Kıp., EAT.

Salqum (Üzüm salkımı): Kıp.

Salsöğüt (Söğüdün bir türü): Uyg.

Sama (Bir bitki): Kıp.

Samag (Bir bitki): Kıp.

Saman<Çiğ. (Saman): Uyg., Hrm., Kıp., Çağ.

Samuk (Etli kökleri yenen bitkiler): Kıp.

Samursak (Sarımsak): Kar.

Sanavber< Ar. (Sevgilinin boyuna teşbih edilen çam fıstığı ağacı): Kıp., Osm.

Sandal ağacı (Sandal ağacı): Osm.

Sandal< Ar. (Sandal ağacı, Hindistandan getirilen güzel kokulu sert bir ağaç): Kıp., Çağ., Osm.

Sanevber< Ar. (Çam fıstığı ağacı): Çağ., Osm.

Sa^c ter< Ar. (Kekik): Kıp.

Sap turma (Havuç): Kar.

Saramsag (Sarımsak): Kıp.

Sargan (Çorak yerlerde biten bir ot): Uyg., Kar.

Sarı ağac (Zerdeçal): Osm.

Sarı aş (Zerde): Osm

Sarı erik (Zerdali): Osm

Sarı erük (Kayısı): Kıp.

Sarı gül (Sarı gül): Osm.

Sarı kavun (Sarı kavun): Kıp.

Sarı papadya (Sarı papatya): Osm.

Sarı südlegen (Bir bitki adı): Osm.

Sarı südliken (Bir bitki adı): Osm.

Sarı şebboy (Bir çiçek): Osm.

Sarıerik (Zerdali): Osm.

- Sarıg erik** (Zerdali): Kıp.
- Sarıg erük** (Kayısı, zerdali): Kar.
- Sarıg turma** (Havuç): Kar.
- Sarıgaç** (Zerdeçal): EAT., Osm.
- Sarıkavak** (Sarı kavak): EAT., Osm.
- Sarımsak** (Sarımsak): Hrzm., Kıp., EAT., Osm.
- Sarısütlügen** (Dereotuna benzer bir ot): Osm.
- Sarkaç** (Karamuk; yaban hindibasına benzer bir ot): Kar.
- Sarmak** (Bir bitki adı): Osm.
- Sarmaşuk** (Sarmaşık): EAT.
- Saru boya** (Sarı boya otu): EAT.
- Sarmaşık otı** (Sarmaşık otu): Osm.
- Sarmaşık** (Sarmaşık): EAT., Osm.
- Sarmaşuk** (Sarmaşık): EAT., Osm.
- Sarmusak** (Sarımsak): Hrzm., Kıp.
- Sarukavak** (Sarı kavak): Osm.
- Sarumsak** (Sarımsak): Kıp.
- Satun** (Sarımsak): Uyg.
- Sayhānī**< Ar. (Medine'de yetişen bir cins hurma): Kıp.
- Sayvāniyye**< Ar. (Maydanozgiller): Osm.
- Sebz** (Sebze): Osm.
- Sebze**< Far. (Çimen; sebze): Çağ., Osm.
- Sedâb**< Ar. (Sedefotu): Osm.
- Sedeb**< Ar. (Sedefotu): Osm.
- Sedebiiyye**< Ar. (Sedefotugiller): Osm.
- Sedir ağacı** (Sedir ağacı): Osm.
- Sefercel**< Ar. (Ayva): Osm.
- Sefteli** (Şeftali): Kıp.
- Seksek ağacı** (Bir ağaç adı): Osm.
- Selcem**< Ar. (Şalgam): Osm.
- Selvi** (Servi): Osm.

Semen< Ar. (Yasemin): Osm.

Semer otı (Bir bitki adı): Osm.

Semer< Ar. (Meyve, yemiş): Çağ., Osm.

Semerât< Ar. (Yemişler, meyveler): Osm.

Semere< Ar. (Meyve, yemiş): Osm.

Semer-i ar'ar< Ar. (Ardıç): Osm.

Semer-i baklî< Ar. (Baklamsı meyve): Osm.

Semer-i basîte< Ar. (Basit meyve): Osm.

Semer-i fakîr< Ar. (Kapçık meyve): Osm.

Semer-i inebî< Ar. (Üzümsü meyve): Osm.

Semer-i mücevvez< Ar. (Buğdaysı meyve): Osm.

Semer-i mütekessire< Ar. (Karışık meyve): Osm.

Semiz ot (Semizotu, pürpürüm): EAT.

Semizlikotu (Semizotu): EAT., Osm.

Semm-üs-semek< Ar. (Balık otu denilen nohut büyüklüğünde zehirli bir bitki): Osm.

Semüz ot (Semizotu): EAT.

Semüz otı (Semizotu): EAT., Osm.

Semüzlük otı (Semizotu): Osm.

Semizlik otu (Semizotu): Osm.

Semüzlük (Semizotu): EAT.

Senā (Yaprakları iç sürdürmekte kullanılan şifalı bir ot): EAT.

Senâbil< Ar. (Sümbüller): Osm.

Senā-yı Mekki (Yaprakları iç sürdürmekte kullanılan şifalı bir ot, sinameki): EAT.

Seng (İlaç olarak kullanılan bir bitki): Kıp.

Sengeç (Fındık gibi küçük ve tatlı bir elma): Kar.

Senkeç (Fındık büyüklüğündeki akı ve kırmızısı olan bir çeşit tatlı elma): Kar.

Senût (Dereotu, kimyon gibi otlar): EAT.

Sepidâr< Far. (Beyaz çam ağacı): Çağ.

Serçe dili (Kuşotu): EAT.

Serhas< Ar. (Sivri uçlu bitki): Osm.

Serhas-ı müzekker< Ar. (Eğreli otu): Osm.

Serhasiyye< Ar. (Eğreli otugiller): Osm.

Serhasiyye-i kebîre< Ar. (Kral otu): Osm.

Serküle (Seylan kurşun kökü): EAT.

Serv< Far. (Servi): Kıp., Çağ., EAT.

Serviyye< Far. (Servigiller): Osm.

Sevgi otı (Bir bitki adı): Osm.

Sevsen< Ar. (Susam): Çağ., Osm.

Sevseniyye< Ar. (Süsengiller): Osm.

Sezâb< Ar. Far. (Su teresi): Kıp.

Sezâb< Far.(Sedef denilen yarpuza benzer bir bitki): Osm.

Sıçan otı (Bir bitki adı): Osm.

Sıgır baldıranı (Bir bitki adı): Osm.

Sıgır dili (Sığır dili): EAT.

Sıgır gözi (Sarı papatya): Osm.

Sıgır gözi (Sarı papatya): EAT., Osm.

Sıgır kuyruğu (Sığır kuyruğu denilen bitki): Osm.

Sıgun otu (Kökü insana benzeyen, birleşme kuvveti kalmayanlarca kullanılıp erkeği ve dişisi bulunan ve erkeği erkeğe, dişisi kadına verilen bir ot): Kar.

Sınâr< Ar. (Çınar): Osm.

Sınçgan (Mugaylan diken): Kar.

Sınçkan (Musa ağacı): Uyg.

Sınv < Ar. (Dal, budak, bir kökten çatallanan dallar): Osm.

Sîb< Far. (Elma): EAT., Osm.

Sidirât< Ar. (Arabistan kirazları): Osm.

Sidr< Ar. (Arabistan kirazları): Osm.

Sidrât< Ar. (Arabistan kirazları): Osm.

Sidre ağacı (Arabistan kirazı ağacı): EAT.

Sidre< Ar. (Trabzon hurması nev'inden bir ağaç , Arabistan kirazı): Çağ., EAT., Osm.

Sidretü'l-mintehâ agacı (Cennette bulunan kökü yukarıda dalları aşağıda ağaç): EAT.

Sigil otı (Bir bitki adı): Osm.

Siluken (Bir bitki adı): Osm.

Silk (Şalgam): Osm.

Silk< Ar. (Pancar): Osm.

Simâr< Ar. (Meyveler, yemişler): Osm.

Simâr-ı bakliyye< Ar. (Bakla, fasulye gibi bitkiler): Osm.

Simâr-ı cerâbiyye< Ar. (Kuru tohumlu bitkiler): Osm.

Simâr-ı harnûbiyye< Ar. (Keçiboynuzu ve benzeri gibi çok çekirdekli bitkiler): Osm.

Simâr-ı hayvâniyye< Ar. (Tek hücreli ve yuvarlak bir çizgi üzerinde açılan meyveler): Osm.

Simâr-ı mücennaha< Ar. (Genellikle bir tohumlu ve kanat biçiminde olan meyveler): Osm.

Simâr-ı mültesika< Ar. (Bir kütle içinde birçok kendine kıvrılmış yaprakların birleşmesiyle meydana gelen meyveler): Osm.

Simâr-ı nevâiyye< Ar. (Çok çekirdekli meyveler): Osm.

Simâr-ı tuffâhiyye< Ar. (Elma cinsinden meyveler): Osm.

Simsim< Ar. (Susam): Kıp.

Sincan tikenî (Bir bitki adı): Osm.

Sinsim (Susam): Uyg.

Siñirli ot (Sinir ot): EAT.

Siñirli yaprak (Sinir otu): EAT., Osm.

Siñirlüce ot (Sinir otu): EAT.

Siñirlüce yaprak (Sinir otu): EAT.

Sipand< Far. (Üzerlik tohumu): Çağ.

Sipend< Far. (Üzerlik tohumu): Çağ., EAT., Osm.

Sipergam< Far. (Fesleğen): Osm.

Sipüt (Karabiber, kimyon gibi yemeğe katılan bir ot): Kar.

Sîr ü piyâz< Far. (Sarımsak ve soğan): Osm.

Sîr< Far. (Sarımsak): Osm.

Sīrec< Ar. (Yağ elde edilen bir bitki): Kıp.

Sirīc< Ar.(Bir bitki): Kıp.

Sirken (Pazı, yabanî ıspanak): Osm.

Sisen< Far. (Susam): Kıp.

Siyāh üzüm (Kara üzüm):Osm.

Sogan (Soğan): Uyg., Kar., Hrzm., Kıp. , EAT., Osm.

Sogun (Soğan): Kar.

Sonbul<Ar. *sūnbūl* (Sümbül): Kıp.

Sorat (Türkiye buğdayı, mısır buğdayı): Kıp.

Sorkun ağacı (Uzun salkım söğüt, sorgun ağacı): Osm.

Sorkun (Uzun salkım söğüt, sorgun ağacı): Kıp., EAT.

Sorqun (Sorgun ağacı): Kıp.

Söğüd ağacı (Söğüt ağacı): Osm.

Söğüd (Söğüt ağacı): Osm.

Söğüt (Söğüt ağacı): Uyg., Kar., Hrzm., EAT.

Su sıçanı otı (Bir bitki adı): EAT.

Sufra< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Su kerdemesi (Maydanoz ve su teresi): EAT., Osm.

Su teresi ("Cırcır" ya da "yaban kişnişi" denen zararlı bir ot): EAT.

Sukar (Bir bitki türü): Uyg.

Sulanı (Bir bitki): Uyg.

Sultani feslegen (Bir bitki adı): Osm.

Sûm< Ar. (Sarımsak): Osm.

Suma (Önce ıslatılıp sonra kurutularak öğüdülen ve bulamaç, ekmek gibi şeyler yapılan buğday, aynı suretle hazırlanıp şerbet hamurunda kullanılan arpa): Kar.

Sumak (Ekşi yemiş veren bir bodur ağaç ve yemişi): EAT., Osm.

Sunu (Siyah kimyon, çörek otu): Uyg., Kar.

Supsup (Bir çiçek türü): Uyg.

Süretdarısı (Bir bitki adı): Osm.

Susam < Ar. *sīsām* (Susam): Kıp., Osm.

Süsen< Far. (Susam): Çağ., EAT., Osm.

Suvar kozu (Fındık): Kıp.

Suvlang (Dalı budağı olmayan ağaç): Kar.

Suvlu (Kılıksız buğday): Kıp.

Suvseb< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Su yarpuzu (Su nanesi, varsama otu): EAT.

Südâsi-i-l-büzûr< Ar. (Altı tohumlu bitki): Osm.

Südâsi-i-l-vüreykat< Ar. (Altı yapraklı çiçek): Osm.

Südlegen (Bir bitki adı): Osm.

Südlüce ot (Sütleğen): EAT.

Südlügen (Sütleğen): EAT.

Süg (Tilki taşığı, itkasarı): EAT.

Süfâ (Hardal, kıcı): EAT.

Sükker kamışı (Şeker kamışı): Kıp.

Süksük (Saksaul ağacı, odunu): Uyg., Kar.

Sülüge (Sütleğen otu): Osm.

Sülükli pancar (Bir sebze): Osm.

Sümbül (Sümbül soğanı): Osm.

Sümük otu (Bir bitki adı): Osm.

Sünbül< Far. (Sümbül): Hrm., Çağ., Osm.

Sünbülât< Ar. (Başaklar): Osm.

Sünbüle< Ar. (Başak): Osm.

Sünbül-i hatâî< Far. (Melekotu): Osm.

Sünbül-i hindîfar< Far. (Kediotu): Osm.

Sünbül-i rûmî< Far. (Hind sünbülü, kedi otu): Osm.

Sünbül-i sir-âb< Far. (Taze, taravetli sünbül): Osm.

Sünbül-i teber< Far. (Güzelhatun çiçeğigillerden özellikle iki çeşidi çok yaygın olan bir süs bitkisi): Osm.

Sünter (Çavdara benzer, kırmızı renkli bir çeşit sert buğday): Osm.

Süret (Darı): Kıp.

Süsen< Far. (Susam): Kıp.

Sünnetlüce ot (Yoğurt otu, çobansüzeği, sünnetlice ot): EAT.

Süt ötrüm (Mercimeğe benzer): Kar.

- Süzgün** (Rengi kara, dikenli bir dağ ağacı): Kar.
- Şade**< Ar. (Bir bitki): Kıp.
- Şaftalu**< Far. (Şeftali): Kıp.
- Şāh bellū**< Far. (Kestane): Kıp.
- Şāḥ**< Far. (Dal, budak): Çağ., Osm.
- Şah-ı rez** (Üzüm fidanı): Osm.
- Şah-tere** (Bir bitki adı): Osm.
- Şakayık**< Ar. (Gelincik çiçeği): Osm.
- Şakayıkıyye**< Ar. (Deniz şakayıkları): Osm.
- Şakayık-un-nu'mân**< Ar. (Gelincik): Hrzm., Osm.
- Şal**< Skr. *sāla* (Sala, bir cins ağaç): Uyg.
- Şala**< Skr. *sāla* (Sala, bir cins ağaç): Uyg.
- Şalgam**<Far. (Şalgam, turpa benzer yuvarlak sebze): Kıp.
- Şalkam** (Şalgam, turpa benzer yuvarlak sebze): Kıp.
- Şam ağacı** (Çam ağacı): Kıp.
- Şam ağacı** (Çam ağacı): Kıp.
- Şam ağaşı** (Çam ağacı): Kıp.
- Şamuşa** (Yenilen bir ot, poy otu): Kar.
- Şatb** (Yaprakları soyulmuş dal): Osm.
- Şaw** (Uç'ta biten ve elbise temizlenen çöğen gibi bir ot): Kar.
- Şebbe**< Ar. (Bir bitki): Kıp.
- Şebboy** (Şebboy): Osm.
- Şeb-bûy**< Far. (Şebboy): Osm.
- Şebrak** (Ağaç sütleğeni, şibrem): EAT.
- Şecen**< Ar. (Dal, budak): Osm.
- Şecer**< Ar. (Ağaç): Çağ., EAT., Osm.
- Şecerât**< Ar. (Küçük ağaç, bir tek ağaç): Osm.
- Şecere** (Ağaç): Hrzm ., EAT.
- Şecere-i habiše** (Kötü bitki, zararlı ot, karga düleği): EAT.
- Şecere-i tayyibe** (Faydalı bitki, güzel ağaç, hurma): EAT.
- Şecer-i bî-semer**< Ar. (Meyvesiz): Osm.

Şecer-i hımma < Ar. (Yapraklarından kına çıkarılan ağaç): Osm.

Şecer-i ketira < Ar. (Geven): Osm.

Şecer-i lâden < Ar. (Laden ağacı): Osm.

Şecer-i lisân-ı usfûr < Ar. (Dişbudak ağacı): Osm.

Şecer-i mablû' < Ar. (Sökülmüş ağaç): Osm.

Şecer-i mışmış < Ar. (Kayısı ağacı): Osm.

Şecer-i rummân < Ar. (Nar ağacı): Osm.

Şecer-i samg < Ar. (Arap zamkı elde edilen bir ağaç): Osm.

Şecer-i simâ < Far.: (Kötü kokan bir ağaç): Osm.

Şecer-i temr < Ar. (Hurma ağacı): Osm.

Şecer-i tîn < Ar. (İncir ağacı): Osm.

Şecer-i tuffâh < Ar. (Elma ağacı): Osm.

Şecer-ül bunduk < Ar. (Fındık ağacı): Osm.

Şecer-ül-bellût Ar. (Meşe ağacı): Osm.

Şecer-ül-hubz < Ar. (Ekmek ağacı): Osm.

Şecer-ül-hür < Ar. (Kavak): Osm.

Şecer-ül-hür-i beyzâ < Ar. (Akkavak): Osm.

Şecer-ül-levz < Ar. (Badem ağacı): Osm.

Şecer-ün-neb' < Ar. (Kayın ağacı): Osm.

Şecer-üs-sinâr < Ar. (Çınar ağacı): Osm.

Şecer-üt-tuffâh < Ar. (Elma ağacı): Osm.

Şecer-i süleymân < Ar. (Katran ağacı): Osm.

Şecir < Ar. (Kısa, küçük ağaç): Osm.

Şeftâli < Far. (Şeftali): Kıp., Osm.

Şeftâlû < Far. (Şeftali): Kıp., Osm.

Şeh-dâne < Far. (İri tane keten tohumu): Osm.

Şeîr < Ar. (Arpa tanesi): Osm.

Şekirdek (Çekirdek): Kıp.

Şekirtük (Fıstık): Kar.

Şemmâme < Ar. (Şamama, yenmeyen kokulu bir cins kavun): Osm.

Şemşûr-ratbâ < Ar. (Kırmızılığı yönünden mazebeni kadar makbul olmayan menekşe): Osm.

Şetlegen (Fındık, fıstık): Kıp.

Şetlevük (Fındık, fıstık): Kıp.

Şevke< Ar. (Dikenli bitki): Osm.

Şevnir< Ar. (Çörek otu): Kıp.

Şeytân bıyığı (Bahar mevsiminde yetişen bir bitki): Osm.

Şeytaraciyye< Ar. (Dişotugiller): Osm.

Şıbbe< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Şıh (Bir bitki): Kıp.

Şinhıyar (Hıyar, acur): EAT.

Şibrim (Şibrem, ağaç sütleğeni): EAT.

Şile (Bir bitki adı): Osm.

Şimrâh< Ar. (Hurma veya üzüm budağı, salkımı): Osm.

Şimşâd< Far. (Şimşir ağacı): Çağ., Osm.

Şimşek ağacı (Şam diyarına ait bir ağaç): Osm.

Şişek (Çiçek): Kıp.

Şitevî< Ar. (Kış sebzesi): Osm.

Şiteviyye< Ar. (Kış sebzesi): Osm.

Şuglu (Tilki üzümü): Kar.

Şuîr< Ar. (Arpa): Osm.

Şücer< Ar. (Ağaççık, çalı): Osm.

Şüceyre< Ar. (Ağaççık, çalı): Osm.

Şükûfe< Far. (Çiçek): Osm.

Şüngle (Argu diyarında biten ve kökü yenen bir ot): Kar.

Şüniz< Far. (Bir çiçek): Kıp.

Şünük (Çınar ağacı): Kar.

Şürb-ül-habeş< Ar. (Hekimlikte kullanılan kurt dökücü bir ilâç): Osm.

Şütü-hâr< Far. (Deve dikenini): Osm.

Şüveyke (Ufak diken): Osm.

Taban (Bir çeşit bitki): Uyg.

Tabılgu (Bir nebat): Uyg.

Tabılku (Bir çeşit bitki): Uyg.

Tabil< Ar. (Nane, biber, tarçın, karanfil gibi şeyler): Osm.

Tag güli (Bir bitki adı): Osm.

Tag üzümi (Mevzek): EAT.

Temürhindi (Demirhindi): EAT.

Taḥāl< Ar. (Tahıl): Kıp.

Tahıl (Hububat): EAT., Osm.

Tâk< Far. (Üzüm ağacı, asma): Osm.

Takiet-ür-ruhbân< Ar. (Yaprakları ishal yapan bir ot): Osm.

Tal I< Skr. *tala* (1. Büyük bir ağaç 2. Söğüt ağacı): Uyg., Hrzm., Kıp.

Tal II (Budak): Çağ.

Talh< Ar. (Zamk ağacı): Osm.

Taliz (Bir çeşit bitki): Uyg.

Taluk (Tedavide kullanılan bir bitki türü): Uyg.

Tan tarı (Kabuğu soyulmuş darı): Kıp.

Tana (1. Tohum, tane 2. Susam): Uyg.

Tane (Habbe, tohum tanesi): Osm.

Tarfa< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Tarı (Darı): Kıp., EAT.

Tarig (Darı, buğday, ekin, tane, tohum): Uyg., Kar., Hrzm., Kıp.

Tarık (Darı, buğday, ekin, tane, tohum): Uyg., Kar., Hrzm., Kıp.

Tarmaz (Şen hıyarı): Kar.

Taru (Darı, mısır): EAT., Kıp.

Tatluca ot (Bir bitki adı): Osm.

Tatula (Bir ağaç adı): Osm.

Tâtûle< Far. (Tatula): Osm.

Tâtûre< Ar. (Tatula): Osm.

Tavşan kulagı (Bir bitki adı): Osm.

Tavşancıl otı (Bir bitki adı): Osm.

Tawgaç yudası (Susam çiçeğinin yaprağına benzer yaprakları bulunup ilâç için kullanılan bir ağaç): Kar.

Tawılgaç (Tabarhun; innap dedikleri meyve; kızıl ağaç; bakam ağaç; tarhun denen sebze; kızıl söğüt):. Kar.

Tawıku (Tabarhun): Kar.

Täräk (Ağaç): Kıp.

Tebek (Hububat debbesi): Kıp.

Teber-hûn< Far. (Kızılsöğüt): Osm.

Tefâfih< Ar. (Elmalar): Osm.

Teke sakalı (Bir bitki adı): EAT., Osm.

Tomalan (Domalan, Arap mantarı, keme): EAT.

Tekenek (Diken): Kıp.

Telh-bâr< Far. (Acı olan meyve): Osm.

Temr< Ar. (Hurma): EAT., Osm.

Temre< Ar. (Bir tek hurma): Osm.

Temr-i Hindî< Ar. (Hint hurması, demirhindi): Osm.

Tenbâkü< Far. (Nargile ile içilen maruf nebat, tömbeki): Osm.

Tenbûl< Far. (Hindistan halkının, dişlerini temizlemek, dudaklarını kızartmak için çiğnedikleri bir yaprak veren biber ağacı): Osm.

Tennûb< Ar. (Norveç çamı; beyaz köknar): Osm.

Tennûb-i kâzib< Ar. (Katran ağacı): Osm.

Tennûbiyye< Ar. (Çamgiller): Osm.

Tere < Far. *terre* (Tere denilen bitki): Kıp., EAT., Osm.

Tere tohumı (Bir bitki adı): Osm.

Tere türe (Tereotu gibi yenilen sebzeler): Osm.

Terek (Ağaç, hurma ağacı): Kıp.

Teri (Tere, yeşillik dediğimiz yenilen otlar): Kıp.

Terme (Yaban turpu): Kıp., Osm.

Termiş (Bir bitki): Kıp.

Termiya< Yun. (Acı bakla): EAT.

Tervend< Far. (Turfanda meyve): Osm.

Teşzib< Ar. (Arza yakın olarak birçok fidan veren bir cins nebat): Osm.

Tetiri (Sumak ağacı): Osm.

- Tırnak otı** (Bir bitki adı): Osm.
- Tıt** (Karaçam; dağda biten çam fıstığı ağacı): Uyg., Kar.
- Tibin**<Ar. (Kuru ekin, saman): Kıp.
- Tibn** (Saman):Osm.
- Tigen** (Diken): Çağ.
- Tigenek** (Dikenli çalı): Kıp.
- Tiken** (Diken): Uyg., Kar., Hrzm., Kıp., Çağ., Osm.
- Tikenek** (Diken): Kıp.
- Tikken** (Diken): Kar.
- Tilki kuyruğu** (Bir bitki adı): Osm.
- Tilki taşığı** (Bir bitki adı): Osm.
- Tîn**< Ar. (İncir): Osm.
- Tirek** (Ağaç, kavak): Kar., Kıp.
- Tiryâk** (Afyon, haşhaş): Kıp., EAT., Osm.
- Tiryâk-ı rustaiyân**< Ar. (Sarımsak): Osm.
- Tograk** (Kavak ağacı): Uyg., Kar.
- Tohum** (Tohum): Çağ., Osm.
- Tohum** (Tohum): Kıp., Osm.
- Tomurcuk** (Çiçek goncası): Kıp.
- Toñuzagırşığı** (Şalgam, yer elması): EAT., Osm.
- Toñuzotu** (Eğreltiotu): EAT., Osm.
- Topalak** (Topalak otu, tıp bitkisi): Kıp., EAT., Osm.
- Topulgak** (Yaraya konan bir ot, topalak otu): Kar.
- Torak otu** (Dereotu, rezene): EAT.
- Torku** (İpek): Uyg., Kıp.
- Toy** (İlaç yapılan bir ot): Kar.
- Toyraq** (Kavak): Uyg.
- Toz** (Kayın ağacı): Uyg.
- Tozgak** (Toz ağacı): Uyg.
- Tögü** (Darı): Uyg.
- Tübā** < Ar. (Tuba ağacı, Cennette bir ağaç): EAT., Osm.

Tûbî< Ar. (Cennetteki Tuba ağacı): Hrzm., Çağ., EAT., Osm.

Tufeyliyyât< Ar. (Kendi başlarına beslenemeyip başkalarının kökleriyle veya kanlarıyla beslenen bitkiler): Osm.

Tuffâh< Ar. (Elma): Osm.

Tuffâh-ı Lübnân< Ar. (Cebel-i Lübnan'da yetişen çok nefis bir elma): Osm.

Tuffâh-ül-arz< Ar. (Yer elması): Osm.

Tuḥm< Far (Tohum): Kıp., Çağ., Osm.

Tukaklık yığaç (Süzgeç yapmak için ayrılmış ağaç): Kar.

Tukaklık (Süzgeç yapılacak ağaç): Kar.

Tul 'avrat yaprağı (Yapışkan bir ot): Osm.

Tumar (Çomak otu): Kıp.

Tumgı yok (Nilüfer yaprağı): Kıp.

Tumguluk (Nilüfer çiçeği): Kıp.

Tumguyun (Nilüfer): Kıp.

Turak otı (Dereotu): EAT.

Torak otı (Dereotu, rezene): EAT.

Turb< Far. (Turp): Kıp., EAT.

Turfanda (Taze meyve): Osm.

Turma (Turp): Uyg., Kar., Kıp.

Turp (Turp): Kıp., Osm.

Turunc< Far. (Turunç): EAT., Osm.

Turuncî şeyh < Far. (Meşhur bir çeşit lâle): Osm.

Turuncî uşşâkî< Far. (Meşhur bir çeşit lâle): Osm.

Turunç< Far. (Turunç): Kıp., EAT., Osm.

Turuşe< Far. (Kuzukulağı): Osm.

Tût< Far. (Dut): Hrzm., EAT., Osm.

Tût-i şevkî< Far. (Böğürtlen): Osm.

Tûtiyye< Ar. (Dutgiller): Osm.

Tutugan (Pirinç): Kıp.

Tuturgan (Pirinç): Hrzm., Kıp.

Tuturkan (Pirinç): Uyg., Kar.

Tututgan (Pirinç): Kıp

Tuzla otı (Çogan): EAT.

Tü (Darı): Kıp.

Tüftâh< Ar. (Elma): Osm.

Tüftahü'l-arz (Yer elması): Osm.

Tügen (Diken): Çağ.

Tügi (Temizlenmiş pirinç): Kıp.

Tüki (Pirinç): uyg.

Tüklü alma (Ayva): Kıp.

Tükü (Darı): Kıp.

Tülüg ärük (Kayısı): Uyg.

Tülüg erik (Tüylü erik, şeftali): Kıp.

Tülüg erük (Şeftali): Kar.

Tülüg (Şeftali): Uyg

Türb< Far. (Turp): Osm.

Türk-i rüstâyân (Sarımsak): Osm.

Türmüs< Ar. (Acı bakla): Osm.

Türüşe< Far. (Kuzukulağı): Osm.

Tüs (Meyve): Uyg.

Tüş (Meyve): Uyg.

Tüşkün (Dikenli kitre ağaççığı): Kar.

Tüvi (Darı): Kıp.

Uçuh (Samanlı buğday): Kıp.

Uç (Türklerin kalem yapımında kullandıkları bir ağaç): Kar.

Uçmak ağaçları (Cennet ağaçları, bitkileri): EAT.

Uçmak narları (Cennet narları): EAT.

‘**Ud ağacı**< Ar. (Öd ağacı): EAT., Osm.

‘**Üd-ı hindî** (Aslı Hint’ten gelen, odunu yanarken güzel kokulu bir tütsü veren öğütülerek tozu burna çekildiğinde bazı hastalıklara iyi gelen şifalı bir ağaç): EAT.

‘**Üd**< Ar. (Öd ağacı): Hrzm., Çağ., Osm.

Ûdî< Ar. (Ut biçiminde olan yapraklar, bitkiler): Osm.

Udumbar< Skr. *udumbara* (İncir ağacı çeşidi ve meyvesi): Uyg.

Uflāmūr< Yun. *phlamuri* (İhlamur): Osm.

Ugar tang (Üzerinden yıllar geçerek tadı bozulan tahıl): Kar.

Uglı (Kaşgar'da yetişen ve yenen beyaz ve tatlı bir havuç): Kar.

Ukhuvân< Ar. (Papatya): Osm.

Ulama yonca (Bir bitki adı): Osm.

Ulu tirek (Büyük ağaç): Kıp.

Ulyan (Yenilen kokulu bir bitkinin köküdür): Kar.

Unkûd (Salkım): Osm.

‘**Unnāb**< Ar. (Hünnap, kızıl içde; bir çeşit kırmızı, güzel kokulu dağ yemişi): Osm.

Unnābiyye< Ar. (Hünnapgiller): Osm.

Unsul< Ar. (Ada soğanı): Osm.

Unsur (Ada soğanı): Osm.

Urcûn< Ar. (Kurumuş hurma dalı): Osm.

Urdu tal (Hamam otu): Kar. .

Urga (Büyük ağaç): Kar.

Urluk (Tohum): Kıp.

Urug (Tane, tohum, evin): Kar.

Usbad (İlâç yerine kullanılan bir bitki adı): Uyg.

Uskada (İlâç olarak kullanılan bir bitki): Uyg.

Uskun (Sarımsak, soğan): Uyg.

Uşb< Ar. (Taze ot): Osm.

Uşgun (Ekşi bir çeşit ot, poy otu): Uyg.

Uşır< Skr. *usıra* (Bir bitki adı): Uyg.

Uşîr< Ar. (Taze ot): Osm.

Utm< Ar. (Yabanî zeytin ağacı): Osm.

Utme< Osm. (Zeytinimsi meyve [hünnap, içde vb.]): Osm.

Utûm< Ar. (Yabanî zeytin ağacı): Osm.

Uyûn-ül-bakar< Ar. (İri ve siyah taneli bir çeşit üzüm): Osm.

Übhel< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Ügür (Darı): Kar.

Üjme (Dut ağacı): Kar.

Üksûs < Ar. (Sarmaşık): Osm.

Ükşûş < Ar. (Bağ sarmaşığı, tohumuz sarmaşık): Osm.

Ükül < Ar. (Meyve): Osm.

Ülike (Ökse otu): Kar.

Ümlûc < Ar. (1. Servi yaprağına benzeyen uzun, karışık bir ot 2. Yaprak): Osm.

Ümmü gılân < Ar. (Çöllerde yetişen bir diken): Kıp.

Ünnâb (Yemiş): Osm.

Ürün (Kır otu): Osm.

Üske(n-t)eç (Kuru üzüm): Kar.

Üsüm (Üzüm): Uyg.

Üşnân (Kalye otu): Osm.

Üşne < Ar. (Yosun): Osm.

Ütrûc < Ar. (Ağaç kavunu): Osm.

Ütrücce < Ar. (Ağaç kavunu): Osm.

Üvezagacı (Karaağaç): Osm.

Üyür (Darı): Kar.

Üzerlik tohumu (Üzerlik tohumu): Osm.

Üzn-ül-himâr < Ar. (Eşekkulağı, karakafes denilen bitki): Osm.

Üzüm ağacı (Üzüm asması): Kıp.

Üzüm çekirdeği (Üzüm çekirdeği): EAT.

Üzüm (Üzüm): Uyg., Kar., Hrz., Kıp., Çağ., EAT., Osm.

Üzürmürs (Mür ağacı): Kıp.

Vâhir < Ar. (Diken): Osm.

Van gülü (Bir bitki adı): Osm.

Varak < Ar. (Yaprak): Osm.

Varsama (Kekik otu, barsama otu): EAT.

Venbel otu (Cehri, boyacı diken, çeşitli türleri bulunur): EAT.

Vec < Ar. (Bir bitki): Kıp.

Veratika (Bir bitki adı): Osm.

Verd< Ar. (Gül, gül yaprağı): Kıp., Osm.

Verdiyye< Ar. (Gülgiller): Osm.

Verīd< Ar. (Yaprak): Kıp.

Vesme< Ar. (Uzun yapraklı ve rengi mavi olan bir ot, çivit de denilir): Kıp.

Veysere (Ak gül): Osm.

Vırāk< Ar. (Yapraklar): Osm.

Virek (Kavun): EAT.

Vüird< Ar. (Güller): Osm.

Yaban baklası (Bir bitki adı): Osm.

Yaban biberi agacı (Bir ağaç adı): Osm.

Yaban cevizi agacı (Yaban cevizi ağacı): Osm.

Yaban cevizi (Yaprağı söğüt yaprağına benzeyen bir bitki): Osm.

Yaban darısı (Bir bitki adı): Osm.

Yaban feslegeni (Bir bitki adı): Osm.

Yaban gülü (Yaban gülü): Osm.

Yaban ħardalı (Bir bitki adı): Osm.

Yaban ħavucu (Yaban havucu): Osm.

Yaban inciri agacı (Bir ağaç adı): Osm.

Yaban kızılıcık agacı (Bir ağaç adı): Osm.

Yābān kişnici (Su teresi, cırcır): EAT.

Yaban noħudı (Bir bitki adı): Osm.

Yaban pelini (Koyu yeşil rengi olan bir bitki): Osm.

Yaban sarmısagı (Yabanî sarımsak): EAT.

Yaban soganı (Ada soğanı): EAT

Yaban pırasası (Bir bitki adı): Osm.

Yaban sūnbūli (Bir bitki adı): Osm.

Yaban şehdānesi (Bir bitki adı): Osm.

Yaban yāsemini (Yaban yasemini): Osm.

Yaban yulafı (Bir bitki adı): Osm.

Yaban zeytūni (Yaban zeytini): Osm.

Yabanī gül (Ağustos gülü denilen çiçek): Osm.

Yabanî kızılıcık ağacı (Uzun ve düz bir ağaç): Osm.

Yabanî leylâk (Söğüt ağacının yabanî çeşidine denir): Osm.

Yabanî tere (Kırmızı çiçekleri olan bir bitki): Osm.

Yabanî zeytün ağacı (Yabanî zeytin ağacı): Osm.

Yabanitirfil (Karayonca , dağyoncası): Osm.

Yabuldirak (Yaprak): Kıp.

Yafa (Kolgan diken): Kar.

YafıŖgu ("Kızılıcık" veya "güren" denen dağ yemiŖi): Kar.

Yafrak (Yaprak): Çağ.

Yag ügür-i< Oğ. (Susam): Kar.

Yagaç (Ağaç):Hrzm.

Yagak (Ceviz): Uyg., Kar.

Yagur (Küncü, susam): Hrzm.

Yakı otı (Sazlık türü): Osm.

Yakrıkan (Fındık büyüklüğünde kırmızı meyvesi olan bir bitki): Kar.

Yaktün< Far. (1. Kabak ağacı 2. Kavun, karpuz, hıyar gibi toprakta uzanıp yetişen bitki): Osm.

Yalbırgak (Yaprak): Uyg

Yandak (Diken): Kıp.

Yandak tiken (Geven diken): Kar.

Yandık otı (Bir bitki adı): Osm.

Yantak (Yandak, deve diken): EAT.

Yapçan (Yavşan otu): Kar.

Yabuldrak (Yapraklar): Kıp.

Yapırgak (Yaprak): Uyg.

Yapırkak (Yaprak): Uyg.

Yapışkan otı (Bir bitki adı): Osm.

Yaprag (Yaprak): EAT., Osm.

Yaprak (Yaprak): Kıp., EAT., Osm.

Yapraklu tirek (Yapraklı ağaç): Kıp.

Yapraq (Yaprak): EAT.

Yapurgak (Yaprak): Kıp.

Yapurgan (Yaprak): Çağ.

Yapuşgak (Dikenli bir ot, pıtrak): Kar.

Yara otı (Karnı yarık tohum denilen bitki): Osm.

Yarma şeftalu (Çekirdeğinden yarıp ayrılan şeftali): Osm.

Yarpuz (Güzel kokulu bir ot, kır nanesi): Kar., EAT., Osm.

Yâs< Far. (Yasemin): Osm.

Yâsem< Far. (Yasemin): Osm.

Yâsemen< Far. (Yasemin; beyaz veya sarı renkli bazen pembe çiçek açan bir ağaç ve bu ağaççığının güzel kokulu çiçeği): Osm.

Yâsemîn< Far. (Yasemin): Çağ., Osm.

Yâsemûn< Far. (Yasemin): Osm.

Yasımuk (Darı): Uyg.

Yâsimîn< Far. (Yasemin): Kıp.

Yasmuk (Mercimek): Hrz. m.

Yaş (Zerzevat, sebze, yeşillik): Uyg., Kar., Kıp.

Yaş hurmā (Taze hurma, rutab): EAT.

Yaş ot (Taze ot): Kar.

Yaşlu tirek (Yeşil ağaç): Kıp.

Yava (Kolgan diken; Hint ayvası): Kar.

Yava I(Pirasa): Kıp.

Yava II(Soğan): Kıp.

Yavıku (Yavıgu): Uyg.

Yavişgu (Yaprak): Uyg.

Yavşan yaprağı (Yavşan otunun zehirli hayvanların gelmemesi için tütüsüsü yapılan yaprağı): EAT.

Yavşan (Yavşan otu, sancı için ilâç olarak kaynatılıp içilen ve kinin gibi çok acı olan bir yaban otu, çok acı yabanî bir süpürge otu): Kıp., EAT., Osm.

Yavçan (Yavşan otu): Kar.

Yayaq igaç (Ceviz ağacı): Uyg.

Yaz (Çayır, çimen): Kıp.

Yáz (Çayır, çimen): Kıp

Yälmük (Bir nevi ot): Kıp.

Yämiş (Yemiş): Kıp.

Yebruh< Ar. (Bir bitki): EAT.

Yebrûh-üs-sanem< Ar. (İnsan kökü denilen bitki, kankurutan): Osm.

Yegen (Yemiş): Hrzm.

Yeleli mantar (Küçük ve beyaz mantar): Osm.

Yelencûc (Ud ağacı): Osm.

Yemiş (Meyve, yemiş): Uyg., Kar., Hrzm., Kıp., EAT.

Yemşen (Bir kır yemişi): Kar.

Yer çamı (Bir bitki adı): Osm.

Yer palamudı (Yaprağı hindiba yaprağına benzeyen bir bitki): Osm.

Yıdığ ot (Üzerlik otu): Kar.

Yığaç (Ağaç, dal): Kar., Hrzm., Çağ.,

Yılan yasdığı (Bir bitki adı): Osm.

Yılan bıçağı (Yılan bıçağı otu): EAT.

Yılan boncuğı (Dana ayağı, yılan boncuğu): EAT.

Yılan sarımsağı (Yabanî sarımsak [?]): EAT.

Yılan yasdığı (Dana ayağı denilen bitki): EAT.

Yılgıc (Ebucehil kavunu tarzında bir bitki): Osm.

Yılgin (İlgın, ılgın ağacı): Kar.

Yılgun (İlgın ağacı): Kıp., Osm.

Yımirtga (Damarsız olan her türlü yeşillik): Kar.

Yırtıcılar ağacı (Ulu ağaç ismi): Osm.

Yışkıç (Nane): Kıp.

Yıvılgı (Bir çeşit ağaç): Uyg.

Yıylagaç (Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve): EAT.,
Osm.

Yıylagıç (Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve): EAT.,
Osm.

Yıylakaç (Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve): EAT.,
Osm.

Yıylanguç (Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve): EAT., Osm.

Yıylankaç (Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve): EAT., Osm.

Yıylankıç (Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve): EAT., Osm.

Yıylankuç (Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve): EAT., Osm.

Yıglengeç (Limon büyüklüğünde ve kavun gibi güzel kokan bir meyve): EAT., Osm.

Yıgdä ("Zizyphus vulgaris" bitkisi): Uyg.

Yıgde (İğde, iğde ağacı, yaban iğdesi): Kar., Hrzm., Kıp.

Yiken (Hasır yapılan kovalak otu): Kar.

Yikte< Oğ. (İğde): Kar.

Yimiş (Yemiş, meyve): Uyg., Kıp., EAT., Osm.

Yipek (İpek): Hrzm., Kıp.

Yitim (Keten tohumu): Kar.

Yiz (Sele otu, çığ otu): Kar.

Yoka kadız (Tarçın): Uyg.

Yoldruga (Kılıç gibi uzunca bir bitki): Kar.

Yoldurga (Kılıç gibi uzunca bir bitki): Kar.

Yoldurgan (Bir bitki adı): Kar.

Yonca (Yonca): Osm.

Yonca otı (Yonca otu): Osm.

Yonçga (Yonca otu): Kıp.

Yorınça< Oğ. (Yonca): Kar.

Yorınçga< Oğ. (Yonca): Kar.

Yoskun: (Su yosunu) Kıp.

Yosun (Yosun): Osm.

Yova (Yabanî soğan): Kıp.

Yörgäi (Bir çeşit bitki): Kar.

Yörgenç (Ağaçlara sarılıp onları kurutan bir çeşit bitki, sarmaşık): Kar.

Yulaf (Yulaf): Osm.

Yulgun (Güz ağacı): Hrm.

Yumgak tene (Yuvarlak tane, kişniş): Kar.

Yumuşka ("Kızılçık" veya "güren" denilen dağ yemişi): Kar.

Yund dişi (Ağır kestane, acı çiğdem): EAT.

Yungak (Kökü sabun gibi köpüren bir çeşit bitki, çöven): Kar.

Yuş (Yeşillik): Kar.

Yügür (Darı): Kar.

Yüğürgün (Darı gibi kırmızı taneli bir bitki): Kar.

Yüldürük (Kamış tohumu): Kıp.

Yüñ (Pamuk): Uyg., Hrm.

Yür (Bir darı cinsi [?]): Kar.

Yüzerlik < Oğ. (Üzerlik otu): Kar., Kıp., EAT.

Yüzüm (Üzüm): Hrm., Kıp.

Za'ferân < Ar. (Safran): Kar., Hrm., Kıp., Çağ., EAT., Osm.

Za'ferân-ı Yemen < Ar. (Yemen safranı): Osm.

Zafra < Ar. (Safran): Kıp.

Zâhil < Ar. (Zakkum ağacı): Osm.

Zakkum ağacı (Zakkum ağacı): Osm.

Zakkūm < Ar. (Zakkum, cehennemde hasıl olup acı meyvesi ehl-i cehenneme yedirtilecek ağaç): Hrm., Osm.

Zambak (Zambak): Osm.

Zanbak < Ar. (Zambak): Osm.

Zargunçmud (Bir çeşit güzel kokulu ot, fesleğen): Kar.

Zarnīḥ < Ar. (Sıçan otu): Kıp.

Zebḥār < Far. (Bir bitki): Kıp.

Zegrek (Keten tohumu): Osm.

Zehr < Ar. (Çiçek): Osm.

Zehre < Ar. (Çiçek): Osm.

Zenbakıyye < Ar. (Zambakgiller; çiğdem, lâle, soğan, pırasa, zanbak gibi bitkileri içine alan familya): Osm.

Zencebîl< Ar. (Zencefil): Osm.

Zencebîliyye< Ar. (Zencefigiller): Osm.

Zencefil< Ar. (Hindistan ve Malezya'da kalın ve yumuşak köksaplı bir bitki): Osm.

Zer-âlû<Far. (Zerdali): Osm.

Zerâric< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Zerâvend< Far. (İlâçlarda kullanılan bir cins bitki, loğusa otu): Osm.

Zerâvendî< Far. (Yaprakları ve çiçekleri zeravende benzeyen bitkiler, ilâç yapımında kullanılan bir bitki, loğusa otu): EAT., Osm.

Zerdali (Zerdali): Osm.

Zerdâlû< Far. (Erik, sarı erik, zerdali): Kıp., Osm.

Zerde< Far. (Safran): Osm.

Zerdeli< Far. (Kayısı, zerdali): Kıp.

Zerdelû erügi (Kayısı, zerdali): Kıp.

Zerenze ("Yaban mersini" veya "durdabak" denilen bir ot): Kar.

Zergün< Ar. (Sebze): Hrzm.

Zerneke< Far. (Zırnik, sıçanotu): Kıp.

Zernih< Far. (Zırnik, sıçanotu): Kıp.

Zerrîn-kadeh< Far. Ar. (Nergis çiçeği): Osm.

Zevâhir<Ar. (Çiçek): Osm.

Zevfâ< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Zeyt< Ar. zeytûn (Zeytin ağacı): Osm.

Zeytîn< Ar. (Zeytin): Kıp. Osm.

Zeytin ağacı (Zeytin ağacı): Kıp

Zeytûn < Ar. (Zeytin): Hrzm., Kıp., EAT., Osm.

Zeytûn ağacı (Zeytin ağacı): EAT.

Zeytûniyye< Ar. (Zeytingiller): Osm.

Zıbk< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Zırnîḡ< Far. (Zırnik, sıçanotu): Kıp., Osm.

Zılb< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Zira (Anis, bir bitki): Uyg.

Zirāvend< Far. (Loğusa otu): Kıp.

Zirişk< Far. (Kadın tuzluğu, anberbaris): Osm.

Zîzefûn< Ar. (İhlamur ağacı): Osm.

Zîzefûniyye< Ar. (İhlamurgiller): Osm.

Zûfā< Ar. (Bir bitki): Kıp.

Zûfa< Ar. (Çördükotu, zufaotu): EAT.

Züre< Ar. (Darı): Kıp.

Zürnih< Far. (Sıçanotu, arsenik): EAT.

SONUÇ

Bitki adları bilimine kaynak teşkil edecek olan “Tarihî Türk Lehçelerinde Bitki isimleri” adlı bu çalışmada farklı dönemlerdeki önemli eserler incelenmiştir. Bu çalışmada bitki isimleri, üç dönem altında incelenmiş ve ardından incelemeyi kolaylaştırması açısından toplu dizin verilmiştir.

Eski çağlardan bu yana insanlar hastalıkların tedavisinde bitkilerden faydalanmışlardır. Günümüzde bitkilerle tedaviye inanılmakta ve bitkisel yöneme başvurulmaktadır. Bu çalışmayla Tarihî Türk lehçelerinde bitki dünyası tespit edilmiştir.

Genellikle göçebe bir hayat süren Türk kavimleri, göçebe hayatın bir parçası olarak çiftçilikle de uğraşmışlardır. Orta Asya Türkleri XI. yüzyıl öncesinde tahıl bitkilerini, bugün de insanların beslenmesinde önemli bir yeri olan arpa, buğday ve pirinç gibi bitkileri yetiştirmişlerdir. Eski Türkler bitkileri faydalı olması bakımından eserlerinde konu edinmişlerdir. Divan şairleri ise tabiatın güzelliğini ortaya çıkarmak istemişler ve sevdikleri her şeyi bitkileri kullanarak ifade etmişlerdir.

Genel olarak bitkilerin adlandırılışına baktığımızda, bitkiler çoğunlukla “ot” sözcüğüyle birlikte kullanılmıştır. Meyvelere genel olarak yemiş~yemiş denmekteydi. Bitkiler insanlara da ad olarak verilmiştir: gül, lale, yasemin vb. Bitki isimleri yer adlarında da kullanılmıştır. Aynı bitkiye değişik isimler verildiği de olmuştur.

BİTKİLERİN ADLANDIRILMASI

Bitki türlerini belirleyen genel adlar

Yetiştirme yerine veya yer adına göre verilen adlar

ada soganı, çin turuncu, dag servisi, dag, yoncası, deniz soganı, derya köpüğü, hamam otu, karaman kemunu, karaman kimyonu, mekke ayrığı,

mekke samanı, mersin ağacı, mersin yaprağı, mersin, su teresi, şam ağacı, tag güli, uçmak ağaçları vb.

Ulus ve topluluklara göre verilen adlar

frenk biberi, frenk feslageni, frenk inciri, hind çınarı, hind ardıcı vb.

Yetiştği zamana göre verilen adlar

agustos güli vb.

Bitkilerin rengine göre verilen adlar

ak ağaç, ak asma, ak haşhaş, ak ılgın, ak kavak, ak pelin, ak zanbak, ak yavşan, ak yagak, kara ağaç, kara bazı, kara çöpleme, kara erük, kara kabak, kara ot, kara ürük, karaasma, karabaş, karagöz, kızıl bugday, kızıl üzüm, kızılagaç, sarı ağac, sarı erük, sarı gül, sarı kavun, sarı papadya, sarı südlegen, sarı südliken, sarı şebboy, siyah üzüm vb.

Benzetme yoluyla verilen adlar:

a) İnsanlara ve organlarına benzetme yoluyla

çobankalkıdan, erkek ağaç, gelinparmağı, güyegü ot, güyegü otı, güyegi, kadın parmağı, kadın tuzluğu, kardaş kanı, meryem ana eli, musa ağacı, öksüz oğlan çigdem, oğul otı, peygamber arpası vb.

b) Hayvan ve organlarına benzetme yoluyla

arı otı, arslan dili, at kuyruğı, boga diken, deve diken, deve otı, deve tabanı, deve tiken, devedabanı, domuz ağırşığı, eşek kengeri, eşek kulagı, eşek marulı, it üzümü, it burnu, it siyegi, itburnı, kargadölegi, kargadüglegi, kargadüvlegi, katır kuyruğı, kaz ağacı, kaz ayagı, keçi boynuzu ağacı, keçi boynuzu, keçi boynuzu, kedi ayası, kedi çaynağı, kedi otı, kedi otu, kene otu, keşi boynuzu, keşi boynuzu, keyik söğüt, koç boynuzu, koyun sarmaşığı, koyungözi, koyun kıran, köpek ayası, kurbağa otı, kuş burnu, kuşdili, kuzı kulagı, örümcek otı, sıçan otı, sığır baldıranı, tavşan kulagı vb.

c) Eşyalara benzetme yoluyla

çoban degnegi, çoban düdüğü vb.

ç) Diğer varlıklara benzetme yoluyla

ay çiçeği, demirtiken, düğünçiçeği, kalkan tiken, kaya kınası, mızrak ağacı, öksürük otı, öksürük otu, saksı güzeli, seksek ağacı, sevgi otı, sultani feslegen, şimşek ağacı vb.

Görülüyor ki en çok hayvanlara ve hayvan organlarına benzetme yoluyla bitki adları verilmiştir.

KULLANIM ALANLARINA VE TÜRLERİNE GÖRE BİTKİLER

Gıda Bitkileri

a) Tahıllar

buyday, arpa, darı, birinç vb.

b) Baklagiller

nukut, borsu, bugan vb.

c) Sebzeler

büsteli, bütüğe, samursak, geşür vb.

ç) Meyveler

alma, almıla, awya, üjme vb.

d) Yağ Bitkileri

susam vb.

e) Baharat Bitkileri

artun, bibli, kadız, murç vb.

f) Hayvan Yemi Olarak Kullanılan Bitkiler

arpa, yonca vb.

Yabanî Bitkiler

awılku, çıpkan, sınçkan, sunu, kıçı vb.

Eşya Yapımında Kullanılan Bitkiler

kamgak, kamış, uç vb.

Tıbbî Bitkiler

egir, eldrük, kekre vb.

Tekstil Bitkileri

pamuk, batatu vb.

Parfümeri ve Temizlik Maddelerinde Kullanılan Bitkiler

çından, küji, şaw, yungak vb.

Ağaçlar

artuç, azgan, kayın vb.

Kır Bitkileri ve Çiçekler

atgak, bogsuk, hua vb.

YAPI BAKIMINDAN BİTKİ ADLARI

1. Tek kelimedenden oluşmalar

abra, adrik, amşuy, andız, arbuz, armut, arpa, ardıç, artun, awya, ayva, badem, bambuk, bargin, benefşe, birinç, borla, burç, bunduk, buyday, büken, çam, çetlevük, çiçek, darı, domates, dut, ekin, elma, funduk, fustuk, gül, haviç, ipar, incir, kabak, kelem, marul, ot, palamud, qamış, rezine, safran, söğüt, tarı, uşgun, üzüm, yarpuz vb.

2. Kelime grubundan oluşmalar

a) İsim tamlaması hâlinde olanlar

arslan dili, ağac yosunu, ağaç çilegi, arı otı, arslan dili, at kuyruğı, boga dikenı, deve dikenı, deve otı, deve tabanı, deve tikenı, devedabanı, domuz ağırşacı, eşek kengerı, eşek kulacı, eşek marulı, it üzümü, it burnu, it siyegi, itburnı, kargadölegi, kargadüglegi, kargadüvlegi, katır kuyruğı, kaz ağacı, kaz ayacı, keçi boynuzı ağacı, keçi boynuzı, keçi boynuzu, kedi ayası, kedi çaynağı, kedi otı, kedi otu, kene otu, keşi boynızı, keşi boynuzu, koç boynuzı, koyun sarmaşığı, koyungözi, koyun kıran, köpek ayası, kurbağa otı, kuş burnu, kuşdili, kuzı kulacı, örümcek otı, sıçan otı, sığır baldıranı, tavşan kulacı vb.

b) Sıfat tamlaması hâlinde olanlar

acı bakla, acı bādām, ak kavak, ak ağaç, ak asma, ak haşhaş, ak ılgın, ak kavak, ak pelin, ak zanbak, ak yavşan, ak yagak, kara ağaç, kara bazı, kara çöpleme, kara erük, kara kabak, kara ot, kara ürük, karaasma, karabaş, karagöz, kızıl bugday, kızıl üzüm, kızılagaç, sarı ağac, sarı erük, sarı gül, sarı

kavun, sarı papadya, sarı südlegen, sarı südliken, sarı Şebboy, siyah üzüm vb.

c) Sıfat-fiil hâlinde olanlar

ĉobankalkıdan, kaplan bogan vb.

d) Tekrar grubu hâlinde olanlar

pisi pisi vb.

TÜRK BİTKİ ADLARINDA ALINTI KELİMELER

“Tarihî Türk Lehĉelerinde Bitki İsimleri” adlı ĉalıřmada kaynakların incelenmesi sonucu iki bin yedi yüz dolayında bitki ismi tespit edilmiştir. Bunlardan dört yüz kadarı Köktürk, Uygur ve Karahanlı Trkĉesi dönemlerine aittir. On iki kelime Sanskritĉe, ĉ kelime ĉince, iki kelime Farsĉa, bir kelime Arapĉa, bir kelime Soĝdca’dan alınmıştır. Yedi yüz dolayında kelime Harezmi, Kıpĉak ve ĉaĝatay Trkĉesi döneminde grlmştır. Bunlardan yüz altmış beş kelime Arapĉa, yüz yirmi dokuz kelime Farsĉa, iki kelime Sanskritĉe, iki kelime Hintĉe, dört kelime Yunanca, bir kelime Moĝolca kökenlidir. Eski Anadolu ve Osmanlı Trkĉesi dönemlerinde bin yedi yüz dolayında bitki ismi tespit edilmiştir. Bunlardan dört yüz doksan dört bitki ismi Arapĉa, ĉ yüz on ĉ kelime Farsĉa, beş kelime Yunanca, bir kelime Hintĉe, bir kelime İtalyancadan alınmıştır.

TARİHİ TÜRK LEHĉELERİNDE ORTAK OLAN BİTKİ İSİMLERİ

Köktürk, Uygur Trkĉelerinde Ortak Olanlar

ĉıntan, ı.

Köktürk, Uygur, Karahanlı Trkĉelerinde Ortak Olanlar

ĉından, ıĝaĉ.

Uygur, Karahanlı Trkĉelerinde Ortak Olanlar

azgan, burçak, butik, kamuş, kürküm, sargan, sunu, süksük, toprak, tuturkan, yagak.

Uygur, Karahanlı, Harezmi Türkçelerinde Ortak Olanlar

kagun, artuç, konak.

Uygur, Karahanlı, Harezmi, Kıpçak Türkçelerinde Ortak Olanlar

tarıg, tarık, çeçek.

Uygur, Karahanlı, Harezmi, Eski Anadolu Türkçelerinde Ortak Olanlar

sögüt.

Uygur, Karahanlı, Harezmi, Kıpçak, Eski Anadolu Türkçelerinde Ortak Olanlar

yemiş.

Uygur, Karahanlı, Harezmi, Kıpçak, Çağatay, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

ot, üzüm.

Uygur, Karahanlı, Harezmi, Kıpçak, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

arpa, bugday, sogan.

Uygur, Karahanlı, Harezmi, Kıpçak, Çağatay, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

tiken.

Uygur, Karahanlı, Kıpçak, Çağatay, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

bāg.

Uygur, Karahanlı, Kıpçak, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

kamış.

Uygur, Harezmi Türkçelerinde Ortak Olanlar

yüñ.

Uygur, Harezmi, Kıpçak Türkçelerinde Ortak Olanlar

tal.

Uygur, Harezmi, Kıpçak, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

koz.

Uygur, Kıpçak Türkçelerinde Ortak Olanlar

torku, bür.

Uygur, Harezmi, Kıpçak, Çağatay Türkçelerinde Ortak Olanlar

saman.

Uygur, Karahanlı, Kıpçak Türkçelerinde Ortak Olanlar

yaş turma.

Uygur, Kıpçak, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

yimiş, aluç, pamuk.

Uygur, Eski Anadolu Türkçelerinde Ortak Olanlar

qamış.

Karahanlı, Kıpçak, Çağatay, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde

Ortak Olanlar

alma.

Karahanlı, Harezmi, Kıpçak, Çağatay, Eski Anadolu, Osmanlı

Türkçelerinde Ortak Olanlar

çiçek, za'ferân.

Karahanlı, Harezmi, Kıpçak Türkçelerinde Ortak Olanlar

yigde.

Karahanlı, Harezmi, Çağatay Türkçelerinde Ortak Olanlar

yığaç.

Karahanlı, Harezmi, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak

Olanlar

kabak.

Karahanlı, Kıpçak Türkçelerinde Ortak Olanlar

çim, tirek, yüzerlik.

Karahanlı, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

çigit.

Karahanlı, Kıpçak, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

basal.

Karahanlı, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

yarpuz.

Karahanlı, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

ayrık, egir, karanfil.

Harezmi, Kıpçak Türkçelerinde Ortak Olanlar

Kök, nār, sarmusak, tuturgan, yipek, yüzüm.

Harezmi, Kıpçak, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

noḥūd, ayva, ağaç, ḥurmā.

Harezmi, Kıpçak, Çağatay Türkçelerinde Ortak Olanlar

aşlıg, mamuk.

Harezmi, Kıpçak, Çağatay, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

bādām, eşcār.

Harezmi, Kıpçak, Çağatay, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

ekin, kavun.

Harezmi, Kıpçak, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

sarımsak, zeytūn.

Harezmi, Çağatay, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

dıraḥt, nebāt, tūbī.

Harezmi, Çağatay, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

lāle, meyve, mīve, sūnbūl, 'ūd.

Harezmi, Çağatay, Eski Anadolu Türkçelerinde Ortak Olanlar

reyāḥīn.

Harezmi, Eski Anadolu Türkçelerinde Ortak Olanlar

şecere.

Harezmi, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

kettān, tūt.

Harezm, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

piste, şakayık-un-nu'mân, zakkûm

Kıpçak, Karahanlı, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

armut.

Kıpçak, Çağatay, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

‘abher, çemen. benefşe, .ḥarīr.

Kıpçak, Çağatay Türkçelerinde Ortak Olanlar

butak, gül.

Kıpçak, Çağatay, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

reyḥân, dāne, .ḥanzal, ipek, tuḥm.

Kıpçak, Eski Anadolu Türkçelerinde Ortak Olanlar

‘acve, banbuk, koruk, kuru. ḥūrma, sorkun, tarı, taru, salkum, turb, kaz ayagı.

Kıpçak, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

bâdem, budag, bunduk, durak otu, fig, ḥabbe, ḥarbak, ḥatmī, kayın, tere, yavşan. kavak, tiryâk. keşir, keşür, marul, meneviş, panbuk, mercimek, merzencûş, mürdümük, nâr, rutab, topalak, turunç.

Kıpçak, Çağatay, Eski Anadolu Türkçelerinde Ortak Olanlar

serv.

Kıpçak, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

armūd, âs, asma, bân, darı, evşen, pambuk, hayva, incir, çalı, karpuz, kavkoz, kendir, kenger, kirâs, köknâr, levz, limon, mantar, mercümek, mişmiş, nâr-dân, pâyâm, sanavber, susam, terme, toḥum, turp, verd, yılgun, zerdâlû, zeytîn, zırnîḥ.

Çağatay, Kıpçak, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

naḥl, sandal.

Çağatay, Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

bakl, nergis, nîlûfer, sidre, sipend, sūsen, şecer.

Çağatay, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

ābnūs, gül-berg, ḥadeng, ḥūşe, kāh, nesrîn, sevsen, şimşād, yāsemîn, ney-şeker, sanevber, nihāl, sebze, toḥm.

Eski Anadolu, Osmanlı Türkçelerinde Ortak Olanlar

acı bakla, acı marul, acı yavşan, ‘ades, agu kunduzı, ağaç kavunu, agu ağacı, anduz, ardıç ağacı, arduç, ardıç, bahârât, beg börkü, berç, böğrölce, böğürtlen, burc, burçak, çam, çam ağacı, çekirdek, çıyan otu, çimen, çörek otı, çukundur, çükündür, dahıl, delüce mantar, deñiz soğanı, deve tabanı, devedabanı, diken, dikme, divlek, durakotı, düglek, düğünçiçeği, düvlek, ebemgömeçi, egdi, egri, ekinbaşı, encîr, encüre, eñlik, erkek, ağaç, erük, evelek, fistuk, fidân, fiddün, fik, gendüm, geven, gögem, gügem, gül, güyegükekügi, ḥardal, harnûb, harrûb, hatıl, haviç, hıyar, ılğın, ağacı, ıpar, ışkın, ızgın, it burnu, kadiotı, kan karpuzu, karayonca, kargadüglegi, kargadüvlegi, katır kuyruğı, kaysı, keçi boynuzu, kemmûn, kerdime, kıcı, koku ağacı, kızılagaç, koyungözi, koyungözü, köknariçi, kurudan, kust, kuş burnı, kuşetmegi, kuzı kulagı, küncüd, kozak, marsama, melîsâ, menegiş, mercan, mersîn, mersin ağacı, mersin yaprağı, mürdük, mürdümek, nabk, nâr ağacı, nârenc, nâreng, panbık, panbug, pancar, pelîd, pelîn, pürpürüm, razıyane, razıyane, sabır, sarıgaç, sarıkavak, sarmaşık, sarmaşuk, semizlikotı, semüz otı, sığır gözi, sîb, siñirli yaprak, su kerdemesi, sumak, şeftâli, şeftâlû, tahıl, teke sakalı, temr, toñuzagırşagı, toñuzotı, tûbâ, turunc, ‘ud ağacı, yaprak, yaprag, yıylagaç, yıylagiç, yıylakaç, yıylanguç, yıylankaç, yıylankıç, yıylankuç, yiglengeç, zerâvendî.

Görüldüğü gibi Eski Anadolu ve Osmanlı Türkçeleri dönemlerinde çok sayıda ortak sözcük tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- ABU NAJM, Yussof: *A Dictionary of Medicinal Plants*, Lübnan, 1992.
- AÇIK, Tansu: "Anadolu'da Üzüm ve Zeytin", *Kebikeç*, 2004, S.17, s.239-248.
- AKALIN, Mehmet (çev.): *Tarihî Türk Şiveleri*, 3.bsk., TKAE Yay., Ankara, 1998.
- AKALIN, Ş.: *Büyük Bitkiler Kılavuzu 2 cilt*, Ankara, 1956.
- AKFIRAT, H. H. Osman: *Şifâli Bitkiler ve Emrâz*, (hızl.: H. Arif Pamuk), İstanbul, 1971.
- AKSAN, Doğan: "Eşanlamlılık Sorunu ve Türk Yazı Dilinin Eskiliğinin Saptanmasında Eşanlamlılardan Yararlanma", (I.Türk Dili Bilimsel Kurultayına Sunulan Bildiriler 1972'den ayrı basım), Ankara, 1975.
- : "Köktürkçenin Sözvarlığı Üzerine", *TDAY B*, 1980- 1982, s.17-22.
- : *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim) III cilt*. AÜ Basımevi, Ankara, 1982.
- : *Anlambilim, Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*, Ankara, 1996.
- : *Türkçenin Sözvarlığı*, Engin Yay., Ankara, 1996.
- : *En Eski Türkçenin İzlerinde*, Simurg Yay., İstanbul, 2001.
- AKYOL, İbrahim Hakkı: *Nebatlar Âlemi*, İstanbul, 1927.
- ALTAN, Selim: "Gelibolu-Karainebeyli Köyünde Halkın Bildiği Bitki İsimleri" *Türk Dünyası Araştırmaları*, S.134, Ekim-2001, s.173-174.
- ALTINAY, Gürol: *Bitkibilimi Terimleri Sözlüğü*, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü İşletme ve Bakım Dairesi Başkanlığı Yay, 1987.
- ALTINTAŞ, Ayten: "Divanü Lügâti't-Türk'deki Tıbbî Bitkiler", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S.25, Ağustos-1983, s.136-148.
- : "Eski Türk Kültüründe Hayat Ağacı ve Ölümsüzlük Otu", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S.51, Aralık-1987, s.143-156.
- ARAT, Reşid. Rahmeti: *Makaleler I*, (hızl. O. F. Sertkaya), TKAE Yay., Ankara, 1982.
- ATLI, Çiğdem: *Çiçek Adları*, (Türkoloji Bölümü Bitirme Tezi), İst. Üniv. Ed. Fak. İstanbul, 1970.
- BAILEY, H.W.: "Medicinal Plant Names in Uigur Turkish" 60. Doğum Yılı Münasebetiyle Fuad Köprülü Armağanı, İstanbul, 1953.
- BANGUOĞLU, Tahsin: "Eski Türkçe Bazı Adlar Üzerine", (X.Türk Dil Kurultayına Sunulan Bildiriler (1963'ten ayrı basım), TTK Yay., Ankara, 1964.
- BARHALOV, Ş.E.: *Botanika Terimleri ve Bitki Adları*, Elm Neşriyatı, Bakı, 1980.
- BAŞESEN, Ayla: *Bitki Adlarından Yapılan Yer Adları*, (Türkoloji Bölümü Bitirme Tezi), AÜDTCF, Ankara.
- BAŞGÖZ, İlhan: "Dede Korkut Üzerine Notlar", *Folklor Araştırmaları ve Etnografya Araştırmaları*, 1985, s.65-77.

- BAYRAM, Yavuz: *Çiçekler ve Diğer Bilgilerin Divan Şiirine Yansımaları ile Anlam Çerçevesi 2 c.*, (Basılmamış Doktora Tezi) Samsun, 2001.
- BAYTOP, Asuman: "Bitkilerimizin Yerli Adları" *Doğa Türk Botanik Dergisi*, Mart-1989, s.329.
- : "Tıbbi Bitkilerimizin Yerli Adları Hakkında", *Ziraat Mühendisliği*, S.293, Mart-1991, s.25-26.
- : "Türkiye'de kullanılan Yabanî ve Yetiştirilmiş Aromatik Bitkiler", *Doğa Türk Eczacılık Dergisi*, Yıl:1, S.2, 1991, s.76.
- : *Bitkilerimizin Bilimsel Adlarındaki Niteleyiciler ve Anlamları*, İstanbul, 1995.
- : "P. Belon ve J. P. de Tournefort'un Seyahatnamelerindeki Türkiye Bitkileri", *Kebikeç*, S.17, 2004, s.205-223.
- BAYTOP, Turhan: *Türkiyenin Tıbbî ve Zehirli Bitkileri*, İstanbul, 1963.
- : *Türkiyede Bitkiler ile Tedavi* (Geçmişte ve Bugün), İstanbul, 1984.
- : "Osmanlı Lâlesi", *Lâle Mecmuası*, S.5, Aralık-1987, s.1-8.
- : *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara, 1994.
- : *Türkiye'de Eski Bahçe Gülleri*, KB Yay., Ankara, 2001.
- Bitki Adları*, Azernesr, Baku, 1927.
- Bitkibilim Terimleri (Botanik)*, İstanbul, 1948.
- Bitkibilim Terimleri*, Ankara, 1954.
- BOSTANCI, Mehmet: *Türkçe Ağaç Adları*, (Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi), AÜDTCF, Ankara, 1976.
- BOZYİĞİT, A.Esat: *Türk Adbilimi Bibliyografyası*, Ayyıldız Yay., Ankara, 1995.
- BSEBETSKIJ, B. B.: *Botanika*, Alma-Ata, 1937.
- CAFEROĞLU, Ahmet: *Türk Dili Tarihi I-II*, Enderun Yay., İstanbul, 1984.
- : "Karahanlılar Devri Türk Edebiyatı", *Türk Dünyası El Kitabı III*, TKAE Yay., Ankara, 1992.
- CANPOLAT, Mustafa: "XIV.Yüzyılda Yazılmış Değerli Bir Tıp Eseri Edviye-i Müfrede", *Türkoloji Dergisi*, VI/1, 1973, s.21-47.
- CLAUSON, Sir Gerhard: *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*, Oxford, 1972.
- : *Sanlax: A Persian Guide to the Turkish Language by Muhammed Mahdî Xân*, (Faximile-Text), GMS-New Series-20, London, 1960.
- : "Early Turkish Astronomical Terms", *Ural-Altaische Jahrbücher*, Otto Harrassowitz, Wiesbaden, 1964, s.350-368.
- : *Turkish and Mongolian Studies*, Leiden, 1962.
- COŞKUN, Savaş Çağman: "Anadolu Halk Şifacılığında Yerel Bitkiler Antik Çağdan Günümüze Bir Hermetik Geleneğin İzlerini Sürerken", *Kebikeç*, S.17, 2004, s.195-204.
- COURTEILLE, Pavet de : *Dictionnaire Turc-Oriental, destine princi parlement a facilite la lecture des ouvrages de Bâbur d'Abul-Gâzi et de Mir-Ali Chir-Nevâî*, Paris, 1870.
- ÇAĞATAY, Saadet: *Altun Yaruk'tan İki Parça*, TTK Yay., Ankara, 1945.
- : *Türk Lehçeleri Örnekleri I-II*, 1963-1972.

- ÇELİK, Bülent: "1530'da Aydın Livasında Vergilendirilen Nebatât, Hayvanât ve Cisimât Hakkında", *Kebikeç*, S.18, 2004, s.333-342
- ÇİĞDEM, Süleyman: *Eski Anadolu'da Tarım, Hayvancılık ve Ticari Faaliyetin Boyutları*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum, 1991
- ÇORUHLU, Yaşar: *Türk Mitolojisinin Anahatları*, Kabalcı Yay., İstanbul, 2002.
- ÇÖĞENLİ, M. Sadi: *Eski Harflerle Basılmış Türkiye Türkçesi Sözlükleri Kataloğu*, Atatürk Üniv. Yay., Erzurum, 1987.
- DEMİR, Nurettin; Emine YILMAZ: *Türk Dili El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara, 2003
- DEMİRHAN, Ayşegül: "Gülün Tıp Tarihindeki Yeri, Tıbbî Folklor Bakımından Önemi ve Bazı Orijinal Sonuçları", IV. Milletler Arası Türk Kültürü Kongresi Bildirileri, c.4, Ankara, 1992, s.97-103
- DEMİREL, Gamze: *Nefî Divanında Tabiat* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 2000.
- DİNÇMAN, Perran: *Türkçede Çiçek İsimleri*, AÜDTCF, (Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi), Ankara, 1958.
- DÖNMEZ, Yusuf: *Bitki Coğrafyası*, İst. Üniv. Yay., İstanbul, 1985.
- Drevnetyurkskiy Slovar*, Izdatel'stvo Nauka Leningradskoe, Leningrad, 1969.
- DUMAN, Mustafa: "Bazı Eski Kaynaklarda Fındık", *Kebikeç*, S.18, 2004, s.303-316..
- DURAN, Ahmet: "Türkçede Bazı Bitki Adlarının Veriliş Sebepleri" *Türk Dili*, S.555, Mart-1998, s.223-229.
- EBERHARD, W.: "Eski Çin Kültürü ve Türkler", (çev.: İ. Berk), AÜDTCFD I/4, (1943), s.29.
- ECKMANN, Janos: "Mirza Mehdi'nin Senglah adlı Çağatay Sözlüğü", Bilimsel Bildiriler, TDK Yay., 1957.
- EKER, Süer: *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yay., Ankara, 2002
- EKİM, Tuna: "Türkiye Florası Yazılırken", *Kebikeç*, S.18, 2004, s.189-206
- ELİÇİN, G.: *Sözlük (Bitki Adları)*, İstanbul, 1980.
- EMİROĞLU, Kudret: "Uygarlık ve Bitki Adları" *Tarih ve Toplum*, Yıl:2, S.9, 1984, s.32-35.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican : "Batı Türkçesinin Doğuşu", Uluslar arası Türk Dili Kongresi-1988, TDK Yay., Ankara, 1996, s.39-45.
- : "Türk Dilinin Dünü Bugünü Geleceği", (Türk Kültürü, S.321, Ocak-1990), *Türk Dünyası Üzerine İncelemeler*, Akçağ Yay., 1992, s.27-41.
- : *Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yay., Ankara, 2004.
- EREN, Hasan: *Türk Onomastique'i Hakkında*, AÜDTCF Yay., 1958.
- : *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, 2. Baskı, Ankara, 1999
- ERİK, Sadık; Burcu TARIKAHYA: "Türkiye Florası Üzerine", *Kebikeç*, 2004, S.17, s.139-163
- ERMERS, Robert: *Arabic gramers of Turkic: The Arabic linguistic model applied to foreign languages and translation Abu Hayyan al-Adus's-Kitâb al-Idrâk li-Lisân-al-Atrâk*, Brill-Leiden-Boston, 1999.
- ERÖZ, Mustafa: "Türk İçtimâî Hayatında Totemizmin İzleri", İst. Üniv. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, VI/4, 1973, s.293.
- ERSOY, Erhan Gürsel: "Antropolojik Etnobotanik: Yerelin Penceresinden

- Nebatat Dünyasına Bakış ve Türkiye'de Etnobotanik Çalışmalarının Niteliği Üzerine Değerlendirmeler", Kebikeç, S.18, 2004, s.167-180
- ERSÖZLÜ, Ferda: *Anadolu Ağızlarında Bitki Adları*, (Türk Dili Edebiyatı Bölümü Bitirme Tezi), AÜDTCF, Ankara, , 1981.
- ERTUĞ, Fusun: "Etnobotanik Çalışmalar ve Türkiye'de Yeni Açılımlar", Kebikeç, 2004, S.18, s.181-187
- FAZİLOV, E.: *Alişâr Navâiy Asarlari Tilinin İzohli Lûgati* I-IV, 1983-1985.
- GODWARD, Alan: *A Dictionary of Turkish Etymology*, Derby, 1999.
- GOUERIGUIAN, John L.: "Amirdovlat Amasiatsi'ye Göre 15. Yüzyıl Anadolusunda Hayvanlar, Bitkiler ve Besinler", (çev. Şerif Etker), Kebikeç, S.18, 2004, s.225-238
- GÖKYAY, Orhan Şâik: "Dîvan Edebiyatında Çiçekler", Tarih ve Toplum Dergisi, S.76, Nisan-1990, s.222; S.77, Mayıs-1990, S.224; S.79, Temmuz-1990, S.222
- GÖLPINARLI, Abdülbâkî: "Yunus Emre'de Öz Türkçe Kelimeler", TM-IV, 1934, s.266-279.
- GÖNEN, Kemal: "Ağaç ve Orman Üstüne Atasözleri ve Derlemeleri", Orman ve Av Dergisi, S.12, 1958, s.18-20
- GÜLENSOY, Tuncer: "Kutadgu Bilig Bibliyografyası", Türk Dili, S. 586, Ekim, 2000.
- : " 'Moğolların Gizli Tarihi'ndeki Türkçe Kelimeler Üzerine Bir Deneme", Türkoloji Dergisi, V/1, 1973.
- : *Türkçe El Kitabı*, Akçağ Yay., 2000.
- GÜLSOY, Erbu: *Dede Korkut Kitabı ve Manas Destanı'nda Bitki ve Hayvan Kültü*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir, 1998.
- GÜNEŞ, Günver: "Osmanlı Devletinde Meyan Kökü Tarımı ve Ticareti", Kebikeç, S.18, 2004, s.343-361
- HACİEMİNOĞLU, Necmettin: "Harezmi-Kıpçak Sahasında Türk Edebiyatı", Türk Dünyası El Kitabı III, TKAE Yay., Ankara, 1992
- HAUENSCHIL, Ingeborg: *Türksprachige Volksnamen für Kräuter Stauden mit den Deutschen, Englischen und Russischen Bezeichnungen*, Wiesbaden, 1989
- : "Krimtatarische Pflanzennamen", UAJ, 12, (1993), 147.
- : *Tiermetaphorik in Türkisprachigen Pflanzennamen*, Harrassowitzs, Wiesbaden, 1996.
- HAYATİZEDE Mustafa Fevzi Efendi: *Risale-i Fevziyye fi Lûgati'l-Müfredati't- Tıbbiye* (çev: Hadiye Tuncer , Yabanî Bitkiler Sözlüğü , 2 cilt) Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı , Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yay., Ankara, 1978.
- HAYEK, Michel: *Encyclopedia of Medicinal Plants*, Librairie du Liban, 1992.
- HÜSEYİNOVA, A.: *Plant Names in Azerbaijan*, Baku, 1980.
- ISSA, Ahmed: *Dictionnaire des noms des Plantes*, Beirut.
- İNAN, Abdülkadir: *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, TTK Yay., Ankara, 1954
- : "Türk Boylarında Dağ, Ağaç ve Pınar Kültü", Reşid Rahmeti Arat İçin, TKAE Yay., Ankara, 1996
- : "Divanü Lûgati't-Türk'te Şamanizme Ait Kelimeler", (Türk Kültürü, S.100, Şubat 1971), *Makaleler ve İncelemeler*, 2.c., TTK Yay.,

- Ankara, 1998, s.317-321.
- : *Makaleler ve İncelemeler*, 2 Cilt, TTK Yay., Ankara, 1998.
- : "Çağatay Edebiyatı", Türk Dünyası El Kitabı III, TKAE Yay., Ankara 1992
- : "Tarla ve Darı Kelimeleri Üzerine", Türk Kültürü Dergisi c.V, S.60, s.888-890.
- KAFESOĞLU, İbrahim: "Kültür ve Teşkilât", Türk Dünyası El Kitabı I, TKAE Yay., Ankara, 1992
- KAPLAN, Mehmet: "Yunus Emre ve Nebatlar", Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I, Dergah Yay., İstanbul, 1997, s.117-130
- KARAAĞAÇ, Günay. "Türkçenin Komşularına Verdiği Beslenme Kültürüyle İlgili Kelimeler", Türk Dili, 564, Aralık-1998, s.476-495.
- KARABÖRK, Kâzım: "Şecere-i Türk'te Geçen Çeşitli Etimolojiler", Hasan Eren Armağanı, TDK Yay., Ankara, 2000, s.211-226.
- KARAMANOĞLU, Kamil: *Türkiye Bitkileri 1 cilt*, AÜ Eczacılık Fakültesi Yay., Ankara, 1976.
- KARTAL, Nuray: *16. Yüzyıl Şairlerinden Baki, Fuzuli, Hayali, Nev'i ve Yahya Bey Divanlarında, Bitkilerle İlgili Bazı Hususiyetler*, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1994.
- KIVÂMETTİN; "Nehcü'l-Ferâdis'ten Derlenen Türkçe Sözcükler", TM-IV, 1934, s.169-250.
- KORKMAZ, Zeynep: *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I-II*, TDK Yay., Ankara, 1995.
- KÖPRÜLÜ, M.Fuad: "Türk Onomastique'i Hakkında", İst. Üniv. Ed. Fak. Tarih Dergisi, I, (1950), s.221-236.
- : *Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ yay., Ankara, 2003
- LIGETİ, L.: *Bilinmeyen İç Asya*, (çev. Sadrettin Karatay), TDK Yay. Ankara, 1986
- MADRAN, N. : *Büyük Tarım Sözlüğü 2 cilt*, Ankara, 1984.
- MEHMED ALİ PAŞA: *Nebatât-ı Tıbbiye 2 cilt*, İstanbul, 1874.
- MELIORANSKIY, P.: *Arabî Filologiy o Tureckomm yazıke*, Pertersburg, 1900.
- MERMER, Ahmet: *Taşlıcalı Yahyâ Bey Dîvânı'nda Nebatlar*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1985.
- NYIRI, Maria: "Kaşgarlı Mahmud'un Divanü Lugati't-Türk Adlı Sözlüğündeki Bitki Adları", İst. Üniv. Ed. Fak. Türkiyat Araştırma Merkezi, İstanbul, 1985.
- ONAY, A. Talat: *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., 1985.
- ÖGEL, Bahaeddin : *İslamiyet Öncesi Türk Kültür Tarihi*, TTK Yay., Ankara, 1962.
- : *Türk Kültürünün Gelişme Çağları*, Çağ Matbaası, Ankara, 1979.
- : *Türk Kültür Tarihine Giriş*, 9 Cilt, 4. Baskı, KB Yay., Ankara, 2000.
- : *Türk Mitolojisi I-II*, 4. Baskı, MEB Yay., İstanbul, 2001.
- ÖKSÜZCÜ, Muhteşem: "Türklerde Çiçek", Sümerbank Dergisi, c.2, 1962,

s.22-25.

ÖNLER, Zafer. "Türkçe Tıp Kitaplarında Yer alan Bitki Adları (14-15.yy)", *Türk Dünyası Araştırmaları*, 52, 2, (1988), 53-61.

-----: "14 ve15. Yüzyıl Anadolu Türkçesi Botanik Terimleri" *Türklük Bilgisi Araştırmaları*, 14, (1990), 357.

-----: XIV. ve XV. Yüzyıl Anadolu Türkçesi Botanik Terimleri, *Journal of Turkish Studies*, Volume 14, Harward, 1990, s.357-391.

-----: "14 -15. yy. Türkçe Tıp Metinlerinin Dili ve Sözlüğü", *Kebikeç*, Yıl: 3, S.6, 1998, s.157-158.

ÖZÇELİK, H. "Akseki Yöresinde Doğal Olarak Yetişen Bazı Faydalı Bitkilerin Yerel Adları ve Kullanılışları", *Doğa, Türk Botanik Dergisi*, S.11, 1987, s.316.

ÖZDEM, Ragıp Hulûsi: "Dilimizde Yerleşmiş Yabancı Unsurlar", *İst. Ün. Ed. Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, c.I, S.2, s.138-148

PARLATIR, İsmail: "Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü", III. Uluslar Arası Türk Dil Kurultayı, TDK Yay., Ankara, 1996, s. 641-959.

RADLOFF, W.: *Sibirya'dan - I*, (çev.: A.Temir), İstanbul, 1954

RÄSÄNEN, Martti: *Materialien zur morphologie der turkischen Sprachen*, StO 21, Helsinki, 1991.

-----: *Versuch eines Etymologischen Wörterbuchs der Türksprachen*, Helsinki, 1969.

RASONYI, L.: *Tarihte Türklük*, (çev.: H. Z. Koşay), Ankara, 1971.

SAFRAN, Mustafa: *Yaşadıkları Sahalarda Yazılan Lügatlara Göre Kuman/Kıpçaklar'da Siyasî, İktisâdî, Sosyal ve Kültürel Yaşayış*, Ankara, 1993.

SAKAOĞLU, Saim : *Türk Ad Bilimi-I*, TDK Yay., Ankara, 2001.

SALİH EFENDİ: *İlm-i Hayvanat ve Nebatat*, İstanbul, 1865.

SAKİN, Orhan: *VIII-XI.Yüzyıllarda Orta Asya Türk Kültüründe Görülen Bitkiler*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul ,1996

SAUVAGET, J.: *Noms et surnoms de Mamelouks Journal Asiatique*, Tome 238, Paris, 1935.

SERTKAYA, Osman Fikri: "Hüen-Tsang Metinleri ve Yapılan Yayınları", *Türk Kültürü*, S.21, Mart-1983, s.139-144.

-----: "Uygur Tıp Metinlerine Toplu Bir Bakış", *Uluslar Arası Osmanlı Öncesi Türk Kültürü Sempozyumu*, İstanbul, 1989

-----: "Kağıda Yazılı Göktürk Metinleri ve Alfabeleri", *TDAY B*, 1990, s. 167-181.

-----: "Osmanlı Şairlerinin Çağatayca Şiirleri", (TDED. XVIII. ciltten ayrı basım), İstanbul, 1970.

-----: "Osmanlı Şairlerinin Çağatayca Şiirleri-IV", *İst. Ün. TDED* 22, İstanbul, 1977, s. 169-189.

SEVORTYAN, E. V. : *Etimologičeskiy slovar tyurskix yazıkov obşçetyurkskie mejtyurkskie osnovı na bukvu*, 3 c., Moskva, 1974-1980.

SHCHERBAK, A. M. : *Nazvaniya Domanışh i Dikikh Jivotnikh v Tyurskikh Yazıkakh*, Moskva, 1961.

SİNOR, Denis : *A Ural-Altica ordinal suffix*, UAJb, XXXI, 1959.

STOYANOV, Farm N.: "Tıbbî Bitkilerimizi Değerlendirelim", (çev. Barsi

- Makaklı), İstanbul, 1982.
- SÜMER, Faruk: *Eski Türklerde Şehircilik*, TTK Yay., Ankara, 1994.
- : *Oğuzlar, [Tarihte Boy Teşkilatı, Destanları]*, TDAV. Yay., İstanbul, 1992.
- : "Oğuzlara Ait Destanî Mâhiyette Eserler", AÜDTCF. Dergisi-XVII/3-4 (nu.: 21), 1959, s.365.
- ŞERAFETTİN: *İlm-i Nebatat-ı Tıbbiden, Mebhas-ı Tasnif-i Nebatat*, Arşak Goruyan Matbaası, İstanbul, 1910.
- ŞEREFEDDİN, M.: "Mevlâna'da Türkçe Kelimeler ve Türkçe Şiirler", TM, S. 4, 1934. s. 161-168.
- TANSUĞ, Sabiha: "Anadolu Halk Dilinde Türkçe Çiçek Adları" 4. Milletler Arası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri 1. cilt., Feryal Matbaası, Ankara, 1992.
- TAYMAS, Abdullah Battal: "Divanü Lügati-Türk Tercümesi", TM., XI., İstanbul, 1954, s. 75,100.
- TEKİN, Şinasi: "İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı", Türk Dünyası El Kitabı III, TKAE Yay, Ankara, 1992
- TEKİN, Talat : *Volga Bulgar Kitabeleri ve Volga Bulgarcası*, Ankara, 1988.
- : *XI. Yüzyıl Türk Şiiri*, TDK Yay., Ankara, 1989.
- TEMİR, Ahmet: *Moğolların Gizli Tarihi*, Ankara, 1948.
- TEZCAN, Semih: *Dede Korkut Oğuznâmeleri Üzerine Notlar*, YKY., Ankara, 2001.
- : "Köktürk Tarihinin Çok Önemli Bir Belgesi: Sogdca Bugut Yazıtı", TDAY B, (1975-1976), Ankara, 1976. s. 245-252.
- : "Kutadgu Bilig Dizini Üzerine", TTK Belleten, CXLX/2, S. 178, Ankara, 1981, s. 23-78.
- TIETZE, Andreas: *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati I. Cilt (A-E)*, Simurg Yay., İstanbul-Wien, 2002.
- TOGAN, Zeki Velidi: "Harezm'de Yazılmış Eski Türkçe Eserler", TM-II, 1918, s.28-43.
- TUNA, Osman Nedim. "Malatya'da Bir Yazma Tıp Kitabı ve Türk Bitki Adlarının Kaynakları", İnönü Üniversitesi II. Battal Gazi ve Malatya Çevresi Halk Kulübü Sempozyumu, Malatya, 1987, s.213-231.
- : "Osmanlıca'da Moğolca Kelimeler ", TM-XVIII, 1976, s. 281-314.
- : *Sümer ve Türk Dillerinin Tarihî İlgisi ile Türk Dilinin Yaşı Meselesi*, TDK Yay., Ankara, 1997.
- TÜRKAY, Kaya: *Kâşgarlı'nın Derlediği Yansıma Sözcükler*, Ömer Asım Aksoy Armağanı, TDK Yay., Ankara, 1978.
- : *Kutadgu Bilig'de Terimler*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1983.
- TÜRK DİL KURUMU: *Derleme Sözlüğü, XII c.*, TDK Yay., Ankara, 1993.
- URAZ, Murat: "Çiçeklere Şiirle Verilen Adlar ve Eski Çiçek Kitapları", Eğitim Hareketleri, S. 226, 1977, s.12-16.
- UZEL, Rıdvan: *Nev'i Divanında Bitkiler*, (Basılmamış Bilim Uzmanlığı Tezi), Ankara, 1981.

- ÜNSAL, Süha; H. Murat Göçmez: "Anadolu'nun Yerlisi: Haşhaş, Sakini: Kenevir", *Kebikeç*, S.18, 2004, s.207-219
- VSESVJATSKI, B.V.: *Botanika*, Aşgabat, 1935.
- YAKAR, Nebahat: *Renkli Türkiye Bitkiler Atlası*, III c. İstanbul, 1964
- YARDIMCI, İlhan: *Şifalı Bitkiler ve Halk İlaçları*, Özdemir Matbaası, İstanbul, 1970.
- YILDIRIMLI, Ş.: "Etnobotanik ve Türk Etnobotaniği", *Kebikeç*, S.17 2004, s.175-193.
- YILGÖR, Asuman: *Fuzûlî'nin Türkçe Divanında Bitkiler*, (Basılmamış Yüksek Lisan Tezi) İstanbul, 1990
- YUND, Kerim. "Türklerin Kutlu Ağacı Kayın (Huş) Adı Üzerine", *Türk Kültür Dergisi*, S.120, 1972, s.1260-1264
- : "Andız (Selvi) Üzerine Araştırmalar" *Türk Kültürü Dergisi*, S.111, 1972, s.170-174.
- : "Taşeli'de Bitki Adları" *Türk Folklor*, 1, (1986), s.311-351.
- : "Orman Bitkileri Üzerinde Araştırmalar", *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*, S.117, Nisan-1959, s.1900-1901
- ZAJACZKOWSKI, Aniasz: "Chatpiter choisis du Vocabulaire arabe-kiptchak 'Ed-dürretü'l-Mudî'a fîl Lûgat-it-Türkiyya' (I), *Rocznik Orientalistyczny*, XXIX/I, 1965, s.39-98.
- : "Chatpiter choisis du Vocabulaire arabe-kiptchak 'Ed-dürretü'l-Mudî'a fîl Lûgat-it-Türkiyya'(II), *Rocznik Orientalistyczny*, XXIX/II, 1965, s.67-116.
- ZÜLFİKAR, Hamza: "Çağatayca Bir Kur'an Tefsiri", *Türkoloji Dergisi*-VI., (S. 1'den ayrı basım), Ankara, 1974.

TARANAN ESERLER ve SÖZLÜKLER

- ABÛ HAYYÂN: *Kitâb-al-İdrâk li-lisân-al-atrâk* (hızl.: Ahmet Caferoğlu), İstanbul, 1931.
- AĞAR, Mehmet Emin: *Baytarü'l-Vazih*, Marmara Üniv., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1986.
- : *Kitab-ı fî'l-Fıkh bi'l-Lisâni't-Türkî*, Marmara Üniv., (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1989.
- AHMET VEFİK PAŞA: *Lehçe-i Osmanî*, İstanbul, 1876.
- AHTERÎ (Mustafa b. Şemsüddin Karahisarî): *Ahter-i Kebir*, Arapça Türkçe Büyük Lügat (hızl.: İ. İlhami Ulaş, Abdülkadir Dedeoğlu), Osmanlı Yay., İstanbul, 1978.
- AK, Çoşkun: *Muhibbî Divanı*, KB Yay., 1987.
- AKAR, Ali: *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Bir Kur'an Tercümesi, (Metin-Gramer-Sözlük)-(v.54-106)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas, 1992.
- AKGÜN, Nebahat: *Kutadgu Bilig'in Türkiye Türkçesinden Uygurcaya Dizini*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1998.
- AKGÜNDÜZ, Abdülkadir: *Kabusnâme*, (Transkripsiyon-Tercüme-Metin), (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya, 1996.
- AKKUŞ, Muzaffer: *Kitâb-ı Gunya*, (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım), TDK Yay., Ankara, 1995.
- AKŞİT, Ali: *Azmizâde Mustafa Hâleti Divanı-II*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri, 1992.
- AKTUNA, Enver: *Amrî Divanı'nın Gramer Dizini*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 1992.
- ALİ ÇELEBİ BİN ŞERİF: *Yadigâr-ı İbn-i Şerif*, İst. Üniv. Kitaplığı, no.989.
- ALİ NAZİMÂ; Faik Reşat: *Mükemmel Osmanlı Lügatı*, (hızl. Necat Birinci, Kâzım Yetiş, Fatih Andı, Erol Ülgen, Nuri Sağlam, A.Ş. Çoruk), TDK Yay., Ankara, 2002.
- ALTUN, Nesrin: *Erzurumlu Dâir'in Fütühû's-Şam Tercümesi*, (Açıklama-Dizin), (Doktora Tezi), İstanbul, 1996.
- ARAT, Reşit Rahmeti: *Atabetü'l-Hakâyık*, (Tıpkıbasım-Dizin-Tercüme), TDK Yay., Ankara, 1951.
- : *Babür'ün Hâtîrâtı*, (Babürnâme: Vekâyî), Ankara, 1987.
- : Edib Ahmet B. Mahmud Yüknêkî: *Atabetü'l-Hakâyık*, TTK Yay., Ankara, 1992.
- : *Eski Türk Şiiri*, TTK Yay., Ankara, 1965.
- : "Fatih Sultan Mehmed'in Yarlığı", Makaleler, 1.c. (hızl.: O.F.Sertkaya), TKAE Yay., Ankara, 1987, s.783-820.
- : *Kutadgu Bilig I*, (Metin), TDK Yay., Ankara, 1947.
- : *Kutadgu Bilig II*, (Tercüme), TDK Yay., Ankara, 1959.
- : *Kutadgu Bilig III*, (Dizin), (hızl. K. Eraslan, O.F.Sertkaya, Nuri Yüce), TKAE Yay., 47, İstanbul, 1979.
- : *Uygurca Yazılar Arasında II*, İstanbul Üniv. Ed. Fak. TDED., XXII, İstanbul, 1977, s. 17-28.

- : *Zur Heilkunde Der Uiguren I*, Berlin, 1930.
- : *Zur Heilkunde Der Uiguren II*, Berlin, 1932.
- ; W. Bang: *Oğuz Kağan Destanı*, Burhaneddin Basımevi, İstanbul, 1936.
- ARGUNŞAH, Mustafa: *Muhammet bin Mahmud u Şirvânî: Tuhfe-i Murâdî, (İnceleme-Metin-Dizin)*, TDK Yay., Ankara, 1999.
- ATA, Aysu: *Kıyasü'l-Enbiya II, (Dizin)*, TDK Yay., Ankara, 1997.
- : *Nehcû'l-Feradis III*, TDK Yay., Ankara, 1998.
- ATALAY, Besim: *Abuşka Lügatı ve Çağatay Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara, 1970.
- : *Abuşka Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara, 1972.
- : *Divanü Lugatit-Türk Tercümesi I,II,III,IV*, 4. Baskı, TDK Yay., Ankara, 1999.
- (çev.): *Molla Salih: Eş-Şuzür-üz-Zehbbiye ve Kitâ'il-Ahmediyye fil-lûgat-it-Türkiyye*, Üçler Basımevi, İstanbul, 1949.
- (çev.): *Et-tühfetü'z-Zekiyye fil-Lûgat-it-Türkiyye*, TDK Yay., İstanbul, 1945.
- : *Bergamalı Kadrî: Müyesiretû'l-Ulûm*; (Tıpkıbasım-Çeviri-Yazılı Metin-Dizin), TDK Yay., İstanbul, 1940.
- : *Senglâh Lügatı*, TDK Yay., Ankara, 1950.
- BAĞDEMİR, Abdullah: *Eşrefoğlu Rumî: Müzekki'n-Nüfus (Giriş-Metin-Sözlük)*, (Basılmamış Doktora Tezi). Ankara, 1997.
- BALCI, Orhan: *Şirvanlı Mehmet bin Mahmut: Tuhfe-i Muradî fi İlmi'l-Cevâhir*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1995.
- BANG, W.: *Turkish Turfan Texte-VI*, Buddhistische Säkiz Yükmäk (Sekiz Yükmek), Berlin, 1934.
- : *Köktürkischen zum Osmanischen 2. Mitteilung 3. Mitteilung*, APAW 1919, nu. : 5.
- ; R.R. Arat : "Türlü Cehennemler Üzerine Uygurca Parçalar", (Berlin Turfan Dergisinde Neşreden W. Bang ve R.R. Arat'tan çev. : Râgıp Hulûsi), TM-IV, 1934, s.250-263.
- ; A. V. Gabain: *Turkish Turfan Texte-IV*, Berlin, 1930.
- ; -----: *Turkish Turfan Texte-V*, Berlin, 1931.
- ; -----: "Ein Uigurisches Fragment über den Manichäischen Windgott", Ungarische Jahrbücher, VIII, 1928.
- BARUTÇU ÖZÖNDER, F. Sema: *Âli Şîr Nevâyî: Muhakemetü'l-Lûgâteyn*, TDK Yay., Ankara, 1996.
- : *Uygurca Sadâprarudita ve Dharmodgata Bodhisattva Hikâyesi*, (Basılmamış Doktora Tezi). Ankara, 1987.
- : *Üç İtigsizler*, TDK Yay., Ankara, 1998.
- BAYRAMÇAVUŞ, Zehra Hülagü: *Kavâid-i Tefsir-i Kur'an (Metin-Tercüme-Sözlük)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1994.
- BİLGE, Rifat: *El-Kavânînu'l-Küllîye li Zapti'l-Lûgatit-Türkiyye*, Türkiyat Enstitüsü Yay., İstanbul, 1928.
- BİLGİN, Azmi: *Nazmü'l-Hilâfiyyât Tercümesi*, TDK Yay., Ankara, 1996.
- BİLTEKİN, Halit: *Şeyhî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2003.

- BODROGLIĞETİ, A.: *A Forteenth Century Turkic Translation of Sadî's Gülistan (Sayf-ı Sarayı's Gülistan bi't-Türkî)*, Budapeşt, 1969.
- BOROVKOV, A. K.: *Badâi'al-Lûgat* (Alişâr Nevâiy), Slovar Tali' İmani geretskogo ksoçinekiyam Alişera Navoi, Moskva, 1961.
- : *Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Varlığı* (XII.-XIII.Yüzyıllar), (Rusçadan çev.: Halil İbrahim Usta, Ebulfez Amanoğlu), TDK Yay., Ankara, 2002.
- BÜNGÜL, Nureddin: *Kitab Fî İlmi'n-Nüşşab*, Ülkü Basımevi, Konya, 1944.
- CAFEROĞLU, Ahmet: *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara, 1968.
- CAN, Özgür: *Bayratü'l-Vazih, (Metin-İndeks)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Ün., İstanbul, 1988.
- CANPOLAT, Mustafa: *Behçetü'l-Hadâik fî Mizetü'l-Halâik*, DTCF Yay., Ankara, 1995.
- : *Âli Şîr Nevâyi: Lisânü't-Tayr, (İnceleme-Metin-Dizin)*, TDK Yay., Ankara, 1985.
- : *Ömer bin Mezid: Mecmuatü'n-Nezâir, (Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, TDK Yay., Ankara, 1995.
- CEMİLOĞLU, İsmet: *14. Yüzyıla Ait Bir Kıssa-i Enbiya Nüshası Üzerine Sentaks İncelemesi*, TDK Yay., Ankara, 1994.
- ÇAĞIRAN, Önder: *Ahmed-i Dâî: Tıbb-ı Nebevî (Dil Özellikleri-Metin-Söz Dizin)*, Doktora Tezi, Malatya, 1992.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmet: *Amrî Divanı*, İst. Ün. Ed. Fak. Yay., 1979.
- : *M. Ali Tanyeri: Hayretî Divanı*, İst. Ün. Ed. Fak. Yay., 1981.
- : *Vasfî Divanı*, İst. Ün. Ed. Fak. Yay., 1980.
- : *Yahyâ Bey Divanı*, İst. Ün. Ed. Fak. Yay., 1977.
- ÇİFTÇİ (KÖSE), Selcan: *Bahrü'l-Hakâyık, (Transkripsiyonlu Metin-Dil İncelemesi-Sözlük)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon, 1997.
- ÇIRIK, Birgül: *Kitab ü Fî'l-Fıkh Bi'l-Lisânî't-Türkî*, Türkiyat Enstitüsü Tezler Kısmı: 559, İstanbul, 1961.
- ÇOTUKSÖKEN, Yusuf: *Kitab Fî Riyazatü'l-Hayl, (Metin-İndeks)*, Türkiyat Enstitüsü Tezler Kısmı: 969, İstanbul, 1970.
- ÇÖKTÜ, Güzin: *Âli Şîr Nevâi: Mahbûbü'l-Kulüb*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1985.
- DANKOFF, Robert: *An Evliya Çelebi Glossary - Unusual Dialectal and Foreign Words in the Seyahatnâme* (Evliya Çelebi Sözlüğü-Seyahatnâme'deki Yabancı Kelimeler), (hızl.: Ş.Tekin-G.A.Tekin), Harvard Ün., USA., 1991.
- DELİCE, Halil İbrahim: *Eski Anadolu Türkçesi ile Yazılmış Satır Arası Kur'an Tercümesi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas, 1992.
- DEMİREL, Gamze: *Nefî Divanında Tabiat* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 2000.
- DEVELLİOĞLU, Ferit: *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgatı*, 14. Baskı, Aydın Kitabevi Yay., Ankara, 1997.
- DİLÇİN, Cem: *Mesut bin Ahmet: Süheyl ü Nevbahâr*, TDK Yay., Ankara, 1991.
- : *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara, 1983.

- DİLÇİN, Dehri: *Arap Alfabetesine Göre Divan u Lugati't-Türk Dizini*, TDK Yay., Ankara, 1957.
- : *Şeyyâd Hamza: Yusuf u Zeliha*, (Metin-Tıpkıbasım-Lûgatçe), TDK Yay., Ankara, 1946.
- DOĞU, Ahmet: *Amme Tefsiri (İnceleme-Metin-Sözlük)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 1989.
- ECKMANN, Janos: *Chatay Manual*, (çev.: G. Karağaç), Indiana University Publications, Uralic & Altaic Series, Volume 60, Bloomington 1960 [Karağaç, Günay; *Çağatayca El Kitabı*, İstanbul, 1988].
- ; *Nehcû'l-Ferâdis I-II*, (Metin-Tıpkıbasım), (hızl.: Semih Tezcan, Hamza Zülfikar), TDK. Yay., Ankara, 1995.
- ERASLAN, Kemal: *Âli Şîr Nevâyî : Mecâlisü'n-Nefâyis I-II*, TDK Yay., Ankara, 2001.
- : *Nesâyimü'l-Mahabbe Min Şemâyimi'l-Fütûme*, TDK Yay., Ankara, 1996.
- ERDAĞI, Binnur: *Tuhfe-i Mûbarizi*, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 2000.
- ERGİN, Muharrem: *Dede Korkut Kitabı I*, (Metin-İnceleme), 3. Baskı, TDK Yay., Ankara, 1994.
- : *Dede Korkut Kitabı II*, (İndeks-Gramer), 3. Baskı, TDK Yay., Ankara, 1997.
- : *Dede Korkut Kitabı*, 17. Baskı, Boğaziçi Yay., İstanbul, 1997.
- : *Kadı Burhanettin Divanı*, TDK Yay. Ankara, 1980.
- : *Orhun Abideleri*, Boğaziçi Yay., İstanbul, 1970.
- : *Şecere-i Terâkime*, 1001 Temel Eser, nu.: 31, İstanbul, (tarihsiz).
- ERGÜZEL, Mehdi: *Şirvanlı Mahmut: Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi*, (Dil Öz.-Metin-Sözlük-Dizin), Ankara, 1999.
- ERSOYLU, Halil : *Cem Sultan'ın Türkçe Divanı*, TDK Yay., Ankara, 1989.
- : *Kız Destanı*, TDK Yay., Ankara, 1996.
- ERTAYLAN, İsmail Hikmet: *Bahrü'l-Hakâyık*, İst. Üniv. Ed. Fak. Yay., İstanbul, 1960.
- GABAIN, Annemarie Von: *Alttürkische Grammatik*, Leibzig, 1941. (*Eski Türkçenin Grameri*, (çev. M.Akalın), 3.Baskı), TDK Yay., Ankara, 2000.
- : *Briefe der Uigurischen Hüen-Tsang Biographie*, Berlin, 1938.
- : *Das Uigurischen Konigreich von Qoço*, Wiesbaden, 1973.
- : *Die Sprache des Codex Comanicus*, Wiesbaden, 1995.
- : *Die Uigurische Übersetzung der Biographie Hüen-Tsang-I*, SPAW.VII, 1935.
- : *Türkische Turfan Texte-VIII.*, APAW., 1952.
- ; H. Scheel: *Maitrisimit* (Budizmin Vaibhaşıka Mezhebine Ait Bir Eserin Türkçe Tercümesinin Tıpkıbasımı-I), Wiesbaden, 1957.
- ; R. Hartmann: *Maitrisimit* (Budizmin Vaibhaşıka Mezhebine Ait Bir Eserin Türkçe Tercümesinin Tıpkıbasımı-II), Berlin, 1961.
- ; W. Winter: *Türkische Turfan Texte-IX*, APAW-1956, Berlin,

1958.

- : *Turkische Turfan Texte-X*, APAW., 1958, Berlin, 1959.
- GÖKYAY, Orhan Şaik : *Dede Korkut Kitabı*, İstanbul, 1938.
- : *Dedem Korkut'un Kitabı (Kitâb-ı Dede Korkut)*, MEB Yay., İstanbul, 1973.
- GÖLPINARLI, Abdülbâkî: *Nedim Divanı*, İnkılâp ve Aka Kitabevleri Yay., İstanbul, 1972.
- : *Yunus Emre Divanı I-II-III, (Metin-Sözlük-Açıklama)*, İstanbul, 1943-1948.
- GRÖNBECH, Karl: *Komanisches Wörterbuch Türkisher Wortindex zu Codex Comanicus*, (Index), Copenhagen, 1942. (çev.: Kemal Aytaç: *Kuman Lehçesi Sözlüğü*, KB Yay., Ankara, 1992).
- GÜLSEVİN, Gürer: *Ahmed-i Dâî: Miftahü'l-Cenne, (Metin-Dil Öz.-Söz Dizini)*, 2 Cilt, (Basılmamış Doktora Tezi), Malatya, 1989.
- GÜNEŞ, Aysel: *Kabusname'nin Bilinen İlk Türkçe Çevirisi, (Giriş-Metin, Dizin)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2001
- GÜZELDİR, Muharrem: *Abuşka Lügatı, (Giriş-Metin-İndeks)*, (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum, 2002
- HALICI, Şefika Fusun: *Kıyas-ı Enbiya (Yazı çeviri-Dil bilgisi İncelemesi-Sözlük -Dizin)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2001.
- HAMILTON, J. Russell: *İyi ve Kötü Prensin Öyküsü*, (çev.: Vedat Köken), TDK Yay., Ankara, 1998.
- : *Budacı iyi ve Kötü Kalpli Prens Masalının Uygurcası (çev.: Ece Korkut; İsmet Birkan)*, Simurg Yay., Ankara, 1998.
- HAZAI, George; Peter Zieme: *Berliner Turfan Texte-I, Fragmente der Uigurische Versien des 'Jingangjing'*, Akademie Verlag, Berlin, 1971.
- İNCE, A.: *Cemşid ü Hurşid*, TDK Yay., Ankara, 2000.
- İPEKTEN, Halûk: *İsmetî Divanı*, Baylan Mat., 1974.
- : *Nâilî-i Kadim Divanı*, MEB., 1974.
- İZBUDAK, Veled Çelebi: *El-İdrâk Haşiyesi*, İstanbul, 1936.
- KARAAĞAÇ, Günay: *Lütfî Divanı, (Giriş-Metin-Dizin)*, TDK Yay., Ankara, 1997.
- KARABACAK, Esra: *Eski Anadolu Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi (Giriş-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)*, İkinci Kısım: Dizin-Sözlük, Harvard Univ., USA., 1995.
- KARAHAN, Leyla: *Erzurumlu Mustafa Dâirir. Yusuf u Zeliha-Kıssa-i Yusuf*, TDK Yay., Ankara, 1994.
- KARAMANLIOĞLU, Ali Fehmi: *Seyf-i Sarayî: Gülistan Tercümesi*, TDK Yay., Ankara, 1989.
- KARTAL, Nuray: *16. Yüzyıl Şairlerinden Baki, Fuzuli, Hayali, Nev'i ve Yahya Bey Divanlarında, Bitkilerle İlgili Bazı Hususiyetler*, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1994.
- KAYA, Ceval: *Uygurca Altun Yaruk, (Giriş-Metin-Dizin)*, TDK Yay., Ankara, 1994.
- KIRKKILIÇ, Ahmet: *Şeyhül İslam Mehmet Esat Efendi: Lehçetü'l-Lûgat*, TDK Yay., Ankara, 1999.
- KİLİSLİ MUALLİM RİFAT : *El-İdrâk Haşiyesi*, (hızl.: Veled Çelebi İzbudak),

- Devlet Basımevi, İstanbul, 1936.
- KIRAZ, Semiha: *Şeyh İbrahim Tennûrî: Gülzâr-ı Mânevî (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1991.
- KORKMAZ, Zeynep: *Şeyhoğlu Sadruddin: Marzubannâme Tercümesi (İnceleme-Metin-Sözlük)*, DTCF Yay., Ankara, 1973.
- KURNAZ, Cemal: *Hayâlî Bey Divanı*, KB Yay., 1987.
- KUT, Günay: *The Tezkire By Sehi Beg (İnceleme-Tenkidli Metin-Sözlük)*, Sources of Oriental Languages and Literatures, (hızl.: Ş.Tekin-G.A.Tekin), Harvard Univ., USA, 1978.
- : *Et-terkibât fî tabhi'l-Hulviyyât*, Feryal Mat., Ankara, 1986.
- KÜÇÜK, Murat: *Eski Anadolu Türkçesine Ait Satır Arası İlk Kur'an Tercümesi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2001.
- KÜÇÜK, Selâhaddin: *Bakî Divanı*, Ankara, 1994.
- LE COQ, Albert Von: *Chustuanift*, Verlag Akademie, Berlin, 1911.
- : *Huastuanift*, (çev. S.Himran), TDK, Ankara, 1941.
- : *Sprichwörter und Lieder aus der Gegend von Turfan*, Leipzig-Berlin, 1919.
- : *Türkische Manichaica Aus Chotso-II*, APAW.I, Berlin, 1912; II. 1919; III. 1922.
- : *Türkçe Mani El Yazıları (Manichaica)*, (çev.: Fuat Köserâif), İstanbul, 1936.
- MANSUROĞLU, Mecdud: *Sultan Veled'in Türkçe Manzumeleri*, İstanbul, 1958.
- MAZIOĞLU, Hasibe: *Kitâb u Evsâf-ı Mesâcidî's-Şerife*, TDK, Ankara, 1974.
- MEHMED SALAHÎ: *Kamus-ı Osmanî*, Mahmud Bey Matbaası, İstanbul, 1895.
- MERMER, Ahmet: *Taşlıcalı Yahya Bey Divanında Nebatlar*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1985.
- MÜLLER, F.W.K.: *Uigurica-I*, Berlin, 1908.
- : *Uigurica-II*, Berlin, 1911.
- : *Zwei Pfahlinnschriften aus den Turfanfunden*, Berlin, 1915.
- ; Annemarie Von Gabain: *Uygurca Üç Hikâye*, (çev.: S. Himran), TDK Yay., İstanbul, 1946.
- MÜTERCİM ÂSİM: *Tuhfe-i Âsım*, İstanbul, 1838.
- ODA, Juten: *Eski Uygurca Bir Vesikanın Budizm'le İlgili Küçük Bir Parçası*, (TM-XIX'dan ayrı basım), İst. Ün. Ed. Fak. Yay., İstanbul, 1980.
- OKÇU, Naci: *Şeyh Gâlib I-II*, KB. Yay., 1994.
- ORKUN, Hüseyin Namık: *Eski Türk Yazıtları, 4 Cilt, 3. Baskı*, TDK Yay., Ankara, 1994.
- : *Prens Kalyanamkara ve Papamkara Hikâyesinin Uygurcası*, İstanbul, 1940.
- ÖLMEZ, Mehmet: *Altun Yaruk, (III. kitabın V. bölümü)*, Simurg Yay., Ankara, 1995.
- : *Hsüan-Tsang'ın Eski Uygurca Yaşam Öyküsü, Altıncı Bölüm*, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 1994.
- ÖLMEZ, Zühal Kargı: *Ebu'l-gâzi Bahadır Han : Şecere-i Terâkime*, Simurg Yay., Ankara, 1996.
- : *Mahbubü'l- Kulüb (İnceleme-Metin-Sözlük)*, (Basılmamış

- Doktora Tezi). Ankara, 1993.
- ÖNLER, Zafer: *Celalüddin Hızır (Hacı Paşa): Müntehab-ı Şifa II, Sözlük*, Simurg Yay., İstanbul, 1999.
- : *Revnağ- Bostan*, TDK Yay., Ankara, 2000.
- : "14 -15. yy. Türkçe Tıp Metinlerinin Dili ve Sözlüğü", *Kebikeç*, Yıl: 3, S.6, 1998, s.157-158.
- ÖZÇELİK, Saadettin: *Kitabü'l-Mühimmat*, AKM Yay., Ankara, 2001.
- ÖZKAN, Mustafa: *Manyaslı Mahmut: Gülistan Tercümesi*, TDK Yay., Ankara, 1993.
- ÖZKAN, Nevzat: *Ahmet Cevdet Paşa: Medhâl-i Kavâ'id*, TDK Yay., Ankara, 2000.
- : *Ahmet Cevdet Paşa-Fuat Paşa: Kavâ'id-i Osmâniye*, TDK Yay., Ankara, 2000.
- : *Ahmet Vefik Paşa: Lehçe-i Osmânî*, TDK Yay., Ankara, 2000.
- ÖZTOPÇU, Kurtuluş: *Münyetü'l-Ghuzat, A 14th Century Mamluk Kipçak Military Treatise*, Harvard, 1989.
- ÖZTOPRAK, Nihat: *Hayretî Dîvanı'nda Bitkiler*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1986
- ÖZTÜRK, Mürsel; Derya Örs: *Mütercim Âsım Efendi: Bürhan-ı Katı*, TDK Yay., Ankara, 2000.
- ÖZYETKİN, A. Melek: *Altınordu, Kırım ve Kazan Sahasına Ait Yarlık ve Bitiglerin Dil Üslûp İncelemesi*, TDK Yay., Ankara, 1996.
- : *Ebu Hayyan : Kitâbu'l-idrâk li-Lisân-al-Etrâk, (Fiil: Tarihi Karşılaştırmalı Bir Gramer Sözlük Denemesi)*, KÖKSAV Yay., Ankara, 2001.
- PÎR MEHMED BİN YUSUF: *Terceman* (Arapça-Türkçe Lûgat), (16. yy.), 1551.
- PELLIOT, PAUL: "La Version Ouigure de l'histoire des princes Kalyanamkara et Pâpamkara", *T'oung Pao*, XV.Leide, 1914, s.225-272
- RADLOFF, W.: *Dictionary Altürkischen der Mongoli*, Fasikül-III, Petersburg, 1995.
- ; S.E. Malov : *Suvarnaprabhâsa, Sutra zolotogo bleska I-II= Altun Yaruk, Bibliotheca Buddhica - XVII*, Sankpetersburg, 1913.
- RÖHRBORN, Klaus: *Eine Uigurische Totenmesse, Berliner Turfan Texte-II*, Berlin, 1971.
- : *Uigurisches Wörterbuch* (4 Fasikül), (Sprachmaterial der var Islamischen Türkischen Texte aus Zentralasien, Lieferungen 1-6), Wiesbaden, 1977-1988.
- SAĞOL, Gülden: *An Interlinear Translation of the Quran Into Khwarazm Turkish-III (Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi-III)*, (Giriş-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım), 3. Kısım,(yay. Ş.Tekin-G.A.Tekin),Harvard Univ., USA,1996.
- : *Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi, (Giriş-Metin-Sözlük)*, 2 Cilt, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1993.
- SCHİNKEWITHSCH, Jakob: *Rabguzi's Syntax*, Westasiatische Studien, Berlin, 1926. (çev.: Sabit Paylı, TDAY B, Seri: 3, S. 8-9-10-11, TDK

Yay., 1947-1947)

- SCHMIEDE, H. Ahmed: *Kitâb-ı Dedem Korkut Destanlarının Dresden Nüshası*, Türkiye Diyânet Vakfı Yay., Ankara, 2000.
- SERTKAYA, Osman Fikri: *Uygur Harfleriyle Yazılmış Bazı Mensur Parçaları, (Mesele Kitabı)*, İst. Üniv. Ed. Fak. Yay., İstanbul, 1975.
- SÜNBLZÂDE VEHBÎ: *Nuhbe-i Vehbî*, Bulak, İstanbul, (H.1213).
- : *Tuhfe-i Vehbî*, Bulak, (H.1213), İstanbul, 1782.
- ŞEHSUVAROĞLU, Bedi N.: *Hazainü's-Saâdat*, TDK Yay., Ankara, 1961
- ŞEMSEDDİN, Sâmi: *Kamûs-ı Türkî*, İkdâm Matbaası, İstanbul, 1317.
- ŞEN, Mesut: *Gazi Zahirüddin Muhammed Babur: Bâburname (Giriş-Metin)(Kâbil ve Hindistan Bölümleri)-Açıklamalı Dizin*, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1993
- ŞEYH SÜLEYMAN EFENDİ-İ BUHARÎ: *Lûgat-ı Çağatay ve Türkî-i Osmanî*, İstanbul, H.1298.
- ŞÜKÜN, Ziya: *Gencîne-i Ziya (Türkçe-Farsça Lûgat)*, MEB.Yay., İstanbul, 1944-1951.
- TARLAN, Ali Nihat: *Zâtî Divanı - I*, İst. Üniv. Ed. Fak. Yay., 1967.
- : *Zâtî Divanı - II*, İst. Üniv. Ed. Fak. Yay., 1970.
- TAŞ, İbrahim: *Çağatayca Bir Kur'an Tefsiri (21a-41b)*, (Giriş-Metin-Dizin), (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2001.
- TATÇI, Mustafa: *Yunus Emre Divanı-II*, Ankara, 1990.
- TAYMAS, Abdullah Battal: *İbn ü Mühenna Lûgatı*, 3. Baskı, TDK Yay., Ankara, 1997.
- TEKİN, Arslan: *Şirvanlı Mahmut. Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi*, (Dil Öz.-Metin-Sözlük), TDK Yay., Ankara, 1998.
- TEKİN, Gönül Alpay (hızl.): *Ali Şir Nevâî : Ferhâd ü Şirin (İnceleme-Metin)*, TDK Yay., 1994.
- TEKİN, Şinasi: *Uygurca Metinler-II: Mayrisimit*, Atatürk Üniv. Yay., Erzurum, 1960.
- : *Mayrisimit Nom Bitig, Die Übersetzung Eines der Buddhistisches Vaibhasika Schule [Budizmin Vaibhaişika Okuluna Ait Bir Eserin Uygurca Tercümesi]*, [1.bölüm: Transliterasyon, Tercüme, Notlar], [2.bölüm: İndeks], Akademie Verlag, Berlin, 1980.
- : *Buddhistische Uigurica aus der Yüan-Zeit*, Budapeşt, 1980.
- : *Uygurca Metinler-I : Kuanşi İm Pusu (Ses İşiten İlah)*, TDK Yay., Ankara, 1993.
- TEKİN, Talat : *Orhon Yazıtları*, Simurg Yay., İstanbul, 1998.
- : *İrk Bitig (Eski Uygurca Fal Kitabı)*, Öncü Kitap yay., Ankara, 2004
- TEZCAN, Semih: *Das Uigurische Insadi Sûtra, Berliner Turfan Texte-III*, Berlin, 1974.
- : *Eski Uygurca Hüen-Tsang Biyografisi*, 10. Bölüm, (Basılmamış Doçentlik Tezi), Ankara, 1975.
- ; P. Zieme: *Uigurische Brieffragmente*, Studia Turcica, Budapeşt, 1971.
- THURY, Jozef: *Behçetü'l-Lûgat Adlı Çağatay Lûgatı*, Budapeşt, 1903.

- TİLMURTAŞ, Faruk Kadri: *Eski Türkiye Türkçesi* (15. yy.), Enderun Yay., İstanbul, 1994.
- : *Süleyman Çelebi: Vesiletü'n-Necât (Mevlid)*, MEB Yay., İstanbul, 1990.
- TOGAN, Zeki Velidi: *Reşidedin'in Oğuznâmesi (Oğuz Destanı)*, İstanbul, 1982.
- TOPALOĞLU, Ahmet: *Muhammed bin Hamza: 15. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Bir Kur'ân Tercümesi*, 2 Cilt, İstanbul, 1938; (KB. Yay. İstanbul, 1978).
- TOPARLI, Recep: *Harezmlî Hafız'ın Divanı'ndan Seçmeler*, KB. Yay., Ankara, 1994.
- : *İrşadü'l-Mülûk ve's-Selâtin*, TDK Yay., Ankara, 1992.
- : *Kitâb-ı Mukaddime-i Ebu'l Leysi's-Semerkindî, (Transkripsiyonlu Metin-Dizin-Orijinal Metin)*, Atatürk Ün. Yay., Erzurum, 1987.
- : *Kitab fi'-Fıkh (Şekil Bilgisi Özellikleri-Örnek Metin)*, Atatürk Ün. Fen-Ed. Fak. Yay, Erzurum, 1993.
- ; M. S. Çögenli; Nevzat Yanık: *El-Kavânî'nü'l-Küllîye li Zapti'l-Lûgati't-Türkiyye*, TDK Yay. Ankara, 1999.
- ; -----; -----: *Kitâb-i Mecnû-i Tercümân-i Türkî-i ve Acemi ve Moğolî*, TDK Yay., Ankara, 2000.
- ; H. Vural; R. Kanatlı: *Kıpçak Türkçesinin Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara, 2003.
- TOYGAN, Ferda: *Münyetü'l-Guzat (Trankripsiyonlu Metin ve Dizin)*, (Tezler Kısmı: 1973), Türkiyat Enstitüsü, İstanbul, 1973,
- TURGUT, Hüseyin: *Lugat-i Çağatay ve Türkî-i Osmanî Adlı Eserin Transkripsiyonu*, Edime, 1995.
- TURGUT, Savaş: Edirneli Nazmî : *Divan-ı Türkî-i Basit, (İnceleme-Metin-Sözlük-Adlar Dizini)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2000.
- TURHAN, Emin Ali: *Kamus-ı Okyanus'ta Nebat Adları*, (Yüksek Lisans Tezi), Konya, 1988.
- TUNA, Osman Nedim. "Malatya'da Bir Yazma Tıp Kitabı ve Türk Bitki Adlarının Kaynakları", İnönü Üniversitesi II. Battal Gazi ve Malatya Çevresi Halk Kulübü Sempozyumu, Malatya, 1987, s.213-231.
- TÜRK DİL KURUMU: *Tarama Sözlüğü*, 8 Cilt, 3. Baskı, , Ankara, 1996.
- : *Osmanlıcadan Türkçeye Söz Karşılıkları Tarama Dergisi*, İstanbul, 1934.
- TÜRKAY, Kaya: *Ali Şir Nevayî: Bedâyiü'l-Vasat (İnceleme-Metin-Dizin)*, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 1988.
- UĞURLU, Mustafa: *Münyetü'l-Guzat (İnceleme-Metin-Sözlük)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1984.
- UZEL, İlter: *Cerrahiyetü'l-Haniyye*, I, II, TDK Yay., 1992
- UZEL, Rıdvan: *Nev'i Divanında Bitkiler*, (Basılmamış Bilim Uzmanlığı Tezi), Ankara, 1981.
- UZGÖR, Tahir: *Fehim-i Kadîm*, AKM Yay.,1991.
- YALÇIN, Kemal: *Âşık Paşa: Garibnâme (Tıpkıbasım-Karşılaştırmalı Metin - Aktarma) I/II, II/II, III/II, IV/II*, TDK, Ankara, 2000.
- YAVUZARSLAN, Paşa: *Münebbihü'r-Râkidin*, (Basılmamış Doktora Tezi),

- Ankara, 1999.
- YILDIZ, Orhan: *Cemalî-i Karamanî: Miftâhü'l-Ferec*, (Basılmamış Doktora Tezi), Malatya, 1993.
- YILGÖR, Asuman: *Fuzûlî'nin Türkçe Divanında Bitkiler*, (Basılmamış Yüksek Lisan Tezi) İstanbul, 1990
- YILMAZ, Hikmet: *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satır Arası Bir Kur'an Çevirisi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas, 1992.
- YÜCE, Nuri: *Zemahşarî: Mukaddimetü'l-Edeb*, TDK Yay., Ankara, 1998.
- ZAJACZKOWSKI, Aniasz: *Manuel arabe de la langue des Turks et des Kiptchaks, Vocabulaire Arabe-Kiptchak de l'epogu de l'Etat Mamelouk (Kitabü'l-Bulgatî't-Müştâk li-lûgâtî't-Türk ve'l-Kıfçak)*, Warsawa, I. [7a-21a] 1938; II. [21a-88b] 1954.
- : *Manuel arabe de la langue des Turcs et des Kipchacks (Kitabü'l-Bulgatî't-Müştâk li-lûgâtî't-Türk etrâk ve'l-Kıfçak)*, (Türklerin ve Kıpçakların Dili Hakkında Arapça Kitap), Epoque de l'Etat Memelouk (çev.: Şerif Hulûsi), Ankara, 1941.
- ZIEME, Peter: *Untersuchen zur Schrift und Sprache der manichasch-Türkischen Turfantexte*, Berlin, 1969.
- : *Buddhistiche Strabreimdich fungen der Uigura*, Akademie Verlag, Berlin, 1985.
- : "Ein Manichäisches-Türkisches Gedicht", TDAY B., 1968.
- : *Manichaisch Türkische Texte, Berliner Turfan Texte-V*, Akademie Verlag, Berlin, 1975.
- : *Zur Buddhitischen Stabreimdictury der Alten Uiguren*, Acta Orient Hung, T. 29 (Fasikül 2'den ayrı basım), Budapeşt, 1975.
- ; G. Kara: *Ein Uigurisches Totenbuch*, Budapeşt, 1979.

ÖZET

Bitki adları bilimine kaynak teşkil edecek olan “Tarihî Türk Lehçelerinde Bitki isimleri” adlı bu çalışmada farklı dönemlerdeki önemli eserler seçilmiş ve incelenmiştir.

Tarihî Türk lehçelerindeki bitki isimlerinin bir araya getirilmiş olması, bu çalışmanın en önemli özelliğidir. Burada Tarihî Türk lehçeleri ile Orhun, Uygur, Karahanlı, Harezmi, Kıpçak, Çağatay, Eski Anadolu ve Osmanlı Türkçesi yazı dilleri kastedilmektedir. Çalışmada, sözü edilen dönemlerde yazılmış metinlerdeki bitki isimleri tespit edilmiştir. Böylece bu çalışma, Türkçenin bitki isimleri alanındaki sözcük hazinesini toplu hâlde gözler önüne sermiştir.

Genellikle göçebe bir hayat süren Türk kavimleri, göçebe hayatın bir parçası olarak çiftçilikle de uğraşmışlardır. Eski çağlardan bu yana insanlar hastalıkların tedavisinde de bitkilerden faydalanmışlardır. Ayrıca bitkilerin Eski Türk dünyasında animizm inancının sonucu olarak kutsallaştırıldığı da görülmüştür.

Genel olarak bitkilerin adlandırılışına baktığımızda, bitkiler çoğunlukla “ot” sözcüğüyle birlikte kullanılmıştır. Ayrıca bitkiler yetişme yerine, ulus ve topluluklara, yetiştiği zamana, rengine göre ve (insanlara ve organlarına, hayvan ve organlarına, eşyalara, diğer varlıklara) benzetme yoluyla çeşitli isimler almıştır.

ABSTRACT

The aim of this study, 'Plant Names in Historical Dialects of Turkish' which will constitute a good source for the science of plant names, is to select and examine significant works belonging to different eras.

The most important characteristic of this study is that it has brought together the plant names in historical dialects of Turkish. The phrase 'Historical dialects of Turkish' stands for Orhun, Uighur, Karahan, Harezmi, Kıpçak, Cagatay, Old Anatolian and Ottoman Turkish literary languages. Plant names in texts written in the mentioned eras were determined in this study. Thus, this study has brought out the vocabulary of Turkish relating to plant names altogether.

Turkish people who generally lead a nomadic life engaged in farming as a part of the nomadic life. People have made use of plants for treatment of diseases since the old times. It was also observed that plants were regarded as sacred as a result of the belief on animism in the Old Turkish world.

When we have a look at the naming of plants, we see that plants have mostly been used together with the word 'herb'. Plants were given various names according to their places of growth, nations and communities, time of growth, color and by metaphor (comparison with humans and human organs, animals and animal organs, goods and other creatures).